

Π. Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ
ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ἦ κοινὸν αὐτάδελφον Ἴσμήνης κάρα,
ἄρ' οἴσθ' ὅ τι Ζεὺς τῶν ἀπ' Οἰδίπου κακῶν
ὅποιον οὐχὶ νῦν ἔτι ζώσαιν τελεῖ ;
οὐδὲν γὰρ οὔτ' ἀλγεινὸν οὔτ' ἄτης ἄτερ
οὔτ' αἰσχρὸν οὔτ' ἄτιμόν ἐσθ', ὅποιον οὐ 5
τῶν σῶν τε κάμῶν οὐκ ὅπωπ' ἐγὼ κακῶν.
καὶ νῦν τί τοῦτ' αὔφασι πανδήμῳ πόλει
κήρυγμα θεῖναι τὸν στρατηγὸν ἀρτίως ;
ἔχεις τι κεισθήκουσας ; ἢ σε λανθάνει
πρὸς τοὺς φίλους στείχοντα τῶν ἐχθρῶν κακά ; 10

ΙΣΜΗΝΗ

ἔμοι μὲν οὐδεὶς μῦθος, Ἀντιγόνη, φίλων
οὔθ' ἡδὺς οὔτ' ἀλγεινὸς ἔκετ', ἐξ ὅτου
δυοῖν ἀδελφοῖν ἐστερήθημεν δύο,
μιᾶ θανόντοιν ἡμέρα διπλῆ χειρί·
ἐπεὶ δὲ φροῦδός ἐστιν Ἀργείων στρατὸς 15
ἐν νυκτὶ τῇ νῦν, οὐδὲν οἶδ' ὑπέρτερον,
οὔτ' εὐτυχοῦσα μάλλον οὔτ' ἀτωμένη.
ἤδη καλῶς, καὶ σ' ἐκτὸς αὐλείων πυλῶν
τοῦδ' οὔνεκ' ἐξέπεμπον, ὡς μόνη κλύοις.

ΑΝ.

- ΙΣ. τί δ' ἔστι ; δηλοῦ γάρ τι καλχαίνουσ' ἔπος. 20
- ΑΝ. οὐ γὰρ τάφου νῶν τῷ κασιγνήτῳ Κρέων
τὸν μὲν προτίσας, τὸν δ' ἀτιμάσας ἔχει ;
Ἔτεοκλέα μὲν, ὡς λέγουσι, σὺν δίκη
χρησθεῖς δικαίᾳ καὶ νόμῳ κατὰ χθονὸς
ἔκρυψε τοῖς ἔνερθεν ἔντιμον νεκροῖς, 25
τὸν δ' ἀθλίως θανόντα Πολυνείκους νέκυν
ἀστοῖσιν φασιν ἐκκεκρηῦχθαι τὸ μὴ
τάφῳ καλύψαι μηδὲ κοκῦσαι τινα,
ἔἂν δ' ἄκλαυτον, ἄταφον, οἰωνοῖς γλυκὺν
θησαυρὸν εἰσορῶσι πρὸς χάριν βορᾶς. 30
τοιαῦτά φασι τὸν ἀγαθὸν Κρέοντα σοὶ
κάμοι — λέγω γὰρ κάμει — κηρύξαντ' ἔχειν,
καὶ δεῦρο νεῖσθαι ταῦτα τοῖσι μὴ εἰδῶσιν
σαφῆ προκηρύσσοντα, καὶ τὸ πρᾶγμα ἄγειν
οὐχ ὡς παρ' οὐδέν, ἀλλ' ὅς ἂν τούτων τι δρᾶ,
φόνον προκεῖσθαι δημόλευστον ἐν πόλει. 35
οὕτως ἔχει σοι ταῦτα, καὶ δείξεις τάχα
εἴτ' εὐγενῆς πέφυκας εἴτ' ἐσθλῶν κακῆ.
- ΙΣ. τί δ', ὦ ταλαῦφρον, εἰ τάδ' ἐν τούτοις, ἐγὼ
λύουσ' ἂν εἶθ' ἄπτουσα προσθείμην πλεόν ; 40
- ΑΝ. εἰ ξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάσῃ σκόπει.
- ΙΣ. ποῖόν τι κινδύνευμα ; ποῖ γνώμης ποτ' εἶ ;
- ΑΝ. εἰ τὸν νεκρὸν ξὺν τῆδε κουφιεῖς χερσί.
- ΙΣ. ἦ γὰρ νοεῖς θάπτειν σπ', ἀπόρρητον πόλει ;
- ΑΝ. τὸν γοῦν ἐμὸν καὶ τὸν σόν, ἦν σὺ μὴ θέλῃς, 45
ἀδελφόν· οὐ γὰρ δὴ προδοῦσ' ἀλώσομαι.
- ΙΣ. ὦ σχετλία, Κρέοντος ἀντειρηκότος ;
- ΑΝ. ἀλλ' οὐδὲν αὐτῷ τῶν ἐμῶν μ' εἴργειν μέτα.
- ΙΣ. οἴμοι· φρόνησον, ὦ κασιγνήτη, πατήρ
ὡς νῶν ἀπεχθῆς δυσκλεῆς τ' ἀπώλετο 50

- πρὸς αὐτοφώρων ἀμπλακημάτων διπλᾶς
 ὄψεις ἀράξας αὐτὸς αὐτουργῶ χερί·
 ἔπειτα μήτηρ καὶ γυνή, διπλοῦν ἔπος,
 πλεκταῖσιν ἀρτάναισι λωβᾶται βίον·
 τρίτον δ' ἀδελφῶ δύο μίαν καθ' ἡμέραν 55
 αὐτοκτονοῦντε τῷ ταλαιπώρῳ μόρον
 κοινὸν κατειργάσαντ' ἐπαλλήλοιν χεροῖν.
 νῦν δ' αὖ μόνᾳ δὴ νῶ λειμιμένα σκόπει
 ὄσφῃ κάκιστ' ὀλούμεθ', εἰ νόμου βία
 ψῆφον τυράννων ἢ κράτη παρέξιμεν. 60
 ἄλλ' ἐννοεῖν χρὴ τοῦτο μὲν γυναῖχ' ὅτι
 ἔφυμεν, ὡς πρὸς ἄνδρας οὐ μαχομένα·
 ἔπειτα δ' οὐνεκ' ἀρχόμεσθ' ἐκ κρεισσόνων
 καὶ ταῦτ' ἀκούειν κάτι τῶνδ' ἀλγίονα.
 ἐγὼ μὲν οὖν αἰτοῦσα τοὺς ὑπὸ χθονὸς 65
 ξύγγοιαν ἴσχειν, ὡς βιάζομαι τάδε,
 τοῖς ἐν τέλει βεβῶσι πείσομαι· τὸ γὰρ
 περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα. 68
- AN. οὐτ' ἂν κελεύσαιμ' οὐτ' ἂν, εἰ θέλοις ἔτι
 πράσσειν, ἐμοῦ γ' ἂν ἠδέως δρώης μέτα. 70
 ἄλλ' ἴσθ' ὁποῖά σοι δοκεῖ, κεῖνον δ' ἐγὼ
 θάψω· καλὸν μοι τοῦτο ποιούσῃ θανεῖν·
 φίλη μετ' αὐτοῦ κείσομαι, φίλου μέτα,
 ὅσια πανουργήσασ'· ἐπεὶ πλείων χρόνος,
 ὃν δεῖ μ' ἀρέσκειν τοῖς κάτω τῶν ἐνθάδε. 75
 ἐκεῖ γὰρ αἰεὶ κείσομαι· σοὶ δ' εἰ δοκεῖ,
 τὰ τῶν θεῶν ἐντιμ' ἀτιμάσασ' ἔχε.
- ΙΣ. ἐγὼ μὲν οὐκ ἄτιμα ποιοῦμαι, τὸ δὲ
 βία πολιτῶν δρᾶν ἔφυν ἀμῆχανος.
- AN. σὺ μὲν τὰδ' ἂν προύχοι' ἐγὼ δὲ δὴ τάφρον 80
 χώσουσ' ἀδελφῶ φιλτάτῳ πορεύσομαι.

- ΙΣ οἴμοι ταλαίνης, ὡς ὑπερδέδοικά σου.
 ΑΝ. μὴ 'μοῦ προτάρβει· τὸν σὸν ἐξόρθου πτότμον.
 ΙΣ. ἀλλ' οὖν προμηγνύσης γε τοῦτο μηδενὶ
 τοῦργον, κρυφῆ δὲ κεῦθε, σὺν δ' αὐτως ἐγώ. 85
 ΑΝ. οἴμοι, κατὰδ' αὖ πολλὸν ἐχθίων ἔση
 σιγῶσ', ἐὰν μὴ πᾶσι κηρύξης τάδε.
 ΙΣ. θερμὴν ἐπὶ ψυχροῖσι καρδίαν ἔχει.
 ΑΝ. ἀλλ' οἶδ' ἀρέσκουσ' οἷς μάλισθ' ἀδεῖν με χρῆ.
 ΙΣ. εἰ καὶ δυνήσῃ γ'· ἀλλ' ἀμηγάνων ἐρᾶς. 90
 ΑΝ. οὐκοῦν, ὅταν δὴ μὴ σθένω, πεπαύσομαι.
 ΙΣ. ἀρχὴν δὲ θηρᾶν οὐ πρέπει τάμηχανα.
 ΑΝ. εἰ ταῦτα λέξεις, ἐχθαρῆ μὲν ἐξ ἐμοῦ,
 ἐχθρὰ δὲ τῷ θανόντι προσκείσῃ δίκη.
 ἀλλ' ἔα με καὶ τὴν ἐξ ἐμοῦ δυσβουλίαν 95
 παθεῖν τὸ δεινὸν τοῦτο· πείσομαι γὰρ οὐ
 τοσοῦτον οὐδέν, ὥστε μὴ οὐ καλῶς θανεῖν.
 ΙΣ. ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι, στεῖχε· τοῦτο δ' ἴσθ', ὅτι
 ἄνους μὲν ἔρχῃ, τοῖς φίλοις δ' ὀρθῶς φίλη.

Χ Ο Ρ Ο Σ

- στροφή α' ἀκτὶς ἀελίου, τὸ κάλ- 100
 λιστον ἑπταπύλω φανέν
 Θήβα τῶν προτέρων φάος,
 ἐφάνθησ' ποτ', ὧ χρυσέας
 ἀμέρας βλέφαρον, Διρκαί-
 ων ὑπὲρ ρεέθρων μολοῦσα, 105
 τὸν λεύκασπιν Ἄργόθεν
 φῶτα βάντα πανσαγία
 φυγάδα πρόδρομον ὀξυτέρῳ
 κινήσασα χαλινῶ·

ὄν ἐφ' ἡμετέρα γὰρ Πολυνείκης 110
 ἄρθεις νεικέων ἐξ ἀμφιλόγων
 ἤγαγε· κεῖνος δ' ὄξεα κλάζων
 αἰετὸς ἐς γᾶν ὦν ὑπερέπτα,
 λευκῆς χιόνος πτέρυγι στεγανός, 115
 πολλῶν μεθ' ὄπλων
 ξὺν θ' ἵπποκόμοις κορύθεσσι.

στάς δ' ὑπὲρ μελάθρων, φρονώ-
 σαισιν ἀμφιχανῶν κύκλω
 λόγχαις ἐπτάπυλον στόμα 120
 ἔβα, πρὶν ποθ' ἀμετέρων
 αἱμάτων γένουσιν πλησθῆ-
 ναί τε καὶ στεφάνωμα πύργων
 πευκάενθ' Ἥφαιστον ἐλεῖν.
 τοῖος ἀμφὶ νῶτ' ἐτάθη
 πάταγος Ἄρεος, ἀντιπάλῳ 125
 δυσχείρωμα δράκοντι.

Ζεὺς γὰρ μεγάλης γλώσσης κόμπους
 ὑπερεχθαίρει, καὶ σφας ἐσιδῶν
 πολλῶ ῥεύματι προσνισσομένους
 χρυσοῦ καναχῆς ὑπεροπλίαις, 130
 παλτῶ ῥίπτει πυρὶ βαλβίδων
 ἐπ' ἄκρω ἤδη
 νίκην ὀρμῶντ' ἀλαλάξαι.

Στροφή β' ἀντιτύπα δ' ἐπὶ γὰρ πέσε τανταλωθεὶς
 πυρφόρος, ὃς τότε μαινομένα ξὺν ὄρμαξ 135
 βακχεύων ἐπέπνει
 ῥιπαῖς ἐχθίστων ἀνέμων.

εἶχε δ' ἄλλα τὰ μὲν,
 ἄλλα δ' ἐπ' ἄλλοις ἐπενόμα στυφελίζων
 [μέγας Ἄρης
 δεξιόσειρος. 140

ἑπτὰ λοχαγοὶ γὰρ ἐφ' ἑπτὰ πύλαις
 ταχθέντες ἴσοι πρὸς ἴσους ἔλιπον
 Ζηνὶ τροπαίῳ πάγγαλκα τέλη,
 πλὴν τοῖν στυγεροῖν, ὧ πατρὸς ἑνὸς
 μητρὸς τε μιᾶς φύντε καθ' αὐτοῖν 145
 δικρατεῖς λόγγας στήσαντ' ἔχετον
 κοινοῦ θανάτου μέρος ἄμφο.

ἀντιστ.: β ἄλλα γὰρ ἁ μεγαλώνυμος ἦλθε Νίκα
 τᾶ πολυαρμάτῳ ἀντιχαρεῖσα Θήβῃ,
 ἐκ μὲν δὴ πολέμων
 τῶν νῦν θέσθε λησμοσύναν, 150
 θεῶν δὲ ναοὺς χοροῖς
 παννυχίοις πάντας ἐπέλθωμεν,
 [ὁ Θήβας δ' ἐλελίχθων

Βάκχιος ἄρχοι.

ἀλλ' ὅδε γὰρ δὴ βασιλεὺς χώρας, 155
 Κρέων ὁ Μενουκίεως, νέον εἰληχῶς
 ἀρχήν, νεοχμὸς νεραῖσι θεῶν
 ἐπὶ συντυχίαις χωρεῖ, τίνα δὴ
 μῆτιν ἐρέσσω, ὅτι σύγκλητον
 τήνδε γερόντων προύθετο λέσχην, 160
 κοινοῦ κηρύγματι πέμψας ;

Κ Ρ Ε Ω Ν

✓ ἄνδρες, τὰ μὲν δὴ πόλεος ἀσφαλῶς θεοὶ

πολλῶ σάλῳ σείσαντες ὄρθωσαν πάλιν·
 ὑμᾶς δ' ἐγὼ πομποῖσιν ἐκ πάντων δίχα
 ἔστειλ' ἰκέσθαι, τοῦτο μὲν τὰ Λαῖου
 σέβοντας εἰδῶς εὖ θρόνων αἰεὶ κράτη, 165
 τοῦτ' αὔθις, ἤνικ' Οἰδίπους ὄρθου πόλιν,
 κάπει διώλετ', ἀμφὶ τοὺς κείνων ἔτι
 παῖδας μένοντας ἐμπέδοις φρονήμασιν.
 ὅτ' οὖν ἐκεῖνοι πρὸς διπλῆς μοίρας μίαν 170
 καθ' ἡμέραν ὄλοντο παίσαντές τε καὶ
 πληγέντες αὐτόχειρι σὺν μιάσματι,
 ἐγὼ κράτη δὴ πάντα καὶ θρόνους ἔχω
 γένους κατ' ἀγχιστεῖα τῶν ὀλωλότων.
 ἀμήχανον δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἐκμαθεῖν 175
 ψυχὴν τε καὶ φρόνημα καὶ γνώμην, πρὶν ἂν
 ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβῆς φανῆι.
 ἐμοὶ γὰρ ὅστις πᾶσαν εὐθύνων πόλιν
 μὴ τῶν ἀρίστων ἄπτεται βουλευμάτων,
 ἀλλ' ἐκ φόβου του γλῶσσαν ἐγκλήσας ἔχει, 180
 κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ.
 καὶ μείζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας
 φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.
 ἐγὼ γάρ, ἴστω Ζεὺς ὁ πάνθ' ὀρῶν αἰεὶ,
 οὐτ' ἂν σιωπήσαιμι τὴν ἄτην ὀρῶν 185
 στείχουσιν ἀστοῖς ἀντὶ τῆς σωτηρίας,
 οὐτ' ἂν φίλον ποτ' ἄνδρα δυσμενῆ χθονὸς
 θεῖμην ἐμαυτῶ, τοῦτο γιγνώσκων ὅτι
 ἦδ' ἐστὶν ἡ σώζουσα καὶ ταύτης ἔπι
 πλέοντες ὀρθῆς τοὺς φίλους ποιούμεθα. 190
 τοιοῖσδ' ἐγὼ νόμοισι τήνδ' αὔξω πόλιν.
 καὶ νῦν ἀδελφὰ τῶνδε κηρύξας ἔχω
 ἀστοῖσι παιδῶν τῶν ἀπ' Οἰδίπου πέρι·

- Ἐτεοκλέα μὲν, ὃς πόλεως ὑπερμαχῶν
 ὄλωλε τῆσδε, πάντ' ἀριστεύσας δορί, 195
 τάφω τε κρύψαι καὶ τὰ πάντ' ἐφαγίνισαι,
 ἃ τοῖς ἀρίστοις ἔρχεται κάτω νεκροῖς·
 τὸν δ' αὖ ζύναμιμον τοῦδε, Πολυνείκη λέγω
 ὃς γῆν πατρώαν καὶ θεοὺς τοὺς ἐγγενεῖς
 φυγὰς κατελθὼν ἠθέλησε μὲν πυρὶ 200
 πρῆσαι κατ' ἄκρας, ἠθέλησε δ' αἵματος
 κοινοῦ πάσασθαι, τοὺς δὲ δουλώσας ἄγειν,
 τοῦτον πόλει τῆδ' ἐκκεκηρῦχθαι λέγω
 μήτε κτερίζειν μήτε κωκυῖσάι τινα,
 ἔαν δ' ἄθραπτον καὶ πρὸς οἰωνῶν δέμας 205
 καὶ πρὸς κυνῶν ἔδεστὸν αἰκισθὲν τ' ἰδεῖν.
 τοιόνδ' ἐμὸν φρόνημα, κοῦποτ' ἔκ γ' ἐμοῦ
 τιμῆν προέξουσ' οἱ κακοὶ τῶν ἐνδίκων.
 ἀλλ' ὅστις εὖνους τῆδε τῆ πόλει, θανῶν
 καὶ ζῶν δ' ὁμοίως ἔκ γ' ἐμοῦ τιμήσεται. 210
- XO σοὶ ταῦτ' ἀρέσκει, παῖ Μενοικέως Κρέον,
 τὸν τῆδε δύσνουν καὶ τὸν εὐμενῆ πόλει·
 νόμῳ δὲ χρῆσθαι παντὶ πού γ' ἔνεστί σοι
 καὶ τῶν θανόντων χῶπόσοι ζῶμεν πέρι.
- KP ὡς ἂν σκοποὶ νυν ἦτε τῶν εἰρημένων. 215
 XO νεωτέρῳ τῷ τοῦτο βαστάζειν πρόθεας.
 KP. ἀλλ' εἴσ' ἐτοῖμοι τοῦ νεκροῦ γ' ἐπίσκοποι.
 XO. τί δῆτ' ἂν ἄλλο τοῦτ' ἐπεντέλλοις ἔτι ;
 KP. τὸ μὴ πιχωρεῖν τοῖς ἀπιστοῦσιν τάδε.
 XO. οὐκ ἔστιν οὕτω μᾶρος, ὃς θανεῖν ἐρᾷ. 220
 KP. καὶ μὴν ὁ μισθὸς γ' οὗτος· ἀλλ' ὑπ' ἐλπίδων
 ἄνδρας τὸ κέρδος πολλάκις διώλεσεν.

Φ Ύ Λ Α Ξ

- ἀναξ, ἐρῶ μὲν οὐχ ὅπως τάχους ὕπο
 δύσπνους ἰκάνω κοῦφον ἐξάρας πύδα·
 225
 πολλὰς γὰρ ἔσχον φροντίδων ἐπιστάσεις,
 ὁδοῖς κυκλῶν ἐμαυτὸν εἰς ἀναστροφὴν·
 ψυχὴ γὰρ ἠῦδα πολλὰ μοι μυθουμένη·
 τάλας, τί χωρεῖς, οἷ μολῶν δώσεις δίκην ;
 τλήμων, μένεις αὔ ; κεῖ τάδ' εἴσεται Κρέων
 230
 ἄλλου παρ' ἀνδρός, πῶς σὺ δῆτ' οὐκ ἀλγυνῆ ;
 τοιαῦθ' ἐλίσσων ἦνυτον σχολῆ βραδύς,
 χούτως ὁδὸς βραχεῖα γίγνεται μακρά.
 τέλος γε μέντοι δεῦρ' ἐνίκησεν μολεῖν
 σοί· κεῖ τὸ μηδὲν ἐξερῶ, φράσω δ' ὅμως·
 235
 τῆς ἐλπίδος γὰρ ἔρχομαι δεδραγμένος
 τὸ μὴ παθεῖν ἂν ἄλλο πλὴν τὸ μόρσιμον.
 ΚΡ. τί δ' ἔστιν, ἀνθ' οὗ τήνδ' ἔχεις ἀθυμίαν ;
 ΦΥ. φράσαι θέλω σοι πρῶτα τὰμαυτοῦ· τὸ γὰρ
 240
 πρᾶγμ' οὔτ' ἔδρασ' οὔτ' εἶδον ὅστις ἦν ὁ δρῶν,
 οὐδ' ἂν δικαίως ἐς κακὸν πέσοιμί τι.
 ΚΡ. εὔ γε στοχάζῃ κάποφάργνυσαι κύκλω
 τὸ πρᾶγμα· δηλοῖς δ' ὡς τι σημανῶν νέον.
 ΦΥ. τὰ δεινὰ γὰρ τοι προστίθησ' ὄκνον πολύν.
 ΚΡ. οὐκουν ἐρεῖς ποτ', εἴτ' ἀπαλλαχθεὶς ἄπει ;
 ΦΥ. καὶ δὴ λέγω σοι· τὸν νεκρὸν τις ἀρτίως
 245
 θάψας βέβηκε κάπῃ χρωτὶ διψίαν
 κόνιν παλύννας κάφαγιστεύσας ἅ χρή.
 ΚΡ. τί φῆς ; τίς ἀνδρῶν ἦν ὁ τολμήσας τάδε ;
 ΦΥ. οὐκ οἶδ'· ἐκεῖ γὰρ οὔτε του γενῆδος ἦν
 250
 πλῆγμ', οὐ δικέλλης ἐκβολή· στύφλος δὲ γῆ
 καὶ χέρσος, ἀρρώξ οὐδ' ἐπημαξευμένη
 τροχοῦσιν, ἀλλ' ἄσημος οὐργάτης τις ἦν.

ὕπως δ' ὁ πρῶτος ἡμῖν ἡμεροσκόπος
 δείκνυσι, πᾶσι θαῦμα δυσχερὲς παρῆν·
 ὁ μὲν γὰρ ἠφάνιστο — τυμβήρης μὲν οὐ,
 255 λεπτὴ δ', ἄγος φεύγοντος ὧς, ἐπῆν κόνις.
 σημεῖα δ' οὔτε θηρὸς οὔτε του κυνῶν
 ἐλθόντος, οὐ σπάσαντος ἐξεφαίνετο.
 λόγοι δ' ἐν ἀλλήλοισιν ἐρρόθουν κακοί,
 φύλαξ ἐλέγχων φύλακα, κἄν ἐγίγνετο
 260 πληγῆ τελευτῶσ', οὐδ' ὁ κωλύσων παρῆν·
 εἷς γάρ τις ἦν ἕκαστος οὐζειργασμένος,
 κούδεις ἐναργής, ἀλλ' ἔφευγε μὴ εἰδέναι.
 ἦμεν δ' ἔτοιμοι καὶ μύδρους αἴρειν χροῖν
 καὶ πῦρ διέρπειν καὶ θεοὺς ὀρκωμοτεῖν,
 265 τὸ μῆτε δρᾶσαι μῆτε τῷ ζυνειδέναι
 τὸ πρᾶγμα βουλευσάντι μῆτ' εἰργασμένῳ.
 τέλος δ' ὅτ' οὐδὲν ἦν ἐρευνῶσιν πλέον,
 λέγει τις εἷς, ὃν πάντας ἐς πέδον κάρα
 νεῦσαι φόβῳ προύτρεψεν· οὐ γὰρ εἵχομεν
 270 οὔτ' ἀντιφωνεῖν οὔθ' ὅπως δρῶντες καλῶς
 πράξαιμεν· ἦν δ' ὁ μῦθος ὡς ἀνοιστέον
 σοὶ τοῦργον εἶη τοῦτο κούχλι κρυπτέον.
 καὶ ταῦτ' ἐνίκαι, κάμῃ τὸν δυσδαίμονα
 πάλος καθαιρεῖ τοῦτο τάγαθὸν λαβεῖν·
 275 πάρειμι δ' ἄκων οὐχ ἔκοῦσιν, αἶδ' ὅτι·
 στέργει γὰρ οὐδεὶς ἄγγελον κακῶν ἐπῶν.
 ΧΟ ἀνάξ, ἐμοί τοι, μὴ τι καὶ θεήλατον
 τοῦργον τόδ', ἡ ζύννοια βουλεύει πάλαι.
 ΚΡ παῦσαι, πρὶν ὀργῆς κάμῃ μεστῶσαι λέγων,
 280 μὴ 'φευρεθῆς ἄνους τε καὶ γέρων ἄμα·
 λέγεις γὰρ οὐκ ἀνεκτά, δαίμονας λέγων
 πρόνοιαν ἴσχειν τοῦδε τοῦ νεκροῦ πέρι·

πότερον ὑπερτιμῶντες ὡς εὐεργέτην
 ἔκρυπτον αὐτόν, ὅστις ἀμφικίονας 285
 ναοὺς πυρώσων ἤλθε κἀναθήματα
 καὶ γῆν ἐκείνων καὶ νόμους διασκεδῶν ;
 ἢ τοὺς κακοὺς τιμῶντας εἰσορᾶς θεοὺς ;
 οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ ταῦτα καὶ πάλαι πόλειωσ
 ἄνδρες μόλις φέροντες ἐρρόθουν ἐμοὶ 290
 κρυφῆ, κἀρα σείοντες, οὐδ' ὑπὸ ζυγῶ
 λόφον δικαίως εἶχον, ὡς στέργειν ἐμέ.
 ἐκ τῶνδε τούτους ἐξεπίσταμαι καλῶς
 παρηγμένους μισθοῖσιν εἰργάσθαι τάδε.
 οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν οἶον ἄργυρος 295
 κακὸν νόμισμ' ἔβλαστε· τοῦτο καὶ πόλεις
 πορθεῖ, τόδ' ἄνδρας ἐξανίστησιν δόμων,
 τόδ' ἐκδιδάσκει καὶ παραλλάσσει φρένας
 χρηστάς πρὸς αἰσχροὺ πράγμαθ' ἴστασθαι βροτῶν·
 πανουργίας δ' ἔδειξεν ἀνθρώποις ἔχειν 300
 καὶ παντὸς ἔργου δυσσέβειαν εἰδέναι.
 ὅσοι δὲ μισθαροῦντες ἤγνυσαν τάδε,
 χρόνω ποτ' ἐξέπραξαν ὡς δοῦναι δίκην.
 ἀλλ' εἴπερ ἴσχει Ζεὺς ἔτ' ἐξ ἐμοῦ σέβας,
 εὔ τοῦτ' ἐπίστασ', ὄρκιος δέ σοι λέγω, 305
 εἰ μὴ τὸν αὐτόχειρα τοῦδε τοῦ τάφου
 εὐρόντες ἐκφανεῖτ' ἐς ὀφθαλμοὺς ἐμούς,
 οὐχ ὑμῖν "Αἰδῆς μῦνος ἀρκέσει, πρὶν ἂν
 ζῶντες κρεμαστοὶ τήνδε δηλώσθ' ὕβριν,
 ἴν' εἰδότες τὸ κέρδος ἔνθεν οἰστέον 310
 τὸ λοιπὸν ἀρπάζητε καὶ μάθηθ' ὅτι
 οὐκ ἐξ ἅπαντος δεῖ τὸ κερδαίνειν φιλεῖν.
 ἐκ τῶν γὰρ αἰσχροῶν λημμάτων τοὺς πλείονας
 ἀτωμένους ἴδοις ἂν ἢ σεσωσμένους.

- ΦΥ. εἰπεῖν τι δώσεις ἢ στραφείς οὕτως ἴω ;
 ΚΡ. οὐκ οἶσθα καὶ νῦν ὡς ἀνιαρῶς λέγεις ;
 ΦΥ. ἐν τοῖσιν ὧσιν ἦ 'πὶ τῇ ψυχῇ δάκνη ;
 ΚΡ. τί δαὶ ῥυθμίζεις τὴν ἐμὴν λύπην ὅπου ;
 ΦΥ. ὁ δρῶν σ' ἀνιᾶ τὰς φρένας, τὰ δ' ὦτ' ἐγώ.
 ΚΡ. οἶμ' ὡς λάλημα δῆλον ἐκπεφυκὸς εἶ. 320
 ΦΥ. οὐκ οὖν τό γ' ἔργον τοῦτο ποιήσας ποτέ.
 ΚΡ. καὶ ταῦτ' ἐπ' ἀργύρῳ γε τὴν ψυχὴν προδούς.
 ΦΥ. ἦ δεινὸν ᾧ δοκεῖ γε καὶ ψευδῆ δοκεῖν.
 φεῦ !
 ΚΡ. κόμψευέ νυν τὴν δόξαν· εἰ δὲ ταῦτα μὴ
 φανεῖτέ μοι τοὺς δρῶντας, ἐξερεῖθ', ὅτι 325
 τὰ δειλὰ κέρδη πημονὰς ἐργάζεται.
 ΦΥ. ἄλλ' εὐρεθείη μὲν μάλιστ'· ἐὰν δέ τοι
 ληφθῇ τε καὶ μὴ, τοῦτο γὰρ τύχη κρινεῖ,
 οὐκ ἔσθ' ὅπως ὄψει σὺ δεῦρ' ἐλθόντα με.
 καὶ νῦν γὰρ ἐκτὸς ἐλπίδος γνώμησ τ' ἐμῆς 330
 σωθεῖς ὀφείλω τοῖς θεοῖς πολλὴν χάριν.

Χ Ο Ρ Ο Σ

- στροφή α'   πολλὰ τὰ δεινὰ κοῦδὲν ἀν-
 θρώπου δεινότερον πέλει.
 τοῦτο καὶ πολιοῦ πέραν
 πόντου χειμερίῳ νότῳ 335
 χωρεῖ, περιβρυχίοισιν
 περῶν ὑπ' οἴδμασιν,
 θεῶν τε τὰν ὑπερτάταν, Γᾶν
 ἄφθιτον, ἀκαμάταν ἀποτρύεται,
 ἰλλομένων ἀρότρων ἔτος εἰς ἔτος,
 ἵππεῖω γένει πολεῦων. 340

- στροφή α'   κουφονόων τε φύλον ὀρ-
 νίθων ἀμφιβαλῶν ἄγει
 καὶ θηρῶν ἀγρίων ἔθνη
 πόντου τ' εἰναλίαν φύσιν
 σπείραισι δικτυοκλώστοις,
 περιφραδῆς ἀνήρ·
 κρατεῖ δὲ μηχαναῖς ἀγραύλου
 θηρὸς ὄρεσσιβάτα, λασιαύχενά θ'
 ἵππον ὀχμάζεται ἀμφιλόφω ζυγῶ
 οὐρειόν τ' ἀκμηῆτα ταῦρον.   345
- στροφή β'   καὶ φθέγμα καὶ ἀνεμόεν
 φρόνημα καὶ ἀστυνόμους   355
 ὀργὰς ἐδιδάξατο καὶ δυσάυλων
 πάγων ὑπαίθρια καὶ
 δύσομβρα φεύγειν βέλη,
 ποντοπόρος.
 ἄπορος ἐπ' οὐδὲν ἔρχεται   360
 τὸ μέλλον· Ἄϊδα μόνον
 φεῦξιν οὐκ ἐπάξεται·
 νόσων δ' ἀμηχάνων φυγὰς
 ζυμπέφρασται.
- στροφή β'   σοφὸν τι τὸ μηχανόεν   365
 τέχνας, ὑπὲρ ἐλπίδ' ἔχων
 ποτὲ μὲν κακόν, ἄλλοτ' ἐπ' ἐσθλὸν ἔρπει·
 νόμους γεραίρων χθονὸς
 θεῶν τ' ἔνορκον δίκαν
 ὑψίπολις·   370
 ἄπολις, ὅτῳ τὸ μὴ καλὸν
 ζύνεστι, τόλμας χάριν·

μήτε μοι παρέστιος
 γένοιτο μήτ' ἴσον φρονῶν
 ὅς τάδ' ἔρδει. 375

ἐς δαιμόνιον τέρας ἀμφινοῶ
 τόδε· πῶς εἰδῶς ἀντιλογήσω
 τήνδ' οὐκ εἶναι παῖδ' Ἀντιγόνην ;
 καὶ δυστήνου πατρός Οἰδίποδα 380
 τί ποτ' ; οὐ δὴ πού σέ γ' ἀπιστοῦσαν
 τοῖς βασιλείοισιν ἄγουσι νόμοις
 καὶ ἐν ἀφροσύνη καθελόντες ;

ΦΥ. ἦδ' ἔστ' ἐκείνη τοῦργον ἢ ἔχειργασμένη·
 τήνδ' εἴλομεν θάπτουσαν· ἀλλὰ ποῦ Κρέων ; 385

ΧΟ. ὅδ' ἐκ δόμων ἄψορος ἐς δέον περᾶ.

ΚΡ. τί δ' ἔστι ; ποία ζῦμμετρος προῦβην τύχη ;

ΦΥ. ἀναξ, βροτοῖσιν οὐδέν ἔστ' ἀπώμοτον·
 ψεύδει γάρ ἢ ἴνοια τὴν γνώμην· ἐπεὶ
 σχολῆ ποθ' ἦξειν δεῦρ' ἂν ἐξηύχουν ἐγὼ 390

ταῖς σαῖς ἀπειλαῖς, αἷς ἐχειμάσθην τότε·
 ἀλλ' ἢ γὰρ ἐκτός καὶ παρ' ἐλπίδας χαρὰ
 ἔοικεν ἄλλη μῆκος οὐδὲν ἠδονῆ,
 ἦκω, δι' ὄρκων καίπερ ὦν, ἀπώμοτος,
 κόρην ἄγων τήνδ', ἢ καθηρέθη τάφον 395

κοσμοῦσα. κληῆρος ἐνθάδ' οὐκ ἐπάλλετο,
 ἀλλ' ἔστ' ἐμὸν θοῦρμιον, οὐκ ἄλλου, τόδε.

καὶ νῦν, ἀναξ, τήνδ' αὐτός, ὡς θέλεις, λαβῶν
 καὶ κρῖνε κἀξέλεγχ'· ἐγὼ δ' ἐλεύθερος
 δίκαιός εἰμι τῶνδ' ἀπηλλάχθαι κακῶν. 400

ΚΡ. ἄγεις δὲ τήνδε τῷ τρόπῳ πόθεν λαβῶν ;
 ΦΥ. αὕτη τὸν ἄνδρ' ἔθαπτε· πάντ' ἐπίστασαι

- ΚΡ. ἦ καὶ ξυνίης καὶ λέγεις ὀρθῶς ἃ φῆς ;
 ΦΥ. ταύτην γ' ἰδὼν θάπτουσαν ὃν σὺ τὸν νέκρον
 ἀπειπας· ἄρ' ἔνδηλα καὶ σαφῆ λέγω ; 405
- ΚΡ. καὶ πῶς ὀρᾶται κάπλιηπτος ἡρέθη ;
 ΦΥ. τοιοῦτον ἦν τὸ πρᾶγμα· ὅπως γὰρ ἤκομεν,
 πρὸς σοῦ τὰ δειν' ἐκεῖν' ἐπιπειλημένοι,
 πᾶσαν κόνιν σήραντες, ἣ κατεῖχε τὸν
 νέκυν, μυδῶν τε σῶμα γυμνώσαντες εὖ, 410
 καθήμεθ' ἄκρων ἐκ πάγων ὑπήνεμοι,
 ὁσμὴν ἀπ' αὐτοῦ, μὴ βάλῃ, πεφευγότες,
 ἐγερτὶ κινῶν ἄνδρ' ἀνήρ ἐπιρρόθοις
 κακοῖσιν, εἴ τις τοῦδ' ἀκηδέησοι πόνου.
 χρόνον τάδ' ἦν τοσοῦτον, ἔστ' ἐν αἰθέρι 415
 μέσῳ κατέστη λαμπρὸς ἡλίου κύκλος
 καὶ καῦμ' ἔθαλπε· καὶ τότε' ἐξαίφνης χθονὸς
 τυφῶς ἀείρας σκηπτόν, οὐράνιον ἄχος,
 πίμπλησι πεδίον, πᾶσαν αἰκίζων φόβην
 ὕλης πεδιάδος, ἐν δ' ἔμεστώθη μέγας 420
 αἰθήρ· μύσαντες δ' εἶχομεν θείαν νόσον.
 καὶ τοῦδ' ἀπαλλαγέντος ἐν χρόνῳ μακρῷ,
 ἣ παῖς ὀρᾶται κἀνακωκῦει πικρᾶς
 ὄρνιθος ὀξὺν φθόγγον, ὡς ὅταν κενῆς
 εὐνῆς νεοσσῶν ὄρφανὸν βλέψῃ λέχος· 425
 οὕτω δὲ χαῦτη, ψιλὸν ὡς ὀρᾷ νέκυν,
 γόοισιν ἐξόμωξεν, ἐκ δ' ἄρας κακὰς
 ἤρᾶτο τοῖσι τούργον ἐξειργασμένοις.
 καὶ χερσὶν εὐθὺς διψίαν φέρει κόνιν,
 ἐκ τ' εὐκροτήτου χαλκῆας ἄρδην πρόχου 430
 χοαῖσι τρισπόνδοισι τὸν νέκυν στέφει.
 χῆμεῖς ἰδόντες ἰέμεσθα, σὺν δέ νιν
 θηρώμεθ' εὐθὺς οὐδὲν ἐκπεπληγμένην,

- καὶ τάς τε πρόσθεν τάς τε νῦν ἠλέγχομεν
 πράξεις· ἄπαρνος δ' οὐδενὸς καθίστατο 435
 ἄμ' ἠδέως ἔμοιγε κάλγεινῶς ἅμα·
 τὸ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐκ κακῶν πεφευγέναι
 ἦδιστον, ἐς κακὸν δὲ τοὺς φίλους ἄγειν
 ἀλγεινόν· ἀλλὰ πάντα ταῦθ' ἤσσω λαβεῖν
 ἔμοι πέφυκε τῆς ἐμῆς σωτηρίας. 440
- KP. σὲ δὴ, σὲ τὴν νεύουσαν ἐς πέδον κάρα,
 φῆς ἢ καταρνήῃ μὴ δεδρακέναι τάδε ;
- AN. καὶ φημί δρᾶσαι κοῦκ ἀπαρνοῦμαι τὸ μῆ.
- KP. σὺ μὲν κομίζοις ἂν σεαυτὸν οἷ θέλεις
 ἔξω βαρείας αἰτίας ἐλεύθερον· 445
 σὺ δ' εἶπέ μοι, μὴ μῆκος, ἀλλὰ συντόμως,
 ἤδησθα κηρυχθέντα μὴ πράσσειν τάδε ;
 ἤδη· τί δ' οὐκ ἔμελλον ; ἐμφανῆ γὰρ ἦν.
- AN. καὶ δῆτ' ἐτόλμας τούσδ' ὑπερβαίνειν νόμους ;
- KP. οὐ γὰρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε, 450
 οὐδ' ἢ ξύνοικος τῶν κάτω θεῶν Δίκη
 τοιούσδ' ἐν ἀνθρώποισιν ὠρισεν νόμους,
 οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον ὠόμην τὰ σά
 κηρύγμαθ', ὥστε' ἄγραπτα κάσφαλῆ θεῶν
 νόμιμα δύνασθαι θνητὸν ὄνθ' ὑπερδραμεῖν. 455
 οὐ γὰρ τι νῦν γε κάχθές, ἀλλ' αἰεί ποτε
 ζῆ ταῦτα, κοῦδεὶς οἶδεν ἐξ ὅτου 'φάνη·
 τούτων ἐγὼ οὐκ ἔμελλον, ἀνδρὸς οὐδενὸς
 φρόνημα δείσασ', ἐν θεοῖσι τὴν δίκην
 δώσειν· θανουμένη γὰρ ἐξήδη — τί δ' οὐ ; 460
 κεῖ μὴ σὺ προυκήρυξας· εἰ δὲ τοῦ χρόνου
 πρόσθεν θανοῦμαι, κέρδος αὐτ' ἐγὼ λέγω· , 462
 ὅστις γὰρ ἐν πολλοῖσιν ὡς ἐγὼ κακοῖς
 ζῆ, πῶς ὄδ' οὐχὶ κατθανῶν κέρδος φέρει ;

- οὕτως ἔμοιγε τοῦδε τοῦ μόρου τυχεῖν 465
 παρ' οὐδὲν ἄλλος· ἄλλ' ἄν, εἰ τὸν ἐξ ἑμῆς
 μητρὸς θανόντ' ἄθραπτον ἠνσχόμεν νέκυν,
 κείνοις ἂν ἤλγουν· τοῖσδε δ' οὐκ ἀλγύνομαι.
 σοὶ δ' εἰ δοκῶ νῦν μῶρα δρῶσα τυγχάνειν,
 σχεδὸν τι μῶρω μωρίαν ὀφλισκάνω. 470
- XO. δηλοῖ τὸ γέννημ' ὤμὸν ἐξ ὤμοῦ πατρὸς
 τῆς παιδός, εἴκειν δ' οὐκ ἐπίσταται κακοῖς.
- KP. ἄλλ' ἴσθι τοι τὰ σκληρ' ἄγαν φρονήματα
 πίπτειν μάλιστα, καὶ τὸν ἐγκρατέστατον 475
 σίδηρον ὀπτὸν ἐκ πυρὸς περισκελῆ
 θραυσθέντα καὶ ῥαγέντα πλεῖστ' ἂν εἰσίδοις·
 σμικρῷ χαλινῷ δ' οἶδα τοὺς θυμουμένους
 ἵππους καταρτυθέντας· οὐ γὰρ ἐκπέλει
 φρονεῖν μέγ' ὅστις δοῦλός ἐστι τῶν πέλας.
 αὐτῆ δ' ὑβρίζειν μὲν τότ' ἐξηπίστατο, 480
 νόμους ὑπερβαίνουσα τοὺς προκειμένους·
 ὕβρις δ', ἐπεὶ δέδρακεν, ἦδε δευτέρα,
 τούτοις ἐπαυχεῖν καὶ δεδρακυῖαν γελᾶν.
 ἦ νῦν ἐγὼ μὲν οὐκ ἀνὴρ, αὐτῆ δ' ἀνὴρ,
 εἰ ταῦτ' ἀνατὶ τῆδε κείσεται κράτη. 485
 ἄλλ' εἴτ' ἀδελφῆς εἶθ' ὀμαιμονεστέρα
 τοῦ παντὸς ἡμῖν Ζηγὸς ἐρκεῖου κυρεῖ,
 αὐτῆ τε χῆ ξύναιμος οὐκ ἀλύξετον
 μόρου κακίστου· καὶ γὰρ οὖν κείνην ἴσον
 ἐπαιτιῶμαι τοῦδε βουλευῆσαι τάφου. 490
 καὶ νιν καλεῖτ'· ἔσω γὰρ εἶδον ἀρτίως
 λυσσῶσαν αὐτὴν οὐδ' ἐπήβολον φρενῶν.
 φιλεῖ δ' ὁ θυμὸς πρόσθεν ἠρῆσθαι κλοπεὺς
 τῶν μηδὲν ὀρθῶς ἐν σκότῳ τεχνωμένων·
 μισῶ γε μέντοι χῶταν ἐν κακοῖσί τις 495

- άλους ἔπειτα τοῦτο καλλύνειν θέλη.
 AN. θέλεις τι μεῖζον ἢ κατακτεῖναί μ' ἐλών ;
 KP. ἐγὼν μὲν οὐδέν· τοῦτ' ἔχων ἅπαντ' ἔχω.
 AN. τί δῆτα μέλλεις ; ὡς ἐμοὶ τῶν σῶν λόγων
 ἀρεστὸν οὐδέν, μηδ' ἀρεσθείη ποτέ· 500
 οὕτω δὲ καὶ σοὶ τᾶμ' ἀφανδάνοντ' ἔφυ·
 καίτοι πόθεν κλέος γ' ἂν εὐκλεέστερον
 κατέσχον ἢ τὸν αὐτάδελφον ἐν τάφῳ
 τιθεῖσα ; τούτοις τοῦτο πᾶσιν ἀνδάνειν
 λέγοιτ' ἂν, εἰ μὴ γλωσσαν ἐγκλήροι φόβος. 505
 ἀλλ' ἢ τυραννίς πολλὰ τ' ἀλλ' εὐδαιμονεῖ
 κᾶξεστιν αὐτῇ δρᾶν λέγειν θ' ἂ βούλεται.
 KP. σὺ τοῦτο μούνη τῶνδε Καδμείων ὄραξ.
 AN. ὄρωσι χοῦτοι, σοὶ δ' ὑπίλλουσι στόμα.
 KP. σὺ δ' οὐκ ἐπαιδῆ, τῶνδε χωρὶς εἰ φρονεῖς ; 510
 AN. οὐδὲν γὰρ αἰσχρὸν τοὺς ὁμοσπλάγγγους σέβειν.
 KP. οὐκουν ὄμαιμος χῶ καταντίον θανῶν ;
 AN. ὄμαιμος, ἐκ μιᾶς τε καὶ ταύτου πατρός.
 KP. πῶς δῆτ' ἐκείνῳ δυσσεβῆ τιμᾶς χάριν ;
 AN. οὐ μαρτυρήσει ταῦθ' ὁ κατθανῶν νέκυς. 515
 KP. εἴ τοί σφε τιμᾶς ἐξ ἴσου τῷ δυσσεβεῖ.
 AN. οὐ γάρ τι δοῦλος, ἀλλ' ἀδελφὸς ὤλετο.
 KP. πορθῶν γε τήνδε γῆν· ὃ δ' ἀντιστάς ὑπερ.
 AN. ὅμως ὃ γ' "Αἰδῆς τοὺς νόμους ἴσους ποθεῖ.
 KP. ἀλλ' οὐχ ὁ χρηστὸς τῷ κακῷ λαχεῖν ἴσον. 520
 AN. τίς οἶδεν, εἰ κάτωθεν εὐαγῆ τάδε ;
 KP. οὗτοι ποθ' οὐχ θρόος, οὐδ' ὅταν θάνῃ, φίλος.
 AN. οὗτοι συνέχθην, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν.
 KP. κάτω νυν ἐλθοῦσ', εἰ φιλητέον, φίλει
 κείνους· ἐμοῦ δὲ ζῶντος οὐκ ἄρξει γυνή. 525
 XO. καὶ μὴν πρὸ πυλῶν ἦδ' Ἰσμήνη,

- φιλάδελφα κάτω δάκρυ' εἰβομένη,
νεφέλη δ' ὄφρῶν ὕπερ αἵματόεν
ρέθος αἰσχύνει,
τέγγουσ' εὐῶπα παρειάν. 530
- KP. σὺ δ', ἦ κατ' οἴκους ὡς ἔχιδν' ὑφειμένη
λήθουσά μ' ἐξέπινες, οὐδ' ἐμάνθανον
τρέφων δὺ' ἄτα κάπαναστάσεις θρόνων,
φέρ', εἰπέ δή μοι, καὶ σὺ τοῦδε τοῦ τάφου
φήσεις μετασχεῖν ἢ ἕξιον τὸ μὴ εἰδέναι ; 535
- IS. δέδρακα τοῦργον, εἵπερ ἦδ' ὁμορροθεῖ,
καὶ ξυμμετίσχω καὶ φέρω τῆς αἰτίας.
- AN. ἀλλ' οὐκ ἑάσει τοῦτό γ' ἡ δίκη σ', ἐπεὶ
οὔτ' ἠθέλησας οὔτ' ἐγὼ κοινωσάμην.
- IS. ἀλλ' ἐν κακοῖς τοῖς σοῖσιν οὐκ αἰσχύνομαι 540
ξύμπλον ἐμαυτὴν τοῦ πάθους ποιουμένη.
- AN. ὦν τοῦργον Ἄιδης χοὶ κάτω ξυνίστορες·
λόγοις δ' ἐγὼ φιλοῦσαν οὐ στέργω φίλην.
- IS. μήτοι, κασιγνήτη, μ' ἀτιμάσης τὸ μὴ οὐ
θανεῖν τε σὺν σοὶ τὸν θανάοντα θ' ἀγνίσαι. 545
- AN. μή μοι θάνης σὺ κοινά, μηδ' ὃ μὴ ὄθιγες
ποιοῦ σεαυτῆς· ἀρκέσω θνήσκουσ' ἐγὼ.
- IS. καὶ τίς βίος μοι σοῦ λειψιμμένη φίλος ;
- AN. Κρέοντ' ἐρώτα· τοῦδε γὰρ σὺ κηδεμών.
- IS. τί ταῦτ' ἀνιάς μ', οὐδὲν ὠφελουμένη ; 550
- AN. ἀλγοῦσα μὲν δῆτ', εἰ γέλωτ' ἐν σοὶ γελῶ.
- IS. τί δῆτ' ἀν ἀλλά νῦν σ' ἔτ' ὠφελοῖμ' ἐγὼ ;
- AN. σῶσον σεαυτήν· οὐ φθονῶ σ' ὑπεκφυγεῖν.
- IS. οἴμοι τάλαινα, κάμπλάκω τοῦ σοῦ μόρου ;
- AN. σὺ μὲν γὰρ εἴλου ζῆν, ἐγὼ δὲ κατθανεῖν. 555
- IS. ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἀρρήτοις γε τοῖς ἐμοῖς λόγοις.
- AN. κελῶς σὺ μὲν τοῖς, τοῖς δ' ἐγὼ δόκουν φρονεῖν.

- ΙΣ. καὶ μὴν ἴση νῶν ἐστὶν ἡ ἕξαμαρτία.
 ΑΝ. θάρσει· σὺ μὲν ζῆς, ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ πάλαι
 τέθηγκεν, ὥστε τοῖς θανοῦσιν ὠφελεῖν. 560
- ΚΡ. τὼ παιῖδε φημί τῶδε, τὴν μὲν ἀρτίως
 ἄνουν πεφάνθαι, τὴν δ' ἀφ' οὗ τὰ πρῶτ' ἔφυ.
 ΙΣ. οὐ γάρ ποτ', ὄναξ, οὐδ' ὄς ἂν βλάστη μένει
 νοῦς τοῖς κακῶς πράσσουσιν, ἀλλ' ἐξίσταται.
 ΚΡ. σοὶ γοῦν, ὅθ' εἴλου σὺν κακοῖς πράσσειν κακά. 565
- ΙΣ. τί γὰρ μόνῃ μοι τῆσδ' ἄτερ βιώσιμον ;
 ΚΡ. ἀλλ' ἤδη μέντοι μὴ λέγ'· οὐ γάρ ἔστ' ἔτι.
 ΙΣ. ἀλλὰ κτενεῖς νυμφεῖα τοῦ σαυτοῦ τέκνου ;
 ΚΡ. ἀρώσιμοι γὰρ χράτερον εἰσὶν γύαι.
 ΙΣ. οὐχ ὡς γ' ἐκείνῳ τῆδέ τ' ἦν ἡρμοσμένα. 570
- ΚΡ. κακὰς ἐγὼ γυναῖκας υἱέσι στυγῶ.
 ΙΣ. ὦ φίλταθ' Αἴμον, ὡς σ' ἀτιμάζει πατήρ.
 ΚΡ. ἄγαν γε λυπεῖς καὶ σὺ καὶ τὸ σὺν λέχος.
 ΧΟ. ἦ γὰρ στερήσεις τῆσδε τὸν σαυτοῦ γόνον ;
 ΚΡ. "Αἰδης ὁ παύσων τοῦσδε τοὺς γάμους ἔφυ. 575
- ΧΟ. δεδογμέν', ὡς ἔοικε, τὴνδε κατθανεῖν.
 ΚΡ. καὶ σοί γε κάμοί' μὴ τριβάς ἔτ', ἀλλὰ νιν
 κομίζετ' εἴσω, δμῶες, ἐκ δὲ τοῦδε χρῆ
 γυναῖκας εἶναι τάσδε μηδ' ἀνειμένας·
 φεύγουσι γὰρ τοι χοῖ θρασεῖς, ὅταν πέλας 580
 ἦδη τὸν "Αἰδην εἰσροῶσι τοῦ βίου.

Χ Ο Ρ Ο Σ

- στροφή α' εὐδαίμονες οἷσι κακῶν ἀγευστος αἰών.
 οἷς γὰρ ἂν σεισθῆ θεόθεν δόμος, ἄτας
 οὐδὲν ἐλλείπει γενεᾶς ἐπὶ πλῆθος ἔρπον. 585
 ὅμοιον ὥστε ποντίαις
 οἶδμα δυσπνόις ὅταν

- Θρήσσαισιν ἔρεβος ὕφαλον ἐπιδράμη πνοαῖς
 κυλίνδει βυσσόθεν κελαινάν 590
 θῖνα καὶ δυσάνεμον,
 στόνῳ βρέμουσι δ' ἀντιπλήγες ἀκταί.
- ἀντιστρ. α' ἀρχαῖα τὰ Λαβδακιδᾶν οἴκων ὄρωμαι
 πῆματα φθιτῶν ἐπὶ πῆμασι πίπτοντ', 595
 οὐδ' ἀπαλλάσσει γενεάν γένος, ἀλλ' ἐρείπει
 θεῶν τις, οὐδ' ἔχει λύσιν·
 νῦν γὰρ ἐσχάτας ὑπὲρ
 ῥίζας ἐτέτατο φάος ἐν Οἰδίπου δόμοις. 600
 κατ' αὖ νιν φοινία θεῶν τῶν
 νερτέρων ἀμᾶ κοπίς
 λόγου τ' ἄνοια καὶ φρενῶν Ἐρινύς.
- στροφή β' τεάν, Ζεῦ, δύνασιν τίς ἀν-
 δρῶν ὑπερβασία κατάσχοι, 605
 τὰν οὐθ' ὕπνος αἰρεῖ ποθ' ὁ πανταγρεὺς οὔτ'
 ἀκάματοι θεόντες
 μῆνες ; ἀγήρωσ δὲ χρόνῳ δυνάστας
 κατέχεις Ὀλύμπου μαρμαρόεσσαν αἴγλαν. 610
 τὸ τ' ἔπειτα καὶ τὸ μέλλον
 καὶ τὸ πρὶν ἐπαρκέσει
 νόμος· ὁ δ' οὐδὲν ἔρπει
 θνατῶν βίοςτος πάμπολύ γ' ἐκτὸς ἄτας.
- ἀντιστρ. β' ἅ γὰρ δὴ πολύπλαγκτος ἐλ-
 πὶς πολλοῖς μὲν ὄνασις ἀνδρῶν,
 πολλοῖς δ' ἀπάτα κουφονόων ἐρώτων.
 εἰδότι δ' οὐδὲν ἔρπει,
 πρὶν πυρὶ θερμῷ πόδα τις προσάουση.

σοφία γὰρ ἔκ του κλεινὸν ἔπος πέφανται, 620
 τὸ κακὸν δοκεῖν ποτ' ἐσθλὸν
 τῷδ' ἔμμεν, ὅτω φρένας
 θεὸς ἄγει πρὸς ἄτας. 625

ὄδε μὴν Αἴμων, παίδων τῶν σῶν
 νέατον γέννημ', ἄρ' ἀγνύμενος
 τῆς μελλογάμου τάλιδος ἔκει
 μύρον Ἀντιγόνης,
 ἀπάτας λεχέων ὑπεραλγῶν ; 630

ΚΡ. τάχ' εἰσόμυσθα μάντεων ὑπέρτερον.
 ὦ παῖ, τελείαν ψῆφρον ἄρα μὴ κλύων
 τῆς μελλονύμφου πατρὶ λυσσαίνων πάρει ;
 ἦ σοὶ μὲν ἡμεῖς πανταχῆ δρωῶντες φίλοι ;

Α Ι Μ Ω Ν

πάτερ, σὸς εἰμι καὶ σύ μοι γνώμας ἔχων 635
 χρηστάς ἀπορθοῖς, αἷς ἐγωγ' ἐρέψομαι·
 ἐμοὶ γὰρ οὐδεὶς ἀξιῶσεται γάμος
 μείζων φέρεσθαι σοῦ καλῶς ἡγουμένου.

ΚΡ. οὕτω γάρ, ὦ παῖ, χρῆ διὰ στέρνων ἔχειν,
 γνώμης πατρῷας πάντ' ὑπισθεν ἐστάναι. 640
 τούτου γὰρ οὐνεκ' ἄνδρες εὐχονται γονὰς
 κατηκόους φύσαντες ἐν δόμοις ἔχειν,
 ὡς καὶ τὸν ἐχθρὸν ἀνταμύνονται κακοῖς
 καὶ τὸν φίλον τιμῶσιν ἐξ ἴσου πατρί·
 ὅστις δ' ἀνωφέλητα φιτύει τέκνα, 645
 τί τόνδ' ἂν εἴποις ἄλλο πλὴν αὐτῷ πόνους
 φῦσαι, πολὺν δὲ τοῖσιν ἐχθροῖσιν γέλων ;
 μὴ νῦν ποτ', ὦ παῖ, τάσδ' ὑφ' ἡδονῆς φρένας

γυναικὸς οὐνεκ' ἐκβάλλης , εἰδὼς ὅτι
 ψυχρὸν παραγκάλισμα τοῦτο γίγνεται, 650
 γυνὴ κακὴ ξύνευνος ἐν δόμοις· τί γὰρ
 γέντοιτ' ἂν ἔλκος μεῖζον ἢ φίλος κακός ;
 ἀλλὰ πύσας ὡσεὶ τε δυσμενῆ μέθες
 τὴν παῖδ' ἐν Ἄιδου τήνδε νυμφεύειν τινί.
 ἐπεὶ γὰρ αὐτὴν εἶλον ἐμφανῶς ἐγὼ 655
 πόλεως ἀπιστήσασαν ἐκ πάσης μόνην,
 ψευδῆ γ' ἐμαυτὸν οὐ καταστήσω πόλει,
 ἀλλὰ κτενῶ. πρὸς ταῦτ' ἐρυμνεῖτω Δία
 ξύναιμον· εἰ γὰρ δὴ τά γ' ἐγγενῆ φύσει 660
 ἄκοσμα θρέψω, κάρτα τοὺς ἔξω γένους.
 ἐν τοῖς γὰρ οἰκείοισιν ὅστις ἔστ' ἀνὴρ
 χρηστός, φανεῖται κὰν πόλει δίκαιος ὢν.
 ὅστις δ' ὑπερβὰς ἢ νόμους βιάζεται
 ἢ τοῦπιτάσσειν τοῖς κρατύνουσιν νοεῖ,
 οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τοῦτον ἐξ ἐμοῦ τυχεῖν. 665
 ἀλλ' ὄν πόλις στήσειε, τοῦδε χρὴ κλύειν
 καὶ σμικρὰ καὶ δίκαια καὶ τάναντία.
 καὶ τοῦτον ἂν τὸν ἄνδρα θαρσοῖην ἐγὼ
 κελῶς μὲν ἄρχειν, εὖ δ' ἂν ἄρχεσθαι θέλειν,
 δορὸς τ' ἂν ἐν χειμῶνι προστεταγμένον 670
 μένειν δίκαιον κάγαθὸν παραστάτην.
 ἀναρχίας δὲ μεῖζον οὐκ ἔστιν κακόν·
 αὕτη πόλις ὄλλυσιν, ἢ δ' ἀναστάτους
 οἴκους τίθησιν, ἢ δε συμμάχου δορὸς
 τροπὰς καταρρήγνυσι· τῶν δ' ὀρθουμένων 675
 σφύζει τὰ πολλὰ σώμαθ' ἢ πειθαρχία.
 οὕτως ἀμυντέ' ἐστὶ τοῖς κοσμουμένοις,
 κοῦτοι γυναικὸς οὐδαμῶς ἤσσητέα·
 κρεῖσσον γάρ, εἴπερ δεῖ, πρὸς ἀνδρὸς ἐκπεσεῖν,

- κούκ ἂν γυναικῶν ἤσσανες καλοίμεθ' ἄν. 680
 ΧΟ. ἡμῖν μὲν, εἰ μὴ τῷ χρόνῳ κεκλέμμεθα,
 λέγειν φρονούντως ὧν λέγεις δοκεῖς πέρι.
 ΑΙ. πάτερ, θεοὶ φύουσιν ἀνθρώποις φρένας,
 πάντων ὅσ' ἔστι χρημάτων ὑπέρτατον.
 ἐγὼ δ' ὅπως σὺ μὴ λέγεις ὀρθῶς τάδε, 685
 οὔτ' ἂν δυναίμην μήτ' ἐπισταίμην λέγειν.
 γένοιτο μεντᾶν χᾶτέρῳ καλῶς ἔχον.
 σοῦ δ' οὖν πέφυκα πάντα προσκοπεῖν, ὅσα
 λέγει τις ἢ πράσσει τις ἢ ψέγειν ἔχει·
 τὸ γὰρ σὸν ὄμμα δεινὸν ἀνδρὶ δημότῃ 690
 λόγοις τοιούτοις, οἷς σὺ μὴ τέρψη κλύων·
 ἐμοὶ δ' ἀκούειν ἔσθ' ὑπὸ σκότου τάδε,
 τὴν παῖδα ταύτην οἷ' ὀδύρεται πόλις,
 πασῶν γυναικῶν ὡς ἀναξιωτάτῃ
 κάκιστ' ἀπ' ἔργων εὐκλεεστάτων φθίνει· 695
 ἦτις τὸν αὐτῆς αὐτάδελφον ἐν φοναῖς
 πεπτῶτ' ἄθαπτον μήθ' ὑπ' ὠμηστῶν κυνῶν
 εἷασ' ὀλέσθαι μήθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος·
 οὐχ ἦδε χρυσῆς ἀξία τιμῆς λαχεῖν ;
 τοιάδ' ἔρεμνῇ σῖγ' ὑπέρχεται φάτις. 700
 ἐμοὶ δὲ σοῦ πράσσοντος εὐτυχῶς, πάτερ,
 οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα τιμιώτερον·
 τί γὰρ πατρός θάλλοντος εὐκλείας τέκνοις
 ἀγαλμα μεῖζον ἢ τί πρὸς παίδων πατρί ;
 μὴ νυν ἐν ἦθος μοῦνον ἐν σαυτῷ φέροι, 705
 ὡς φῆς σὺ, κούδεν ἄλλο, τοῦτ' ὀρθῶς ἔχειν·
 ὅστις γὰρ αὐτός ἢ φρονεῖν μόνος δοκεῖ
 ἢ γλῶσσαν, ἣν οὐκ ἄλλος, ἢ ψυχὴν ἔχειν,
 οὔτοι διαπτυχθέντες ὠφθησαν κενοί.
 ἄλλ' ἀνδρα, κεῖ τις ἢ σοφός, τὸ μανθάνειν 710

- πόλλ' αἰσχροὺς οὐδὲν καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν.
 ὄραξ παρὰ ρεῖθοροισι χειμάρροισι ὅσα
 δένδρων ὑπεῖκει, κλῶνας ὡς ἐκσφύζεται,
 τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται.
 αὐτως δὲ ναὸς ὅστις ἐγκρατῆ πόδα 715
 τείνας ὑπεῖκει μηδέν, ὑπτίους κάτω
 στρέψας τὸ λοιπὸν σέλμασιν ναυτίλλεται.
 ἀλλ' εἶκε θυμῷ καὶ μετὰστασιν δίδου.
 γνώμη γὰρ εἴ τις κάπ' ἐμοῦ νεωτέρου
 πρόσσεσι, φήμ' ἔγωγε πρεσβεύειν πολὺ 720
 φῦναί τιν' ἄνδρα, πάντ' ἐπιστήμης πλέων·
 εἰ δ' οὔν, φιλεῖ γὰρ τοῦτο μὴ ταύτη ῥέπειν,
 καὶ τῶν λεγόντων εὔ, καλὸν τὸ μνηθάνειν.
 ΧΟ. ἀναξ, σέ τ' εἰκός, εἴ τι καίριον λέγει,
 μαθεῖν, σέ τ' αὖ τοῦδ'· εὔ γὰρ εἴρηται διπλῆ. 725
 ΚΡ. οἱ τηλικοῖδε καὶ διδαζόμεσθα δὴ
 φρονεῖν ὑπ' ἄνδρὸς τηλικοῦδε τὴν φύσιν ;
 ΑΙ. μηδέν τὸ μὴ δίκαιον· εἰ δ' ἐγὼ νέος,
 οὐ τὸν χρόνον χρὴ μᾶλλον ἢ τάργα σκοπεῖν.
 ΚΡ. ἔργον γὰρ ἔστι τοὺς ἀκοσμοῦντας σέβειν ; 730
 ΑΙ. οὐδ' ἂν κελεύσαιμ' εὐσεβεῖν ἐς τοὺς κακοὺς.
 ΚΡ. οὐχ ἦδε γὰρ τοιαῦδ' ἐπέλιηπται νόσῳ ;
 ΑΙ. οὐ φησι Θήβης τῆσδ' ὁμόποτολις λεώς.
 ΚΡ. πόλις γὰρ ἡμῖν, ἀμὲ χρὴ τάσσειν, ἐρεῖ
 ΑΙ. ὄραξ τόδ' ὡς εἴρηκας ὡς ἄγαν νέος ; 735
 ΚΡ. ἄλλω γὰρ ἢ 'μοὶ χρὴ με τῆσδ' ἄρχειν χθονός ;
 ΑΙ. πόλις γὰρ οὐκ ἔσθ', ἥτις ἄνδρὸς ἔσθ' ἑνός.
 ΚΡ. οὐ τοῦ κρατοῦντος ἢ πόλις νομίζεται ;
 ΑΙ. καλῶς ἐρήμης γ' ἂν σὺ γῆς ἄρχοις μόνος.
 ΚΡ. ὅδ', ὡς ἔοικε, τῆ γυναικί συμμαχεῖ. 740
 ΑΙ. εἶπερ γυνὴ σύ· σοῦ γὰρ οὔν προκίδομαι.

- KP. ὦ παγκάχιστε, διὰ δίκης ἰὼν πατρί ;
 AI. οὐ γὰρ δίκαιά σ' ἐξαμαρτάνονθ' ὄρω.
 KP. ἀμαρτάνω γὰρ τὰς ἐμὰς ἀρχὰς σέβων ;
 AI. οὐ γὰρ σέβεις, τιμὰς γε τὰς θεῶν πατῶν. 745
 KP. ὦ μιαρὸν ἦθος καὶ γυναικὸς ὕστερον.
 AI. οὐ τᾶν ἔλοις ἦσσω γε τῶν αἰσχυρῶν ἐμέ.
 KP. ὁ γοῦν λόγος σοι πᾶς ὑπὲρ κείνης ὕδε.
 AI. καὶ σοῦ γε κάμου καὶ θεῶν τῶν νερτέρων.
 KP. ταύτην ποτ' οὐκ ἔσθ' ὡς ἔτι ζῶσαν γαμεῖς. 750
 AI. ἦδ' οὖν θανεῖται καὶ θανοῦσ' ὀλεῖ τινα.
 KP. ἦ κάπαπειλῶν ὧδ' ἐπεξέρχῃ θρασύς ;
 AI. τίς δ' ἔστ' ἀπειλὴ πρὸς κενὰς γνώμας λέγειν ;
 KP. κλαίων φρενώσεις, ὧν φρενῶν αὐτὸς κενός.
 AI. εἰ μὴ πατὴρ ἦσθ', εἶπον ἂν σ' οὐκ εὖ φρονεῖν. 755
 KP. γυναικὸς ὧν δούλευμα, μὴ κώτιλλέ με.
 AI. βούλει λέγειν τι καὶ λέγων μηδὲν κλύειν ;
 KP. ἀληθεῖς ; ἀλλ' οὐ, τόνδ' Ὀλυμπον, ἴσθ' ὅτι,
 χαίρων ἐπὶ ψόγοισι δεννάσεις ἐμέ.
 ἄγετε τὸ μῖσος, ὡς κατ' ὄμματ' αὐτίκα 760
 παρόντι θνήσκη πλησία τῷ νυμφίῳ.
 AI. οὐ δῆτ' ἔμοιγε, τοῦτο μὴ δόξης ποτέ,
 οὔθ' ἦδ' ὀλεῖται πλησία, σὺ τ' οὐδαμὰ
 τοῦμόν προσόψει κρατ' ἐν ὀφθαλμοῖς ὄρων,
 ὡς τοῖς θέλουσι τῶν φίλων μαίνῃ ξυνών. 765
 XO. ἀνὴρ, ἀναξ, βέβηκεν ἐξ ὀργῆς ταχύς·
 νοῦς δ' ἔστὶ τηλικούτος ἀλγῆσας βαρῦς.
 KP. δράτω, φρονεῖτω μεῖζον ἢ κατ' ἄνδρ' ἰόν·
 τῷ δ' οὖν κόρα τῷδ' οὐκ ἀπαλλάξει μόρου.
 XO. ἄμφω γὰρ αὐτῷ καὶ κατακτεῖναι νοεῖς ; 770
 KP. οὐ τήν γε μὴ θιγοῦσαν· εὖ γὰρ οὖν λέγεις.
 XO. μόρω δὲ ποίω καὶ σφε βουλεύῃ κτανεῖν ;

ΚΡ. ἄγων ἐρήμος ἔνθ' ἂν ᾗ βροτῶν στίβος
 κρύφω πετρῶδει ζῶσαν ἐν κατώρυχι,
 φορβῆς τοσοῦτον ὡς ἄγος μόνον προθεῖς, 775
 ὅπως μίασμα πᾶσ' ὑπεκφύγη πόλις.
 κάκεϊ τὸν Ἄιδην, ὃν μόνον σέβει θεῶν,
 αἰτουμένη που τεύξεται τὸ μὴ θανεῖν,
 ἧ γινώσεται γοῦν ἀλλὰ τηνικαῦθ', ὅτι
 πόνος περισσός ἐστι τὰν Ἄιδου σέβειν. 780

Χ Ο Ρ Ο Σ

στροφῆ Ἔρωσ ἀνίκατε μάχαν,
 Ἔρωσ, ὃς ἐν κτήμασι πίπτεις,
 ὃς ἐν μαλακαῖς παρειαῖς
 νεάνιδος ἐννουχεύεις,
 φοιτᾷς δ' ὑπερπόντιος ἐν τ' ἀγρονόμοις
 [αὐλαῖς· 785
 καί σ' οὔτ' ἀθανάτων φύξιμος οὐδεὶς
 οὔθ' ἀμερίων σέ γ' ἀνθρώπων· ὁ δ' ἔχων
 [μέμηνεν. 790

ἀντιστρ. σὺ καὶ δικαίων ἀδίκοις
 φρένας παρασπᾶς ἐπὶ λῶβα·
 σὺ καὶ τόδε νεῖκος ἀνδρῶν
 ξύναιμον ἔχεις ταράξας.
 νικᾷ δ' ἐναργῆς βλεφάρων ἕμερος εὐλέκτρον 795
 νύμφας, τῶν μεγάλων πάρεδρος ἐν ἀρχαῖς
 θεσμῶν· ἄμαχος γὰρ ἐμπαίζει θεὸς
 [Ἀφροδίτα. 800

μυρριναῖος

νῦν δ' ἤδη γὰρ καὶ τὸς θεσμῶν
 ἔξω φέρομαι τὰδ' ὄρων, ἴσχειν δ'
 οὐκέτι πηγὰς δύναμαι δακρύων,
 τὸν παγκοίταν ὅθ' ὄρω θάλαμον
 τήνδ' Ἀντιγόνην ἀνύπουσαν.

χομμός

- AN. στρ. α' ὄρατ' ἔμ', ὦ γὰρ πατρίας πολῖται,
 τὰν νεάταν ὁδὸν
 στείχουσιν, νεάτον δὲ φέγ-
 γος λευσσουσιν ἀελίου,
 κοῦποτ' αὔθις· ἀλλά μ' ὁ παγ- 810
 κοίτας "Αἶδας ζῶσαν ἄγει
 τὰν Ἀχέροντος
 ἀκτάν, οὔθ' ὕμεναίων
 ἔγκληρον οὔτ' ἐπινυμφίδιός
 πῶ μέ τις ὕμνος 815
 ὕμνησεν, ἀλλ' Ἀχέροντι νυμφεύσω.
- XO. οὐκοῦν κλεινὴ καὶ ἔπαινον ἔχουσ'
 ἐς τόδ' ἀπέρχη κεῦθος νεκύων,
 οὔτε φθινάσιν πληγεῖσα νόσοις
 οὔτε ξιφέων ἐπίχειρα λαχοῦσ', 820
 ἀλλ' αὐτόνομος, ζῶσα μόνη δὴ
 θνατῶν Ἀΐδαν καταβήσῃ.
- AN. ἀντ. α' ἤκουσα δὴ λυγροτάταν ὀλέσθαι 2
 τὰν Φρυγίαν ξέναν
 Ταντάλου Σιπύλῳ πρὸς ἄ- 825
 κρω, τὰς κισσὸς ὡς ἀτενῆς
 πετραία βλάστα δάμασεν·
 καὶ νιν ὄμβροι ταχομέναν,
 ὡς φάτις ἀνδρῶν,
 χιών τ' οὐδαμὰ λείπει, 830
 τέγγει δ' ὑπ' ὄφρῦσι παγκλαύτοις
 δειράδας· ἄ με
 δαίμων ὁμοιοτάταν κατευνάζει.
- XO. ἀλλὰ θεός τοι καὶ θεογεννῆς,
 ἡμεῖς δὲ βροτοὶ καὶ θνητογενεῖς. 835

καίτοι φθιμένα μέγα τάκοῦσαι
τοῖς ἰσοθέοις ἐγκληρα λαχεῖν
ζῶσαν καὶ ἔπειτα θανοῦσαν.

ΑΝ. σπρ. β' οἴμοι γελῶμαι. τί με, πρὸς θεῶν πατρῶων, 840
οὐκ οἰχομέναν ὑβρίζεις, ἀλλ' ἐπίφαντον ;
ὦ πόλις, ὦ πόλεως
πολυκτῆμονες ἄνδρες·
ἰὼ Διρκαῖαι κρηναί
Θήβας τ' εὐαρμάτου ἄλσος, ἔμπας 845
ξυμάρτυρας ὕμῃ ἐπικτῶμαι,
οἷα φίλων ἄκλαυτος, οἷοις νόμοις
πρὸς ἔργμα τυμβόχωστον ἔρχομαι τάφου πο-
[ταινίου·

ἰὼ δύστανος,
οὔτ' ἐν βροτοῖσιν οὔτ' ἐν νεκροῖσιν 850
μέτοιχος, οὐ ζῶσιν οὐ θανοῦσιν.

ΧΟ. προβᾶσ' ἐπ' ἔσχατον θράσους
ὑψηλὸν ἐς Δίκας βᾶθρον
προσέπεσες, ὦ τέκνον. 855
πατρῶον δ' ἐκτίνεις τιν' ἄθλον.

ΑΝ. ἀντ. β' ἔψαυσας ἀλγεινοτάτας ἐμοὶ μερίμνας, 3
πατρὸς τριπόλιστον οἶτον τοῦ τε πρόπαντος
ἀμετέρου πότμου 860
κλεινοῖς Λαβδακίδαισιν.
ἰὼ ματρῶαι λέκτρων
ἄται κοιμήματά τ' αὐτογέννητ'
ἐμῶ πατρὶ δυσμόρου ματρός, 865
οἷων ἐγὼ ποθ' ἄ ταλαίφρων ἔφυν·

- πρὸς οὐς ἀραῖος, ἄγαμος, ἅδ' ἐγὼ μέτοικος
[ἔρχομαι.
- ἰὼ δυσπότημων,
κκσίγηγντε, γάμων κυρήσας, 870
θανῶν ἔτ' οὔσαν κατήναρές με.
- ΝΟ. σέβειν μὲν εὐσέβειά τις·
κράτος δ' ὅτω κράτος μέλει,
παρβατὸν οὐδαμᾶ πέλει.
σὲ δ' αὐτόγνωτος ὄλεσ' ὄργα. 875
- ΑΝ. ἐμφδ. ἄκλυτος, ἄφιλος, ἀνυμέναιος ταλαίφρων
[ἄγομαι
τάνδ' ἐτοίμαν ὁδόν.
οὐκέτι μοι τόδε λαμπάδος ἱερὸν ὄμμα 880
θέμις ὄρᾶν ταλαίνα,
τὸν δ' ἐμὸν πότμον ἀδάκρυτον οὐδεὶς φίλων
[στενάζει.
- ΚΡ. ἄρ' ἴσπ' ἀοιδᾶς καὶ γόους πρὸ τοῦ θανεῖν
ὡς οὐδ' ἂν εἷς παύσαιτ' ἂν, εἰ χρεῖη, λέγων ;
οὐκ ἄξεθ' ὡς τάχιστα ; καὶ κατρηφεῖ 885
τύμφῳ περιπτύξαντες, ὡς εἶρηκ' ἐγὼ,
ἄφετε μόνην ἐρῆμον, εἴτε χρῆ θανεῖν
εἴτ' ἐν τοιαύτῃ ζῶσα τυμβεύειν στέγη·
ἡμεῖς γὰρ ἀγνοῖ τοῦπι τήνδε τὴν κόρην·
μετοικίας δ' οὖν τῆς ἄνω στερήσεται. 890
- ΑΝ. ὦ τύμβος, ὦ νυμφεῖον, ὦ κατασκαφῆς 4
οἴκησις ἀείφουρος, οἷ πορεύομαι
πρὸς τοὺς ἐμαυτῆς, ὦν ἀριθμὸς ἐν νεκροῖς·
πλεῖστον δέδεκται Φερσέφασσ' ὀλωλότων·
ὦν λωισθία ἴγῳ καὶ κάχιστα δὴ μακρῶ 895
κάτειμι, πρὶν μοι μοῖραν ἐξήκειν βίου.

ἐλθοῦσα μέντοι κάρτ' ἐν ἐλπίσιν τρέφω
 φίλη μὲν ἤξειν πατρί, προσφιλῆς δὲ σοί,
 μήτηρ, φίλη δὲ σοί, κασίγνητον κάρα·
 ἐπεὶ θανόντας αὐτόχειρ ὑμᾶς ἐγὼ
 ἔλουσα κἀκόσμησα κἀπιτυμβίους
 χοῶς ἔδωκα. νῦν δέ, Πολύνεικες, τὸ σὸν
 δέμας περιστέλλουσα τοιάδ' ἄρνούμαι.

900

✓ καίτοι/σ' ἐγὼ ἴμιγσα τοῖς φρονοῦσιν εὔ.
 οὐ γάρ ποτ' ἄν, εἰ τέκν', ὦν μήτηρ ἔφυν,
 οὔτ' εἰ πόσις μοι κατθανῶν ἐτήκετο,
 βίᾳ πολιτῶν τόνδ' ἄν ἠρόμην πόνον.
 τίνας νόμου δὴ ταῦτα πρὸς χάριν λέγω ;
 πόσις μὲν ἄν μοι κατθανόντος ἄλλος ἦν,
 καὶ παῖς ἀπ' ἄλλου φωτός, εἰ τοῦδ' ἠμπλακον, 910
 μητρὸς δ' ἐν Αἰδοῦ καὶ πατρὸς κεκευθότοι
 οὐκ' ἔστ' ἀδελφὸς ὅστις ἄν βλάστοι ποτέ.
 τοιῶδε μέντοι σ' ἐκπροτιμήσασ' ἐγὼ
 νόμῳ, Κρέοντι ταῦτ' ἔδοξ' ἄμαρτάνειν
 καὶ δεινὰ τολμᾶν, ὧ κασίγνητον κάρα. 915
 καὶ νῦν ἄγει με διὰ χειρῶν οὔτω λαβῶν
 ἄλεκτρον, ἀνυμέναιον, οὔτε του γάμου
 μέρος λαχοῦσαν οὔτε παιδείου τροφῆς,
 ἀλλ' ὧδ' ἐρῆμος πρὸς φίλων ἢ δύσμορος
 ζῶσ' ἐς θανόντων ἔρχομαι κατασκαφάς· 920
 ποίαν παρεξελθοῦσα δαιμόνων δίκην ;
 τί χρή με τὴν δύστηνον ἐς θεοὺς ἔτι
 βλέπειν ; τίς αὐδᾶν ξυμμάχων ; ἐπεὶ γε δὴ
 τὴν δυσσέβειαν εὐσεβοῦσ' ἐκτησάμην.
 ἀλλ' εἰ μὲν οὖν τάδ' ἐστὶν ἐν θεοῖς καλά, 925
 παθόντες ἄν ξυγγνοῖμεν ἡμαρτηχότες.
 εἰ δ' οἶδ' ἄμαρτάνουσι, μὴ πλείω κακὰ

- πάθειεν ἢ καὶ δρωῖσιν ἐκδίκως ἐμέ.
 XO. ἔτι τῶν αὐτῶν ἀνέμων αὐταὶ
 ψυχῆς ῥίπαὶ τήνδε γ' ἔχουσιν. 930
- KP. τοιγάρ τούτων τοῖσιν ἄγουσιν
 κλαύμαθ' ὑπάρξει βραδυτῆτος ὕπερ.
 AN. οἴμοι, θανάτου τοῦτ' ἐγγυτάτω
 τοῦπος ἀφῖκται.
- XO. θαρσεῖν οὐδὲν παραμυθοῦμαι,
 μὴ οὐ τάδε ταύτη κατακυροῦσθαι. 935
- AN. ὦ γῆς Θήβης ἄστρῳ πατρῶν
 καὶ θεοὶ προγενεῖς,
 ἄγομαι δὴ κούκέτι μέλλω.
 λεύσσετε, Θήβης οἱ κοιρανίδαί,
 940
 τὴν βασιλειδᾶν μόνην λοιπὴν,
 οἷα πρὸς οἴων ἀνδρῶν πάσχω
 τὴν εὐσεβίαν σεβίσασα.
- XO. στρ. α' ἔτλα καὶ Δανάας οὐράνιον φῶς
 ἀλλάξει δέμας ἐν χαλκοδέτοις ἀυλαῖς· 945
 κρυπτομένα δ' ἐν τυμβήρει θαλάμῳ κατεζεύχθη.
 καίτοι καὶ γενεᾶ τίμιος, ὦ παῖ παῖ,
 καὶ Ζητὸς ταμιεύεσκε γονὰς χρυσορῦτους. 950
 ἀλλ' ἅ μοιριδία τις δύνασις δεινά·
 οὔτ' ἄν νιν ἔλβος οὔτ' Ἄρης,
 οὐ πύργος, οὐχ ἀλίπτυποι
 κελαιναὶ νᾶες ἐκφύγοιεν.
- ἀντ' α' ζεύχθη δ' ὀξύχολος παῖς ὁ Δρύαντος, ὅ
 955
 Ἡδωνῶν βασιλεύς, κερτομίσις ὄργαις,
 ἐκ Διονύσου πετρῶδει κατάφαρκτος ἐν δεσμῶ·
 οὔτω τᾶς μανίας δεινὸν ἀποστάζει
 ἀνθηρόν τε μένος· κείνος ἐπέγνω μανίαις 960

φαύων τὸν θεὸν ἐν κερτομίοις γλώσσαις.
παύεσκε μὲν γὰρ ἐνθέους
γυναῖκας εὐτόν τε πῦρ,
φιλάλους τ' ἠρέθειζε Μούσας. 965

στρ. β'   παρὰ δὲ Κυανέων πελαγέων διδύμας ἄλδς
ἀκταὶ Βοσπόριαι ἰδ' ὁ Θρηκῶν ἄξενος
Σαλμυδησός, ἐν' ἀγγίπολις Ἄρης 970
δισσοῖσι Φινειδαῖς
εἶδεν ἀρατὸν ἔλκος
τυφλωθὲν ἐξ ἀγρίας δάμαρτος
ἀλατὸν ἀλαστόροισιν ὀμμάτων κύκλοις,
ἀραχθέντων ὑφ' αἵματηραῖς 975
χεῖρεςσι καὶ κερκίδων ἀκμαῖσιν.

αντιστρ. β'   κατὰ δὲ ταχόμενοι μέλεσι μελέαν πάθην
κλαῖον, ματρὸς ἔχοντες ἀνύμφευτον γονάν. 980
ἅ δὲ σπέρμα μὲν ἀρχαιογόνων
ἄντας' Ἐρεχθεῖδᾶν,
τηλεπόροις δ' ἐν ἄντροις
τράφη θυέλλαισιν ἐν πατρώαις
Βορεᾶς ἄμιππος ὀρθόποδος ὑπὲρ πάγου 985
θεῶν παῖς· ἀλλὰ κατ' ἐκείνην
Μοῖραι μακρῶνες ἔσχον, ὧ πᾶϊ.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Θήβης ἀνακτες, ἤκομεν κοινὴν ὕδον 7
δύ' ἐξ ἑνὸς βλέποντε· τοῖς τυφλοῖσι γὰρ
αὕτη κέλευθος ἐκ προηγητοῦ πέλει. 990
ΚΡ.   τί δ' ἔστιν, ὧ γεραῖε Τειρεσία, νέον ;
ΤΕΙ.   ἐγὼ διδάξω, καὶ σὺ τῷ μάντει πιθεῖ.

- ΚΡ. οὔκουν πάρος γε σῆς ἀπεστάτου φρενός.
 ΤΕΙ. τοιγάρ δι' ὀρθῆς τήνδ' ἐναυκλήρεις πόλιν.
- ΚΡ. ἔχω πεπονθώς μαρτυρεῖν ὄνήσιμα. 995
 ΤΕΙ. φρόνει βεβώς αὖ νῦν ἐπὶ ξυροῦ τύχης.
 ΚΡ. τί δ' ἔστιν ; ὡς ἐγὼ τὸ σὸν φρίσσω στόμα.
 ΤΕΙ. γνώση, τέχνης σημεῖα τῆς ἐμῆς κλύων.
 ἐς γὰρ παλαιὸν θᾶκον ὀρνιθοσκόπον
 ἴζων, ἔν' ἦν μοι παντὸς οἰωνοῦ λιμήν, 1000
 ἄγνῶτ' ἀκούω φθόγγον ὀρνίθων, κακῶ
 κλάζοντας οἴστρω καὶ βεβαρβαρωμένω·
 καὶ σπῶντας ἐν χηλαῖσιν ἀλλήλους φοναῖς
 ἔγνων· πτερῶν γὰρ ῥοῖβδος οὐκ ἄσημος ἦν.
 εὐθύς δὲ δείσας ἐμπύρων ἐγευόμην 1005
 βωμοῖσι παμφλέκτοισιν· ἐκ δὲ θυμάτων
 "Ἡφαιστος οὐκ ἔλαμπεν, ἀλλ' ἐπὶ σποδῶ
 μυδῶσα κηκίς μηρίων ἐτήκετο
 κᾶτυφε κἀνέπτυε, καὶ μετάρσιοι
 χολαὶ διεσπείροντο, καὶ καταρρυεῖς 1010
 μηροὶ καλυπτῆς ἐξέκειντο πιμελῆς.
 τοιαῦτα παιδὸς τοῦδ' ἐμάνθανον πάρα,
 φθίνοντ' ἀσῆμων ὀργίων μαντεύματα·
 ἐμοὶ γὰρ οὗτος ἡγεμών, ἄλλοις δ' ἐγώ.
 καὶ ταῦτα τῆς σῆς ἐκ φρενὸς νοσεῖ πόλις· 1015
 βωμοὶ γὰρ ἡμῖν ἐσχάροι τε παντελεῖς
 πλήρεις ὑπ' οἰωνῶν τε καὶ κυνῶν βορᾶς
 τοῦ δυσμόρου πεπτῶτος Οἰδίπου γόνου.
 κᾶτ' οὐ δέχονται θυστάδας λιτάς ἔτι
 θεοὶ παρ' ἡμῶν οὐδὲ μηρίων φλόγα, 1020
 οὐδ' ὄρνις εὐσήμεος ἀπορροιβδεῖ βοάς,
 ἀνδροφθόρου βεβρωῶτες αἷματος λίπος.
 ταῦτ' οὖν, τέκνον, φρόνησον· ἀνθρώποισι γὰρ 8

- τοῖς πᾶσι κοινόν ἐστι τοῦζαμαρτάνειν·
 ἐπεὶ δ' ἀμάρτη, κεῖνος οὐκέτ' ἔστ' ἀνήρ 1025
 ἄβουλος οὐδ' ἀνολβος, ὅστις ἐς κακὸν
 πεσὼν ἀκῆται μῆδ' ἀκίνητος πέλη.
 αὐθαδία τοι σκαιότητ' ὀφλισκάνει.
 ἀλλ' εἶχε τῷ θανόντι μῆδ' ὀλωλότα
 κέντει· τίς ἀλκὴ τὸν θανόντ' ἐπικτανεῖν ; 1030
 εὖ σοι φρονήσας εὖ λέγω· τὸ μανθάνειν δ'
 ἥδιστον εὖ λέγοντος, εἰ κέρδος φέρει.
- ΚΡ. ὦ πρέσβυ, πάντες ὥστε τοξόται σκοποῦ
 τοξεύετ' ἀνδρὸς τοῦδε, κούδὲ μαντικῆς
 ἄπρακτος ὑμῖν εἶμι, τῶν δ' ὑπαὶ γένους 1035
 ἐξημπόλημαι κάμπεφόρτισμαι πάλαι.
 κερδάζινετ', ἐμπολαῖτε τὰπὸ Σάρδεων
 ἤλεκτρον, εἰ βούλεσθε, καὶ τὸν Ἰνδικὸν
 χρυσόν, τάφω δ' ἐκεῖνον οὐχὶ κρύψετε,
 οὐδ' εἰ θέλουσ' οἱ Ζηγὸς αἰετοὶ βορὰν 1040
 φέρειν νιν ἀρπάζοντες ἐς Διὸς θρόνους,
 οὐδ' ὡς μίασμα τοῦτο μὴ τρέσας ἐγὼ
 θάπτειν παρήσω κεῖνον· εὖ γὰρ οἶδ', ὅτι
 θεοὺς μιαίνειν οὔτις ἀνθρώπων σθένει.
 πίπτουσι δ', ὦ γεραιῆ Τειρεσία, βροτῶν 1045
 χοῖ πολλὰ δεινοὶ πτώματ' αἴσχυρ', ὅταν λόγους
 αἰσχυροὺς καλῶς λέγωσιν τοῦ κέρδους χάριν.
- ΤΕΙ. φεῦ,
 ἄρ' οἶδεν ἀνθρώπων τις, ἄρα φράζεται ; ἧ
- ΚΡ. τί χρῆμα ; ποῖον τοῦτο πάγκοινον λέγεις ;
 ΤΕΙ. ὅσῳ κράτιστον κτημάτων εὐβουλία ; 1050
 ΚΡ. ὅσῳπερ, οἶμαι, μὴ φρονεῖν πλείστη βλάβη.
 ΤΕΙ. ταύτης σὺ μέντοι τῆς νόσου πλήρης ἔφυς.
 ΚΡ. οὐ βούλομαι τὸν μάντιν ἀντειπεῖν κακῶς.

- ΤΕΙ. καὶ μὴν λέγεις, ψευδῆ με θεσπίζεις λέγων.
 ΚΡ. τὸ μαντικὸν γὰρ πᾶν φιλάργυρον γένος. 1055
 ΤΕΙ. τὸ δ' ἐκ τυράννων αἰσχροκέρδειαν φιλεῖ.
 ΚΡ. ἄρ' οἴσθα ταγούς ὄντας, ἂν λέγῃς λέγων ;
 ΤΕΙ. οἶδ'· ἐξ ἐμοῦ γὰρ τήνδ' ἔχεις σώσας πόλιν.
 ΚΡ. σοφὸς σὺ μάντις, ἀλλὰ τὰδικεῖν φιλῶν.
 ΤΕΙ. ὄρσεις με τὰκίνητα διὰ φρενῶν φράσαι. 1060
 ΚΡ. κίνει, μόνον δὲ μὴ 'πὶ κέρδεσιν λέγων.
 ΤΕΙ. οὕτω γὰρ ἤδη καὶ δοκῶ τὸ σὸν μέρος.
 ΚΡ. ὡς μὴ 'μπολήσων ἴσθι τὴν ἐμὴν φρένα.
 ΤΕΙ. ἀλλ' εὖ γέ τοι κάτισθι μὴ πολλοὺς ἔτι 1065
 τρόχους ἀμιλλητῆρας ἡλίου τελῶν,
 ἐν οἷσι τῶν σῶν αὐτὸς ἐκ σπλάγγων ἕνα
 νέκυν νεκρῶν ἀμοιβὸν ἀντιδοὺς ἔση,
 ἀνθ' ὧν ἔχεις μὲν τῶν ἄνω βαλῶν κάτω
 ψυχὴν τ' ἀτίμως ἐν τάφῳ κατῴκισας,
 ἔχεις δὲ τῶν κάτωθεν ἐνθάδ' αὖ θεῶν 1070
 ἄμοιρον, ἀκτέριστον, ἀνόσιον νέκυν.
 ὧν οὔτε σοὶ μέτεστιν οὔτε τοῖς ἄνω
 θεοῖσιν, ἀλλ' ἐκ σοῦ βιάζονται τάδε.
 τούτων σε λωβητῆρες ὑστεροφθόροι
 λοχῶσιν Ἄιδου καὶ θεῶν Ἑρινύες, 1075
 ἐν τοῖσιν αὐτοῖς τοῖσδε ληφθῆναι κακοῖς.
 καὶ ταῦτ' ἄθρησον εἰ κατηργυρωμένος
 λέγω· φανεῖ γάρ, οὐ μακροῦ χρόνου τριβή,
 ἀνδρῶν γυναικῶν σοῖς δόμοις κωκύματα.
 ἐχθραὶ δὲ πᾶσαι συνταράσσονται πόλεις, 1080
 ὅσων σπαράγματα' ἢ κύνες καθήγνισαν
 ἢ θῆρες ἢ τις πτηνὸς οἰωνός, φέρων
 ἀνόσιον ὀσμὴν ἐστιοῦχον ἐς πόλιν.
 ταιαῦτά σου, λυπεῖς γάρ, ὥστε τοξότης,

- ἀφῆκα θυμῷ καρδίας τοξεύματα 1085
 βέβαια, τῶν σὺ θάλλπος οὐχ ὑπεκδραμῆ.
 ὦ παῖ, σὺ δ' ἡμᾶς ἄπαγε πρὸς δόμους, ἵνα
 τὸν θυμὸν οὗτος ἐς νεωτέρους ἀφῆ,
 καὶ γινῶ τρέφειν τὴν γλῶσσαν ἡσυχωτέραν
 τὸν νοῦν τ' ἀμείνω τῶν φρενῶν ἢ νῦν φέρει. 1090
- ΧΟ. ἀνὴρ, ἄναξ, βέβηκε δεινὰ θεσπίσας·
 ἐπιστάμεθα δ' ἐξ ὄτου λευκὴν ἐγὼ
 τήνδ' ἐκ μελαίνης ἀμφιβάλλομαι τρίχα,
 μή πῶ ποτ' αὐτὸν ψεῦδος ἐς πόλιν λακεῖν.
- ΚΡ. ἔγνωκα καυτὸς καὶ ταρασσομαι φρένας· 1095
 τό τ' εἶκαθεῖν γὰρ δεινόν, ἀντιστάντα δὲ
 ἄτη πατάξαι θυμὸν ἐν δεινῷ πάρα.
- ΧΟ. εὐβουλίας δεῖ, παῖ Μενοικέως, Κρέον.
 ΚΡ. τί δῆτα χρῆ δρᾶν ; φράζει· πείσομαι δ' ἐγώ.
 ΧΟ. ἐλθὼν κόρην μὲν ἐκ κατώρυχος στέγης 1100
 ἄνες, κτίσον δὲ τῷ προκειμένῳ τάφον.
- ΚΡ. καὶ ταῦτ' ἐπαινεῖς καὶ δοκεῖς παρεικαθεῖν ;
 ΧΟ. ὅσον γ', ἄναξ, τάχιστα· συντέμνουσι γὰρ
 θεῶν ποδώκεις τοὺς κακόφρονας βλάβαι.
- ΚΡ. οἴμοι· μόλις μὲν, καρδίας δ' ἐξίσταμαι 1105
 τὸ δρᾶν, ἀνάγκη δ' οὐχὶ δυσμαχητέον.
- ΧΟ. δρᾶ νυν τάδ' ἐλθὼν μηδ' ἐπ' ἄλλοισιν τρέπε.
 ΚΡ. ὦδ', ὡς ἔχω, στείχοιμ' ἄν. ἴτ' ἴτ' ὀπάονες,
 οἳ τ' ὄντες οἳ τ' ἀπόντες, ἀξίνας χεροῖν
 ὀρμᾶσθ' ἐλόντες εἰς ἐπόψιον τόπον· 1140
 ἐγὼ δ', ἐπειδὴ δόξα τῆδ' ἐπεστράφη,
 αὐτὸς τ' ἔδησα καὶ παρῶν ἐκλύσομαι·
 δέδοικα γάρ, μὴ τοὺς καθεστῶτας νόμους
 ἄριστον ἢ σφάζοντα τὸν βίον τελεῖν.
- ΧΟ. σπρ. α' Πολυώνυμε, Καδμείας ἀγαλμα νύμφας 11 1115

- καὶ Διὸς βαρυβρεμέτα γένος,
 κλυτὰν δὲ ἀμφέπει
 Ἴταλίαν, μέδεις δὲ
 Παγχοίνοις Ἐλευσινίας 1120
 Δηοῦς ἐν κόλποις,
 ὦ Βακχεῦ, Βακχᾶν ματρόπολιν Θήβαν
 ναιετῶν παρ' ὕγροῖς
 Ἴσμηνοῦ ρεῖθροις ἀγρίου τ'
 ἐπὶ σπορᾷ δράκοντος. 1125
- ἀντιστρ. α' σέ δ' ὑπὲρ διλόφου πέτρας στέροψ ὕπωπε
 λιγνύς, ἔνθα Κωρύκται νύμφαι
 στείχουσι Βακχίδες
 Κασταλίας τε νᾶμα· 1130
 καὶ σε Νυσαίων ὀρέων
 κισσήρεις ὄχθαι
 γλωρὰ τ' ἀκτὰ πολυστάφυλος πέμπει,
 ἀμβρότων ἐπέων
 εὐαζόντων, Θηβαΐας 1135
 ἐπισκοποῦντ' ἀγυιάς.
- στροφή β' τὰν ἐκ πασᾶν τιμᾶς ὑπερτάταν πόλεων
 ματρὶ σὺν κεραυνία·
 καὶ νῦν, ὡς βιαίως ἔχεται 1140
 πάνδαμος πόλις ἐπὶ νόσου,
 μολεῖν καθαρσίῳ ποδὶ Παρνασσίαν
 ὑπὲρ κλιτῶν ἢ στονόεντα πορθμόν. 1145
- ἀντιστρ. α' ἰὼ πύρπνων ἄστρον χοραγῆ καὶ νυχίων
 φθεγμάτων ἐπίσκοπε,
 παῖ Διὸς γένεθλον, προσφάνηθ', 1150
 ὦναξ, σαῖς ἅμα περιπόλοις
 Θυίαισιν, αἶ σε μαινόμεναι πάννυχοι
 χορεύουσιν τὸν ταμίαν Ἰακχον.

ΑΓΓΕΛΟΣ

- ✓ Κάδμου πάροικοι καὶ δόμων Ἀμφίονος, 12 1155
 οὐκ ἔσθ' ὅποιον στάντ' ἂν ἀνθρώπου βίον
 οὔτ' αἰνέσαιμ' ἂν οὔτε μεμψαίμην ποτέ.
 τύχη γὰρ ὀρθοῖ καὶ τύχη καταρρέπει
 τὸν εὐτυχοῦντα τόντε δυστυχοῦντ' αἰεί,
 καὶ μάντις οὐδεις τῶν καθεστώτων βροτοῖς. 1160
 Κρέων γὰρ ἦν ζηλωτός, ὡς ἐμοί, ποτέ,
 σώσας μὲν ἐχθρῶν τήνδε Καδμείαν χθόνα
 λαβῶν τε χώρας παντελεῖ μοναρχίαν
 ἡὔθυνε, θάλλων εὐγενεῖ τέκνων σπορᾶ.
 καὶ νῦν ἀφείται πάντα· τὰς γὰρ ἡδονὰς 1165
 ὅταν προδῶσιν ἄνδρες, οὐ τίθημι ἐγὼ
 ζῆν τοῦτον, ἀλλ' ἔμψυχον ἡγοῦμαι νεκρόν.
 πλοῦτει τε γὰρ κατ' οἶκον, εἰ βούλει, μέγα
 καὶ ζῆ τύραννον σχῆμι' ἔχων· ἐὰν δ' ἀπῆ
 τούτων τὸ χαίρειν, τᾶλλ' ἐγὼ καπνοῦ σιγᾶς 1170
 οὐκ ἂν πριαίμην ἀνδρὶ πρὸς τὴν ἡδονήν.
 ΝΟ. τί δ' αὖ τόδ' ἄχθος βασιλέων ἦκεις φέρων ;
 ΑΓ. τεθναῖσιν· οἱ δὲ ζῶντες αἴτιοι θανεῖν.
 ΝΟ. καὶ τίς φρονεῖ ; τίς δ' ὁ κείμενος ; λέγε.
 ΑΓ. Αἴμων ὄλωλεν, αὐτόχειρ δ' αἰμάσσεται. 1175
 ΝΟ. πότρεα πατρώας ἢ πρὸς οἰκείας χερὸς ;
 ΑΓ. αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, πατρὶ μηνίσας φόνου.
 ΝΟ. ᾧ μάντι, τοῦπος ὡς ἄρ' ὀρθὸν ἤνυσας.
 ΑΓ. ὡς ᾧδ' ἐχόντων τῶνδε βουλευεῖν πάρα.
 ΝΟ. καὶ μὴν ὀρῶ τάλαιναν Εὐρυδίχην ὀμοῦ 1180
 δάμαρτα τὴν Κρέοντος· ἐκ δὲ δωμάτων
 ἦτοι κλύουσα παιδὸς ἢ τύχη περᾶ.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ

- ὦ πάντες ἄστοί, τῶν λόγων ἐπησθόμεν¹³
 πρὸς ἔξοδον στείχουσα, Παλλάδος θεᾶς
 ὕπως ἰκοίμην εὐγμάτων προσήγορος. 1185
 καὶ τυγγάνω τε κληῖθρ' ἀνασπαστοῦ πύλης
 χαλῶσα καὶ με φθόγγος οἰκείου κακοῦ
 βάλλει δι' ὄτων· ὑπτία δὲ κλίνομαι
 δείσασα πρὸς δμωαῖσι κάποπλήσσομαι. 1190
 ἀλλ' ὅστις ἦν ὁ μῦθος, αὔθις εἶπατε·
 κακῶν γὰρ οὐκ ἄπειρος οὔσ' ἀκούσομαι.
 ΑΓ. ἐγὼ, φίλη δέσποινα, καὶ παρῶν ἐρῶ
 κοῦδὲν παρήσω τῆς ἀληθείας ἔπος·
 τί γὰρ σε μαλθάσσοιμ' ἄν, ὦν ἐς ὕστερον 1195
 ψεῦσται φανούμεθ' ; ὀρθὸν ἀλήθει' ἀεὶ.
 ἐγὼ δὲ σῶ ποδαγὸς ἐσπόμην πόσει
 πεδίον ἐπ' ἄκρον, ἔνθ' ἔκειτο νηλεές
 κυνοσπάραχτον σῶμα Πολυνείκους ἔτι·
 καὶ τὸν μὲν, αἰτήσαντες ἐνοδίαν θεὸν
 Πλούτωνά τ' ὀργὰς εὐμενεῖς κατασχεθεῖν, 1200
 λούσαντες ἄγνὸν λουτρὸν ἐν νεοσπᾶσιν
 θαλλοῖς, ὃ δὴ ἔλειπτο, συγκατήθωμεν,
 καὶ τύμβον ὀρθόκρανον οἰκείας χθονὸς
 χώσαντες αὔθις πρὸς λιθόστρωτον κόρης
 νυμφεῖον Ἄιδου κοῖλον εἰσεβαίνομεν. 1205
 φωνῆς δ' ἄπωθεν ὀρθίων κωκυμάτων
 κλύει τις ἀκτέριστον ἀμφὶ παστάδα,
 καὶ δεσπότη Κρέοντι σημαίνει μολῶν·
 τῷ δ' ἀθλίας ἄσημα περιβαίνει βοῆς
 ἔρποντι μᾶλλον ἄσσον, οἰμῶξας δ' ἔπος 1210
 ἴησι δυσθρήνητον· ὦ τάλας ἐγὼ,

ἄρ' εἰμὶ μάντις ; ἄρα δυστυχεστάτην
 κέλευθον ἔρω τῶν παρελθουσῶν ὁδῶν ;
 παιδός με σαίνει φθόγγος· ἀλλά, πρόσπαλοι, ¹⁴
 ἵτ' ἄσσον ὠκεῖς καὶ παραστάντες τάφω 1215
 ἀθρήσαθ', ἀρμὸν χόματος λιθοσπαδῆ
 δύντες πρὸς αὐτὸ στόμιον, εἰ τὸν Αἴμονος
 φθόγγον συνήμ' ἢ θεοῖσι κλέπτομαι.
 τάδ' ἐξ ἀθύμου δεσπότης κελευμάτων
 ἠθροῦμεν· ἐν δὲ λοισθίῳ τυμβεύματι 1220
 τὴν μὲν κρεμαστὴν ἀυχένος κατείδομεν,
 βρόχῳ μιτώδει σινδόνης καθημμένην,
 τὸν δ' ἀμφὶ μέσση περιπετῆ προσκείμενον,
 εὐνῆς ἀποιμῶζοντα τῆς κάτω φθορὰν
 καὶ πατρός ἔργα καὶ τὸ δύστηνον λέχος. 1225
 ὁ δ' ὡς ὄρα σφε, στυγνὸν οἰμῶξας ἔσω
 χωρεῖ πρὸς αὐτὸν κἀνακωκύσας καλεῖ·
 ὦ τλήμον, οἷον ἔργον εἴργασαι ; τίνα
 νοῦν ἔσχεις ; ἐν τῷ συμφορᾷ διεφθάρης ;
 ἔξελθε, τέκνον, ἰκέσιός σε λίσσομαι. 1230
 τὸν δ' ἀγρίοις ὄσσοισι παπτήνας ὁ παῖς,
 πτύσας προσώπῳ κούδεν ἀντειπῶν, ξίφους
 ἔλκει διπλοῦς κνώδοντας· ἐκ δ' ὀρμωμένου
 πατρός φυγαῖσιν ἤμπλακ'· εἶθ' ὁ δύσμορος 1235
 αὐτῷ χολωθείς, ὥσπερ εἶχ' ἐπενταθεῖς
 ἤρεισε πλευραῖς μέσσον ἔγχος, ἐς δ' ὑγρὸν
 ἀγκῶν' ἔτ' ἔμφρων παρθένον προσπτύσεται,
 καὶ φυσιῶν ὄξεϊαν ἐκβάλλει ῥοήν
 λευκῆ παρειᾷ φοινίου σταλάγματος.
 κεῖται δὲ νεκρὸς περὶ νεκρῷ, τὰ νυμφικὰ 1240
 τέλη λαχὼν δειλαιὸς ἐν γ' Αἴδου δόμοις,
 δείξας ἐν ἀθρώποισι τὴν ἀβουλίαν

- ὄσω μέγιστον ἀνδρὶ πρόσκειται κακόν.
 ΧΟ. τί τοῦτ' ἂν εἰκάσειας ; ἡ γυνὴ πάλιν ¹⁵
 φροῦδη, πρὶν εἰπεῖν ἐσθλὸν ἢ κακὸν λόγον. 1245
- ΑΓ. καυτὸς τεθάμβηκ' ἐλπίσιν δὲ βόσκομαι
 ἄχῃ τέκνου κλύουσιν ἐς πόλιν γόους
 οὐκ ἀξιώσῃν, ἀλλ' ὑπὸ στέργης ἔσω
 δμωαῖς προθήσῃν πένθος οἰκεῖον στένειν.
 γνώμησ' γὰρ οὐκ ἄπειρος, ὥσθ' ἄμαρτάνειν. 1250
- ΧΟ. οὐκ οἶδ'· ἐμοὶ δ' οὖν ἢ τ' ἄγαν σιγὴ βαρὺ
 δοκεῖ προσεῖναι χῆ μάρτην πολλὴ βοή.
 ΑΓ. ἀλλ' εἰσόμεθα, μή τι καὶ κατάσχετον
 κρυφῆ καλύπτει καρδίᾳ θυμουμένη,
 δόμους παραστείχοντες· εὖ γὰρ οὖν λέγεις· 1255
 καὶ τῆς ἄγαν γὰρ ἔστι που σιγῆς βάρος.
- ΧΟ. καὶ μὴν ὄδ' ἀναξ αὐτὸς ἐφήκει
 μνημ' ἐπίσημον διὰ χειρὸς ἔχων,
 εἰ θέμις εἰπεῖν, οὐκ ἄλλοτρίας
 ἄτης, ἀλλ' αὐτὸς ἄμαρτῶν. 1260
- ΚΡ. στρ. α' ἰὼ φρενῶν δυσφρόνων ἄμαρτήματα
 στερεά, θανατόεντ',
 ὧ κτανόντας τε καὶ
 θανόντας βλέποντες ἐμφυλίους,
 ὦμοι ἐμῶν ἀνολβα βουλευμάτων ! 1265
 ἰὼ παῖ, νέος νέφ' ζῦν μόρω,
 αἰαῖ αἰαῖ,
 ἔθανες, ἀπελύθης,
 ἐμαῖς οὐδὲ σαῖσι δυσβουλίαις !
- ΧΟ. οἴμ' ὡς ἔοικας ὄψ' ἐπὶ τὴν δίκην ἰδεῖν ! 1270
- ΚΡ. οἴμοι,
 ἔχω μαθὼν δειλίας· ἐν δ' ἐμῷ κάρᾳ
 θεὸς τότε ἄρα, τότε μέγα βάρος μ' ἔχων

ἔπαισεν, ἐν δ' ἔσεισεν ἀγρίαις ὁδοῖς,
οἴμοι, λακπάτητον ἀντρέπων χαράν ! 1275
φεῦ, φεῦ, ὦ πόνοι βροτῶν δύσπονοι.

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

- ὦ δέσποθ' ὡς ἔχων τε καὶ κεκτημένος, 16
τὰ μὲν πρὸ τῶν χειρῶν τάδε φέρων, τὰ δ' ἐν δόμοις
ἔοικας ἦκειν καὶ τάχ' ὄψεσθαι κακά. 1280
- KP. τί δ' ἔστιν, αὔ; κἀκίον ἢ κακῶν ἔτι ;
ΕΞ. γυνὴ τέθνηκε, τοῦδε παμμήτωρ νεκροῦ,
δύστηνος, ἄρτι νεοτόμοισι πλήγμασιν.
- KP. ἀντ. α' ἰὼ ἰὼ δυσκάθαρτος Ἄιδου λιμήν,
τί μ' ἄρα, τί μ' ὀλέκεις ; 1285
ὦ κακάγγελτά μοι
προπέμψας ἄχη, τίνα θροεῖς λόγον ;
αἰαῖ, ὀλωλότ' ἄνδρα ἐπεξεργάσω.
τί φῆς, ὦ παῖ, τίνα λέγεις μοι νέον,
αἰαῖ, αἰαῖ, 1290
σφάγιον ἐπ' ὀλέθρῳ
γυναικεῖον ἀμφικεῖσθαι μόρον ;
- XO. ὄρᾱν πάρεστιν· οὐ γὰρ ἐν μυχοῖς ἔτι.
KP. οἴμοι,
κακὸν τόδ' ἄλλο δεύτερον βλέπω τάλας. 1295
τίς ἄρα, τίς με πότμος ἔτι περιμένει ;
ἔχω μὲν ἐν χεῖρεσσιν ἄρτίως τέκνον,
τάλας, τὸν δ' ἔναντα προσβλέπω νεκρόν.
φεῦ, φεῦ μᾶτερ, ἀθλία, φεῦ τέκνον. 1300
- ΕΞ. ἦδ' ὄξυθήκτω βωμία περὶ ξίφει
λύει κελαινὰ βλέφαρα, κωκύσασα μὲν
τοῦ πρὶν θανόντος Μεγαρέως κλεινὸν λάχος,

- αὔθις δὲ τοῦδε, λοίσθιον δὲ σοὶ κακὰς
 πράξεις ἐφυμνήσασα τῷ παιδοκτόνῳ. 1305
- KP. στρ. β' ἀνέπταν φόβῳ. τί μ' οὐκ ἀνταΐαν, αἰαῖ, αἰαῖ 17
 ἔπαισέν τις ἀμφιθήκῳ ζῆφει ;
 δειλαίος ἐγὼ, αἰαῖ, 1310
 δειλαία δὲ συγκέκραμαι δῦα.
- EΞ. ὡς αἰτίαν γε τῶνδε κάκεινων ἔχων
 πρὸς τῆς θανούσης τῆσδ' ἐπεσκήπτου μύρων.
- KP. ποίῳ δὲ κάπελύσατ' ἐν φοναῖς τρόπῳ ;
 EΞ. παίσασ' ὑφ' ἧπαρ αὐτόχειρ αὐτήν, ὅπως 1315
 παιδὸς τόδ' ἦσθετ' ὄξυκώκυτον πάθος.
- KP. ὦμοι μοι, τὰδ' οὐκ ἐπ' ἄλλον βροτῶν
 ἐμᾶς ἀρμόσει ποτ' ἐξ αἰτίας.
 ἐγὼ γάρ σ' ἔκκανον, ἰὼ μέλεος,
 ἐγὼ, φάμ' ἔτυμον· ἰὼ πρόσπολοι, 1320
 ἄγετέ μ' ἐκποδῶν, ἄγετέ μ' ὄφι τάχος
 τὸν οὐκ ὄντα μᾶλλον ἢ μηδένα. 1325
- XO. κέρδη παραινεῖς, εἴ τι κέρδος ἐν κακοῖς·
 βράχιστα γὰρ κράτιστα τὰν ποσὶν κακᾶ.
- KP. ἀντ. β' ἴσω ἴτω,
 φανήτω μύρων ὁ κάλλιστ' ἐμῶν
 ἐμοὶ τερμίαν ἔγων ἀμέραν 1330
 ὕπατος· ἴτω ἴτω,
 ὅπως μηκέτ' ἄμαρ ἄλλ' εἰσίδω.
- XO. μέλλοντα ταῦτα· τῶν προκειμένων τι χρῆ
 πράσσειν· μέλλει γὰρ τῶνδ' ὕτοισι χρῆ μέλειν. 1335
- KP. ἀλλ' ὦν ἐρῶ μὲν, ταῦτα συγκατηρῶξάμην.
- XO. μὴ νυν προσεύχου μηδέν· ὡς πεπρωμένης
 οὐκ ἔστι θνητοῖς συμφορᾶς ἀπαλλαγῆ.
- KP. ἄγοιτ' ἂν μάταιον ἄνδρ' ἐκποδῶν,
 ὅς, ὦ παῖ, σέ τ' οὐχ ἔκων κατέκτανον, 1340

- σέ τ' αὖ τάνδ' ὤμοι μέλεος, οὐδ' ἔχω
 πρὸς πότερον ἴδω, πᾶ κλιθῶ· πάντα γὰρ
 λέχρια τάν χεροῖν, πὰ δ' ἐπὶ κρατί μοι 1345
 πότμος δυσκόμιστος εἰσήλατο.
- ΧΟ. πολλῶ τὸ φρονεῖν εὐδαιμονίας
 πρῶτον ὑπάρχει. χρῆ δέ τά γ' ἐς θεοὺς
 μηδὲν ἀσεπτεῖν· μεγάλοι δὲ λόγοι 1350
 μεγάλας πληγὰς τῶν ὑπεραύχων
 ἀποτείσαντες
 γήρα τὸ φρονεῖν ἐδίδαξαν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ 1 - 99

α') 1 - 10

Λεξιλογικά. κοινός = συνδεδεμένος διὰ κοινῆς καταγωγῆς ἢ συγγενείας, ἰδίως ἐπὶ ἀδελφῶν, ὕμαιμος. αὐτάδελφος = ὁ ἐκ τῶν αὐτῶν γονέων γεννηθεὶς ἀδελφός. ὁποῖον = ὅποιονδήποτε. κάρα, (τὸ) = κεφαλή. Ἰσμήνης κάρα· περίφρασις εἰς ἐκδήλωσιν ἀγάπης, ἀντί: Ἰσμήνη. ἄρ' οἶσθα... ἡ κανονικὴ πλοκὴ τῶν λέξεων: ἄρ' οἶσθα ὅ, τι ἐστὶ τῶν ἀπ' ἀπ' Οἰδίου κακῶν, ὁποῖον οὐχὶ Ζεὺς τελεῖ νῶν ἔτι ζώσαι; νῶν, δοτικὴ ἀντιχριστικὴ. ἔτι ζώσαι = αἱ ὁποῖαι ἐπιζῶμεν, ὑπολειπόμεθα (μετὰ τὸν θάνατον γονέων καὶ ἀδελφῶν). ἡ ἄτη = ἡ ἐκ θείας τιμωρίας σύγχυσις φρενῶν, βλάβη, συμφορά. ἀλγεινός = λυπηρός. ἄτερ = ἄνευ. ἀτης ἄτερ (ἐδῶ) = βλαβερόν, καταστρεπτικόν. αἰσχρόν, ἄτιμον = πρόξενον αἰσχύνης, ἀτιμίας. ὁποῖον οὐκ... ἡ σειρά τῶν λέξεων: ὁποῖον οὐκ ὄπωπα ἐγὼ οὐκ ὄν τῶν σῶν τε κάμῶν κακῶν. τῶν κακῶν (γεν. δικιρ.). καὶ νῦν· μετάβασις ἀπὸ τῆς γενικῆς εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν. πανδήμῳ πόλει· ποιητ. ἔκφρασις ἀντὶ τοῦ πάσης τῆ πόλει. Ἡ σειρά τῶν λέξεων: καὶ νῦν τί ἐστὶν αὐτὸ κήρυγμα τοῦτο, ὃ φασὶ θεῖναι ἀρτίως τὸν στρατηγὸν πανδήμῳ πόλει: κήρυγμα θεῖναι = κηρῦσαι, προκηρῦσαι. στρατηγόν· ἔνν. τὸν Κρέοντα. ἔχω = γνωρίζω. ἔχεις τι κεισῆκουσας; σχῆμα πρωθυστερον. λανθάνω = διαφεύγω τὴν προσοχὴν. φίλους ἔνν. τὸν Πολυνεΐκην. ἐχθρῶν, ἔνν. τὸν Κρέοντα, λόγῳ τοῦ δυσμενοῦς διὰ τὸν Πολυνεΐκην κηρύγματος.

Πραγματικά. Ἡ σικηνὴ τοῦ δράματος ὑπόκειται ἐν Θήβαις πρὸ τῶν ἐν τῇ Καδμείᾳ ἀνακτόρων τῶν Λαβδακιδῶν, τὰ ὅποια εἰκονίζονται διὰ τῆς ἀναλόγου σικηνογραφίας. Ὁ πρόλογος ἀπὸ τοῦ στ. 1 - 99, περιέχων τὴν πρότασιν τοῦ δράματος, ἐκθέτει δι' ὀλίγων τὰ πρὸ τοῦ δράματος συμβάντα καὶ εἰσάγει τὸν θεατὴν εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ.

Αἱ δύο ἀδελφαί ἐξέρχονται ἐκ τῆς δεξιᾶς θύρας τῶν ἀνακτόρων, τῆς ἀγούσης εἰς τὴν γυναικωνῆτιν, καὶ προσφωνοῦνται διὰ τοῦ ὀνόματός των ἀμφοτέροι διὰ τὸ δηλωθῆναι τὸ πρόσωπον αὐτῶν εἰς τοὺς θεατάς. Προσφωνεῖ δὲ ἡ Ἀντιγόνη μετὰ πολλῆς στοργῆς καὶ τρυφερότητος τὴν Ἰσμήνην, διότι μόνη αὐτὴ ἐξ ὀλοκλήρου τῆς οἰκογενείας ἀπέμεινεν ὡς σύντροφος καὶ παρήγορος τῆς ζωῆς τῆς καὶ διότι θέλει νὰ προσεταιρισθῇ αὐτὴν εἰς κοινὰς ἐνεργείας. Πῶς ἠθοποιεῖται ἡ Ἀντιγόνη εἰς τοὺς πρώτους τοὺτους στίχους ; **τῶν ἀπ' Οἰδίπου κακῶν**· εἶναι τὰ προσελθόντα ἐκ τῆς πατροκτονίας καὶ αἰμομειζίας τοῦ Οἰδίποδος, προσέτι δὲ τὸ χυθὲν νοπὸν ἐτι αἶμα τῶν ἀλληλοφονουθέντων ἀδελφῶν, τὰ ὅποια εἶναι γνωστὰ εἰς τοὺς θεατάς ἐκ τοῦ μύθου. Κοινὴ εἶναι ἡ ἀντίληψις ἀρχαίων καὶ νέων Ἑλλήνων, ὅτι τὰ ἀμαρτήματα γονέων παιδεύουσι τέκνα.

β') 11 - 38

Λεξιλογικά. μὲν = τοῦλάχιστον. μῦθος = λόγος, εἰδήσις. Ἀντιγόνη (μέτρ., ἀνάπαιστος). φίλων· ἐξαφτ. ἐκ τοῦ μῦθος, ὡς γεν. ἀντικ = περὶ τῶν φίλων. δυοῖν - δύο· ἐπαλληλία πρὸς μεῖζονα ἔμφρασιν. μιᾶδιπλῆ· ἀντίθεσις, εἰς ἣν ἀσμενίζουσιν οἱ τραγικοί. διπλῆ χερὶ = δυοῖν χερσί, μιᾶ τοῦ Ἐτεοκλέους καὶ μιᾶ τοῦ Πολυνείκου. φροῦδός ἐστιν (πρὸ-ὀδός) = ἔφυγεν, ἀπῆλθεν. ἐν νυκτὶ τῇ νῦν, δηλ. τῇ παρελθούσῃ (καθ' ἣν ἀπῆλθον ἐκ τῶν Θηβῶν οἱ Ἀργεῖοι). ὑπέρτερον = πλεόν. ἀτώμαι (ἄτη) = δυστυχῶ. ἦδη· ἀρχαίωτ. τύπος τοῦ ἦδειν (ἐνν. μηδὲν σε ὑπέρτερον εἰδυῖαν). οὐνεκα (ἐκ τοῦ οὐ ἔνεκα), ὡς πρόθ. = ἔνεκα. ὡς μόνη κλύοις, ἐπεξηγεῖ τό : τοῦδ' οὐνεκα. κλύω = ἀκούω. ἐκπέμπω ἀντὶ τοῦ μέσου ἐκπέμπομαι = προσκαλῶ ἔξω. τί δ' ἐστι ; (μετὰ τινος ἐκπλήξεως) = ἀλλὰ τί συμβαίνει ; καλχαίνω (μεταφορ. ἐκ τῆς τετραγμένης θαλάσσης) = κάμνω τι πορφυροῦν. δηλοῖς γάρ τι καλχαίνουσ' ἔπος = διότι φανερὰ δεικνύεις, ὅτι ἔχεις ψυχικὴν ταραχὴν, ἐτοίμη νὰ εἴπῃς κάποιον λόγον. κασίγνητος = ἀδελφός. γάρ· αἰτιολογεῖ ἀποσιωπηθεῖσαν ἀπόκρισιν : ναι, βέβαια. τῷ κασίγνητῳ... τὸν μὲν... τὸν δὲ (σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος, μέρη καὶ ὅλον τίθενται ὁμοιοπτότως). νῶν = ἡμῖν. προτίω = κατὰ προτίμησιν τιμῶ (διὰ ταφῆς). ἀτιμάζω τάφου = δὲν θεωρῶ ἄξιον τῆς τιμῆς τοῦ ἐνταφιασμοῦ, στερῶ τῆς τιμῆς τοῦ ἐνταφιασμοῦ. Τὸ προτίσας τίθεται ἀπλῶς εἰς ἀντίθ. πρὸς τὸ ἀτιμάσας. σὺν δίκη· τροπ. διορισμός. χρησθεῖς = χρῆσάμενος (ἐνν. ἀντικ. αὐτῷ). ὡς λέγουσι· ἀρμόζει εἰς τὸ σὺν δίκη, δηλ. μετὰ δικαίαν κρίσιν,

ὅπως λέγουν αἱ ἄνθρωποι, χωρὶς ἐνν. νὰ τὴν παραδέχωμαι ἐγὼ ὡς τοιαύτην, ἐφόσον δὲν τιμᾶ δι' ἐνταφιασμοῦ καὶ τὸν Πολυνεΐκη. **ἔνερθε** ἢ **ἔνερθεν**=κάτω (σημ. τὴν ἐν τόπῳ στάσιν), ἀρμύζει εἰς τό: νεκροῦς. **ἔκρυψε κατὰ χθονός**=διέταξε νὰ θάψουν ὑποκάτω τῆς γῆς. **ἔντιμον** (προληπτ. κατηγορ.)=ὥστε εἶναι ἐντιμον. **ἀθλίως**=κατὰ τρόπον ἀξιολύπητον. **θανόντα Πολυν.** **νέκυν**: ὑπαλλαγή ἀντι: νέκυν θανόντος Πολυνεΐκουσ. **ἐκκηρύττω**=κηρύττω δημοσίᾳ. **τὸ μὴ καλύψαι ὑποκείμε.** τοῦ ἐκκεκηρύχθαι. **κωκύω**=θρηγῶ, κλαίω. **τάφῳ καλύψαι -κωκύσαι**: σχ. πρωθύστερον (ὁ κωκυτὸς προηγεῖται τῆς ταφῆς). **οἰωνός**=πτηνὸν (ἀρπακτικόν). **θησαυρός**=εὕρημα. **εἰσορῶ**=προσβλέπω μετὰ πόθου. **βορά**=τροφή (ἐπὶ σαρχοβόρων θηρίων). **ἀγαθόν**: ἐλέχθη μετὰ τινος πικρᾶς εἰρωνείας, διότι οὐσιαστικῶς κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς 'Αντιγόνης ὁ τοσοῦτον ἀσεβήσας κατὰ τοῦ θεοῦ δικαίου δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀγαθός, ἀλλὰ τοῦναντίον κακός. **σοὶ κάμοι**: τὸ κήρυγμα ἦτο μὲν βεβαίως γενικὸν διὰ πάντα τὸν λαόν, ἀλλ' ἡ 'Αντιγόνη περιορίζει τοῦτο εἰς τὰς δύο ἀδελφάς, διότι αὐταὶ μόναι εἶναι αἱ στενωτέραι συγγενεῖς του καὶ αὐταὶ εἶχον ἴδιον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ταφὴν τοῦ ἀδελφοῦ. **δεῦρο**: προδηλοῖ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ χοροῦ καὶ τοῦ Κρέοντος. **νέομαι**=ἔρχομαι, μὲ σημ. μέλλοντος=ὅτι θὰ ἔλθῃ. **προκηρύσσω**=δημοσίᾳ κηρύττω (ἢ πρόθ. **πρὸ** τίθεται πρὸς δῆλῳσιν δημοσιότητος, ὅπως καὶ ἡμεῖς μεταχειριζόμεθα τὴν λέξιν προκήρυξιν). **ἄγω**=θεωρῶ, νομίζω. **τὸ πρᾶγμα** δηλ. τὸ τάφῳ καλύψαι καὶ κωκύσαι τινα. **οὐχ ὡς παρ' οὐδέν**=οὐχὶ ὡς ἀσήμαντον. **φόνος**=θάνατος. **δημόλευστος** (λεύω=λιθοβολῶ)=γινόμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ δημοσίου λιθοβολισμοῦ. **ἐν πόλει**=ἐνώπιον τῆς πόλεως, δημοσίᾳ. **προκείσθαι**=ὅτι ἐπικρέμαται, ἀπειλεῖται. **σοι**: δοτ. ἡθικῆ. **τάχα**=ταχέως. **εὐγενῆς**=γενναία τὸ ἦθος (ἔχουσα εὐγενῆ καταγωγὴν). **ἔσθλων**=ἐξ ἐσθλῶν (εὐγενῶν γονέων).

Πραγματικά. **'Αργείων**: ὁ Πολυνεΐκης, ὡς γνωστόν, ἐξεστράτευσεν μετὰ συμμάχων τῶν 'Αργείων, τῶν ὁποίων βασιλεὺς ἦτο ὁ "Αδραστος, πενθερὸς αὐτοῦ. **ἔντιμον**: ἐπιστεύετο, ὅτι ὁ ἄταφος καὶ μὴ τυχὼν ὑπὸ τῶν ζώντων τῶν νενομισμέτων τιμῶν ἠτιμάζετο καὶ ἐν "Αδρῇ **αὐλείων πυλῶν**: αὐλαιοὶ πύλαι ἦσαν αἱ κείμεναι πρὸς τὴν ὁδόν, ὅπως φαίνεται ἐκ τοῦ: ὡς μόνη κλύσις. Αὐλεις μὲν πύλη ἦτο ἡ κειμένη ἐν τῷ τοίχῳ τῷ περιβάλλοντι τὸν οἶκον μετὰ τῆς αὐλῆς: ἡ πύλη δέ, ἡ ὁποία ὠδή-

γει ἐκ τῆς αὐτῆς εἰς τὸν οἶκον, ἐλέγετο μέταυλος. **τάφω καλύψαι**· ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος ἐπεκράτει ἡ ἰδέα, ὅτι ἄταφος νεκρὸς οὐδόλως ἦτο δεκτὸς εἰς τὸν Ἄδην, ἀλλ' ἐταλαιπωρεῖτο καὶ ἐπλανᾶτο δίκην φαντάσματος Πρβλ. Ἰλιάδ. Ψ, στίχ. 65 καὶ ἐξῆς, ἐνθα ἡ ψυχὴ τοῦ Πατρόκλου ἐμφανίζεται εἰς τὸν κοιμώμενον Ἀχιλλεῦα καὶ τὸν παροικαλεῖ νὰ τὸν θάψῃ, διότι περιπλανᾶται, αἱ δὲ ψυχαὶ τῶν νεκρῶν τὴν ἐμποδίζουν νὰ πλησιάσῃ εἰς Ἄδην κτλ. **κωκυῖσαι**· ὁ θρῆνος τοῦ ἀποθανόντος ἦτο ἀπαραίτητον καθήκον τῶν οἰκειῶν του. **εἰσορῶσι**· θέλει νὰ ἐξάρῃ τὸ ἀτενὲς καὶ λαίμαργον βλέμμα τῶν ἀρπακτικῶν πτηνῶν. **λέγω γὰρ κάμ'ε**· δι' αὐτῶν ἠθοποιεῖται ἡ Ἀντιγόνη καὶ προβλέπεται ἡ σύγκρουσις αὐτῆς πρὸς τὸν Κρέοντα, ἐξ ἄλλου δὲ γίνεται προσπάθεια ὑπ' αὐτῆς νὰ διεγείρῃ τὴν φιλοτιμίαν τῆς Ἰσμήνης ὥστε νὰ μὴ ὑπολειφθῇ αὐτὴ εἰς τὰς προσπάθειάς της. **φόνος δημόλευστος**· οἱ ἀρχαῖοι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ποινῶν ἐπέβαλλον καὶ τὴν διὰ δημοσίου λιθοβολισμοῦ θανατικὴν τιμωρίαν εἰς ἄτομα κηρυσσόμενα ἐκτὸς νόμου διὰ προδοσίαν ἢ προσβολὴν κοινοῦ συμφέροντος ἢ ἱεροσυλίαν· ὁ κατὰδικος ὠδηγεῖτο εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως, οἱ μάρτυρες δὲ πρῶτοι ἔρριπτον τοὺς λίθους καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ἄλλοι παρευρισκόμενοι ἐκεῖ. Διὰ τοιαύτης τιμωρίας ἐτιμωρήθη καὶ ὁ Παλαμήδης ἐν Τροίᾳ. **ἐσθλῶν**· ἀναφέρει τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν της, διὰ νὰ προκαλέσῃ τὴν φιλοτιμίαν τῆς Ἰσμήνης καὶ νὰ παρακινήσῃ ἔτι περισσότερον αὐτὴν εἰς σύμπραξιν.

γ') 39-68

Λεξιλογικαί. **ταλαίφρων** = ταλμηρὸς. **εἰ τὰδ' ἐν τούτοις** = (ἐν τοιαύτῃ καταστάσει) **ἐστί**. **εἴθ' ἄπτουσα** = εἴτε δεσμοῦσα (ἢ φράσις λύουσα εἴθ' ἄπτουσα ἦτο ἐν χρήσει ἐπὶ μεγάλης ἀμυχάνιας περὶ τοῦ πρακτέου). **ξυμπονῶ** = συγκοπιᾶζω (γενικώτερον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου ῥήμ.). **εἰ ξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάση**· πλάγια ἐρωτ. προτ., πόθεν ἐξαρτῶνται; **κινδύνευμα** = ἐπικίνδυνος πρᾶξις. **εἰ** (μέλ. τοῦ ἔρχομαι) = θὰ φθάσῃς, θὰ ῥιφθῆς· ἡ κανονικὴ σειρὰ τῆς προσηγουμένης προτάσεως εἶναι: **ποῖόν τι κινδύνευμα λέγεις σκοπεῖν με, εἰ ξυμπονήσω καὶ ξυνεργάσομαι; κουφίζω** = ἀναιροῦμαι = σηκίωνω πρὸς ταφὴν, θάπτω. **εἰ κουφιεῖς**· πλάγ. ἐρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ ἔννοουμ. σκόπει. **ξὺν τῆδε χερὶ** = σὺν ἐμῇ χερὶ = σὺν ἐμοί (ὁ ὑποκριτὴς λέγων ταῦτα σηκώνει καταλλήλως τὴν χεῖρα διὰ νὰ δεῖξῃ). ἢ

γάρ; = ἄρα γε λοιπόν; σφε = αὐτόν. ἀπόρρητον (ἐνν. ἡ μετ. ὄν, παράθ. εἰς τὸ θάπτειν) = πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπηγορευμένον. τὸν γοῦν ἐμόν = τὸν γ' ἐμόν = τὸν ἰδικόν μου τοῦλάχιστον. οὐχ ἄλώσομαι = οὐκ ἐλεγχθήσομαι, δὲν θὰ εὔρεθῶ. προδοῦσα (κατηγορ. μετ.) = ὅτι ἐπρόδωσα. σχέτλιος (ἐκ τοῦ ἀορ. β' σχεθεῖν τοῦ ἔχω) = ὁ δεινὰ τολμῶν, ἔπειτα δέ, ὡς ἐδῶ, ὁ δεινὰ πάσχων, ὁ δυστυχησμένος. ἀντειρηκότος· ἐναντιωμ. μετ., ἐννοεῖται ἡ πρότ. νοεῖς θάπτειν σφε. (Διαφαίνεται καὶ πάλιν τὸ ἦθος τῆς Ἰσμήνης). ἀλλ' οὐδὲν μέτα = μέτεστι. Ἡ σειρά τῶν λέξεων: ἀλλ' οὐδὲν μέτεστιν αὐτῷ εἶργειν με τῶν ἐμῶν (καθηκόντων) = ἀλλ' οὐδὲν δικαίωμα ἔχει αὐτὸς νὰ με ἐμποδίξῃ ἀπὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἰδικῶν μου καθηκόντων. φρόνησον = σκέφθητι, ἀναλογίσου. νῶν· δοτ. ἦθ. ὡς ἀπεχθῆς (ἐνν. πᾶσι) = πόσον μισητός. δυσκλεῆς = με κακὴν φήμην (λόγῳ τῶν ἀνοσιουργημάτων του). ἀπώλετο = ἐχάθη (ἡθικῶς). αὐτόφωρος (αὐτὸς-φῶρ, φῶρος = κλέπτῃς) = ὁ ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθεὶς ἀμπλάκημα = ἀμαρτημα. πρὸς αὐτοφ. ἀμπλακημάτων = ἕνεκεν ἀμαρτημάτων ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἀποκαλυφθέντων. ἀράσσω = κτυπῶ, κρούω ἰσχυρῶς (τυφλώνω). αὐτουργῶ χερί = ἰδίᾳ χερί. αὐτὸς αὐτουργῶ· σχῆμα ἐπαλληλίας. ἔπειτα· δὲν ἐκφράζει δι' αὐτοῦ χρονικὴν ἀκολουθίαν, ἀλλὰ θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν σειράν τῆς διηγήσεως τῶν γεγονότων, ἀναφέρων πρῶτον τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν πατέρα, ἀκολούθως τὰ εἰς τὴν μητέρα κ.ο.κ. διπλοῦν ἔπος = διπλοῦν ὄνομα (παρὰθ. τῶν: μήτηρ καὶ γυνή) = ἡ ἔχουσα τὸ διπλοῦν τοῦτο ὄνομα. λωβάομαι-ῶμαι = βλάπτω, κακομεταχειρίζομαι. ἀρτάνη (ἐκ τοῦ ἀρτάω) = σχοινίον, ἀγχόνη. λωβάται βίον = ἀτίμως τελευτᾷ, θέτει ἀτιμωτικὸν τέρμα εἰς τὸν βίον τῆς. δύο-μίαν· ἀντίθεσις. αὐτοκτονῶ = ἀλληλοκτονῶ. κοινὸν μόρον = ἀμοιβαῖον θάνατον. ἐπαλλήλοι χεροῖν (δοτ. ὄργαν.) = με χεῖρας ὑψωθείσας ἐναντίον ἀλλήλων. ὄσω κάκιστα ὀλούμεθα (πλαγ. ἐρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ σκόπει) = ὁποῖον οἰκτρότατον τέλος, ποῖον θάνατον θὰ ἔχωμεν. νόμου βία = παραβιάζουσαι τὸν νόμον. εἰ παρέξιμεν (ῥῆμ. παρέξιμι) = ἐὰν θὰ παραβῶμεν. ψῆφον = ὠρισμένην ἀπόφασιν, ἐνῶ διὰ τοῦ κράτη ἐννοεῖ τὴν καθόλου βασιλικὴν ἐξουσίαν. γυναῖχ' = γυναῖκε. ὡς οὐ μαχουμένα = ὡς μὴ δυνάμεναι νὰ πολεμήσωμεν. ἔπειτα δέ· ἀντί: τοῦτο δέ. ἐκ κρείσσων = ὑπὸ ἰσχυροτέρων. ἀκούειν ταῦτα· ἀπαρέμφ. ἀκολουθίας = ὥστε νὰ ὑπακούωμεν εἰς ταῦτα. ἀλγίονα (ἀλγεινός) = λυπη-

ρότερα, χειρότερα. **αἰτοῦσα** = παρχαλοῦσα. **τοὺς ὑπὸ χθονός** (ὄντας)· ἔννοεῖ τὸν Πολυνεΐκη καὶ τοὺς ὑποχθονίους θεοὺς. **ξυγγνοίαν ἴσχω** (περιφρ.) = ξυγγινώσκω = συγχωρῶ. **βιάζομαι τάδε** = παρὰ τὴν θέλησίν μου πράττω αὐτὰ ἐδῶ. **τέλος** = ἀρχή, ἀξίωμα. **οἱ ἐν τέλει ὄντες** (καὶ ποιητ. βεβῶτες) = οἱ ἄρχοντες. **περισσός** = ὑπερβολικός, ὑπερβαίνων τὴν δύναμιν. **νοῦν οὐδένα** = κανὲν νόημα, τ.ἔ. εἶναι ὅλως διόλου ἀνόητον

Πραγματικά. κινδύνεμα· ἡ λέξις ὑποδηλοῖ μικροψυχίαν τῆς Ἰσμήνης. **ᾠλετο**· δὲν ἔννοεῖ ἀπέθανε μετὰ τὴν τύφλωσιν, ἀλλ' ἠθικῶς ἐχάθη μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς πατροκτονίας καὶ αἰμομειξίας. **ἀμπλακήματα**· ἔννοεῖ τὰ ἀνοσιουργήματά του ταῦτα. **πλεκταῖσιν ἀρτάναισι**· ἔννοεῖ τὴν ἀγχόνην, δι' ἧς ἀπηγγονίσθη ἡ μήτηρ των Ἰοκάστη.

δ') 69 - 99

Λεξιλογικά. κεύσασαι ἄν· ἔνν. ὡς ἀντικ. τὸ προηγ. πράσσειν. **ἔτι** = (τῶρα) πλεόν, τ.ἔ. μετὰ τοὺς τελευταίους λόγους σου, οἱ ὅποιοι ἐφάνέρωσαν τὰ φρονήματά σου. **δρῶ μετὰ τίνος** = συμπράττω μετὰ τίνος· **μετ' ἐμοῦ γε δρώης ἄν ἠδέως** = ἤθελες συμπράξει βεβαίως μὲ ἐμὲ κατὰ τρόπον εὐχάριστον (εἰς ἐμέ)· τίνος εἶδους λόγος εἶναι ἐδῶ ; **δοκεῖ** (ἔνν. εἰδέναι). **κεῖνον δ' ἐγὼ ἀντί : ἐγὼ δ' ἐκεῖνον**· προηγεῖται τὸ ἐκεῖνον πρὸς ἔμφασιν (εἶναι ἀντίθεσις). **καλόν... φίλην... ἀσύνδετα**, πρὸς ἔμφασιν. **ῥα** = θεῖα, δίκαια. **πανουργήσασα** (ῥ. πανουργέω-ᾶ) = ἀποτολήσασα δίκαιον ἐγκλημα (σχ. ὀξύμωρον, διότι ἡ Ἀντιγόνη θάπτουσα τὸν Πολυνεΐκη παραβαίνει μὲν τὸν νόμον, ὅπερ ἦτο πανουργημα, ἀλλ' ἐκτελεῖ ἔργον εὐσεβές). **δν** = καθ' ὄν. **τοῖς κάτω** = τοῖς χθονίοις θεοῖς. **τῶν ἐνθάδε**· συγκρ. γεν. ἀντί : ἡ τοῖς ἐνθάδε (δηλ. τῷ Κρέοντι καὶ τοῖς λοιποῖς ἐπὶ τῆς γῆς ἀνθρώποις). **δοκεῖ** (ἔνν. τό : ἀτιμάσαι...). **τὰ τῶν θεῶν ἔντιμα** = τὰ παρὰ τοῖς θεοῖς νομιζόμενα ἔντιμα. **ἄτιμα ποιῶμαι** = θεωρῶ ἄτιμα. **ἀμήχανος** = ἀπορος, ἀνίκανος. **τὸ δρᾶν**· προσδιορ. τῆς ἀναφορᾶς, πλεοναστ. ἐπέθη τὸ ἄρθρον. **προέχομαι** = προφασίζομαι. **ἄν προύχοιο** = (ἀντὶ προστακτ.). **ἐγὼ δέ**· ἰσχυρ. ἀντίθεσις. (σοῦ) **ταλαίνης**· γεν. τῆς αἰτίας. **προταρβέω-ᾶ** = φοβοῦμαι ὑπὲρ τίνος. **ἐξορθόω-ᾶ** = ἀνορθῶ, (ἐδῶ) ἐξασφαλίζω (ἀποπειρ. ἐνεστώς). **πότμος** (πίπτω) = μοῖρα. **κεῦθω** = ἀποκρύπτω. **κρυφῆ κεῦθε** (πλεονασμὸς) = τήρησέ

το μουσικόν. **σὺν δ' αὐτῶς** = ὡσαύτως δέ. **καταυδάω-ῶ** = ὀμιλῶ, λέγω φανερά. **ἐχθίων** = μισητοτέρα. **σιγῶσ', ἐὰν μὴ πᾶσι κηρύξης τάδε**· καταφατικῶς καὶ ἀρνητικῶς ἐκφράζει τὴν ἔννοϊαν πρὸς μείριονα ἔμφρασιν καὶ ἔξαρσιν τοῦ πάθους τῆς Ἀντιγόνης. **θερμὴν-ψυχροῖσι**· χάριν τῆς ἀντιθ. ἔθηκε ψυχροῖς ἀντὶ δεινοῖς. **ἀδεῖν**· ἀόρ. β' τοῦ ῥ. ἀνδάνω = ἀρέσκω. **οἷς**· ἐνν. τὸν Πολυνεϊκὴ καὶ τοὺς χθονίους θεοὺς. **εἰ καὶ δυνήσῃ γε** (ἐνν. ἀρέσεις) = θὰ εἶσαι ἀρεστὴ εἰς αὐτοὺς βεβαίως (τό γε), ἀν καὶ θὰ δυνηθῆς νὰ εἶσαι ἀρεστὴ (θάπτουσα). **ἐράω-ῶ** = (μετὰ γεν.) = ἐπιθυμῶ. **ἀμήχανα** = ἀδύνατα **ἀμηχάνων ἐρᾶς**· ἡ φράσις αὕτη εἶναι παροιμιώδης, ὅπως καὶ ἡ: **ἀδύνατα θηρᾶς πεπαύσομαι**, (ἀντὶ ἀπλ. μέλλοντος) = θὰ παύσω ὀριστικῶς, θὰ παραιτηθῶ ἀσφαλῶς τοῦ ἐγχειρήματος. **ἀρχὴν οὐ** = οὐδαμῶς. **ἐχθαίρομαι** = μισοῦμαι ἐτέθη ὁ μέσ. μέλλον ἀντὶ παθητ. **ἐξ** = ὑπό. **προσκεῖση** = ἔσει (μετὰ θάνατον). **δίκη** = δικαίως. **δυσβουλία** = ἀφροσύνη. **πείσομαι**, τοῦ πάσχω. **τοσοῦτον** = τόσον μέγα. **ἔα** (μέτρ., συνίξεις) **με καὶ τὴν ἐξ ἐμοῦ δυσβουλίαν**· τὸ ὅλον συνάπτ. μὲ τὸ μέρος ἢ μὲ ιδιότητα αὐτοῦ. **μὴ οὐ καλῶς** (μετρικῶς τὸ μὴ οὐ πάσχει συνίξουσιν) = οὐχὶ ἐντίμως, μετ' ἀρνήσιν τίθενται καὶ τὰ δύο ἀρνητικὰ μόρια. **στείχω** = βαδίζω, πηγαίνω. **ἔρχη** = ἀπέρχεσαι. **ἄνους** = ἀπερίσκεπτος. **ὀρθῶς** = εἰλικρινῶς.

Πραγματικά. οὐτ' εἰ θέλοις ἔτι πράττειν, ἡδέως δρῶνς ἄν... ἡ Ἀντιγόνη ἐξαντλήσασα προηγουμένως ὅλα τὰ ἐπιχειρήματά της διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν σύμπραξιν τῆς Ἰσμήνης καὶ μὴ ἐπιτυχοῦσα ταύτης, ἄρχεται πλέον αἰσθανομένη ἀντιπάθειαν πρὸς αὐτήν, ὡς ἐπιλήσιμονα τῶν καθηκόντων της καὶ δειλὴν, καὶ μὴ θέλουσα τὴν συνεργασίην της. **πλείων χρόνος, ἐκεῖ γὰρ αἰεὶ κείσομαι**· οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν αἰωνιότητα τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς ἐν τῷ Ἄδῃ. **πολλὸν ἐχθίων ἔση σιγῶσα** κτλ. ὅποιον διαφαίνεται πάλιν τὸ ἦθος τῆς Ἀντιγόνης; **ὥστε μὴ οὐ καλῶς θανεῖν**· μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἢ μὲν Ἀντιγόνη ἐξέρχεται διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου, ἵνα ἐξελεθοῦσα τῆς πόλεως προβῆ εἰς τὴν ταφὴν τοῦ νεκροῦ, ἢ δὲ Ἰσμήνη διὰ τῆς δεξιᾶς θύρας εἰσέρχεται εἰς τὰ ἀνάκτορα, καὶ τοιοῦτοτρόπως κενοῦται ἡ σκηνή.

Ὅστω ἐν τέλει τοῦ προλόγου αἱ δύο ἀδελφαὶ ἐχαρκτηρίσθησαν δι' ὀλίγων καὶ ἐδηλώθη ἡ ὅλη δέσις τοῦ δράματος.

(ΠΑΡΟΔΟΣ 100 - 161)

Λελιλογικαί. σ τ ρ ο φ ή α'. **ἀκτίς**· συνεκδοχ. ἀντί ἀκτῖνες. **ἀκτίς ἀελίου** = ἀκτινοβόλε ἥλιε. Ἡ κανονικὴ σειρὰ τῶν λέξεων : ἀκτίς ἀελίου, φάος φανέν ἑπταπύλω Θήβη, τὸ κάλλιστον τῶν προτέρων. **ποτέ** = τέλος πάντων, ἐπὶ τέλους. Δι' αὐτοῦ θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν μακρὰν ἐναγώνιον προσδοκίαν. **φανέν φάος ἐφάνθης**· παρήχησις χάριν ἐμφάσεως. **ἀμέρας βλέφαρον** (περίφρασις) = ἡμέρας ὀφθαλμέ· τὸ βλέφαρον ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἦτοι τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὕλου· τὰ πολλὰ συνώνυμα **ἀκτίς ἀελίου**, τὸ κάλλιστον φάος, **βλέφαρον** ὀφείλονται εἰς τὰ καταπλημμυροῦντα τὴν ψυχὴν τῶν πολιτῶν αἰσθήματα χαρᾶς ἐπὶ τῇ ἀπαλλαγῇ τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν. **μολούσα** (ῥήμ. βλώσκω) = ἐλθοῦσα. **φῶς**, φωτὸς (ὅ) = ἀνήρ. **τὸν λεύκασπιν φῶτα** = τὸν ἔχοντα λευκὰς ἀσπίδας στρατόν, διότι τὸ φῶς λαμβάνεται περιληπτ. καὶ ἐννοεῖ ὅλον τὸν στρατόν· ἦσαν δὲ αἱ Ἀργολικαὶ ἀσπίδες λευκαὶ καὶ στρογγύλαι. **πανσαγία** (πᾶν-σάγη = ὄπλισμός) = μὲ πανοπλίαν, πάνοπλον. **φυγάδα** (κατηγορ. κατὰ πρόληψιν) = ὥστε εἶναι φυγάδα. **πρόδρομον**· ἐπιρρηματικὸς προσδιορ. τοῦ φυγάδα, σημ. προτροπάδην. **κινήσασα**· μετχ. χρονικὴ, προσδιορίζουσα χρον. τὸ μολοῦσα, ἦτοι ἀφοῦ ἐκίνησε (πρότερον), ἀφοῦ ἔτρεψεν εἰς φυγὴν. **ὄξυτέρω χαλινῶ** = σὺν ὄξυτέρῳ χαλινῶ. Ἀνήκει εἰς τὸ φυγάδα καὶ σημαίνει σὺν ταχυτέρῳ ἄρματι, διότι τὴν ιδιότητα ὄξυτέρῳ ἀπέδωκεν εἰς τὸ μέρος χαλινῶ, ἀντὶ εἰς τὸ ὅλον ἄρματι, ἦτο δὲ ταχύτερον, διότι οἱ Ἀργεῖοι διωκόμενοι κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἔφευγον ταχύτερον παρὰ κατὰ τὴν νύκτα. **αἶρομαι** = παρκαينوῦμαι, ἐξάπτομαι. (τὸ) **νείκος** = ἔρις, φιλονικία. **ἀμφίβολος** = ἀμφίβολος, προκαλῶν ἀμφισβητήσεις, (διότι ὁ Ἐτσοκλῆς καὶ ὁ Πολυνείκης ἐφιλονίκουν, ἀμφισβητοῦντες περὶ τῆς βασιλείας). **ὄξέα κλάζων** = ἐκβάλλων ὄξεῖς κρωγμούς. **ὑπερέπτα** (ὑπερέπτομαι) = ἐπέταξεν ὑπεράνω (τῆς πόλεώς μας). **αιετὸς εἰς γᾶν ὧς ὑπερέπτα** = ὧς αἰετὸς ὑπερέπτα εἰς γᾶν. **στεγανὸς** = ἐστεγασμένος, κεκαλυμμένος. **λευκῆς χιόνος** ἢ γεν. ἀντὶ ἐπιθέτου **χιονώδει** (πτέρυγι) = μὲ πτέρυγας χιονελοῦς. **ἵπποκομος** = ὁ κομῶν θριζίν ἵππου. **κόρυς ἵπποκομος** = περικεφαλίαι ἔχουσα λόφον ἐξ οὐρᾶς ἵππου.

ἀ ν τ ι σ τ ρ . α'. **στάς ὑπὲρ μελάθρων** = σταθεῖς (λαβῶν θέσιν) ὑπεράνω τῶν οἰκιῶν ἡμῶν. **φονώσαισι** (ἐκ τοῦ φόνος, φονή) **λόγχασις** = μὲ λόγχασις αἰμοδιψεῖς (προσωποπ.). **ἀμφιχάσκω** = ἀνοίγω τὸ στόμα

σ τ ρ ο φ ῆ β' ἀντιτύπα δ' ἐπὶ γᾶ = ἐπάνω δὲ εἰς τὴν γῆν, ἥτις ἀνταπέδωκε τὸ κτύπημα. **τανταλόομαι** = διασείομαι, τραντάζομαι. **πυρφόρος ὄς** = ὄς πυρρῶ. ὑπέρθεσις. **βακχεύω** = μαίνομαι. **ἐπιπνέω** (μεταφορ. ἀπὸ τῶν ἀνέμων καὶ τῆς θυέλλης) = ἐφορμῶ (κατὰ τῆς πόλεως). **ῥιπαῖς...** ἀντί : **ἅμα ῥιπαῖς ἀνέμων** = μετὰ τῆς αὐτῆς πρὸς τοὺς ἀνέμους ὄρμῆς καὶ ταχύτητος. **ἄλλα** τροπ. = κατ' ἄλλον τρόπον (παρὰ ὅπως ἤλπιζεν). **τὰ μὲν** = τὰ μὲν σχέδιά του, ὅσα ἀνέμενε (νὰ γίνουιν), ὅσα ὠνειρεύετο. **ἄλλα δὲ** = (ἐνν. κακὰ). **ἐπ' ἄλλοις** = ἐναντίον ἄλλων (ἡρώων τῶν Ἀργείων). **ἐπινωμάω-ῶ** = ἐπισωρεύω, προξενῶ. **στυφελίζω** (ἐκ τοῦ στυφελός) = τραχύς, σκληρός) = κυτπῶ ἰσχυρῶς, πατάσσω. **δεξιόσειρος** (περὶ τῆς λέξ. ἰδὲ πραγματικὰ) = ἰσχυρός καὶ γενναῖος συμβοηθός. **λοχαγός** = ἡγεμών, **τέλη** = φόρους, προσφορὰς (ἐδῶ πρὸς τὸν Δία.) **τροπαῖος** = ὁ τὴν τροπὴν τῶν ἐχθρῶν προκαλέσας, ὁ δοτὴρ τῆς νίκης (εἶναι εἰρωνεῖα διὰ τοὺς ἡγεμόνας τῶν Ἀργείων, οἱ ὅποιοι οἰοῦντο οἱ ἴδιοι προσήνεγκον τὰ πάγχυλα ὅπλα των, διὰ νὰ στηθῇ τὸ τρόπαιον). **στυγερός** = ταλαιπώρος, ἄθλιος. **ῶ** (δουκ.) = οἶ. **φύντε** = ἐναντιωμ. μετ. (ἄρ. β' ἔφυν τοῦ ῥ. φύομαι = γεννώμαι). **καθ' αὐτοῖν** = ἐναντίον ἀλλήλων. **στήσαντε** = ἐγείραντες. **δικρατεῖς** = καὶ τὰς δύο νικησάσας, διττῶς φονικάς. **ἔχεντον** (ἴστορ. ἐνεστ.) **μέρος κοινοῦ θανάτου** = μεταλαμβάνουν, μετέχουν (μετέσχον) κοινοῦ θανάτου.

ἀ ν τ ι σ τ ρ. β' **ἀλλὰ γὰρ** = ἀλλ' ἐπειδὴ. **μεγαλύνυμος** = πολυύμνητος. **ἀντιχαρεῖσα Θήβα** = χαρεῖσα ἐξ ἴσου πρὸς τήν... (δηλ. πρὸς τὴν χαρεῖσαν Θ. ἦλθε καὶ ἡ Νίκη πλήρης χαρᾶς). **ἐκ μὲν δὴ πολέμων** = κατόπιν τοῦ τελευταίου τώρα πολέμου. **τίθεται λησμοσύνην** = λησμονῶ ἀντικεῖμ. ἐνν. τὰς παρελθούσας συμφορὰς. **παννύχιος καὶ πάννυχος** = ὀλονύκτιος, ἀντίθ. τοῦ πανημέριος. **ἐλελίχθων** (ἐκ τοῦ ἐλελίζω = ποιῶ τι τρέμειν ἢ σείεσθαι) = ὁ σείων καὶ κινῶν τὸ ἔδαφος (ἐνν. διὰ τῶν χοροπηδημάτων). **Θήβας** · γεν. ἀντικ. **ἐπέρχομαι** = ἐπισκέπτομαι. **ἄρχοι** = εἶθε νὰ ἐξάρχη τοῦ χοροῦ. **ὄδε** = ἰδοῦ. **ἀλλὰ γὰρ** = ἀλλ' ὅμως (ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμενον : ἀλλὰ στῶμεν). **νέον εἰληχῶς** (τοῦ ῥ. λαγγάνω) = νεωστὶ ἀναλαβόν. **νεοχμός** = νέος, πρόσφατος. **ἐπὶ νεαραῖσι συντυχαῖς θεῶν** = μετὰ τὰ νεωστὶ συμβάντα ἐκ τῶν θεῶν σχετίζεται τοῦτο οὐχὶ πρὸς τὸ χωρεῖ, ἀλλὰ πρὸς τὸ βασιλεὺς νεοχμός· **νεαρὰς συντυχίας** ἀποκαλεῖ τὸν τελευ-

ταῖον θάνατον τῶν ἀδελφῶν, ὁ ὁποῖος ἦτο μὲν κακός, ἀλλ' ὑπῆρξεν εὐμενής εἰς τὸν Κρέοντα. **δῆ** = ἄρα γε. **μητις** = σκέψις. **ἐρέσω** (μεταφορ. ἐκ τῶν κωπηλατῶν) = ἀνακινῶ ἐν τῷ νῶ, ἀναλογίζομαι. **ὄτι** = διότι. **λέσχη** = ὀμίλια, εἶτα ὁ τόπος, ὅπου ὠμίλου, ἐδῶ συνέλευσις. **σύγκλητος** = ἔκτακτος (ιδεῖ πραγματικά). **προτίθεται** = συγκαλῶ δημοσίᾳ. **πέμφας** = μεταπεμφάμενος = στείλας καὶ προσκαλέσας.

Πραγματικά. Ἀπὸ τοῦ στίχου 100 - 161 εἶναι ἡ πάροδος τοῦ χοροῦ, ἀποτελουμένου ἐκ 15 προσώπων, τὰ ὅποια ἀπαρτίζουν δύο ἡμιχόρια, ἐξ ἑπτὰ προσώπων ἑκάτερον, καὶ τὸν κορυφαῖον τοῦ χοροῦ. Ὁ χορὸς συγκείμενος ἐξ ἐπισήμων γέροντων Θηβαίων εἰσέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου, κατεχόμενος ὑπὸ αἰσθημάτων χαρᾶς διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐξωτερικῶν ταῦτα διὰ τῆς ὥδῆς του. Εὐλογον δὲ ἦτο μετὰ τὸν μέγαν τῆς προτεραίας κίνδυνον νὰ προσαγορευεῖται πρῶτον τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον, τὸν ὅποιον δὲν ἤλπιζεν ὅτι θὰ ἐπανέβλεπε μὲ τόσην χαρὰν, κατόπιν τῶν φοβερῶν τῶν πολεμίων ἀπειλῶν. **Θήβα**· ἡ πόλις ἐλέγετο Θήβη καὶ Θῆβαι, ἐλέγετο δὲ ἐπτάπυλος πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν ἑκατομπύλων Θηβῶν τῆς Αἰγύπτου. **Δίρκαίων**· ἡ Δίρκη κατὰ τὴν μυθολογίαν ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ἡλίου καὶ γυνὴ τοῦ Λύκου, τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν, ἐπεὶ δὲ αὕτη ἐδείχθη σκληρὰ πρὸς τὴν πρώτην γυναῖκα τοῦ Λύκου, τὴν Ἀντιόπην, τὴν προσέδεσαν οἱ ἐκ τοῦ Διὸς υἱοὶ αὐτῆς, ὁ Ζῆθος καὶ ὁ Ἀμφίων, εἰς κέρατα ἀγρίου ταύρου, ἀφ' ὧν κρημισθεῖσα αὕτη εἰς τὴν κρήνην ἔδωσε τὸ ὄνομά της εἰς αὐτήν. Προετίμησε δὲ ὁ ποιητὴς τὴν Δίρκην ἀντὶ τοῦ ἀνατολικώτερον ῥέοντος Ἰσμηνοῦ ποταμοῦ, τὸν ὅποιον ἔπρεπε νὰ ἀναφέρει, διότι αὕτη ἦτο ἐπισημοτέρα εἰς τοὺς μύθους. **δράκοντι**· ἐνῶ οἱ Ἀργεῖοι παραβάλλονται πρὸς ἀετόν, οἱ Θηβαῖοι παραβάλλονται πρὸς δράκοντα, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι ὁ δράκων εἶναι φύσει πολέμιος τοῦ ἀετοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι, ὡς ἀναφέρει ὁ μῦθος, οἱ Θηβαῖοι ἦσαν δρακοντογενεῖς, ἦτοι ἐγεννήθησαν ἐξ ὀδόντων δράκοντος, τοὺς ὁποίους εἶχε σπείρει ὁ ἰδρυτὴς τῆς Καδμείας Κάδμος, φονεύσας τὸ θηρίον. **Ζεὺς γὰρ μεγάλης γλώσσης**... πρὸς ποῖον παρόμοιον ῥήτὸν χριστιανικὸν ἀντιστοιχεῖ τοῦτο; **χρυσῶν**· ἔννοεῖ χρυσοποικίλων καὶ οὐχὶ χρυσῶν. **νίκην ἤδη ὀρμώντα**· πρόκειται περὶ τοῦ ἥρωος Καπανέως, ὁ ὁποῖος ἦτο πατήρ τοῦ ὀμηρικοῦ Σθενέλου καὶ ἦτο ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἡγεμόνων, τῶν ἐκστρατευσάντων κατὰ τῶν Θηβῶν, ἐκεραυ-

ἡ καὶ οὐκ
ἐπιπρὸς τῶν
ποδὶς ἐλκε

νοβολήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Διὸς, διότι ἐκαυχήθη, ὅτι θὰ κατασάψῃ τὰς Θήβας, εἴτε τὸ ἤθελεν, εἴτε μὴ ὁ Ζεὺς. **βαλβίδων**· βαλβίς καὶ βαλβίδες ἦτο τὸ μέρος τοῦ σταδίου, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἤρχιζεν ὁ δρόμος τῶν ἀγωνιζομένων καὶ τὸ ὁποῖον εἰς τὸν ἵπποδρομον ἐλέγετο **ἄφρσις** ἢ **ἄφρητρία**· ἐνίοτε ὅμως ἐσήμαινε καὶ τὸ τέρμα, ἐπεὶ οἱ ἀγωνιζόμενοι δίαυλον ἐπανάρχοντο εἰς τὰς βαλβίδας. Ἐδῶ δὲ σημαίνουν τὰ ἄκρα τοῦ τείχους, τὰς ἐπάλλξεις αὐτοῦ. **δεξιόσειρος**· μεταφορ. ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς τεθρίπποις ἄρμασι δεξιῶν παρασειρών ἵππων. Παρασειροὶ δὲ ἵπποι ἦσαν οἱ βοθητικοὶ τῶν δύο κυρίως ἵππων ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ ἄρματος, τῶν καλουμένων ζυγίων, οἱ λεγόμενοι σειραῖοι ἢ παρήροροι (παρ' ἡμῖν λέγονται γεντέκια). Ἐπεὶ ὅμως ὁ δεξιὸς ἵππος ὤφειλε κατὰ τοὺς ἀγῶνας τῶν ἄρματοδρομιῶν, κάμπτων τὴν νύσσαν πρὸς τὰ ἀριστερά, νὰ διατρέχῃ τὸν μεγαλύτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους κύκλον, ἔπρεπε νὰ εἶναι γενναῖος καὶ ἰσχυρὸς. **ἐπτὰ λοχαγοί**· ἐπτὰ πύλαι ἦσαν, ἐπτὰ οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀργείων καὶ ἐπτὰ οἱ Θηβαῖοι ἡγεμόνες. **Ζηνὶ τροπαίῳ**· ὁ Ζεὺς ἦτο ὁ δοτὴρ τῆς νίκης, ὁ τροπαῖος· τροπαῖον δὲ ἦτο τὸ σύμβολον τῆς τροπῆς τοῦ ἐχθροῦ, τὸ μνημεῖον τῆς νίκης, σχηματιζόμενον ὑπὸ τῶν νικητῶν ἐξ ἀσπίδων, περικεφαλαῶν καὶ ἄλλων ὀπλῶν τῶν ἡττημένων. **Νίκα**· ἐτιμᾶτο ὡς ἰδίᾳ θεᾷ, ἔχουσα πτερὰ καὶ φέρουσα συνήθως στέφανον ἢ κλάδον νίκης· ὠραιότητην παράστασιν αὐτῆς ἔχομεν τὴν νίκην τοῦ Παιωνίου. **πολυαρμάτων Θήβα**· ἐλέγετο πολυάρματος, διότι εἶχε πολλὰ καὶ ὠραῖα ἄρματα, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πίνδαρος τὴν ἀποκαλεῖ φιλάρματον, εὐάρματον, χρυσάρματον κτ.λ., **Βάκχιος** ἀντὶ Βάκχος, γεννηθεὶς ἐν Θήβαις ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης, θυγατρὸς τοῦ Κάδμου, καὶ διὰ τοῦτο ἰδιαιτέρως λατρευόμενος ἐν αὐταῖς, συνεχόρευε δὲ οὗτος διευθύνων τοὺς χορούς, ὅπως ἐπιστεύετο καὶ παρίστατο διὰ πολλῶν ἔργων τέχνης. **ἀλλ' ὅδε γάρ...** οἱ ἐν τοῖς τελευταίαις στίχ. 155—161 ἀπαγγελλόμενοι ὑπὸ τοῦ κορυφαίου τοῦ χοροῦ ἀνάπαιστοι ῥυθμίζουσι τὸ βῆμα τοῦ ἐξερχομένου ἐκ τῶν ἀνακτόρων Κρέοντος. **σύγκλητος λέσχη**· ἀναχρονιστικῶς εἶναι ἢ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους γινομένη ἔκτακτος συνέλευσις τῆς Ἐκκλησίας, διεκρίνοντο δὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Δήμου τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰς τακτικάς, γινομένης κατὰ μῆνα καὶ καλουμένης **κυρίας**, καὶ εἰς τὰς ἐκτάκτους, τὰς ὁποίας συνεκρότου δι' ἐπείγουσας καὶ ἐκτάκτους ἀνάγκας, καὶ τὰς ὁποίας ἐκάλουν **ἐκτάκτους**· συμφώνως λοιπὸν πρὸς αὐτὰς λέγει ἐδῶ ὁ Σοφοκλῆς **σύγκλητον** τὴν συνέλευσιν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ καὶ διὰ

τοῦτο λέγει **κοινῶ κηρύγματι**, διότι δημοσίῃ εἰδοποίησεν, ὅπως δημοσίᾳ ἐκκαλεῖτο καὶ ἡ ἔκτακτος συνέλευσις τοῦ δήμου.

ΠΡΩΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (162 - 381)

α') 162 - 222

Λεξιλογικαί. ἀσφαλῶς· προσδιορ. τὸ ὄρθωσαν καὶ κάμνει ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σάλω. **σάλω** = μὲ θαλασσοστραχὴν (μεταφορὰ ἀπὸ τῆς θαλάσσης, παραβαλλομένης τῆς πολιτείας πρὸς σαλευόν σκάφος). **σεισάντες** = συγκλονίσαντες. **πομπὸς** = ἀπεσταλμένος, κλητῆρ. **δίχα ἐκ πάντων** = ξεχωριστά, κατ' ἐκλογὴν ἀπὸ ὅλους. **ἔσταιλ' ἰκέσθαι** = μετεπεψάμην = ἔστειλα καὶ σᾶς προσεκάλεσα. **εἰδῶς** (αἰτιολ.). **κράτη θρόνων** = τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν (ὁ πληθυντ. ἀριθ. πρὸς ἐκδήλωσιν μεγαλοπρεπείας). **ὄρθου** = ἐκυβέρνα, ὠδήγει ὀρθῶς. **διώλετο** = ἐχάθη. **μένοντας ἐμπ. φρονήμασιν** = ὅτι παρεμένετε μὲ σταθερὰ φρονήματα (ὅτι ἐμένετε πιστοί). Ἡ σειρά τῶν λέξεων : εὖ εἰδῶς τοῦτο μὲν σέβοντασ ἀεὶ τὰ κράτη θρόνων Λαῶν, τοῦτ' αὖθις, ἡνίκα Οἰδίπους ὄρθου πόλιν, κάπει διώλετο, μένοντας ἔτι ἐμπ. φρονήμασιν ἀμφὶ τοῦσ κείνων (Λαῶν καὶ Οἰδίπ.) παῖδασ. **πρὸς διπλῆσ μοίρασ** = ἀπὸ κοινὴν μοῖραν (θανάτου). **παίσαντες καὶ πληγέντες** = κτυπήσαντες καὶ κτυπηθέντες, φονεύσαντες καὶ φονευθέντες. **σὺν αὐτόχειρι μιάσματι** = σὺν μιάσματι αὐτοχειρίας = δι' ἰδιοχείρου μιαιφάνεσ πράξεωσ. **κράτη καὶ θρόνουσ**· σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν (θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν ὅλην ἐξουσίαν). **δὴ** = ὡσ εἶναι γνωστόν. **κατ' ἀγχιστεῖα γένουσ τῶν ὀλωλότων** (ἐτέθη οὐδ. ἀγχιστεῖα ἀντὶ θηλ. ἀγχιστεῖαν) = σύμφωνα μὲ τὴν πλησιεστάτην συγγένειαν πρὸσ τοῦσ φονευθέντασ. **ἀμήχανον** = ἀδύνατον. **παντὸσ ἀνδρὸσ** (ἐνν. ἄρχοντοσ.) **ἐκμαθεῖν** (ὑποκ. τινα) = νὰ μάθῃ τισ ἀκριβῶσ. **γνώμην** = τάσ ιδέασ. Ἡ ἐπαλληλία τῶν πολλῶν συνωνύμων **ψυχὴν, φρονήμα, γνώμην**, διὰ νὰ δηλωθῇ τὸ ὅλον καὶ ἀληθὲσ φρονήμα. **πρὶν ἂν**· ἡ σύνταξισ τοῦ πρὶν μεθ' ὑποτακτ. (φωνῆ) λόγῳ τῆσ προηγ. ἀρνητικῆσ ἐννοίασ ἀμήχανον κ.λ.π. **ἀρχαῖσ τε καὶ νόμοισιν** = ἐν τῇ ἱκανότητι τῆσ διοικητικῆσ ἐξουσίασ καὶ τοῦ νομοθετεῖν (εἰσ τὴν γνώμην τοῦ Βίαντοσ τοῦ Πριηνέωσ « ἀρχὴ ἀνδρα δείκνουσι » προσθέτει ὁ Σοφοκλῆσ καὶ τὴν νομοθετικὴν ἱκανότητα τοῦ ἀρχοντοσ). **ἐντριβῆσ φανῆ** = δοκιμασθῆ. **ἐμοὶ γάρ...** Ὁ Κρέων ἀρχε-

ται αναπτύσσων τὸ βασιλικὸν πρόγραμμά του. ὅστις μὴ ἄπτεται (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.) = ἂν τις δὲν ἐπιλαμβάνηται. ἐγκλήσας ἔχει = ἔχει κλεισμένην (ἐκ φόβου), δὲν ὁμιλεῖ μετὰ παρηγορίας. δοκεῖ· ἐξ αὐτοῦ ἢ ἐν ἀρχῇ δοτ. προσωπ. ἐμοί. Εἰς τὸ β. τοῦτο ἀνήκει τὸ νῦν, ἐνῶ εἰς τὸ πάλαι θά ἐννοηθῇ ὁ παρκατα. ἐδόκει, δηλ. πάλαι τε ἐδόκει καὶ νῦν δοκεῖ. **μείζων' (α)** = ἀνώτερον, πολυτιμότερον φίλον (χρησιμ. ὡς ἐπιθ. διορ. τοῦ φίλου). **ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας· β' ὕρος τῆς συγκρίσεως** = ἢ τὴν αὐτοῦ πάτραν. **οὐδαμοῦ λέγω** (ἐνν. εἶναι) = οὐδόλως τὸν ὑπολογίζω, οὐδόλως τὸν ἐκτιμῶ· ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει μείζων' (α), τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω. Τὰ κατωτέρω: ἴστω Ζεὺς... μέχρι τοῦ στίχ. 187 εἶναι διὰ μέσου καὶ περιγράφουν τὸν ἐπίσημον ὕρκον, ὃν κάμνει ὁ Κρέων εἰς τὸν Δία. **ἴστω (οἶδα)** = ἄς εἶναι μάρτυς. **οὐτ' ἂν σιωπήσαιμι**, εἶναι ἀπόδοσις τῆς ὑποθετ. μετ. **ὄρων** = εἰ ὀρόην. **ἄτη (ἦ)** = ὄλεθρος, καταστροφή. **τοῦτο** = τὸ ἐξῆς. **γινώσκω** = ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν. **ἦδε, ἢ πόλις. πλέοντες (ὑποθ.)**: μεταφορὰ ἀπὸ τῶν πλοίων. **ποιούμεθα** = ἀποκτῶμεν. **ὀρθῆς** = εὐτυγυῖσης, οὐσης σώας. **τοιοῖσδε νόμοισι** = ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων προγραμματικῶν ἀρχῶν. **αὔξω** = μεγαλύνω, μεγαλυτέραν καὶ ἐνδοξοτέραν καθιστῶ. **ἀδελφὰ τῶνδε** = σύμφωνα μετὰ τὰς ἀρχάς μου αὐτάς. **πάντ' ἀριστεύσας δορί** = καθ' ὅλα ἀριστος δειχθεὶς ἐν τῇ μάχῃ. **τὰ πάντ' ἐφαγνίσαι** (ἐξαρτ. ἐκ τοῦ κηρύξας ἔχω) = νὰ προσφέρωμεν πάσας τὰς νενομισμένας τιμὰς (δηλ. σπονδὰς, κτερίσματα κτλ.). **ὅσα ἔρχεται κάτω** = ὅσα κατέρχονται κάτω ὑπὸ τὴν γῆν. **Πολυνείκη λέγω**: παράθεσις τοῦ ξύναμιον. **ἐγγενεῖς** = ἐγγχωρίους. **φυγὰς κατελθῶν** = ἐπανελθῶν ἐκ τῆς φυγῆς. **πρῆσαι (πρήθω)** = νὰ κατακλύσῃ. **κατ' ἄκρας** (κυρίως ἀπὸ κορυφῆς ἕως κάτω) = καθ' ὀλοκληρίαν. **κοινοῦ πάσασθαι** (πατέομαι) = νὰ γευθῇ ἀδελφικῶ ἢ συγγενικῶ αἵματος. **τοὺς δὲ** ἐνν. πολίτας. **κτερίζω** = προσφέρω κτέρεια ἢ κτερίσματα, κηδεύω μετὰ πᾶσαν τιμὴν ἀνήκουσαν εἰς τοὺς νεκρούς. **πρὸς οἰωνῶν**: ποιητ. αἴτιον. **ἐδεστὸν** = ἐδεσθὲν = κατασπαραχθέν. **αἰκίζω καὶ αἰκίζομαι** = μεταχειρίζομαι, κακῶς, κακοποιῶ. **φρόνημα** = θέλησις· ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: **ἔἂν δ' ἄθραπτον καὶ ἰδεῖν δέμας (Πολυνείκους) ἐδεστὸν καὶ αἰκισθὲν πρὸς οἰωνῶν καὶ κυνῶν. κοῦποτ' ἐκ γ' ἐμοῦ τιμὴν προέξουσ' οἱ κακοὶ τῶν ἐνδίκων** = καὶ οὐδέποτε ἀπὸ ἐμὲ τοῦλάχιστον θὰ τύχῃσι μεγαλυτέρας τιμῆς οἱ κακοὶ ἀπὸ τῶν δικαίους (δὲν πρόκειται

βεβραίως ἐνταῦθα περὶ ἀποδόσεως μεγαλυτέρας τιμῆς εἰς τὸν Πολυνείκη, ἀλλὰ περὶ ἕσσης, ἀλλ' ὁ Κρέων ἐννοεῖ διὰ τούτων, ὅτι ὅταν δοθῇ ἕση τιμὴ, τότε οἱ ἀγαθοὶ τιμῶνται ἐξ ἕσου, ἐνῶ αὐτοὶ δικαιοῦνται μεγαλυτέρας τιμῆς, ὁμοίως οἱ κακοὶ τιμῶνται ἐξ ἕσου, ἐνῶ οὐδεμιᾶς δικαιοῦνται τιμῆς). **θανῶν καὶ ζῶν·** πρωθύστερον. **τὸν δύνουον καὶ εὐμενῆ·** προσδιῶρ. ἀναφορᾶς. **δύνουος** = δυσμενῆς, ἐχθρός. **που** = ὡς νομίζω. **ἐνεστί σοι** = εἶναι δικαίωμά σου. **νόμῳ χρῆσθαι** = νομοθετεῖν· ἢ σερῶν τῶν λέξεων: σοὶ γέ που ἐνεστί παντὶ νόμῳ χρῆσαι καὶ περὶ τῶν θανάτων καὶ περὶ ἡμῶν, ὅπόσοι ζῶμεν. **ὡς ἂν σκοποὶ ἦτε** (εἶναι πλῆγ. ἐρωτ. πρότασις ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ὄρατε ἢ σκοπεῖτε) **τῶν εἰρημένων** = προσέξατε, πῶς θὰ φυλάξετε τὰ διατεταγμένα ὑπ' ἐμοῦ. **νῦν** = λοιπόν. **βαστάζειν** (μεταφ. ἀπὸ τοῦ φορτίου) = νὰ ἀναλάβῃ τὸ βάρος τῆς φυλάξεως. **προτίθημι** = ἀναθέτω. **ἐπίσκοπος** = σκοπός, φρουρός. **ἐπεντέλλω** = πρὸς τούτοις διατάσσω· ἢ κανονικὴ διατύπωσις τῆς φράσεως θὰ ἦτο: **τί δῆτ' ἐστί τοῦτο τὸ ἄλλο, ὃ ἐπεντέλλοις ἔτι ἂν;** ἀλλὰ τί λοιπόν εἶναι τοῦτο τὸ ἄλλο, τὸ ὅποιον προσέτι ἤθελες διατάζει εἰς ἐμὲ νὰ ἐκτελέσω; ἢ δύναται τὸ ἄλλο νὰ ἐκκληφθῇ ὡς ἐπιρρηματικὸν κατηγορούμενον τοῦ **τοῦτο** καὶ νὰ ἐξηγηθῇ ἐπὶ πλέον, διγλ. τί ἄλλο ἐπὶ πλέον ἤθελες διατάζει; **ἐπιχωρῶ** = ἐπιτρέπω. **τὸ μὴ ἐπιχωρεῖν** ἀντ. τοῦ ἐπεντέλλω. **ἀπιστῶ** = ἀπειθαρχῶ. **τάδε** = τὰ κεκρυγμένα, τὰ διατεταγμένα. ὅς ἐρᾶ... ἀναφορ. συμπερ. πρότ. = ὥστε οὗτος νὰ ἐπιθυμῇ. **καὶ μὴν** = καὶ ἀληθῶς. **μισθός** (εἰρων.). **ὑπ' ἐλπίδων** (ἀναγκ. αἴτιον). **τὸ κέρδος** = ἡ ἐλπίς τοῦ κέρδους. **διώλεσεν** γνῶμ. ἀορ. = συνήθως καταστρέφει.

Πραγματικάι. ἄνδρες· ἐξελθὼν μετὰ πολλῆς μεγαλοπρεπειᾶς διὰ τῆς μέσης (βρασιχῆς) πύλης τοῦ ἀνακτόρου ὁ Κρέων καὶ κρατῶν σκῆπτρον προχωρεῖ ἐν συνοδείᾳ τῶν δουροφόρων του μὲ ῥυθμὸν σύμφωνον πρὸς τοὺς ἀνακταστικoὺς στίχους 155—156 τοῦ κρυφίου τοῦ Χοροῦ. Λαβῶν δὲ ἀκολούθως θέσιν εἰς τὸ προσκήνιον, προσφωνεῖ μετὰ τινος ὑπερφροσύνης τοὺς γέροντας, τοὺς ἀποτελοῦντας τὸν χορὸν, ἀπλῶς καὶ συντόμως διὰ τοῦ « ἄνδρες », ἀνγκινοῦ τὰς ἀρχὰς τοῦ προγράμματος του καὶ ἐξαγγέλλει τὸ προκηρυχθὲν διάταγμα αὐτοῦ περὶ τῶν ἀδελφῶν Ἑτεοκλέους καὶ Πολυνείκους. **ὅτι ἦδ' ἐστὶν ἡ σφύζουσα** κλπ. Τὴν ὥραϊαν ταύτην ἰδέαν τοῦ Κρέοντος, ὅτι ἐφ' ἕσου τὸ σκῆφος τῆς πολιτείας πλέει κελῶς, ἀποκτῶμεν καὶ τοὺς φίλους, ἦτοι ἂν ἐχω-

μεν πατρίδα, ἔχομεν καὶ φίλους, ἀν δὲν ἔχομεν πατρίδα, οὐδὲν ἔχομεν, ἐξέφρασε δι' ἄλλων λόγων καὶ ὁ Περικλῆς (Θουκ. II 60) «ἐγὼ γὰρ ἠγοῦμαι πόλιν πλείω ξύμπασαν ὀρθομένην ὠφελεῖν τοὺς ἰδιώτας, ἢ καθ' ἕκαστον τῶν πολιτῶν εὐπραγοῦσαν, ἀθρόαν δὲ σφαλλομένην...».

ἂ ἔρχεται τοῖς κάτω νεκροῖς· παρ' ἀρχαίους ἐπεκράτει ἡ ἀντίληψις, ὅτι αἱ ἐπιτύμβιοι χορὰ εἰσέδουν ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἐφθονον μέχρι τῶν κρῶν. **τοὺς ἐγγενεῖς** = τοὺς λατρευομένους καὶ τιμωμένους ἐν τινι περ, λέγεται δὲ **πρῆσαι**, ὑπερβολικῶς διὰ τοῦ θεοῦς, διότι θὰ ἐκαίοντο μόνον τὰ ἱερά των καὶ οὐχὶ καὶ οἱ θεοί. "Ἄξιον ἐν τέλει παρατηρήσεως ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Κρέοντος λεχθέντων εἶναι, ὅτι κατὰ τοὺς ἠρωϊκοὺς χρόνους ὁ λαὸς καλούμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἤκουε τὰς γνώμας αὐτοῦ, χωρὶς νὰ φέρῃ ἀντιρρήσεις, ἀλλὰ μόνον συμβουλευτικὰς γνώμας διατυπῶν.

β') 223 — 277

Λεξιλογικαί. ὅπως = ὅτι. **ὑπὸ τάχους** = ἔνεκα ταχύτητος. **δύσπνους** = δυσκόλως ἀναπνέων, ἀσθμακίων. **ικάνω** (σημ. παρακ.) = ἔχω ἔλθει. **κοῦφρον ἐξάρας πόδα** (τὸ κοῦφρον προληπτ. κατηγορ., ἢ δὲ μετοχ. αἰτιολ.) = μετεωρίσας τὸν πόδα (συνακδ. ἀντὶ πληθυντ.), ὥστε νὰ εἶναι ἕλαφρὸς, βαδίσας πολὺ ταχέως. **φροντίδων·** γεν. ὑποκειμ. εἰς τὰς ἐπιστάσεις, ὑπερ σημαίνει σταθμούς. **πολλὰς γὰρ ἔσχον φροντίδων ἐπιστάσεις** = διότι αἱ διάφοροι σκέψεις μὲ ἠνάγκασαν νὰ κάμω πολλοὺς σταθμούς. **κυκλῶν ἑμαυτὸν ὁδοῖς εἰς ἀναστροφήν** = κάμων πολλὰς στροφὰς εἰς τὰ διάφορα σημεῖα τῆς ὁδοῦ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιστρέψω (τοῦτο λέγεται περὶ τῶν ἀναποφασίστων). **αὐδάω -ῶ** = λέγω. **ἠῦδα μυθουμένη, πλεονασμός.** **οἷ** = ἐκεῖ ὅπου. **δίδωμι δίκην** (παθ. τοῦ λαμβάνω δίκην) = τιμωροῦμαι. **μολῶν** (βλώσκω) ὑποθετ. μετ. **τλήμων** = ἄθλιος. **τάδε** = τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζήτημα. **οὐκ ἀλγυνῆς;** (δὲν θὰ λυπηθῆς) = δὲν θὰ τιμωρηθῆς; **ἐλίσσω** = ἀνελίσσω εἰς τὸν νοῦν μου. **ἀνύτω καὶ ἀνύω** = διανύω, διατρέχω. **σχολῆ βραδύς** = βραδέως καὶ μετὰ δυσκολίας. **βραχεῖα μακρά·** ὀξύμωρον σχῆμα. **ἐνίκησεν** = ἐπεκράτησεν, ὑπερίσχυσεν ἢ γνώμη, ὑποκ. αὐτοῦ τὸ δεῦρο μολεῖν. **κεῖ τὸ μηδὲν ἐξερῶ** = καὶ ἂν θὰ εἶπω ἐν μηδενικόν, καὶ ἂν θὰ σοῦ ἀνακοινώσω ἐν τίποτε. **δράττομαί τινος** = πιάνομαι ἢ κρατοῦμαι ἀπὸ τι. **τὸ μὴ παθεῖν ἂν ἄλλο πλὴν τὸ μόρσιμον** = ὅτι δὲν

θέλω πάθει ἄλλο τι ἢ τὸ πεπρωμένον. ἀνθ' οὗ· ἀνγκη. αἴτιον. ἀθυμία = ἐναγώνιος λύπη. τάμαυτοῦ = τὰ ἀφορῶντα εἰς ἐμέ. γάρ (διασφ.). ὅστις ἦν ὁ δρῶν (ὁ δράστης)· πλαγ. ἐρωτ. πρότ. οὐδ' ἂν διακαίως... = καὶ ἐπομένως δέν... στοχάζομαι = σκοπεύω. εὖ γε στοχάζη = ἀληθῶς καλῶ ἀποβλέπεις πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ σου. ἀποφάργγουσαι κύκλω τὸ πρᾶγμα = προφυλάσσεσαι ὀλιγόρα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς εὐθύνης τοῦ πράγματος. ὡς σημανῶν νέον τι = ὅτι πρόκειται ν' ἀνακινώσης σοβαρὸν τι. γάρ. αἰτιολογ. τὰ ἐννοούμενα ἐκ τῶν προηγουμένων. εὖ στοχάζη κάποφάργγουσαι τὸ πρᾶγμα... τὰ δεινὰ = τὰ φοβερὰ (ἐννοεῖ τὴν τιμωρίαν τοῦ θανάτου). προστίθησ' ὄκνον πολὺν = ἐμβάλλουσι μεγάλην δειλίαν. οὐκουν ἐρεῖς ποτε ; = δὲν θὰ εἶπης τέλος πάντων ; ἢ ἐρώτησις μετὰ τῆς ἀρνήσεως ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐντονον κατάφρασιν : εἰπέ τέλος πάντων ὁμοίως καὶ τὸ εἶτ' ἀπαλλαχθεῖς ἄπει (περίφρασις) = καὶ ἔπειτα κρημνίσου νὰ φύγῃς. καὶ δῆ = καὶ ἰδοὺ λοιπόν. βαίνω = ἀπέρχομαι. καπὶ χρωτὶ = (χρῶς-τὸς) = καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος. δίψιος = ξηρὸς. παλύνω = ἐπιπάσσω, πασπαλίζω. ἐφαγιστεύω καὶ ἐφαγνίζω = κάμνω νεκρικὴν τελετήν. ἃ χρῆ = τὰ νονομισμένα, τὰ ἐπιβεβλημένα. τὶς ἀνδρῶν· τραγικὴ εἰρωνεία : οὐδόλωσ φαντάζεται ὁ Κρέων, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι γυνὴ ὁ δράστης. (ἢ) γενῆς, γενῆδος = ἀζήνη. δίκελλα = σκαπάνη ἔχουσα δύο ὀδόντας (μάκελλα δὲ εἶναι ἢ ἔχουσα ἓνα). πληγμα = κτύπημα, ἐκ τούτου ἢ γεν. ὑποκ. γενῆδος. ἐκβολή = ἐκβεβλημένον χῶμα (ὑπὸ τῆς δικέλλης). στύφλος = σκληρός. ἀρρῶξ = (ἀ-ρήγνουμι) = ἄσχιστος, μὴ ἐσκαμμένη. ἐπαμαξεύω (ἀντὶ ἐφαμαξεύω). τροχοῖσι = χαράσσω διὰ τροχῶν ἀμάξης. ἄσημος = ἄγνωστος· κατ' ἄλλην ἐρμην. : δὲν ἀφῆκεν ἔχνη, σημεῖόν τι. ὅπως· χρον. = μόλις (τὸ παρ' ἡμῖν καθὼς). ἡμεροσκόπος = σκοπὸς τῆς ἡμέρας. δυσχερὲς = δυσερμήνευτον. ὁ μὲν· ἐνν. νεκρὸς. τυμβήρης = τεθαμμένος, τυμβόχωστος. ὡς φεύγοντος (ἐνν. τοῦ ἐργάτου, τοῦ δράστου) = ὡς ἐὰν ἤθελε ν' ἀποφύγῃ. ἄγος = τὸ μίσημα, τὸ ἐγκλημα τῆς ἀσεβείας. (ὁ) θῆρ-θηρὸς = ἄγριον θηρίον (σαρκοβόρον). σπάω-ῶ = σπαράσσω (ἐὰν ἦτο θηρίον ἢ κύων, θὰ ἐφάνιντο πάντως ἔχνη τῶν ποδῶν του ἐπὶ τοῦ χώματος ἢ ἔχνη ὀδόντων καὶ ὀνύχων ἐπὶ τοῦ πτώματος). ῥοθέω-ῶ = κάμνω ῥόθον, βοήν (λέγεται ἐπὶ κυμάτων ἢ κωπηλασίας), θορυβῶ. λόγοι ἐρρόθουν κακοὶ = ἀντηλλάσσοντο ὕβριστικαί, ὀργίλοι λόγοι. φύλαξ ἐλέγχων· σχῆμα ἀνακόλουθον, ἀντὶ γεν. ἀπόλ. μετοχῆς. καὶ ἐγένετο πληγὴ τελευτῶσα

(ένικ. αντί πληθ.) = και ή υπόθεσις θά κατέληγεν εἰς ἀμοιβαῖα κτυπήματα· εἶναι ἀπόδοσις τῆς ἐκ τοῦ κατωτέρω λέγει ἐννουμένης ὑποθ. **εἰ μή τις ἔλεγεν**, ἦτις δὲν ἐτέθη, ἐπειδὴ παρενεβλήθησαν ἄλλαι προτάσεις. **εἰς γάρ τις ἦν ἕκαστος οὐξειργασμένος** = διότι εἰς ἕκαστος ἐξ ἡμῶν, οἷοσδήποτε (τό: τις) καὶ ἂν ἦτο, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἄλλων ὁ διαπράξας τὸ ἔργον. **καὶ οὐδεὶς ἔναργῆς** = καὶ οὐδεὶς ἐφανερώνατο ὡς ἀληθινὸς δράστης. **ἀλλ' ἔφευγε μὴ εἰδέναι** = ἀλλ' ἤρνεϊτο, ὅτι ἐγνώριζε (πλεον. ὁ μὴ). **μῦδρος** = σίδηρος πεπυρκατωμένος. **πῦρ διέρπειν** = καὶ νὰ διερχώμεθα διὰ μέσου τοῦ πυρός. **ὄρκωμοτῶ θεοῦς** = ἐπικηλοῦμαι μεθ' ὄρκου τοὺς θεοῦς. **τὸ μήτε δρᾶσαι μήτε τῷ ξυνειδέναι** = ὅτι οὔτε ἐπράξαμεν τὸ ἔργον οὔτε ὅτι ἔχομεν γινῶσιν περὶ τίνος (ὅτι κτ.λ.). **βουλεύσαντι**· ἐνν. καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸ **μήτε** = μήτε ὅτι τὸ διανοήθη (αὶ μετοχὰ κατηγορ.). **ὅτε** (αἰτιολ.). **οὐδὲν ἦν ἡμῖν πλέον ἐρευνῶσιν** = οὐδὲν κέρδος (οὐδεμίαν ὠφέλειαν) εἶχομεν, ἂν καὶ ἐκάμνομεν πρὸς τοῦτο ἐρεύνας. **πέδον** = τὸ ἔδαφος. **νεύω** = κλίνω κάτω. **καλῶς πράττω** = εὖ πράττω = εὐτυχῶ, σφίζομαι. **ὅπως πράξαμεν**· πλκγ. ἐρώτ., ἐξαρτ. ἐκ ῥήμ. γνώσεως σημαντ. (ἐγγινώσκωμεν), ὅπερ κατὰ ζῦγμα ἐννοεῖται ἐκ τοῦ εἶχομεν (= ἠδυνάμεθα). **μῦθος** = λόγος. **ἀνοιστέον** (ἀναφέρω). **τοῦργον** = τὴν ταφήν τοῦ Πολυνεϊκοῦ. **καὶ ταῦτ' ἐνίκα** = καὶ ὑπερίσχυεν ἡ γνώμη αὐτῆ. **ὁ πάλος** (ἐκ τοῦ πάλλω) = ὁ κλῆρος. **καθαίρει** = κατεδίκασε. **τάγαθόν** (εἰρων.). **οὐχ ἔκοῦσιν** (ἐνν. ὑμῖν, πληθ. ἀντὶ ἐνικοῦ) = χωρὶς νὰ με θέλετε.

Πραγματικά. ἄναξ... ὁ φύλαξ εἰσῆλθεν διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου ἀσθμίνων καὶ πνευστιῶν· ἠθογραφεῖται λαμπρὰ ὡς ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ, προσπαθῶν διὰ γνωμολογιῶν καὶ μακρολογιῶν νὰ σώσῃ πρωτίστως ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐπαπειλουμένης μεγάλης τιμωρίας. Ὁ ποιητὴς σκοπεῖ διὰ τοῦ ταπεινοῦ τούτου τύπου νὰ ἐξάρῃ τὸ ἰδανικὸν ὕψος τῆς Ἀντιγόνης. **τὸ μόρσιμον**· οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ ἀποδίδουν ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὸ πεπρωμένον, τὸ ὅποιον κατ' αὐτοὺς διέπει τὰ ἀνθρώπινα. **παλύνας διψίαν κόνιν κάφαγιστεύσας**· δηλ. ἀπλῶς ἐπασπάλισε διὰ χόματος τὸ πτώμα τοῦ νεκροῦ, τοῦτο δὲ κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐν ἀνάγκῃ ἀνεπλήρωσε τὴν κανονικὴν ταφήν· διὰ τοῦ ἐφαγιστεύσας δὲ ἐννοεῖ τὰς νενομισμένας νεκρικὰς τρισπόνδους χροᾶς. ὁ πρῶτος ἡμεροσκόπος· οἱ φύλακες εἶχον ἀναλάβει τὴν φρούρησιν τοῦ νε-

κροῦ καθ' ὀρισμένα χρονικά διαστήματα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. Ὁ πρῶτος δὲ ἦτο ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε λίαν πρῶτὴν φρούρησιν, διότι ταύτην τὴν ἡμέραν τὸ πρῶτον ἀνέλαβον τὴν ὑπηρεσίαν οἱ φύλακες ἐκ τούτου συμπεραίνομεν, ὅτι ἡ Ἀντιγόνη λίαν πρῶτὴ ἐλθοῦσα ἔθαψε τὸν νεκρόν, οἱ δὲ φύλακες ἢ λόγῳ τοῦ σκότους δὲν ἀντελήφθησαν αὐτὴν θάπτουσαν ἢ ἦλθον ἐκεῖ μετὰ τὸ γενόμενον. **ἄγος φεύγοντος**· ὑπῆρχεν ἔθος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις νὰ θεωρῆται ἀσεβῆς ἐκεῖνος, ὅστις εὔρισκεν ἄταφον πτώμα καὶ δὲν ἔρριπτε τοῦλάχιστον κόνιν ἐπ' αὐτοῦ. (διὰ τῆς φράσεως ταύτης τοῦ φύλακος ἐπιρρίπτεται λεληθότως μορφή κατὰ τοῦ Κρέοντος, διατάζοντος νὰ μὴ ταφῆ τὸ πτώμα). **ἤμεν δ' ἔτοιμοι καὶ μύδρους**· ταῦτα ἦσαν εἶδος θεοκρισιῶν ἢ θεοδικιῶν, αἱ ὁποῖαι ὑφίσταντο ἐν τῇ πραγματικότητι καὶ εἰς παλαιότερας τῆς τοῦ Σοφοκλέους ἐποχάς. Κατὰ ταύτας ἐν περιπτώσει ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἐνοχῆς τινος ὁ θεωρούμενος ἐνοχος ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας τεμάχια πετυρακτωμένου σιδήρου ἢ διήρχετο δι' ἀνημμένων ἀνθρώπων κλπ., ἔπρεπε δὲ νὰ ἐξέλθῃ σῶος καὶ ἀβλαβῆς, ἐὰν ἦτο ἀθῶος. **ὄρκωμοτεῖν**· οἱ ἀρχαῖοι τόσον εἰς τὰς εὐχάς, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ὄρκους τῶν ἐπεκαλοῦντο τοὺς θεούς. **κάμῃ τὸν συσδαίμονα πάλος καθαιρεῖ**· ἡ κλήρωσις παρ' ἀρχαίους ἐγένετο ὡς ἐξῆς: ἔθετον τοὺς κλήρους ἐντὸς κυνῆς (δερματίνου κλύμματος τῆς κεφαλῆς) ἢ ἀγγείου καὶ ἐπαλλόν αὐτούς, μέχρις ὅτου ἐξεπέδη εἷς κλῆρος, ὁ ὁποῖος ἀνῆκεν εἰς τὸν λαθόντα.

γ') 278 - 331

Λεξιλογικά. θεήλατον = ὑπὸ τοῦ θεοῦ πραχθέν, πεμφθέν. **μητι**· πλῆγ. ἐρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ βουλεύει. **ξύννοια** = διαλογισμός. **πάλοι**, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἤκουσεν ἀπὸ τὸν φύλακα τὰ τῆς ταφῆς. **πρὶν καὶ μεστῶσαί με ὀργῆς** = πρὸ τοῦ καὶ νὰ μὲ πληρώσῃς θυμοῦ (τὸ κοινῶς λεγόμεν. πρὶν καὶ νὰ μὲ παραφουσκώσῃς). **Διὰ τοῦ κάμῃ** ποιεῖται συμμετρικὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ **ἐμοί τι τοῦ χοροῦ**. **ἄνους τε καὶ γέρων ἅμα**, ἀντὶ νὰ εἴπῃ: **ἄνους καίπερ γέρων ὦν** = ἀπερίσκεπτος, ἂν καὶ εἶσαι γέρων (ἐπειδὴ τὸ γῆρας καὶ ἡ ἀπερίσκεψία εἶναι ἀσυμβίβαστα). **ὑπερτιμῶ** (ἢ μετοχ. αἰτιολ.) = ἐξαιρετικὰ τιμῶ. **κρύπτω** = θάπτω. **ἀμφικίων** = περίστυλος. **πυρώω** = καίω. **διασκεδάννυμι** = καταλύω (σὺᾶπτεται πρὸς τοὺς νόμους), ἐξ αὐτοῦ δὲ κατὰ ζεῦγμα θὰ ἐννοήσ., καταπατήσων τὴν γῆν ἢ σειρὰ τῶν

λέξωον τῆς ἐπομ. προτ. : ἡ εἰσορᾶς θεοὺς τιμῶντας τοὺς κακοὺς ; ταῦτα = τὰ κηρύγματά μου ταῦτα (ἀντικ. τοῦ φέροντες). καὶ πάλαι· ἐνν. οὐ νῦν πρῶτον, ἀλλὰ καὶ πάλαι. μόλις φέρω = μετὰ δυσκολίας ἀνέχομαι. ῥοθῶ τινι = ψιθυρίζω ἀποδίδω ὕβρεις κατὰ τινος. λόφος = τράχηλος. λόφον ὑπὸ ζυγῶ (μεταφορὰ ἐκ τῶν ὑποζυγίων)· διὰ τούτου εἰκονίζεται τὸ αὐταρχικὸν τοῦ Κρέοντος. δικαίως = ὅπως ἐπέβαλλε τὸ δίκαιον. ὡς στέργειν ἐμέ = ὥστε νὰ δεικνύωσι τὸν ὀφειλόμενον εἰς ἐμὲ σεβασμὸν. ἐκ τῶνδε = ὑπὸ τούτων. τούτους (τοὺς φύλακας, δεικνύει τὸν παρόντα). ἐξεπίσταμαι καλῶς· (πλεονασμ.)· ἢ πρόθ. ἐκ καὶ τὸ καλῶς, διὰ νὰ δείξῃ τὴν ἀπόλυτον πεποίθησίν του. παράγομαι = παρασύρομαι. παρηγμένους· ἡ κατηγορ. μετ., ὅτε τὸ εἰργάσθαι ἐξαρτ. ἐξ αὐτῆς, ὡς ἀπαρέμφ. ἀκολοθίας, ἢ αἰτιολ., ὅτε τὸ εἰργάσθαι ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐπίσταμαι. τάδε = τὴν ταφήν. νόμισμα = τὸ νομιζόμενον καὶ χρησιμοποιούμενον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. κακὸν νόμισμα = κακὸν κατασκευάσμα, θέσπισμα· (δὲν κατακρίνει τὴν χρῆσιν τοῦ νομίσματος, ἀλλὰ τὴν κακὴν χρῆσιν αὐτοῦ). τοῦτο τὸ νόμισμα, ἀντί : οὗτος ὁ ἄρχυρος. ἐξανίστημι = ἀναστατώνων ἐκβάλλω (ἐκ τῶν δόμων). ἐκδιδάσκω = διδάσκω καλῶς, καθοδηγῶ. παραλλάσσω = μεταστρέφω. ἴστασθαι = ὥστε νὰ προσχωροῦν, νὰ λαμβάνουν κατεύθυνσιν. πανουργίας ἔχειν = νὰ ἀσχολοῦνται εἰς ἔργα πονηρά. ἔδειξεν· γνωμ. ἀόρ. δυσσέβεια παντός ἔργου = πᾶν ἔργον ἀσεβές. μισθαρνέω (μισθὸν ἄρνημαι) = λαμβάνω μισθὸν, δωροδοκοῦμαι. ἀνύω ἢ ἀνύτω = ἐκτελῶ, πράττω. ἦνυσαν-ἐξέπραξαν (γνωμ. ἀρίστοι)· τὸ β' ῥῆμ. = συνήθως κατωρθώνουν. ἰσχω σέβας (παθητ. τοῦ σέβω καὶ σέβομαι) = τυγχάνω σεβασμοῦ. ὄρκιος = μεθ' ὄρκου. αὐτόχειρ = αὐτουργός. ἐκφαίνω = παρουσιάζω. μόνος Ἄιδης = μόνῃ ἢ τιμωρία τοῦ θανάτου, μόνος ὁ ἀπλοῦς θάνατος. Ἡ πλοκὴ τοῦ λόγου θὰ ἦτο ὀμκλωτέρα, ἐάν ἐξεφέρετο ὧδε : οὐχ ὑμῖν Ἄιδης μόνος ἀρκέσει, ἀλλὰ πρότερον ζῶντες κρεμασθήσεσθε, μέχρις ἂν τήνδε δηλώσῃθ' ὕβριν. τὴν ὕβριν = τὴν πρᾶξιν τῆς θρασείας ταύτης ἀσεβείας καὶ τὸν δράστην αὐτῆς. ὅθεν οἰστέον (ῥῆμ. φέρω) τὸ κέρδος (πλαγ. ἐρωτ. πρότ.) = πόθεν πρέπει νὰ λαμβάνετε τὸ κέρδος. τὸ λοιπὸν (ἐπιρρ.) = εἰς τὸ ἐξῆς. ἐξ ἅπαντος = ἐκ παντός ἐν γένει πράγματος. ἐκ τῶν αἰσυχῶν λημμάτων (ἀναγκ. αἰτ.) ἐκ τῶν αἰσυχῶν κερδῶν. ἀτῶμαι = δυστυχῶ. Αἰ μετ. κατηγορημ. δώσεις = θὰ ἐπιτρέψῃς. οὕτως = ἔτσι, ἀναπολόγητος.

καὶ νῦν ὡς ἀνιαρῶς λέγεις; = ὡς καὶ νῦν... = ὅτι καὶ τώρα ὁμιλεῖς (ὅπως καὶ πρωτότερα) μὲ δυσαρέσκειάν μου, ὅτι καὶ τώρα οἱ λόγοι σου μοῦ εἶναι δυσάρεστοι; δάκνω = δαγκώνω, ἐδῶ λυπῶ. ἐν τοῖσιν ὤσιν ἢ ᾗ... προσδ. ἀναφορᾶς. τί δαι = ἀλλὰ πῶς. ρυθμιζῶ = κανονίζω, σταθμιζῶ. τὴν ἐμὴν λύπην ὅπου· πρόληψις, ἀντὶ τοῦ ἐστὶν ἢ ἐμὴ λύπη = τοῦ ἔχει τὴν ἔδραν τῆς... σὲ τὰς φρένας· σχ. καθ' ὄλον καὶ μέρος. λάλημα = φλύαρος. ἐκπεφυκός (ἀντι-κῶς πρὸς τὸ ὑποκείμενον σὺ) = ὅτι εἶσαι ἐκ φύσεως φλύαρος; ἢ σειρά τῶν λέξεων: οἴμ' ὡς δῆλον εἶ ἐκπεφυκός λάλημα. οὐκουν τὸ γ' ἔργον τοῦτο ποιήσας (εἰμί) ποτέ = ἴσως εἶμαι φλύαρος, ἀλλ' ἐν οἰαδῆ-ποτε περιπτώσει τοῦτο τοῦλάχιστον τὸ ἔργον οὐδέποτε ἔχω κάμει. καὶ ταῦτα (προσδιορ. τοῦ προδοῦς) = καὶ μάλιστα. ἡ δεινόν = ἀλήθεια, φοβερὸν εἶναι. ψευδῆ δοκεῖν = νὰ σχηματίζῃ ἐσφαλμένας ἀντιλήψεις. ᾧ δοκεῖ γε = τοῦλάχιστον ἐκεῖνος, ὁ ὅποτος λαμβάνει ἀποφάσεις (ὥστε ἢ σημ. τοῦ δοκεῖν εἶναι διάφορος ἐνταῦθα)· ἢ σειρά τῶν λέξεων: ἡ δεινόν ἐστι δοκεῖν τούτῳ ψευδῆ ᾧ γε δοκεῖ. Θέλε' νὰ τονίσῃ ἐνταῦθα, ὅτι εἶναι φοβερὸν νὰ ἀπατάται εἰς τὰς ἀντιλήψεις του ὁ ἄρχων. κόμψευε τὴν δόξαν = εὐφυολόγει λογοπαικτῶν μὲ τὴν λέξιν δοκεῖν· εἰς τὴν κομψολογίαν τοῦ φύλακος συντείνει καὶ ἡ ἐπαλληλία τοῦ γράμματος δ. τοὺς δρῶντας (δὲν ἐνοεῖ τοὺς πολλοὺς) = τὸν δράστην, οἰοσδῆποτε καὶ ἂν εἶναι. ἐξερῶ (τοῦ ἐξαγορεύω) = θὰ διακηρύξω. δειλὰ κέρδη = τὰ κέρδη, τὰ ἔχοντα κακὰ (σκοτία) ἐλατήρια. πημοναί = συμφοραί· (ἀφ' οὗ εἶπε ταῦτα ὁ Κρέων ἀπῆλθε διὰ τῆς μέσης θύρας εἰς τὰ ἀνάκτορα). ἀλλ' εὐρεθείη μὲν μάλιστα = ἀλλὰ πρὸ πικρῶς μὲν ἄλλου εὐχομαι νὰ εὐρεθῇ ὁ δράστης. εἰν ληφθῆ τε καὶ μὴ ἀντί: εἴτε ληφθῆ εἴτε μὴ. οὐκ ἔσθ' ὅπως = κατ' οὐδένα τρόπον, οὐδόλως. ἐκτὸς ἐλπίδος γνώμης τ' ἐμῆς = παρ' ἐλπίδα καὶ παρὰ τὴν πεποίθησίν μου. (Τὰ ἀπὸ τοῦ 327 λεχθέντα εἶπεν ὁ φύλαξ, καθ' ὃν χρόνον εἶχε φύγει ὁ Κρέων).

Πραγματικά. παῦσαι· παρατηρητέα ἢ αὐταρχικὴ καὶ δεσποτικὴ στάσις τοῦ Κρέοντος, προσιδιάζουσα εἰς τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους. **πότερον...** μεταχειρίζεται πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνώμης του, ὅτι δὲν εἶναι θεήλατος ἢ ταφή, τὸ ἐξῆς δίλημμα: διὰ νὰ εἶναι θεήλατος τὸ ἔργον τῆς ταφῆς, ἔπρεπε οἱ θεοὶ ἢ νὰ τιμῶσι τὸν Πολυνεΐκη, ὡς εὐεργέτην αὐτῶν, ἢ νὰ τιμῶσι τοὺς κακοὺς· ἀλλὰ τὸ πρῶτον εἶναι ἀδύνατον

νά ἀληθεύῃ, διότι αὐτὸς ἔγλωε νά κλύσῃ τοὺς ναοὺς των... ὁμοίως δὲ καὶ τὸ δευτέρον ἀφ' ἑαυτοῦ ἀνακρεῖται. **πόλεως ἄνδρες μόλις φέροντες**· ἴδιον τῶν τυράνων εἶναι νά ὑποπεύουσι συνομοσίας καὶ σκευωρίας πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῶν. **κρεμαστοί**· ἐσσηθίζετο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα νά ὑποβάλλονται οἱ δοῦλοι εἰς βασάνους, διὰ νά μαρτυρήσωσι τὴν ἀλήθειαν, καὶ γενικῶς πᾶσα μαρτυρία αὐτῶν καὶ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων κατόπιν διαφόρων βασάνων ἐθεωρεῖτο ἐγκυρος.

ΠΡΩΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (332 - 375)

Λεξιλογικαί. σ τ ρ ο φ ῆ α'. **τὰ δεινὰ** = τὰ ἐκπληκτικὰ, τὰ ὑπερφυσικὰ (τὰ ὑπερβαίνοντα τὸ σύνηθες μέτρον ἐπὶ το καλοῦ καὶ κακοῦ) · ἢ σύνταξις παρατακτικῆ, ἀντὶ νά εἴπῃ : πολλῶν τῶν δεινῶν ὄντων, οὐδὲν ἔστιν ἀνθρώπου δεινότερον. **κοῦδέν** = καὶ ὅμως τίποτε. **δεινότερον** (διὰ τὴν σοφίαν καὶ τὴν τόλμην του). **πέλω** = ὑπάρχω. **τοῦτο**· ἀντὶ οὗτος. **πέραν πολιοῦ πόντου χωρεῖ** = διαπερᾶ τὸ πολὺν πέλαγος. **χειμερίῳ νότῳ** = ἐν καιρῷ τρικυμιώδους νότου. **ὑπ' οἴδμασι περιβρυχίοισι** = ὑπὸ τὰ κύματα, τὰ ὅποια τὸν περικλύζουσιν. **ὑπερτάτα** = μεγαλειοτάτη. **ἄφθιτος** = ἄφθαρτος, αἰώνια. **ἀκαμάτα** = ἀκαταπόνητος (ἢ οὐδέποτε ἀποκάμουσα ἐν τῇ παροχῇ δώρων, προϊόντων). **ἀποτρύομαι** = κατατρίβω, καταπονῶ πρὸς ὠφέλειάν μου (ἢ ἔνοια τοῦ ἀποτρέσεται ἀποτελεῖ μεγάλην ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ὑπερτάτα, ἀφθιτον κλπ.). **ἴλλομαι** = περιστρέφομαι (βουστροφηδὸν κινουμαι). **πολεύω** = ἀροτριῶ, καλλιερῶ. **ἰππεῖω γένει**· δηλ. δι' ἵππων καὶ ἡμιόνων.

ἀ ν τ ι σ τ ρ . α'. **κουφόνους** = ὁ ἔχων κοῦφον νοῦν, ἐλαφρόμυαλος. **φῦλον** = σμῆνος. **ὀρνίθων** = πτηνῶν. Τὸ **ἀμφιβάλλω** ὅπως καὶ τὸ **περιβάλλω** χρησιμοπ. ἐν τῇ θηρευτικῇ καὶ ἀλιευτικῇ = συλλαμβάνω. **ἄγει** = ἀπάγει (ἀπὸ τῆς ἐνέδρας οἴκαδε). **ἔθνη** = γένη· **εἰναλίαν τε φύσιν** = καὶ τὰ θαλάσσια εἶδη (τοὺς ἰχθῦς κτλ.) **πόντου εἰναλίαν** πλεονασμός· τὰ φ ῦ λ ο ν , ἔ θ ν η , φύ σ ι ν χρησιμ. ὡς ἀντικείμε. τοῦ ἀμφιβαλῶν ἄγει. **σπεῖρα δικτυόκλωστος** = δίκτυον νηματοκόλωστον. **περιφραδῆς** = πολυμήχανος, περίνοος (φραδῦς = συνετός). **κρατεῖ** = ἐξουσιάζει, δαμάζει. **μηχαναῖς** (δατ. ὄργαν.) = διὰ διαφόρων τεχνασμάτων (δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος συλλαμβάνει καὶ τιθασσεύει τὰ ἄγρια θηρία). **ἄγραυλος** = ὁ ἐν τοῖς ἀγροῖς αὐλιζόμενος, ὁ ἀγροδίαιτος. **ὄρεσιβάτης** = ὄρεσιβίος. **λασιούχην** = ὁ ἔχων λάσιον (δασύν) αὐχένα. **ὀχμάζομαι** (ἐκ τῆς ῥίζ. ἔχ. τοῦ ἔχω) = δαμάζω πρὸς ὠφέλειάν μου.

ἀμφιλόφω ζυγῶ = διὰ τοῦ περιτραχηλίου ζυγοῦ. **ἀκμῆς** (ἀ- κάμνω), = ἀκαταπόνητος.

σ τ ρ ο φ ἤ β'. **φθέγμα** = τὴν ἔναρθρον φωνήν, τὴν γλῶσσαν, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀναρθρον τῶν ζώων. **ἀνεμόεις** = ταχὺς ὡς ἄνεμος. **φρόνημα** = σκέψις, ἰδέα. **ὄργη** = ὄρμη, ῥοπή. **ἀστυνόμοι ὄργαι** = ἡ ὄρμη πρὸς διαμύρφωσιν καὶ ῥύθμισιν πολιτειῶν, αἰσθήματα καὶ διαθέσεις τῆς κατὰ νόμους κοινωνικῆς διαβιώσεως. **ἐδιδάξατο** = ἐδίδαξεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον (ἀμοιβαίως ἐδιδάχθησαν) **δύσαυλος** = ὁ καθιστῶν δύσκολον τὸν καταυλισμόν, τὴν διαμονήν. **ὑπαίθριος** = εἰς τὸ ὑπαίθριον. **πάγος** = παγετός, **δύσομβρα βέλη** = τὰς προσβολὰς τῶν θυελλωδῶν βροχῶν. ἡ σειρά τῶν λέξεων : ἐδιδάξατο φθέγμα καὶ ἀνεμόειν φρόνημα καὶ ἀστυνόμους ὄργας καὶ φεύγειν (ἔθηκεν ἀπαρέμφ. ἀντὶ οὐσ. φυγὰς) ὑπαίθρια βέλη δυσάυλων πάγων (ἀντὶ ὑπαιθρίων) δυσάυλων πάγων βέλη) καὶ δύσομβρα. **παντοπόρος** (ἐπιφωνηματικῶς ἐν τέλει ἐτέθη πρὸς ἔκφρασιν ἐκπλήξεως διὰ τὰς προηγουμένας ἐφευρέσεις αὐτοῦ) = ὁ παμμήχανος. **ἄπορος** (ἐτέθη πλησίον τοῦ παντοπόρος πρὸς ἕξαρσιν τῆς ἀντιθ.) = ἄοπλος, ἀμήχανος. **τὸ μέλλον** (ἐνν. συμβήσεσθαι). **"Αἶδα φεῦξιν** = τὴν ἀποφυγὴν τοῦ θανάτου. **ἐπάγομαι** = κατορθώνω. **ἀμήχανος** = ἀθεράπευτος. **ξυμφράζομαι** = ἐπινοῶ, ἐφευρίσκω· ἡ ζὺν ἐπιτείνει τὴν ἐννοίαν. **φυγὰς νόσων** = διαφόρους τρόπους ἀποφυγῆς ἀπὸ τῶν νόσων (τ. ἔ. τὴν ἱατρικὴν, τὰ διάφορα φάρμακα, τὴν δίαιταν, τὴν γυμναστικὴν κτλ.).

ἀ ν τ ι σ τ ρ ο . β'. **τὸ μηχανόεν τέχνας** = τὸ ἐπινοητικὸν τέχνης, τὴν δύναμιν τῆς ἐπινοήσεως διαφόρων μηχανημάτων. **κακόν**· ἐνν. καὶ πρὸ αὐτοῦ ἡ **ἐπί**. **ἔσθλόν** = ἀγαθόν, **ἔρω** = βιδίζω. **γεραίρω** = τιμῶ, (ἡ μετ. ὑποθ.) **νόμους χθονός** = τὸ ἀνθρώπινον δίκαιον. **θεῶν τ' ἔνορκον δίκαιον** = καὶ τὸ δι' ὄρκου πρὸς τοὺς θεοὺς κεκυρωμένον δίκαιον. **ὑψίπολις** (ἐνν. ἐστὶ) = ἀπολαύει μεγάλης τιμῆς ἐν τῇ πόλει. **ἄπολις** = οὐχὶ ἀγαθὸς πολίτης. **ὄτω ξύνεστι**· (ἀναφορ. ὑποθ. πρότ.) **τὸ μὴ καλόν** (προσωπ.) = ὅστις τῷ μὴ καλῷ ξύνεστι = ἐάν τις ἀναστρέφεται τὸ κακόν. **τόλμας** (λαμβάν. ἐπὶ κακῆς σημασ.) **χάριν** = λόγῳ τῆς ἀλογίστου τόλμης του. **παρέστιος** = σύννοικος. **μήτ' ἴσον φρονῶν** = μήτ' ἔχων τὰς αὐτὰς πρὸς ἐμὲ πολιτικὰς γνώμας· (δι' ἀμφοτέρων θέλει νὰ δηλώσῃ, ὅτι ἀποστέργει πᾶσαν σχέσιν πρὸς αὐτὸν ἐν τε τῷ δημοσίῳ καὶ τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ). **τάδε** = ταῦτα (τὰ ὅποια ἀνέφερα ἀνωτέρω, τὰ ἀσεβῆ καὶ κακά).

Πραγματικά. πολλά τὰ δεινά... πόθεν λαμβάνει ἀφορμὴν ὁ χυρὸς νὰ ἄσῃ τὸ πρῶτον στάσιμον καὶ νὰ θαυμάσῃ τὴν δεινότητα τοῦ ἀνθρώπου ; καὶ πολιοῦ πέραν πόντου χειμερίῳ νότῳ περιβρυχίοισιν ὑπ' οἰδίμασιν· πύσας προόδους καὶ γιγαντικὰ ἄλματα δὲν ἐπετέλεσεν ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ναυσιπλοίᾳ ; λέγει δὲ χειμερίῳ νότῳ, διὰ νὰ δηλώσῃ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ναυσιπλοεῖ καὶ ὅταν ἡ θάλασσα εἶναι πολὺ τρικυμιώδης καὶ τετρακαχμένη, τριαύτην δὲ ἐν Ἑλλάδι καθιστᾷ κυρίως ὁ νότιος ἄνεμος. Γᾶν· ἀνομάζει αὐτὴν ὑπερτάτην, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι τὴν θεωρεῖ πρεσβυτάτην, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς ταυτιζομένην πρὸς τὴν μητέρα τῶν θεῶν Ῥέαν καὶ Κυβέλην, τὴν γεννήτορα τῶν ἄλλων θεῶν, καὶ ἐν τῇ ιδιότητι τῆς ὡς τὰ πάντα φύσεως καὶ ἀποδιδούσης ὅλους τοὺς καρπούς· προσκλίνει δὲ τὴν κατὰ πληξίν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν ἀνεξάντλητον γονιμότητα καὶ τὴν ἀφθαρσίαν τῆς ἰλλομένων ἀρότρων, ἰππεῖω γένει πολέων· οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο ἐν τῇ γεωργίᾳ τὸ ἄροτρον ἀπὸ τῶν ὀμηρικῶν χρόνων, χρησιμοποιοῦντες πρὸς τοῦτο τὰς ἡμίονους, αἱ ὁποῖαι μετὰ τοὺς βούς ἐθεωροῦντο αἰρετώτεραι τῶν ἵππων, οἵτινες ἦσαν ἀφιερωμένοι καὶ εἰς ἄλλας ὑπηρεσίας. φθέγμα· ἐνν. βεβαίως τὴν διὰ φθόγγων ἔκφρασιν τῶν σκέψεων τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ἔναρθρον λόγον, τὸν ὁποῖον ὁ Σοφοκλῆς θεωρεῖ οὐχὶ ὡς φυσικὸν δῶρον τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐπίκτητον ἐπινόημα καὶ δημιουργήμα αὐτοῦ, ὡς ἐπρέσβευον καὶ ἄλλοι φιλόσοφοι, οἱ Ἑλεᾶται, ὁ Πυθαγόρας κλπ., λέγει δὲ ἀνεμῶδες τὸ φρόνημα, δηλ. τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἰδέας τοῦ ἀνθρώπου, λόγῳ τῆς μεγάλης ταχύτητος καὶ ευκινήσιας τοῦ νοῦ εἰς τὸ συλλαμβάνειν αὐτάς. ἀστυνόμος ὄργας· ὅ,τι εἶπε περὶ προφορικῷ καὶ ἐνδιαθέτῳ λόγῳ ἐφαρμόζεται καὶ ἐνταῦθα, δηλ. ὅτι εἶναι μὲν φύσει ὁ ἄνθρωπος πολιτικὸς καὶ κοινωνικὸς, ὡς ἐτόνισε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ἀλλὰ τὰς ιδιότητας ταύτας, καὶ ἰδίᾳ τὰς πρὸς διαμόρφωσιν καὶ ῥύθμισιν πολιτειῶν, ἐτελειοποίησεν καὶ μετέδωκεν οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἀλλήλους διὰ τῆς πολιτικῆς ἀνατροφῆς καὶ διδασκαλίας. ἐδιδάξατο δὲ καὶ φεύγειν βέλη... ἐπενόησε δηλ. οἰκίας, τελειοποιήσας αὐτάς μέχρι τοῦ σημερινοῦ σημείου τελειότητος, ἐνῶ πρότερον κατηυλίετο εἰς τὸ ὑπαιθρον, κακουχοῦμενος ἀπὸ τὰ ψύχη καὶ τὰς ἄλλας ἐναντιότητας τῆς φύσεως. Ἐπίσης ἐφεῦρε τὰ κατάλληλα ἐνδύματα καὶ τὰ ἄλλα προφυλακτικὰ μέσα ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν βροχῶν, ἀφ' οὗ ἤλθε γυμνὸς ἐπὶ τῆς γῆς, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα. νόσων δὲ φυγὰς ξυμπέφρασαι· "Αἶδα μόνον φεῦξιν οὐκ ἐπάξεται· πῶς

πλακίαι ὁ ἄνθρωπος διαρκῶς πρὸς τὰς ἀσθενείας καὶ τὸν θάνατον ; σχε-
τικῶς δὲ μὲ τὸν θάνατον ὁ λαὸς λέγει σήμερον « μόνον τὸν χάρον δὲν
μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποφύγη ». **νόμους χθονός, θεῶν δίκαν**· ἐν-
νοεῖ βεβαίως τὸ τε ἀνθρώπινον καὶ θεῖον ἢ φυσικὸν δίκαιον, τὰ ὅποια
ὁ τέλειος πολίτης ὑφείλει νὰ εὐλαβῆται καὶ νὰ τηρῆ.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (376 - 581)

α' (376 - 440)

Λεξιλογικαί. δαιμόνιον τέρας = ὑπερφυσικὸν (ἐκπληκτικὸν)
θαῦμα (κατηγορ. τοῦ τόδε). **ἀμφινοῶ** = μετ' ἀμφιβολίας προσβέπω.
ἀπορῶ, δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω· βραχυλογία, τὸ κανονικὸν θὰ ἦτο :
δαιμόνιον τέρας ἐστὶ τόδε, ἐς ὃ ἀμφινοῶ. πῶς ἀντιλογήσω
(ἀπορημ. ὑποτ.) = πῶς νὰ ἀντιέπω. **εἰδώς**· ἐναντ. μετ. **Οἰδιπόδα** =
Οἰδίποδος, τὸ α εἶναι τύπος Δωρ. **τί ποτε** (ἐστίν) ; = τί ἄρα γε
συμβαίνει ; **οὐκ ἄγουσί σέ γε ἀπιστοῦσαν δὴ που τοῖς βασιλείοις**
νόμοις = δὲν σὲ ὀδηγοῦσι βέβαια, διότι προφανῶς, ὡς νομίζω, ἀ-
πειθαρχεῖς εἰς τὰ βασιλικὰ προστάγματα ; **καθαιρῶ** = συλλαμβάνω
ἐπ' αὐτοφώρῳ. **ἐν ἀφροσύνῃ** = ἐν ἄφρονι καταστάσει ἢ ἀσύνετα πράτ-
τουσαν. **ἦδ' ἐστ' ἐκεῖνη...** ἢ σειρά τῶν λέξεων : ἐκεῖνη ἢ ἔχειρα-
σμένη τοῦργον (τὴν ταφήν) ἐστὶν ἦδε. **θάπτουσαν μετ. κατηγορημ.**
ᾧδε = ἰδοῦ. **ἄψορος** (ἄψ - ρέω) = πάλιν. **ἐς δέον** = εἰς δέοντα
καιρὸν = ἐπικαίρως. **τί δ' ἐστιν ;** (ἐκπληξίς). **ξύμμετρος** (ἐπιρρημ.
κατηγορούμ.) **ποία τύχη ;** = ταυτοχρόνως (ἐν συμπτώσει) μὲ ποῖον
περιστατικόν ; **προὔβην** = ἤλθον. **οὐδὲν ἐστ' ἀπώμοτον** = τίποτε
δὲν ὑπάρχει, τὸ ὅποῖον δύναται κανεὶς ν' ἀρνηθῆ μεθ' ὄρκου, ὅτι δὲν
θὰ γίνῃ. **ψεύδω** = διαψεύδω. ἢ **πίνοια** = ἡ δευτέρα γνώμη. **τὴν**
γνώμην = τὴν πρώτην γνώμην. **σχολῆ** = μετὰ δυσκολίας, οὐδόλως.
ἐξαιχῶ = σφόδρα αὐχῶ, διακηρύττω. **ταῖς σαῖς ἀπειλαῖς**· ἀναγκ.
αἴτιον· ἢ σειρά τῶν λέξεων : **ἐπεὶ ἐξηύχουν ἐγὼ στολῆ ποθ' ἂν ἤ-**
ξιν δεῦρο... **χειμάζομαι** = πάσχω μεγάλως, καταταράσσομαι, δοκι-
μάζω μεγάλην λύπην. **οὐδὲν ἔοικεν** = οὐδόλως ὁμοιάζει. **μῆκος** = κα-
τὰ τὸ μέγεθος. **χαράν** (ἐννοεῖ τὴν μεγάλην χαράν του ἐπὶ τῇ ἀνευρέ-
σει τοῦ δράστου τῆς ταφῆς). **καίπερ ὦν ἀπώμοτος δι' ὄρκων** (πλεο-
νασμ.) = ἂν καὶ εἶχον ὀρκισθῆ (ὅτι δὲν θὰ ἔλθω). **καθηρέθη**, ἰδὲ τὸ
ἀνωτέρω καθαιρῶ. **τάφρον κοσμοῦσα** (μετ. κατηγορ.) = τὴν ταφήν

εὐτρεπίζουσα. θάπτουσα. κληρος ἐνθάδ' οὐκ ἐπάλλετο = δὲν ἔγι-
νε κλήρωσις αὐτὴν τὴν φορὰν (ὅπως τὴν πρώτην φορὰν). **θοῦρμαιον**
= τὸ ἔρμαιον = τὸ εὐρημα. **κρίνω** = ἀνακρίνω. **ἐξελέγχω** = ἐξετάζω.
δίκαιός εἰμι (προσ. σύνταξις ἀντὶ τίνος ἀπροσ. ;) = δικαιοῦμαι. **ἐλεύ-
θερος ἀπηλλάχθαι** (πλεον). **τῶνδε κακῶν** = τῶν ἀπειληθεισῶν
ἐναντίον μου τιμωριῶν διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν ἐδῶ. **τῷ τρόπῳ** = τίνι
τρόπῳ. **πόθεν**· ἐτέθη ἀντὶ ἐπιρρήμ. ἐν τόπῳ στάσεως, διότι ἐνυπάρχει
κίνησις. **ἦ καὶ ξυνιεῖς** ; = ἄρα γε ἔχεις σαφῆ συνείδησιν τῶν λεγομένων
σου ; **ὀρθῶς** = ἀκριβῶς. **ιδῶν**· αἰτιολ. τὸ πρὸ αὐτῆς ἐννοητέον ἐκ τῶν
προηγούμενων : ὀρθῶς λέγω. Ἡ σειρά τῶν λέξεων : **ιδῶν ταύτην θά-
πτουσαν τὸν νεκρὸν, ὃν σὺ ἀπεῖπας θάπτειν. ἀπεΐπας**, τοῦ ἀπαγορεύω.
ἐπίληπτος = ἐπ' αὐτοφῶρῳ, ἐπ' αὐτῷ τῷ ἔργῳ εἰλημμένη. **ὅπως γὰρ
ἤκομεν** (ἀντὶ ἤκου ἐγὼ) = μόλις δηλ. **ἐπανήλθομεν. τὰ δεῖν' ἐκεῖν'
ἐπηπειλημένοι** = ἔχοντες λάβει τὰς φροβερὰς ἐκεῖνας ἀπειλὰς (ἐν τῇ
πραγματικότητι ἠπειλήθη καὶ ἐπανήλθε μόνον ὁ φύλαξ ἐκεῖνος, οἱ δὲ
ἄλλοι ἀναμένοντες ἐπανήλθον μετ' αὐτοῦ καὶ ἔσθραν τὴν κόνην). **σαίρω**
= σαρῶνω, ἀποκαθαίρω. **κατέχω** = καλύπτω. **μυδάω** = εἶμαι ὑγρός,
καὶ ἐπὶ πτώματος ἐδῶ = στάζω ἐκ σήψεως. **ἄκρων ἐκ πάγων** = ἐπὶ
τῶν ἄκρων πάγων (τὸ ἄκρον κατηγορ. καὶ ὄχι ἐπιθ. διορ.) = εἰς τὰ
πλευρὰ τῶν κορυφῶν τῶν βράχων. **ὑπήνεμος** = ἔχων τὰ νῶτα πρὸς
τὸν ἄνεμον καὶ προφυλαττόμενος ἀπ' αὐτοῦ. **ὀσμὴν...** ἡ σειρά τῶν
λέξεων : **προφυγότες ὀσμὴν ἀπ' αὐτοῦ, μὴ βάλῃ δηλ. ἀποφεύγοντες μὴ-
πως προσβάλῃ τὰς ῥίνας ἡμῶν ἢ ὑπ' αὐτοῦ (τοῦ πτώματος) ἐκπεμπο-
μένη ὀσμὴ. ἐγερτί** = ἀγρύπνως, ἐγρηγορτί. **ἐπίρροθος** = ὑβριστικός.
κακοῖσιν = ὀνειδέσει, κακολογίαις. **ἀκηδῶ τινος** = παρμελῶ τι. **εἶ-
τις ἀκηδήσοι**· πλαγ. ἔρωτ. πρῶτ. ἐξαρτ. ἐξ ἐννοουμένου φόβου σημηκτ.
ῥήμ. **πόνος** = ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἐπιπόνου ἔργου (τῆς φρουρήσεως τοῦ πτώ-
ματος). **ἦν** = ἐλάμβανον χώραν. **ἔστε** = ἕως ὅτου. **μέσω**· κατηγορ. **ἐν
αἰθέρι μέσω** = εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ (πρόκειται περὶ τῆς μεσημ-
βρίας). **θάλλω** = καίω (ὡς ἀμετάβητ. ἐδῶ) **τυφῶς** = μηχανώδης, κα-
τακλιριδώδης ἄνεμος, θύελλα. **σκηπτὸς** = ἀνεμοστρόβιλος. **οὐράνιον
ἄχος** (παρὰθ. τοῦ προηγούμενου) = θεομηγία. **πίμπλησι** (ἐνν. τοῦ
σκηπτῶ τὴν πεδιάδα). **αικίζω** = κακοποιῶ, ἀποκόπτω. **φόβη** = φύλ-
λωμα. **ὑλῆς πεδιάδος** = τῶν δένδρων τῆς πεδ. **ἐν δέ**, ἐπιρρημκτ. =
προσέτι δέ. **ἐμεστῶθη** (αὐτοῦ τοῦ ἀνεμοστροβίλου) = ἐπληρώθη. **μύω**
= κλείω τοὺς ὀφθαλμοὺς (ἐδῶ, πρὸς τὸν σηκωθέντα κοινορτόν). **εἶχο-**

μεν τὴν θείαν νόσον = ὑπεμένομεν, ἀναμένοντες νὰ παρέλθῃ ἡ θεομηγνία. καὶ τοῦδ' ἀπαλλαγέντος = καὶ ἀφ' οὗ αὐτὸ τὸ κακὸν (ὁ ἀνεμοστρόβιλος) ἔπαυσεν. ἐν χρόνῳ μακρῷ = μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ χρόνου. κάνακωκύει πικρᾶς ὄρνιθος ὄξυν φθόγγον = καὶ ἐκβάλλει μετὰ θρήνου ὄξεϊαν κραυγὴν πικραμένου (ἐξωργισμένου) πτηνοῦ. λέχος εὐνῆς = τὴν κλίνην τῆς φωλεᾶς τῆς. ὄρφανόν = ἐστερημένην. κενῆς· προληπτ. κατηγορ. τοῦ εὐνῆς = ὥστε νὰ εἶναι κενή. ὄρφανόν κενῆς (πλεο.) ψιλόν = γυμνόν (τῆς κόνεως). γόοισιν ἐξώμωξε = γοερῶς ἐστέναξεν. ἐκ δ' ἀράς (τμησίς) ἠῤῥατο = ἐξέφερε δὲ φοβεράς κατάρτας. εὐκρότητος = καλῶς ἐσφυρηλατημένος, σφυρηλάτος. ἄρδην = σηκώσασα αὐτήν. πρόχους (ἡ) = ὕδρια, τὸ κανάτι. χοαί = σπονδαί. στέφει = στεφανώνει, περιραίνει. ἰέμεσθα (ἐνεστ.) = φερόμεθα κατ' ἐπάνω τῆς. σὺν-θιρώμεθα (τμησίς) νιν = συλλαμβάνομεν ταυτοχρόνως αὐτήν. ἠλέγχομεν = ἀνεκρίνομεν. ἄπαρνος καθίσταμαι = ἀρνοῦμαι. ἄμ' ἠδέως ἔμοιγε κάλγεινῶς ἄμα = συγχρόνως πρὸς εὐχαρίστησιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς λύπην ἐμοῦ τοῦλάχιστον. ἠδιστον καὶ ἀλγεινόν· κατηγορούμενα τῶν: τὸ πεφουγῆναι καὶ τὸ ἄγειν... φίλους, ἐνν. τὴν Ἀντιγόνην, ὡς βασιλόπαιδα. ἐμοὶ πέφυκε = εἶναι φυσικὸν εἰς ἐμέ, εἶναι ἴδιον τοῦ χαρακτήρός μου. ἦσσω = κατώτερα. λαβεῖν = ὑπολαβεῖν = νὰ θεωρήσω. Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ἀλλ' ἐμοὶ πέφυκε λαβεῖν πάντα ταῦτα (δηλ. τό: εἰς κακὸν τοὺς φίλους ἄγειν ἀλγεινόν) ἦσσω τῆς ἐμῆς σωτηρίας.

Πραγματικά. Ἐν τῷ δευτέρῳ ἐπεισοδίῳ γίνεται ἡ συνάντησις Κρέοντος καὶ Ἀντιγόνης καὶ ἡ ταύτην ἐπακολουθήσασα δεινὴ συγκρουσίς αὐτῶν. Ὁ χορὸς εἰς τοὺς στίχους 376 - 383 δι' ἀναπαίστων, ρυθμιζόντων τὸ βῆμα αὐτῆς, ἀναγγέλλει τὴν εἴσοδον τῆς Ἀντιγόνης ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τοὺς θεατάς, συνοδευομένης ὑπὸ τοῦ φύλακος. ἐς δαιμόνιον τέρας... διατὶ ὁ χορὸς αἰσθάνεται ἐκπληξιν; **Οἰδιπόδα**: ἀναφέρει τοῦτον ὁ ποιητὴς διὰ νὰ δηλώσῃ, ὅτι ἡ δυστυχία τῆς Ἀντιγόνης προέρχεται οἰονεὶ ἐκ κληρονομίας τοῦ πατρός. **ἦδ' ἔστ' ἐκείνη**... μετὰ ποίας ἐκδηλώσεως αἰσθημάτων ὀμιλεῖ τώρα ὁ φύλαξ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐμφάνισιν; **ἄναξ βροτοῖσιν οὐδὲν ἔστ' ἀπώμοτον**: πῶς ὀμιλεῖ καὶ πάλιν ἐν ἀρχῇ ὁ φύλαξ; **ἔρμαιον**: ἐλέγετο οὕτω τὸ εὐτυχὲς εὔρημα, τὸ ὁποῖον ὠφείλετο εἰς τὴν εὐνοίαν τοῦ θεοῦ Ἑρμοῦ καὶ διὰ τοῦτο, ὁσάκις οἱ Ἀρχαῖοι εὕρισκον τυχαίως τοιοῦτον

ἀντικείμενον, ἀνεφώνουν «κοινὸς Ἑρμῆς». **τυφῶς ἀείρας σκηπτόν...** ἢ φοβερὰ περιγραφή τοῦ τυφῶνος ἐξαίρει τὸ ἀτρόμητον τῆς Ἀντιγόνης, ἀφ' οὗ ἐφοβήθησαν μὲν οἱ ἄνδρες, οὐχὶ ὅμως καὶ αὐτῆ. **χοαῖσι τρισπόνδοισι**: αἱ τριπλάϊ σπονδαὶ ἦσαν, ἢ μὲν ἀπὸ μελίκρατον (γάλα μὲ μέλι), ἢ ἄλλῃ ἀπὸ οἶνον καὶ ἢ τρίτῃ ἀπὸ ὕδωρ· ἄλλοτε πάλιν, ἢ μὲν α' συνέκειτο ἀπὸ γάλα, ἢ β' οἶνον ἀπὸ καὶ ἢ γ' ἀπὸ μέλι μὲ ὕδωρ. Στρεφόμενοι πρὸς δυσμὰς ἔχουν αὐτὰς ἢ χωριστὰ ἐκάστην ἢ ὅλας ὁμοῦ, ὅπως ἔκαμε τώρα ἢ Ἀντιγόνη, ἔχουσα μίαν πρόχουν, ἀφοῦ τὰς ἀνέμειξεν ἐντὸς αὐτῆς. Καὶ παρ' ἡμῶν ὁ ἱερεὺς χύνει ἐπὶ τοῦ νεκροῦ εἰς τὸν τάφον τρεῖς χοὰς ἐλαίου καὶ ὕδατος. **ἦσσω λαβεῖν τῆς ἐμῆς σωτηρίας**: παρατηρητέα ἢ μεγάλη ἀντίθεσις τοῦ χαρακτηῆρος τῆς Ἀντιγόνης καὶ τοῦ φύλακος.

β') 441 - 525

Λεξιλογικαί. **σέ**, ἐνν. τὸ λέγω ἢ κρίνω. **νεύω** = κλίνω (ἢ Ἀντιγόνη καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς παρουσίας της πρὸ τοῦ Κρέοντος ἵσταται σιωπηλῇ καὶ ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰ κάτω). **φῆς** = ὁμολογεῖς. **καταρνέομαι-οὔμαι** = ἀρνοῦμαι ἰσχυρῶς, ἐπιμένω ἀρνούμενος· ἢ σειρά τῶν λέξεων: **φῆς ἢ καταρνέῃ μὴ δεδρακένοι τάδε; καὶ φημὶ κοῦκ...** σχῆμα ἐκ παραλλήλου πρὸς μεῖζονα ἔμφρασι. Ἡ ἀπάντησις εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν ἐρώτησιν, οὔσα τοιουτοτρόπως πειρακτικῇ διὰ τὸν Κρέοντα. **τὸ μὴ** (ἐνν. δρᾶσαι). **οἶ** = ὅπου. **αἰτία** = κατηγορία. **ἔξω ἐλεύθερον** (πλεον.). Κατόπιν τούτου ἀπέρχεται ὁ φύλαξ διὰ νὰ ἐπανεέλθῃ βραδύτερον μεταμφεινόμενος ὡς Ἰσμῆνη. **μὴ μῆκος** = οὐχὶ ἐν ἐκτάσει. **ἤδησθα**: ἀρχαιοπρεπέστερος τύπος τοῦ ἤδεις (οἶδα). **τάδε** = τὰ πραχθέντα ὑπ' αὐτῆς. **τί δ' οὐκ ἔμελλον** (ἐνν. εἰδέναι) = καὶ διατὶ ὄχι. **καὶ δῆτα** (ὁ Κρέων ὀργίζεται) = καὶ ὅμως (μολονότι δηλ. ἐγνώριζες). **γάρ**: αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοοῦν. **ναί, ἐτόλμων ὑπερβαίνειν...** **ἐν ἀνθρώποισι** = μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. **σθένειν τοσοῦτον** = ὅτι ἔχουν τόσον μεγάλην ἰσχύν. **τὰ σὰ κηρύγματα**, τὸ λέγει μετὰ τινος περιφρονήσεως. **ἀσφαλῆ** = ἀσάλευτα στερεὰ (διότι εἶναι ἐντετυπωμένα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων). **θνητὸν ὄντα**: ἐναντ. μετ' ὧσθ' **ὑπερδαμῖν** (τοῦ ῥήματος ὑπερτρέχω) = ὥστε νὰ τὰ παραβῆς. **ζῆ** = ἰσχύουν, ἔχουν κύρος. **ἐξ ὅτου φάνη** (πλ. γ. ἐρώτ.) = ἀπὸ πότε ἐφάνησαν. **τούτων** (βραχυλογ.), διὰ τὴν παράβασιν αὐτῶν τῶν νομίμων, τῶν ἀγράφων (ἀναγκ. αἷτιον). **οὐκ ἔμελλον** = δὲν

εἶχον σκοπόν. **δείσασα** (δέδοικα). **φρόνημα** = ὀέλγησις, διάθεσις. **ἐν θεοῖσι** = ἐνώπιον τῶν θεῶν· ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : οὐκ ἔμελλον ἐγὼ οὐδενὸς ἀνδρὸς φρόνημα δείσασα ἐν θεοῖσι δώσειν δίκην τούτων. **ἔξῃ-δη** (ἔξοιδα) = ἐγνώριζον **καλῶς θανουμένη** = κατηγορημ. μετ. **πρόσθεν τοῦ χρόνου** = πρὸ τοῦ πεπωρωμένου χρόνου. **αὔτε** = τὸν-νκτίον (ἐγὼ ἐν ἀντιθέσει πρὸς σέ). **ὅστις γάρ...** (ὁ γὰρ δικαιολογεῖ τὸ ἐννοούμε. : καὶ λέγω ἐγὼ κέρδος). **ἐν πολλοῖς κακοῖς** = ἐν μέσῳ πολλῶν κακῶν (ἐννοεῖ τὰς δυστυχίας τῆς οἰκογενείας τῆς, πατρὸς μητρὸς, ἀδελφῶν τῆς). **κατθανών**· ὑποθ. **φέρει** = λαμβάνει, ἀποκομίζει. **οὕτως** = κατὰ ταῦτα, κατόπιν τούτων. **παρ' οὐδὲν ἄλγος ἔστι** = οὐδόλως μὲ λυπεῖ. **τὸ τυχεῖν τοῦδε...** εἶναι ὑποκειμ. τῆς προτάσεως αὐτῆς, τὸ δὲ **παρ' οὐδὲν ἄλγος** κατηγορ. αὐτοῦ. **κείνους ἂν ἤλγουν** (ὁ ἂν ἐτέθη δις· τίνος εἶδους ὑποθ. λόγ. εἶναι καὶ τίς ἢ ἀπόδοσις ;). **τὸν ἔξ ἡμῆς μητρὸς** (ἐνν. γεγῶτα, γεννηθέντα), **ἄθραπτον νέκυν** κατηγορ. τοῦ προηγουμένου. **εἰ τὸν ἔξ ἡμῶν μητρὸς θανόντ' ἄθραπτον ἠνσχύομην νέκυν** = ἐὰν ἦθελον ἀνεχθῆ, ὥστε ὁ ἐκ τῆς ἰδικῆς μου μητρὸς γεννηθεὶς (ὁ ἀδελφός μου) μετὰ τὸν θάνατόν του νὰ μείνῃ νεκρὸς ἀταφος. **τοῖσδε** = δι' αὐτό. **ἀλγύνομαι** = θλίβομαι, λυποῦμαι διὰ τι. Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : **εἰ δὲ δοκῶ σοι νῦν τυγχάνειν δρῶσα μῶρα...** **σχεδόν τι μῶρῳ μωρίαν ὀφλισκάνω** (τὸ σχεδόν τι φαίνεται μὲν, ὅτι μετριάζει τὴν δεινὴν ὕβριν τοῦ μωροῦ, κυρίως δ' ὅμως ἐνέχει εἰρωνείαν διὰ τὸν Κρέοντα) = ἴσως θεωροῦμαι μωρὰ ἀπὸ σέ μωρόν. **τὸ γέννημα** = ἡ ἰδιοσυγκρασία, ὁ χαρακτήρ-**ῶμόν** (ἐνν. ὄν) = ὅτι εἶναι σκληρόν, ὡς προσελθὼν ἐκ... **εἶκω** = ὑποχωρῶ, ἐνδίδω. **κακοῖς** = τοῖς ἀτυχήμασιν (εἰς τὰ δεινὰ συμβεβηκότα). **τὰ σκλήρ' ἄγαν** = τὰ λίαν ἄκαμπτα. **πίπτειν** (ἀντὶ κατηγορ. μετ. ἐκ τοῦ ἴσθι). **μάλιστα** = ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον ταπεινοῦνται. **ἐγκρατῆς** = ἰσχυρός. **ὀπτὸν ἐκ πυρός** (ὄργαν.) = πυρακτωθέντα. **περισκελῆ** (κατηγ.) = ὥστε νὰ σκληρυνθῆ πολὺ. **θραυσθέντα**, ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : εἰσίδοις ἂν καὶ τὸν ἐγκρατέστατον σίδηρον (ὄντα) ὀπτὸν ἐκ πυρός, περισκελῆ, θραυσθέντα πλεῖστα (σύστ. ἀντικ.) = εἰς παρά πολλὰ τεμάχια. **θυμοῦμαι** = ἐξαγριοῦμαι, εἶμαι θυμοειδής. **καταρτύομαι** = σωφρονίζομαι, πειθαρχῶ. **γάρ**. αἰτιολ. τὸ ἐννοούμε. ἐκ τοῦ προηγουμένου : τοῦτο θὰ πάθῃ καὶ αὐτὴ (ἢ Ἀντιγόνη) διότι... **οὐκ ἐκπέλει** = δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον. **μέγα φρονεῖν** = μεγαλοφρονεῖν. **δοῦλος** (ἀντὶ ὑπήκοος)· δὲν ἀρμόζει εἰς βασιλόπαιδα, ἀλλ' ὀφείλεται!

εἰς τὸ πάθος τοῦ Κρέοντος. οἱ πέλας = οἱ ἄλλοι. ὑβρίζω = παρεκτρέπομαι. τότε (συμπληρ. διὰ τῆς μετ. ὑπερβαίνουσα) = ὅτε παρέβαινε. ἐπεὶ δέδρακεν = ἀφοῦ οὐ ἔκαμε τὴν πράξιν (τὴν ταφήν). ἦδε καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ὕβρις, ἀντὶ τούτου, ἐπεξηγεῖται δὲ ὑπὸ τῶν ἀμέσως ἐπομένων: τοῦτοις ἐπαυχεῖν καὶ δεδρακυῖαν γελᾶν = νὰ καυχήσῃ, διότι διέπραξε ταῦτα, καί, ἂν καὶ τὰ ἔπραξε, νὰ φέρεται στωικτικῶς. ἦ = ἀλήθεια, εἰς τὸ ἀ' ἀνὴρ ἐνν. εἰμί, εἰς δὲ τὸ β' ἔσται. ἀνατί (ἐκ τοῦ ἀνατος, τὸ ὅποσον γίνεται ἐκ τοῦ στερητ. α καὶ ἄτη = βλάβη) = ἄνευ τιμωρίας. ταῦτα = ἡ βασιλική μου αὕτη ἐξουσία. κείσεται = θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ταπεινοῦται. τῆδε (ποιητ. αἰτ.) =, ὑπ' αὐτῆς ἐδῶ. ἀλλ' εἴτε κυρεῖ (τυγχάνει κόρη) τῆς ἀδελφῆς μου εἶθ' ὄμαιμονεστέρα = εἴτε πλησιεστέρα συγγενῆς. τοῦ παντός ἡμῖν Ζηνὸς ἐρκείου (ἕρκος) γεν. μεριστ. = ἐκ τοῦ ὄλου ἡμῶν συγγενικοῦ κύκλου. Τὸ Ζηνὸς ἐρκείου ἐτέθη κατὰ μετων. ἀντὶ τῆς συγγενείας, τὸ δὲ ἡμῖν ἀντὶ τοῦ ἡμῶν. ἀλύσκω μόρον = διαφεύγω τὸν θάνατον. ἴσον ἐπαιτιῶμαι = ἐξ ἴσου κατηγορῶ. τοῦδε τάφου γεν. αἰτίας. βουλευῶσαι (ἐπεξήγ.) = ὅτι δηλ. ἐσκέφθη καὶ ἐπρομελέτησεν ἀπεφάσισεν αὐτὸ (τὴν ταφήν). Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀμέσως εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα δορυφόρος, διὰ νὰ φέρῃ τὴν Ἰσμήνην. νιν = αὐτήν. λυσσάω-ῶ = μῖνομαι, εἶμαι σφόδρα τεταραγμένος. ἐπήβολός τινος = κύριός τινος. φιλεῖ = συνηθίζει. θυμός = ἡ ψυχὴ. ἠρησθαι = νὰ ἔχη συλληφθῇ ἐπ' αὐτοφώρῳ. κλοπεύς = λαθραῖος δράστης. πρόσθεν = πρωύτερα (πρὶν δηλ. ἐπιχειρηθῇ τὸ κακόν). τῶν μηδὲν ὀρθῶς ἐν σκότῳ τεχνωμένων = ἐκείνων, οἱ ὅποιοι οὐδὲν καλὸν μηχανεύονται ἐν τῷ κρυπτῷ. μισῶ γε μέντοι = ἀλλ' ὅμως μισῶ. ἀλους τις ἐν κακοῖς = συλληφθεὶς τις ἐπ' αὐτοφώρῳ διαπράττων τὸ κακόν. καλλύνω = παριστῶ ὡς καλόν. τοῦτο = τὴν σύλληψιν ἐπὶ κακῷ. ἢ κατακτεῖναί μ' ἑλών = ἢ νὰ με πιάσῃ καὶ νὰ με σκοτώσῃ. οὐδὲν (ἐνν. θέλω μείζον). μὲν = τοῦλάχιστον. τοῦτο = τὸ ἐλεῖν σε, τὸ ὅτι σὲ ἔχω πιάσει. (ἐνν. μέλλεις κατακτεῖναι) = ἀναβάλλεις, βραδύνεις. ἀφανδάνω = ἀπαρέσκω. καὶ σοὶ τὰμὰ ἀφανδάνοντ' ἔφω = οἱ λόγοι μου καὶ ἐν γένει ἢ συμπεριφορὰ μου δὲν ὑπῆρξαν ἀρεστὰ εἰς σέ. κατέσχον γ' ἂν = ἤθελον τοῦλάχιστον ἀποκτήσει. πόθεν = ἐκ τίνος ἄλλου γεγονότος. κλέος μέση λέξις, ἐπὶ καλοῦ καὶ κακοῦ. εὐκλεέστερον κλέος = μεγαλύτεραν δόξαν. ἢ τιθεῖσα = ἢ εἰ ἐτίθη. τοῦτοις, τοῦς ἀποτελοῦσι τὸν χορόν, ἀντικ.

τοῦ ἀνδάνειν = ἀρέσκειν, ἀλλὰ καὶ ποιητ. αἴτιον τοῦ λέγοιτ' ἄν. **τούτοις λέγοιτ' ἄν τοῦτο πᾶσιν ἀνδάνειν** = τοῦτο ἤθελεν ὁμολογηθῆ καὶ ὑπὸ πάντων τούτων (τοῦ χοροῦ), ὅτι εἶναι ἀρεστὸν εἰς αὐτοὺς (ὅτι ἐπιδοκιμάζεται ὑπ' αὐτῶν). Τίνας εἶδους λόγος εἶναι ἐδῶ ; **ἐγκλήω γλῶσσαν** = δένω τὴν γλῶσσαν. **ἢ τυραννίς** (τὸ ἀφῆρ. ἀντὶ τοῦ συγκεκρ.) = ὁ τύραννος. **πολλὰ τ' ἄλλα εὐδαιμονεῖ** = καὶ ὑπὸ πολλὰς ἄλλας ἐπόψεις πλεονεκτεῖ. **τοῦτο**· τὸ ὅτι εἶναι καλὸν νὰ γίνῃ ἡ ταφή τοῦ Πολυνεϊκοῦς. Τὸ **ὄρωσι**, ὅπως καὶ τὸ προηγούμε. ὄρᾳς, ἔχουσι γνωμικὴν σημασ. = γινώσκουσι, φρονοῦσιν. **ὑπίλλω** (ἐκ μεταφορᾶς ἀπὸ τῶν κυνῶν, οἱ ὅποιοι φοβούμενοι συστέλλουν ὑπὸ τὰ σκέλην των τὴν οὐράν) = συμμαζεύω ἐκ φόβου. **στόμα** = τὴν γλῶσσαν. **ἐπαιδοῦμαι** = αἰσχύνομαι. **χωρὶς τῶνδε** = διαφορητικὰ ἀπ' αὐτούς, διαφωνοῦσα πρὸς τὴν γνώμην αὐτῶν ἐδῶ, δηλ. τῶν γερόντων τοῦ χοροῦ καὶ κατ' ἀκολουθίαν πάντων τῶν Θηβαίων, οὓς ἐκπροσωποῦσιν οὗτοι. **εἰ φρονεῖς** = ἐάν (διότι) σκέπτεσαι καὶ ἐκτελεῖς τὰς σκέψεις σου (δηλ. οἱ ἀποτελοῦντες τὸν χορὸν δυνατὸν νὰ ἔχουν τὰς ἰδίας μὲ σέ σκέψεις, ἀλλὰ δὲν προβαίνουν εἰς ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἀλλ' ὑπακούουν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ ἄρχοντος). **γάρ**· αἰτιολογ. τὸ ἐννοοῦμ. οὐκ ἐπαιδοῦμαι. **οὐδὲν αἰσχρὸν** = οὐδεμία εἶναι αἰσχρὴ. **ὁμόσπλαγχνος** = ὁμογάστριος = ἀδελφός. **ὁ καταντίον** = ὁ ἐναντίον τοῦ Πολυνεϊκοῦς (ὁ Ἐπεοκλῆς). **μιᾶς τε** (μητρὸς) ἐνν. γεγῶς. **πῶς δῆτ' ἐκείνω** **δυσσεβῆ τιμᾶς χάριν** = πῶς δῆτα τιμᾶς (Πολυνεϊκῆ) χάριν δυσσεβῆ ἐκείνω ; = πῶς λοιπὸν ἀποδίδεις τιμὴν εἰς τὸν Πολυνεϊκῆ, ἢ ὁποῖα μαρτυρεῖ ἀσέβειαν εἰς ἐκεῖνον τὸν Ἐπεοκλέα) ; **ταῦτα** = ὅτι ἀποδίδων τιμὴν εἰς τὸν Πολυνεϊκῆ δεικνύω ἀσέβειαν εἰς τὸν Ἐπεοκλέα... **εἰ τοί σφε τιμᾶς**, ἐνν. ὡς κύριον ῥῆμα μαρτυρήσει ταῦτα... **σφέ**· τὸν Ἐπεοκλέα. **πορθῶν...** ἐνν. ὤλετο ἀδελφός. **ὑπερ** = ὑπὲρ, ὑπὲρ αὐτῆς. **τοὺς νόμους ἴσους ποθεῖ** = ἔχει τὴν ἀξίωσιν οἱ διέποντες τὴν ταφὴν νόμοι νὰ εἶναι ἴσοι δι' ὅλους (νὰ ἐφαρμόζωνται ἐξ ἴσου δι' ὅλους). **ἴσος** = εἶναι ἐν τῇ αὐτῇ μοίρᾳ. **λαχεῖν** = ὥστε νὰ τύχῃ τῆς αὐτῆς τιμῆς. **εὐαγῆ** = εὐσεβῆ. **τάδε** = αἱ τοιαῦτα διακρίσεις περὶ τοὺς ἀποθανόντας. **συνέχθω** = συμμίσθω, μετέχω τοῦ μίσους τῶν ἄλλων. **συμφιλῶ** = συναπαγῶ, μετέχω τῆς ἀγάπης. **οὔτοι ἔφυν** = δὲν εἶμαι βεβαίως τοιαύτη κατὰ τὴν φύσιν. **νὺν** = λοιπόν. **κείνους**· τοὺς ἐν Ἄδῃ καὶ μάλιστα τὸν Πολ. **ἐμοῦ δὲ ζῶντος...** εἰς τὰ ἐπιχειρήματα τῆς Ἄντ. ὁ Κρ. ἀπαντᾷ διὰ σατραπικοῦ ἀξιώματος.

Πραγματικά. και φημί δρᾶσαι... ἡ κατὰ τοιοῦτον διττὸν τρόπον καὶ μετὰ σθένους βεβαίως τῆς πράξεως ὑπὸ τῆς Ἀντιγόνης πῶς χαρακτηρίζει τὸ ἦθος αὐτῆς ; Ἀσφαλῶς μᾶς προδικάζει τὴν μέλλουσαν νὰ λάβῃ χώραν σοβαρὰν σύγκρουσιν αὐτῆς πρὸς τὸν Κρέοντα καὶ ἀναδεικνύει ταύτην ἀληθῆ ἥρωίδα. **οὐ γάρ τί μοι Ζεὺς**· θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι μόνον ἂν ὁ Ζεὺς καὶ ἡ Δίκη, οἱ ὁποῖοι καθώρισαν τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ νὰ θάπτουν τοὺς νεκρούς, διέτασσον τὰ ἐναντία ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, τότε θὰ ὑπήκουεν εἰς αὐτούς, θεωρεῖ δηλ. τὸ θεῖον καὶ φυσικὸν δίκαιον ὑπέρτερον τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ θεοῦ. **Δίκη**· ἦτο θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος. Εἶναι σύνεδρος τοῦ Διὸς καὶ παρακολουθοῦσα ἀγρύπνως τὰ ἐπὶ γῆς καὶ ἐν τῷ Ἄδῃ συμβαινόντα ἀναφέρει ἐκάστοτε εἰς τὸν Δία διὰ τὴν τιμωρίαν τῶν παραβαινόντων τοὺς διέποντας τὰ τοῦ κόσμου κανόνας καὶ σχέσεις. **οὐ γάρ τι νῦν γε κάχθές...** τὴν ἀντίληψιν περὶ τοῦ αἰωνίου κύρους τοῦ φυσικοῦ δικαίου εἶχον ἀνεκαθεν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. **σχεδὸν τι μῶρω...** ἡ στάσις τῆς Ἀντιγόνης διὰ τῶν λόγων αὐτῆς ἀπὸ ὑψηλόφρονος καὶ ἀνδροπρεποῦς γίνεται αὐστηρὰ καὶ περιφρονητικῆ, ἐπιβάλλουσα νὰ σχηματίσωμεν τὴν γνώμην, ὅτι οὐδεμία συνεννόησις πλέον εἶναι δυνατὴ μεταξὺ τῶν δύο. **τὰ σκλήρ' ἄγαν φρονήματα...** τραγικὴ εἰρωνεία διὰ τὸν Κρέοντα, εἰς τὸν ὅποιον ἐφαρμοσθήσονται ταῦτα ἐν τέλει τοῦ δράματος. **Ζηνὸς ἐρκείου**· ὀνομάζεται οὕτω, διότι ὁ βωμὸς αὐτοῦ ἔκειτο εἰς τὸ προαύλιον (τὸ ἔρκος) πάσης οἰκίας. **οὐ γάρ τι δούλος**· ἰδὲ τὰς ἀντιλήψεις τοῦ ἀρχαίου κόσμου περὶ τῆς μεγάλης ἀποστάσεως, τῆς ὑφισταμένης μεταξὺ ἐλευθέρων καὶ δούλων, τὴν ὁποίαν καθήγγησεν ὁ χριστιανισμός. Ἐκ πάντων ὅμως τῶν ἀρχαίων λαῶν οἱ Ἕλληνες, καὶ δὴ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, ἐφέροντο σχετικῶς ἡπιώτερον πρὸς τοὺς δούλους αὐτῶν καὶ προστατευτικὸς νόμους εἶχον θεσπίσει ὑπὲρ αὐτῶν. **οὔτοι ποθ' οὐχθρός...** ὑπῆρχεν ἡ ἰδέα, ὅτι τὰ ψυχικὰ πάθη ἐξηκολούθουν νὰ ὑφίστανται καὶ εἰς τὸν Ἄδην καὶ διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ τοῦ Αἴαντος, ὡς βλέπομεν ἐν Ὀδυσσεΐα (λ 583), ἀπηξίωσε τὸν Ὀδυσσεῖα πάσης συνομιλίας, ὅτε οὗτος κατέβη ἐκεῖ. **οὔτοι συνέχθην, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν**· καὶ διὰ μόνου τούτου τοῦ περιέχοντος ἀρίστην καὶ ἠθικωτάτην γνώμην στίχου δύναται ἄριστα νὰ χαρακτηρισθῇ τὸ ἦθος τῆς Ἀντιγόνης.

γ') 526 — 581

Λεξιλογικαί. καὶ μὴν = ἀλλ' ἰδοῦ (τὰς λέξεις ταύτας μεταχειρίζεται συνήθως ὁ Σοφοκλῆς περὶ τῶν εἰσαγομένων προσώπων). **εἶβομαι καὶ εἶβω** = χύνω. **φιλάδελφα δάκρυα** = δάκρυα ἀδελφικῆς ἀγάπης. **νεφέλη** = θλύψις, κατήφεια (μεταφ. ἀπὸ τῆς νεφέλης τοῦ οὐρανοῦ, ἡ ὁποία καθιστᾷ κατηφῆ τὴν ἡμέραν καὶ ἐπιφέρει τὴν βροχὴν). **ὑπὲρ ὄφρῶν** (ἐνν. οὔσα = ἐπικαθημένη). **νεφέλη δ' ὄφρῶν ὕπερ** = κατήφεια δὲ ὡσάν νεφέλη ἐπικαθημένη ὑπεράνω τῶν ὄφρῶν αὐτῆς. **αἰσχύνω** = ἀσχημίζω. **αἱματόεις** = αἱματόχρους, κατακόκκινος (λόγῳ τῶν κλαυμάτων καὶ τῆς μεγάλης στενοχωρίας διὰ τὴν περιπέτειαν τῆς ἀδελφῆς τῆς). **ρέθος** (ρέθηα παρ' Ὀμήρω = τὰ μέλη τοῦ σώματος) = τὸ πρόσωπον. **τέγγω** = βρέχω. **εὐὼψ**-εὐὼπος = ὁ ἔχων καλὴν ὄψιν, ὠραῖος (ἐκ τῆς αἰτίας. εὐὼπα προῆλθε καὶ ἡ σημερινὴ λέξις γῶπα, τὸ ψάρι τὸ ἔχον μεγάλους καὶ ὠραίους ὀφθαλμούς). **ὑφειμένη** (ῥ. ὑφίεμαι) = ἐλλοχῶσα. **κατ' οἴκου** = σύνοικος οὔσα. **λήθουσα** = χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῶ. **μ' ἐξέπινες** = μοῦ ἔπινες τὸ αἶμα (μεταφορ. ἀπὸ τῆς βδέλλας, διότι ἡ ἔχιδνα δὲν πίνει αἶμα). **δύ' ἄτα κάπαναστάσεις** (ἐτέθησαν τὰ ἀφηρημένα ἀντὶ τῶν συγκεκριμένων) = δύο συμφορὰς (πανοῦκλες) καὶ ἐπαναστάτιδας. **ἡ Ἔξομη** (ἐξόμνυμι) = ἡ θὰ ἀρνηθῆς μεθ' ὄρκου. **ὄμορροθῶ** (ἐκ μεταφορᾶς ἐκ τοῦ ῥόθου = τοῦ κράτους τοῦ παραγομένου ὑπὸ τῶν κωπηλατῶν, συγχρόνως κωπηλατούντων) = συμφωνῶ. **ξυμμετίσχω τῆς αἰτίας καὶ φέρω** = συμμετέχω τῆς κατηγορίας, ἀναλαμβάνουσα καὶ ἐγὼ τὴν εὐθύνην τῆς πράξεως. **ἀλλ' οὐκ ἑάσει γέ σοι τοῦτο ἡ δίκη** = ἀλλὰ δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ βέβαια τοῦτο ἡ δικαιοσύνη εἰς σέ. **κοινοῦμαί τινα** = λαμβάνω τινὰ συμμετόχον. **ἐν κακοῖς τοῖς σοῖσι** = ἐν τῇ δυστυχίᾳ σου. **ξύμπλους** = συμμετόχος. **τοῦ πάθους** = τοῦ παθήματός μου. **ὦν τίνων** (ἐνν. εἰσί, πλαγ. ἐρώτ. ἐκ τοῦ ξυνίστορες). **ξυνίστορές εἰσι** = ξυνίσασαι = γνωρίζουσι καλῶς. **στέργω** = ἀγαπῶ. **ἀτιμάζω** = στερῶ τῆς τιμῆς. **μὴ οὐ** (ἔθηκε δύο ἀρνήσεις λόγῳ ἐξαρτήσεως ἐξ ἀρνητικῆς ἐννοίας μὴ ἀτιμάσεως) = ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ. **ἀγνίζω** = ἐξαγνίζω, ἐξίλειώνω. **μοι κοινὰ** (= κοινῆ) = ἀπὸ κοινού με ἐμέ. **ἔθιγες** (θιγγάνω) = ἤγγισες, ἔβαλες χέρι. **ποιοῦμαι ἐμαυτοῦ** = οἰκαιοποιοῦμαι, θεωρῶ ἰδικά μου. **ἀρκέσω...** ἀντὶ τῆς ἀπροσ. συντάξ. = ἀρκετὸν ἔσται θηῆσκαι ἐμέ. **λελειμμένη σου** (ὑποθ. μετ.)

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

= ἐὰν ὑπολειφθῶ σοῦ, νὰ στερηθῶ σοῦ. κηδεμῶν (ἐνν. εἰ) = ἐνδικαίρεσσαι. ταῦτ' ἀνιᾶς με (συντάξ. διπλῆ αἰτιατ.) = μὲ αὐτὰ μὲ λυπεῖς. ἀλγοῦσα μὲν δῆτα (ἐνν. τὸ βῆμα ἀνω σε) = ὅπωςδῆποτε ὅμως αἰσθανομένη θλιψίν. γέλωτα ἐν τινι γελῶ = περιγελῶ τινα. τί δῆτα... ἡ σειρά τῶν λέξεων: (εἰ μὴ πρότερον ὠφέλησά σε) ἀλλὰ νῦν δῆτα τί ἂν σ' ἔτι ὠφελοῦμαι ἐγώ; = ἀλλὰ τώρα τοῦλάχιστον εἰς τί δύνωμαι νὰ ὠφελήσω σε. οὐ φθονῶ = δὲν ἀρνοῦμαι. ὑπεκφυγεῖν σε, ἐνν. τὸν θάνατον. ἀμπλάκω (ἀβρ. τοῦ ἀμπλακίσκω) ἀπορηματ. ὑποτ. = ν' ἀποτύχω, νὰ στερηθῶ τῆς τιμῆς νὰ μετασχω. γάρ· αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοοῦμαι. ναί. αἰροῦμαι = προτιμῶ. ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἀρρήτοις = ἀλλ' οὐχὶ χωρὶς νὰ εἶπω τοὺς λόγους (τὰς ιδέας ποὺ μὲ ὥθησαν) τοῖς· δοτ. προσωπ. ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ἐδόκεις (διὰ τοῦ: τοῖς μὲν ἐνν. τὸν Κρέοντα, διὰ τοῦ τοῖς δὲ τὸν Πολυνεῖχη καὶ τοὺς κάτω θεοὺς). σὺ μὲν τοῖς—τοῖς δ' ἐγώ· σχ. χιαστόν. καὶ μὴν ἡ Ἰσαμαρτία ἴση ἐστὶν νῶν = καὶ ὅμως ἡ παρεκτροπή, τὸ ἀμάρτημά μας εἶναι ὅμοιον (ἐπειδὴ ἡ μὲν Ἀντιγόνη προέβη εἰς τὴν πράξιν, ἡ δὲ Ἰσμήνη συνεφώνει μὲν κατ' ἀρχήν, ἀλλὰ τῆς ἔλειπε τὸ ἐπιβαλλόμενον θάρρος). ζῆς = δικαιοῦσαι νὰ ζῆς. τῷ παιδε—τὴν μὲν, τὴν δέ, σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος. ἀφ' οὗ τὰ πρῶτ' ἔφω = ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς γεννήσεώς της (χαρακτηρίζει τὴν Ἀντιγόνην ὡς ἀνέκαθεν ἀπειθαρχον). οὐδ' ὅς ἂν βλάστη... (ἐπίδοσις) = ὄχι μόνον ὁ τῶν ἄλλων πεπειραχμένος νοῦς, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἤθελε γεννηθῆ καλῶς φρονῶν, παραμένει τοιοῦτος εἰς τοὺς δυστυχοῦντας, ἀλλὰ σαλεύει (βγαίνει ἀπὸ τὴν θέσιν του). σοὶ γοῦν (ἐνν. ἐξέστη) = σοῦ λοιπὸν ἐσάλειψεν ὁ νοῦς. ὅτε = ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν γάρ· αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοοῦμαι: ναί, πράσσω κακῶς (= δυστυχῶ), ὕπερ ἡ Ἰσμήνη ἐκ παρανοήσεως ἐκ τοῦ πράσσειν κακὰ εἶπε. ἄτερ τῆσδε = ἄνευ αὐτῆς. ἦδε (ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ προηγούμενον τῆσδε) = αὕτη ἐδῶ (ὡς παροῦσα καὶ ζῶσα, ἐνῶ εἶναι ἀποθνήσκουσα). νυμφεῖα = ὁ γάμος, καὶ κατὰ μετωνυμίαν = ἡ νύμφη. ἀρώσιμος = δυνάμενος νὰ ἀρωθῆ, νὰ σπαρῆ. γῆς = ἀγρός (ἐδῶ ἐνν. κῆρη). οὐχ ὡς γ' ἐκείνῳ τῆδε τ' ἦν ἡρμοσμένα = ἀλλὰ τὰ τοῦ γάμου οὐκ ἔσται ἡρμοσμένα, ὡς γ' ἐκείνῳ... = ἀλλ' ὁ γάμος μετ' ἄλλης δὲν θὰ εἶναι εὐάρμοστος εἰς τὸν ἴδιον βαθμόν, ὅπως ἦτο εὐάρμοστος μεταξὺ αὐτῆς ἐδῶ καὶ ἐκεῖνου. υἱέσι, ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ. στυγῶ = μισῶ. τὸ σὸν λέχος = ὁ περὶ τοῦ γάμου λόγος σου, ἡ νύμφη, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖς (τοῦτο λέγεται

μετὰ σκληροῦ ὑπαινιγμοῦ). **σ' ἀτιμάζει**· ὁ Κρέων ὑβρίζει τὴν μνηστῆρ τὸν Αἴμονος καὶ ἀρνόυμενος τὸν μετ' αὐτῆς γάμον του, ὑβρίζει αὐτὸν τοῦτον τὸν υἱὸν του. **ὁ παύσων** = ὁ μέλλων νὰ διαλύσῃ (ἐνν. διὰ τοῦ θανάτου τῆς 'Αντιγόνης' τραγ. εἰρωνεία, διότι ἡ διάλυσις θὰ γίνῃ διὰ τοῦ θανάτου καὶ αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ του Αἴμονος). **ἔφω** = προώρισται, ἐστί. **δεδογμένα ἐστί** = εἶναι ἀποφασισμένον. **καὶ σοί γε κάμοι**· ποιητ. αἴτια εἰς τό: δεδογμένα ἐστί. (Διότι καὶ ὁ χορὸς ἐν στίχ. 213 εἶχεν ἀποφανθῆ ὑπὲρ τῆς τιμωρίας τοῦ ἀποκαλυφθησομένου ὡς δράστου τῆς ταφῆς). **μὴ τριβὰς ἔτι** (ἐνν. τριβὰς χρόνου ποιεῖσθε) = μὴ βραδύνετε, μὴ χρονοτριβεῖτε πλέον. **νιν** = αὐτάς. **ἐκ δὲ τοῦδε** = ἀπ' ἐδῶ δὲ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς. **μηδ' ἀνειμένας** = καὶ μὴ χειραφετημένας, ἀπολύτως ἐλευθέρας. **θρασύς** = τολμηρός. **τὸν Ἄδην πέλας τοῦ βίου** = τὸν Ἄδην προσεγγίζοντα τὴν ζωὴν αὐτῶν, ἐπομένως ἐπικείμενον τὸν θάνατον. Μετὰ τοῦτο ἀπάγονται αἱ δύο ἀδελφαὶ εἰς τὴν γυναικωνῆτιν ὑπὸ τῶν δύο δορυφόρων τοῦ Κρέοντος.

Πραγματικαί. ἐπαναστάσεις θρόνων· ἡ τυραννὶς πάντοτε ὑποπεύει συνωμοσίας καὶ ἀνατροπὰς. **οὐτ' ἠθέλησας**, ὅτε δηλ. τῇ ἔκαμε τὴν πρότασιν νὰ μετάρχη τῆς ταφῆς, πρὶν προβῆ εἰς αὐτήν. **ξυμπλουν**· οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς λαὸς ναυτικός, ἔχαιρον ἀκούοντας ναυτικὰς λέξεις, ὅπως ὁμορροθεῖ κλπ. **τοῦδε γὰρ σὺ κηδεμών**· ἐννοεῖ, ὅτι ἡ Ἰσμήνη, μὴ θελήσασα νὰ μετάρχη τοῦ ἔργου τῆς ταφῆς καὶ ὑπακούσασα τυφλῶς εἰς τὰ κελεύσματα τοῦ Κρέοντος, ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνδιαφέρεται. **τί ταῦτα' ἀνιᾶς μ' οὐδὲν ὠφελουμένη;** τὸ παράπονον τοῦτο τῆς Ἰσμήνης εἶχεν ἀγαθὸν ἀποτέλεσμα, τὸ μὲν, διότι ἡ Ἄντιγόνη καθίσταται ἐφεξῆς ἡπιωτέρα, τὸ δέ, διότι σφίζεται ἐκ τῆς καταδίκης ἡ Ἰσμήνη, ἐφ' ὅσον ἔναντι αὐτῆς αὐστηρῶς προσηνέχθη ἡ Ἄντιγόνη παρουσίᾳ τοῦ Κρέοντος. **σὺ μὲν ζῆς, ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ πάλοι τέθνηκε**· μεγάλη ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν, τῆς μὲν Ἰσμήνης ἐχούσης δικαίωμα ἐπὶ τῆς γήινης αὐτῆς ζωῆς, ἧς τὰς ἰδέας ἠκολούθησε, τῆς δὲ Ἄντιγόνης, ὡς ἡρώιδος λόγῳ τῶν ὑψηλῶν καὶ θείων ἀντιλήψεων τῆς, πρὸ πολλοῦ ἀνηκούσης εἰς ἄλλας σφαίρας ὑψηλοτέρας καὶ εὐγενεστερας, εἰς τὴν ἄλλην ὑπερκόσμιον ζωὴν. **ἀρώσιμοι γὰρ χάτέρων γύαι**· λέγει τοῦτο, διότι ὅπως ἡ γῆ παράγει καρπούς διὰ τῆς ἀρόσεως, οὕτω καὶ ἡ γυνὴ εἶναι κατάλληλος πρὸς τεκνοποιάν. Εἶναι δὲ ἄξιον σημειώσεως, ὅτι ὁ Κρέων, παραγνωρίζων ἐν

τῆ ὀργῆ τοῦ τὴν ἔνωσιν δύο εὐγενῶν ὑπάρξεων, συναισθηματικῶς συνδεδεμένων, θεωρεῖ τὸν γάμον ὡς ἀποκλειστικὸν μέσον διὰ τὴν γέννησιν παιδῶν κτλ. **ὦ φίλταθ' Αἴμον**· ὁ Αἴμων ἦτο δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Κρέοντος, τοῦ πρώτου υἱοῦ του, τοῦ Μεγαρέως, θυσιασθέντος τῆ προτάσει τοῦ μάντεως Τειρεσίου χάριν τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως, προσφωνεῖ δὲ τοῦτον περιπαθῶς φίλτατον ἢ Ἰσμήνην, ὡς ἐξάδελφον καὶ μνηστῆρα τῆς ἀδελφῆς τῆς καὶ ὡς ὑβριζόμενον ὑπὸ τοῦ πατρός του. **γυναῖκας εἶναι μηδ' ἀνειμένας**· ὁμιλεῖ ἀναχρονιστικῶς ἐνταῦθα ὁ Σοφοκλῆς περὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἱστορικῶν χρόνων, αἱ ὁποῖαι ὄντως εἰς τὰς Ἰωνικὰς φυλάς, καὶ δὴ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, ἦσαν ὑποταγμέναι ὑπάρξεις, προορισμὸν ἔχουσαι νὰ γενῶσι τέκνα καὶ νὰ τηρῶσιν ἐν τάξει τὰ τοῦ οἴκου των. Οὐδέποτε ὅμως ἡ γυνὴ καὶ τότε ἐταπεινώθη ἔναντι τοῦ ἀνδρός εἰς ἀνδραποδώδη ὑποταγὴν καὶ ἐξάρτησιν, ὅπως παρὰ τοῖς βαρβάροις λαοῖς τῆς Ἀσίας. Τοῦναντίον κατὰ τοὺς ἥρωικὸς χρόνους ἡ γυνὴ ἀπέλαυε πολλῆς ἐκτιμῆσεως, ὡς βλέπομεν εἰς τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα καὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἢ θέσεις αὐτῆς ἦτο ἰσούναμος πρὸς τὴν τοῦ ἀνδρός.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (528 - 625)

Λεξιλογικά. σ τ ρ ο φ ῆ α'. **ἄγευστος** (μετ' ἐνεργ. διαθ.) = ὁ μὴ γευθεὶς, ὁ μὴ δοκιμάσας. **αἰῶν** = βίος. **οἶς** = ὄν. **δόμος** = οἶκος. **ἄτα**, δωρ. (ἄτη) = συμφορά· γεν. δικιρ. τοῦ οὐδὲν = οὐδεμία συμφορά. **ἐπὶ πλῆθος γενεᾶς** = ἐπὶ πολλὰς γενεάς (δὲν σταματᾷ εἰς μίαν γενεάν, ἀλλὰ μεταβαίνει ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην). Ἡ σειρά τῶν λέξεων : οἶς γὰρ ἂν ὁ δόμος σεισθῆ θεόθεν, (τούτοις) οὐδὲν ἐλλείπει ἔρπον ἐπὶ πλῆθος γενεᾶς. **ὅμοιον** = (ἐνν. ἐστί). **ὥστε** = ὅπως. **ποντίαις δυσπνόοις Θρηῆσαισι πνοαῖς** (ἀναγκ. αἴτ.) = ἔνεκα τῶν διὰ τοῦ πόντου πνεόντων μανιωδῶν Θρακικῶν ἀνέμων. **ὑφαλον ἔρεβος** = τὰ σκοτεινὰ ὑφαλα στρώματα (τῆς θαλάσσης). **ἐπιδράση** = διαδράμη· ἡ σειρά τῶν λέξεων : ὅμοιον ἐστί (τὸ πρᾶγμα), ὥστε ἔταν οἶδμα δυσπνόοις ποντίαις Θρηῆσαισι πνοαῖς ἐπιδράμη ὑφαλον ἔρεβος. **βυσσόθεν** = ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τοῦ πυθμένος. **κελαινός** = μαῦρος, ἔχων σκοτεινὸν χρῶμα. **κυλίνδω** = ἀνασκάπτω, ἀνασκαλεύω. ἢ **θις** - θινός = ἡ ἀμμώδης ἀκτὴ τῆς θαλάσσης καὶ ὁ πυθμὴν αὐτῆς. **δυσάνεμος** = ὑπὸ κακῶν ἀνέμων ταρρασομένη, ἀνεμόδαρτος. **βρέμω** = ἀντηχῶ. **στόνος** = στε-

ναγμός, μυκηθμός. **στόνω βρέμουσι** = στενάζουσαι ἀντηχοῦσιν. **ἀντιπλήγες** = αἱ ἀντιπληττόμεναι.

ἀ ν τ ι σ τ ρ. **ἀ'** **ἀρχαῖα** (ἐπιρρηματικῶς) = παλαιόθεν. **πήματα** = δυστυχήματα. **ἐπὶ πήμασι φθιτῶν** = ἐπάνω εἰς τὰ δυστυχήματα τῶν ἐξαφανισθεισῶν γενεῶν ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : ὀρῶμαι (ἀντὶ ὀρῶ) τὰ πήματα τῶν Λαβδ. οἴκων πίπτοντα ἐπὶ πήμασι βροτῶν παρήγησις τοῦ **π.** **οὐδ' ἀπαλλάσσει** = καὶ δὲν ἀπολυτρώνει (ἀπὸ τῶν δυστυχημάτων). **γενεὰν γένος** = ἡ προηγούμενη γενεὰ τὴν ἐπομένην. **ἐρείπω** = κατακρημνίζω, καταβάλλω, φθείρω. **οὐδ' ἔχει λύσιν** = οὐδ' ἔχει τέρμα (ὑποκ. τὰ πήματα) = καὶ δὲν ἔχουν τέλος (δὲν παύουν) αἱ συμφοραί. **νῦν γὰρ** = διότι τώρα ἐπὶ παραδείγματι. **ὑπὲρ ἐσχάτας ρίζας** = ὑπεράνω τῆς τελευταίας ρίζης (ἐνν. τὰς δύο ἀδελφὰς καὶ ἰδίᾳ τὴν Ἀντιγόνην, ἐκ τοῦ γάμου τῆς ὁποίας, ὡς ἀπὸ ρίζης, θὰ προήρχοντο νέοι κλάδοι τοῦ οἰκογενειακοῦ δένδρου). **ἐτέτατο φάος** = εἶχεν ἀκτινοβολήσει ἀκτὶς σωτηρίας (ἐλπίδος). **κατ' ἀμῆ** (τμησις) **καταμῆ** = κατακόπτει, θερίζει. **φοινία κοπίς νερτέρων θεῶν** = ἡ φοινική μάχαιρα τῶν κάτω θεῶν. **λόγου ἄνοια καὶ φρενῶν ἐρινὺς** (ἐπεξήγ. τοῦ προηγούμεν.) = ἀσυνεσία καὶ διατάραξις φρενῶν (ἐνν. τὴν Ἀντιγόνην, ἥτις λόγῳ ἀσυνεσίας περιεφρόνησε τὸ κήρυγμα τοῦ Κρέοντος, ὁμοίως δὲ λόγῳ φρενοβλαβείας ἐπεσκοπίσθη ὁ νοῦς αὐτῆς).

σ τ ρ ο φ ῆ β'. **δύνασις** = δύναμις. **ὑπερβασία** = παράβασις, ἀμάρτημα κατ' ἄλλην ἔρμην. : ἀλαζονεία, ἔπαρσις. **τὰν** = ἦν. **κατάσχοι** = ἤθελε καταβάλλει. **πανταγρεὺς** (πάντα-ἀγρεύω) = ὁ τὰ πάντα κυριεύων, ὁ πανδαμάτωρ. **ἀκάματοι**, κατηγορ. ἐξηγεῖται ἐπιρρημ. = ἀκούραστα. **μῆνες** = χρόνος. **ἀγήρωσ** = ἀγήραστος. **χρόνω** = ἐκ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου. **δυνάστας** = ὡς κυρίαρχος. **κατέχεις** = ἔχεις ὡς ἔδραν. **Ἐλύμπου μαρμαρόεσσα αἴγλα** = ὁ ἀκτινοβόλος λάμπων Ἐλύμπος. **τὸ τ' ἔπειτα** = καὶ κατὰ τὸ ἐγγὺς μέλλον (ἐπομένως καὶ κατ' αὐτὸ τὸ παρόν). **καὶ τὸ μέλλον καὶ τὸ πρὶν** = καὶ κατὰ τὸ ἀπώτερον μέλλον καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν **ἐπαρκεῖ νόμος** = ἰσχύει, ἐπικρατεῖ ὁ νόμος οὗτος. **οὐδὲν ἔρπει** = οὐδόλως προχωρεῖ **πάμπολου** = παρὰ πολὺ ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : ὁ δὲ βίωτος θνατῶν οὐδὲν ἔρπει **πάμπολου γ'** ἐκτὸς ἄτας.

ἀ ν τ ι σ τ ρ. β'. **πολύπλαγκτος** = πολυπλάνητος (πολὺ πλάζω = πλανῶ), ἀβεβαία. **δυνασις** (ἐκ τοῦ ὀνίνημι = ὠφελῶ) (ἐστίν) = εἶναι ὠφέλεια. **κουφόνους ἔρωσ** = ἀνόητος ἐπιθυμία. **κουφον. ἐρ.** γεν. ὑποκ. εἰς τὸ ἀπάτα, τὴν ὁποίαν προκαλοῦσιν ἀνόητοι ἐπιθυμῖαι. **οὐδὲν**

δ' εἰδοῖσι (τινί) = χωρίς δὲ οὐδὲως νὰ γνωρίζῃ. **ἔρπει** = ἀνεπαισθη-
τως ὑπείσέρχεται. **πρὶν** = ἕως ὅτου. **προσαύω** = προσκαίω, ζεματίζω.
πρὶν προσαύσῃ πόδα = πρὶν ζεματισθῆ (δηλ. πρὶν πάθῃ δεινὸν τι
καὶ τοιοῦτοτρόπως σωφρονισθῆ). **σοφία** · μετὰ σοφίας. **ἐκ του** ·
ποιητ. αἷτ. **πέφανται** = ἔχει φανερωθῆ, λεχθῆ. **κλεινὸν ἔπος** = τὸ
περίφημον ῥητόν. **ἔσθλόν** = ἀγαθόν. **ἔμμεν** (Ὁμηρ. τύπος) = εἶναι.
ὄτω δοτ. ἀντιχαριστ. **θεὸς ἄγει πρὸς ἅταν** = ὁ θεὸς ὀδηγεῖ πρὸς δια-
στρέβλωσιν ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : κλεινὸν ἔπος πέφανται δοκεῖν εἶναι ποτ'
ἔσθλόν τῶδ' ὄτω φρένας θεὸς ἄγει πρὸς ἅταν. **πράσσει ἐκτὸς ἄτας** =
διάγει ἐκτὸς δυστυχίας· ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν φράσιν : εὖ πράσσει.

Πραγματικά. Ὁδηγηθεῖσων τῶν δύο ἀδελφῶν ὑπὸ δορυφόρων
εἰς τὴν θύραν, τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν γυναικωνῆτιν, καὶ τοῦ Κρέοντος
μείναντος μόνου ἐν τῇ σκηνῇ καὶ σκεπτομένου, ὁ χορὸς ἐν τῷ δευτέρῳ
στασίμῳ, λαβῶν ἀφορμὴν ἐκ τῆς καταδίκης τῶν δύο ἀδελφῶν καὶ ἐκ
τῆς ἐπελθούσης δεινῆς συμφορᾶς ὅλου τοῦ οἴκου τῶν Λαβδακιδῶν,
προβαίνει εἰς τὴν διατύπωσιν γενικῆς γνώμης περὶ τοῦ ἀστάτου τῆς
ἀνθρωπίνης εὐτυχίας κ.τ.λ. **εὐδαίμονες οἶσι** κ.τ.λ. τὸ ἀνύπαρκτον
τῆς διὰ βίου εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου ἐτόνισαν πάντες σχεδὸν οἱ συγ-
γραφεῖς καὶ οἱ ποιηταὶ κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχάς. πρβλ. καὶ τό : τέ-
ρας ἐστὶν εἴ τις ἠτύχησε διὰ βίου. **Θρησσαισι πνοαῖς**· ἐπειδὴ ἐκ
βορρᾶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πνέουσιν οἱ σφοδροὶ ἄνεμοι, καὶ δὴ καὶ ἐκ Θράκης,
διὰ τοῦτο ἐθεώρουν οἱ Ἕλληνες πατρίδα τούτων τὴν Θράκην, οἱ Ἀθη-
ναῖοι δὲ μάλιστα ἐτίμων ἰδιαίτερος τὸν Βορέαν καὶ εἶχον πρὸς τιμὴν
αὐτοῦ βωμὸν παρὰ τῷ Ἰλισῶ, ἀπὸ ὅπου ἐμυθολογεῖτο, ὅτι ἤρπασε τὴν
Θυγατέρα τοῦ βασιλέως Ἐρεχθέως Ὀρειθιαν καὶ μετήγαγεν αὐτὴν
εἰς τὴν Θράκην. **Λαβδακιδῶν οἴκων**· ὁ Λάβδακος ἦτο πατὴρ τοῦ
Λαῖου, πατὴρ δὲ τοῦ Λαβδάκου ἦτο ὁ Πολύδαρος καὶ τούτου πατὴρ
ὁ Κάδμος, αἱ συμφοραὶ ὅμως ἤχισαν ἀπὸ τοῦ Λαῖου καὶ ἐξῆς. **οὐδ'**
ἔχει λύσιν· ἐκάστη γενεὰ ἠδύνατο ν' ἀπολυτρώσῃ ἀπὸ τῶν δεινῶν τὴν
ἐπομένην γενεάν μόνον διὰ τῆς θείας δυνάμεως, ἂν κατέφευγεν εἰς
ἐξιλέωσιν αὐτῆς. Τοιοῦτόν τι δὲ ἔκαμεν ἡ γενεὰ τοῦ Ὀρέστου, ὅστις
τῇ βοηθείᾳ τῆς Ἀθηναῶς ἐξιλέωσε τοὺς θεοὺς καὶ ἀπήλλαξε τοὺς ἀπο-
γόνους του ἀπὸ τῆς ἀρᾶς τῶν Τανταλιδῶν. **θεῶν κοπίς**· ἀποδίδον-
ται εἰς τοὺς θεοὺς ξίφη, μάχαιραι, ἔγχη κ.λ.π. **ὑπνος πανταγρεὺς**·
ὁ ὑπνος καταλαμβάνει πάντα τὰ ἐμψυχα καὶ διὰ τοῦτο πανδαμάτωρ

ἐλέγετο καὶ δίδυμος ἀδελφὸς τοῦ θανάτου ἐθεωρεῖτο. ὄτω φρένας θεὸς ἄγει πρὸς ἅταν· τοῦτο εἶναι παρεμφερὲς πρὸς τὸ χριστιανικὸν ῥητόν : μωραίνει Κύριος, ὃν βούλετ' ἀπολέσαι.

ΤΡΙΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (626-780)

α') 626 - 680

Λεξιλογικαί. νέατος = νεώτατος, τελευταῖος. ἄχνυμαι = λυποῦμαι. μόρον (ἔχει θέσιν ἀναγ. αἰτ.) = διὰ τὸν θάνατον. τᾶλις - ἰδος = μελλονύμφος, μνηστή. ἀπάτας (αἰτιατ.) = διὰ τὴν στέρησιν διὰ τὴν ἀποτυχίαν. λεχέων = τοῦ γάμου. ὑπεραλγῶ = ὑπερβολικὰ λυποῦμαι. τάχα = ταχέως. ὑπέρτερον = ἀκριβέστερον. τελεία = τελεσίδικος (τοῦτο λέγει διὰ τὸ νὰ δείξῃ εἰς τὸν Αἴμονα, ὅτι ἡ ἀπόφασίς του εἶναι τελεσίδικος καὶ ἐπομένως ἀνέκλητος). ψῆφον τῆς μελλονύμφου (γενικ. ἀντικειμ.) = ἀπόφασιν κατὰ τῆς μελλονύμφου. λυσσαίνω = ὀργίζομαι· ἡ σειρά τῶν λέξεων : ἄρα μὴ πάρει (ἔχεις ἔλθει) λυσσαίνων πατρί, κλύων (αἰτιολ.) τελείαν ψῆφον τῆς μελλονύμφου; πανταχῇ δρώντες = καθ' οἴονδῆποτε τρόπον καὶ ἂν πράττωμεν. ἔχων· κατὰ τὸν Κρέοντα μὲν αἰτιολ., κατὰ δὲ τὸν Αἴμονα ὑποθετ. μετοχ. ἀπορθοῖς· ὁμοίως κατὰ μὲν τὸν Κρέοντα ὀριστ. ἐγγλίσ., κατὰ δὲ τὸν Αἴμονα εὐκτικῆς. ἀπορθῶ-ῶ = κατευθύνω εἰς τὸν ὀρθόν, ὀρθῶς καθοδηγῶ. ἀξιῶσεται = κριθῆσεται ἄξιος. ἐμοί· ποιητ. αἰτ. μείζων = σπουδαιότερος, πολυτιμότερος. φέρεσθαι = ὥστε νὰ ἔχω αὐτόν. σοῦ ἡγουμένου (ὑποθ. μετ.) β' ὄρ. συγκρ. = παρὰ ἔαν σύ, ἀφ' ὅ,τι σύ νομίζεις καλόν, ἀπὸ τὰς καλὰς σου συμβουλὰς. οὕτω γάρ· ὁ γὰρ αἰτιολ. τὸ ὑπονοούμενον : καλῶς ὁμιλεῖς, συμφωνῶ εἰς ὅσα εἶπες. διὰ στέρνων ἔχω = ἐν τῇ καρδίᾳ ἔχω, φρονῶ· τοιαῦται φράσεις μετὰ τῆς προθ. διὰ ἀπαντῶνται καὶ ἄλλαι : διὰ χειρός, διὰ στόματος ἔχω κ.ἄ. πάντα ἐστάναι ὀπισθεν πατρώας γνώμης (ἐπέξηγ. τὸ οὕτω χρή...) = δηλαδὴ νὰ ἀκολουθῇ τις καθ' ὅλα (πιστῶς) τὴν πατρικὴν γνώμην. τούτου ἔνεκα· τελ. αἰτ. γοναί = τέκνα, κατήκοος = εὐπειθής· τὸ α' εἶναι ἀντικ. τοῦ φύσαντες, ἀμρότερα δὲ ἀντικ. τοῦ ἔχειν. ἀνταμύνωνται κακοῖς = ἀποκρούωσιν ἀποδίδοντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ. ἀνωφέλητος = ἀνωφελής, παρήκοος. φριτύω = γεννῶ. πόνους = βίασана, στενοχωρίας. τόνδε = τοῦτον (τὸν γεννήσαντα). γέλων = ἀφορμὴν γέλωτος. Ἡ σειρά τῶν λέξεων : εἴποις ἂν φῶσαι τόνδε τί

ἄλλο πλὴν πόνους ἑαυτῶ, πολὺν δὲ γέλωτα τοῖς ἐχθροῖς. **νὺν** = λοιπόν. **ὕφ' ἡδονῆς ἀναγκ.** αἴτιον, ἐνῶ τὸ οὐνεκα γυναικός, τελ. αἴτ. **ψυχρός** = παγερός, ἀηδής. **παραγκάλισμα** = τὸ ἐν ἀγκάλαις λαμβανόμενον ἀγαπητόν, τὸ ἀντικείμενον περιπυύξεως. **τοῦτο**, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀκολουθοῦν: **γυνὴ ξύνευνος** (σύζυγος). **ἔλκος** = πληγὴ λύπη. **φίλος** = οἰκιακὸς φίλος. **πτύω** = ἀποπτύω (ἀποστρέφομαι): σιχαίνομαι. **ὥσεί τε** = ὡς. **μέθες** = ἄφες. **ἐν Ἄιδου νυμφεύειν** (σχ. ὀξύμωρον). **αἰρῶ ἐμφανῶς** = συλλαμβάνω ἐπ' αὐτοφώρῳ. **ἐκ πόλεως πάσης** = ἐξ ὅλων τῶν πολιτῶν. **ἀπιστῶ** = ἀπειθαρχῶ. **πρὸς ταῦτα** = ἐναντι τούτων (κατὰ τῆς ἀποφάσεώς μου ταύτης). **ἐφυμνῶ** = ἐπικαλοῦμαι πρὸς βοήθειαν. **ξύναιμος** = ἔφορος τῆς συγγενείας. **τὰ φύσει ἐγγενῆ** = τοὺς ἐκ φύσεως συγγενεῖς. **ἄκοσμα** (προληπτ. κατηγ.) = ὥστε νὰ εἶναι ἀπειθαρχήτα. **κάρτα** = παρὰ πολὺ. **τοὺς ἔξω γένους** (ὄντας) τοὺς μὴ συγγενεῖς ἐνν. ἀκόσμους ποιήσω ἢ θήσω. **ἐν οἰκείοισιν** = ἐν μέσῳ τῶν οἰκείων του. **δικαίος** = ἀμερόληπτος, εὐσυνείδητος. **ὑπερβάς** = ὑπερβάς τὰ ὄρια ἐξ ἀλαζονείας. **ὄστις βιάζεται** (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.) = ἐάν τις παραβιάζῃ. **οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τυχεῖν** σχ. λιτότητος, ἀντί: δεῖ τοῦτον τῆς μεγίστης τιμωρίας τυχεῖν. **ὄν στήσειε** = ὄν ἂν στήσῃ = οἰοδῆποτε ἀνακηρύξῃ, καταστήσῃ ἄρχοντα. **τοῦδε χρῆ κλύειν** = εἰς αὐτὸν πρέπει νὰ ὑπακούῃ τις. **καὶ τάναντία** = καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων, ἤτοι τὰ μεγάλα καὶ ἄδικα. **θαρσῶ** = ἔχω πεπολιθῆσιν· ἐκ τοῦ θέλειν ἐξαρτ. τὰ ἀπαρέμματα ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι· ἡ δὲ σειρά τῶν λέξεων: καὶ θαρσοίην ἂν ἐγὼ τοῦτον τὸν ἄνδρα θέλειν ἂν καλῶς μὲν ἄρχειν, εὖ δ' ἄρχεσθαι... .. **ἐν χειμῶνι δὲ δορός** = ἐν τῇ σφοδρότητι δὲ τῆς μάχης, ἐν τῇ θυελλώδει μάχῃ. **προστεταγμένους** = ἐὰν ἔχη ταχθῆ πλησίον. **μένειν** (ἂν), ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ θαρσοίην ἂν. **κάγαθόν παραστάτην** = καὶ γενναῖον συστρατιώτην, σύντροφον, βοηθόν. **αὕτη - ἦδε - ἦδε**, ἡ ἀναφορὰ αὕτη διὰ νὰ ἐξάρῃ τὴν μεγάλην καταστρεπτικὴν δύναμιν τῆς ἀναρχίας. **ἀναστάτους τίθησι** = ἀναστατώνουσα καταστρέφει. **συμμάχου δορός** = συμμάχων πολεμιστῶν, συμμαχικῶν στρατευμάτων. **τροπὰς καταρρηγνυμι** = καταρρηγνύουσα (διασπῶσα) τὰς τάξεις τοῦ συμμαχ. στρατοῦ ποιεῖ αὐτὰς φεύγειν. **τῶν ὀρθουμένων** (ἀντίθεσις πρὸς τὸ προηγούμενον ἀναρχίαν) = τῶν ἀρχομένων καλῶς, τῶν πειθαρχούντων. **τὰ πολλὰ σώματα** = τοὺς πολλούς. **οὕτως** = τούτων οὕτως ἐχόντων. **ἀμύνω** συντάσσεται δοτικῆ, ὅπως καὶ τὰ συνώνυμα αὐτοῦ: βοηθῶ, ἐπικουρῶ, τιμωρῶ.

ἀρήγω. **ἀμυντέα ἐστὶ** (ὁ πλῆθ. ἀντὶ ἐνικ.) **τοῖς κοσμουμένοις** (οὐδ-γέν.) = πρέπει νὰ ὑπερασπίζη τις τὰ διατασσόμενα, τὰ νομοθετούμενα, τοὺς νόμους. **οὐδαμῶς ἡσσητέα** (ἡσσωμαι, ἡττώμαι) = ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ γινεταί τις κατώτερος (ἡττων) μιᾶς γυναικὸς. **ἐκπεσεῖν** (τῆς ἀρχῆς) = νὰ ἐκθρονισθῶ. **εἶπερ δεῖ**· ἐνν. ἐκπεσεῖν πρὸς τινος.

Πραγματικάι. νέατον· ὁ Αἴμων ἦτο ὁ τελευταῖος, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, υἱὸς τοῦ Κρέοντος. **τάλιδος**· τάλις ἐλέγετο παρ' ἀρχαίους ἢ εἰς ὄραν γάμου παρθένος καὶ κατονομασθεῖσα εἰς τινα νύμφη. **μάντεων ὑπέρτερον**· δεικνύεται ἡ δυσμενεία του πρὸς τὸ γένος τῶν **μάντεων**, τὴν φράσιν δὲ καύτην οἱ ἀρχαῖοι ἐλάμβανον ἐκ παροιμίας, ὅτε ἤθελον νὰ δηλώσουν, ὅτι ἐγνωρίζον τι ἐξ αὐτοψίας καὶ οὐχὶ ἐκ στοχασμῶν, ὅμως ἔπραττον οἱ μάντις. **ὡς καὶ τὸν ἐχθρὸν ἀνταμύνονται**· τὸ ὠφελεῖν τὸν φίλον καὶ καταδιώκειν τὸν ἐχθρὸν, κακῶς ποιεῖν τὸν ἐχθρὸν καὶ εὖ ποιεῖν τὸν φίλον ἐπεκράτει εἰς τὴν ἀρχαιότητα γενικῶς πρὸ τοῦ Σωκράτους, ὅστις πρῶτος ἐδίδαξε χριστιανικὰς ἄντας ἀληθείας, λέγων «μηδαμῶς ἀδικεῖν» καὶ «εἰ αἰροίμην ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν, ἐλοίμην ἂν ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν». Παρατηρητέα ὁμοίως ἡ μεγάλη ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ Κρέοντος, εἰπόντος τὰ ἀνωτέρω, καὶ τῆς Ἀντιγόνης εἰπούσης τὴν ἠθικωτάτην ἐκείνην ῥῆσιν (στίχ. 523) «οὗτοι συνέχθην, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν». **ἀλλ' ὃν πόλις στήσειε**· ἀναχρονιστικῶς ὁ Σοφοκλῆς ὁμιλεῖ περὶ ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ μόνον κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους τοῦτο ἴσχυεν, ἐνῶ κατὰ τοὺς ἥρωικοὺς χρόνους, εἰς οὓς ἀναφέρεται τὸ δράμα, οἱ βασιλεῖς ἐγένοντο τοιοῦτοι κληρονομικῶς δικαίωματι. **δίκαια καὶ τάναντία**· τοῦτο ἐφαρμοζόμενον προουποθέτει λαὸν δουλοπρεπῆ καὶ στερούμενον καθ' ὀλοκληρίαν φιλελευθέρων φρονημάτων.

β') 681 — 723

Λεξιλογικάι. τῷ χρόνῳ = λόγῳ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου τῆς ζωῆς, ἔνεκα τοῦ βαθέος γήρατός μας. **κεκλέμεθα** = ἔχομεν στερεθῆ, ἔχομεν χάσει· ἀντικειμ. εἶναι : τὰς φρένας. **λέγω φρονούντως** = ὁμιλῶν σωφρόνως, συνετῶς. **ὑπέρτατον** = πολυτιμώτατον. **ὅπως** (εἰδικ.) = ὅτι. **τάδε**· ἐνν. τὰ προηγουμένως διακηρυχθέντα ὑπὸ τοῦ Κρέοντος. **μήτ' ἐπισταίμην** = μήτε εὐχομαι νὰ γνωρίζω. **μεντᾶν** = μέντοι ἂν, ὁ δὲ ἂν ἀρμόζει τῇ εὐκτικῇ γένοιτο = δύναται ὅμως νὰ

ἔλθῃ εἰς τὸν νοῦν καὶ ἄλλου συνετὴ τις σκέψις. **δ' οὖν** = ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρῶτα. **πέφυκα** = ἔχω ἐκ τῆς φύσεως τῆς θέσεώς μου τὴν ιδιότητα. **προσκοπεῖν** = σκοπεῖν πρὸ σοῦ = νὰ ἐξετάζω πρὸ σοῦ καὶ πρὸς τὸ συμφέρον σου. **λόγοις τοιούτοις** (δηλοῦται τὸ αἴτιον τοῦ φόβου τοῦ δημότου) = λέγοντι τοιούτους λόγους = ἐὰν λέγῃ τοιούτους λόγους. **οἷς μὴ τέρψει** (ἀναφ. συμπερ. πρότ.) = ὥστε σὺ νὰ μὴ εὐχαριστήσῃ ἀκούων τούτους. **ὑπὸ σκότου** (ἀναγκ. αἰτ.) = ἐνεκα τῆς ἀσημότητος τῆς θέσεώς μου (ὡς βασιλόπαιδος). **τὴν παῖδα ταύτην** (ἀναγκ. αἰτ.). **οἶα** (σύστ. ἀντικ. τοῦ ῥήμ.). **δύρεται πόλις** = πόσον θρηνεῖ ἐξ αἰτίας τῆς κόρης ταύτης. **ὡς ἀναξιώτατη** = πόσον ἀναξιότατα. ἐλάχιστα ἀξία τιμορίας. **ἀπ' ἔργων εὐκλεεστάτων** ἀναγκ. αἰτ. ἤτις... ἀναφ. αἰτιολ. πρότ. (αἰτιολ. τὸ ἀπ' ἔργ. εὐκλ.). **ἐν φοναῖς πεπτῶτα** = ἐν φονικαῖς πλήγμασι πεπτωκότα = φονευθέντα. **ὠμηστής** = ὠμοφάγος. **μήθ' ὑπ' ὠμηστῶν...** ἤτις οὐκ εἶασεν (ἄσπετον) ἀλέσθαι μήθ' ὑπ' ὠμηστῶν κυνῶν, μήθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος. **χρυσῆς**· τὸ ἐπίθ. τοῦτο ἐλέγετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κατὰ μεταφορὰν ἐπὶ λαμπρῶν καὶ ἐξαιρετῶν πραγμάτων, ὅπως καὶ ὑπ' ἡμῶν : χρυσοῦ ἀνθρώπου, χρυσῆ καρδιὰ κ.τ.λ. **τιμῆς**· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ λαχῆν. **ἔρεμνός** (ἐκ τοῦ ἔρεβος, ἔρεβεννός, ἔρεμνός) = σκοτεινός. **σίγα** = λεληθότως. **ἐπέρχεται** = διαδίδεται ἀνά τὴν πόλιν. **εὐτυχῶς πράσσω** = εὐτυχῶ. Ἡ μεταχ. ὑποθ., ἐπέχουσα θέσιν β' ὄρου συγκρ. = τῆς ἰδικῆς σου εὐτυχίας. **τιμιώτερον** = πολυτιμότερον. **εὐκλείας**· β' ὄρος συγκρ. εἰς τὸ μεῖζον ἀγαλμα. **ἄγαλμα** = κόσμος, εὐχαρίστησις. **θάλλω** = εὐτυχῶ. **πρὸς παῖδων** = ἐκ μέρους παιδῶν (ἐτέθη ἀντὶ τοῦ : **εὐκλείας παίδων θαλλόντων**)· ἡ σειρά τῶν λέξε. : ἡ τί ἀγαλμα μεῖζόν ἐστι πατρὶ πρὸς παίδων θαλλόντων ; **νῦν**· ἀντὶ νῦν = λοιπόν. **ἐν μῶνον ἦθος** = εἶνα μόνον τρόπον σκέψεως, μίαν γνώμην. **ἐν σαυτῷ φέρει** = ἐν τῇ ψυχῇ σου ἔχει, δηλ. μὴ σχηματίξῃς γνώμας μονοτρόπως. **ὡς φῆς σὺ** = ὁ σὺ λέγεις· ἡ σειρά τῶν λέξεων : μὴ νῦν ἐν ἦθος μῶνον ἐν σαυτῷ φέρει, τοῦτ' ὀρθῶς ἔχειν, ὡς φῆς, καὶ δὲν ἄλλο· τὸ ὅστις ἐν περιλ. ἐννοίχ. **φρονεῖν** = ὅτι σκέπτεται ὀρθῶς, συνετῶς. **διαπτύσσομαι** = διανοίγομαι ὡς καρπός, ἐξετάζομαι ἀκριβέστερον (κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν καρπῶν) **ὠφθησαν** (γνωμ. ἀφρ.) = συνήθως φαίνονται, ἀποκαλύπτονται. **μὴ τείνειν ἄγαν** (μεταφορ. ἀπὸ τῶν σχοινίων καὶ τῶν χορδῶν τοῦ τόξου, αἱ ὁποῖαι τεντωνόμεναι πολὺ θραύονται) = νὰ μὴ τὸ πκρατεντώνῃ, νὰ μὴ ἰσχυρογνωμονῇ ὑπερ-

βολικά, νὰ μὴ εἶναι ὑπερβολικά αὐθάδης· ἡ κανον. πλοκή τῶν λέξ. : ἀλλ' οὐδὲν αἰσχρὸν ἔστι τὸ μανθάνειν τὸν ἄνδρα πολλά, κείτις ἤ σοφός, καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν. **παρὰ ρείθροις χειμάρροις** = πλησίον τῶν χειμάρρων. **ὑπέικω** = ἐνδίδω, ὑποχωρῶ. **ὡς ἐκσφύζεται** = πῶς διασφύζουσι. **ἀντιτείνω** = ἀνθίσταμαι. **αὐτόπρεμνα** (αὐτοῖς πρέμνοισι, πρέμνον δὲ εἶναι ὁ κορμός, τὸ στέλεχος, ἡ ῥίζα) = αὐτόρριζα, σύρριζα. **αὐτως** = ὡσαύτως. **πόδα** = σκόταν· ταύτην ἀπετέλουν τὰ δύο ἄκρα τοῦ ἰστίου καὶ τὰ εἰς αὐτὰ προσδενόμενα σχοινία, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται, ὡς ἐπὶ ποδός, τὸ ἰστίον τοῦ πλοίου. **ναός** = νεώς· ἡ γεν. αὕτη εἶναι κτητική τοῦ πόδα, ὁμοίως δὲ γεν. ἀντικειμ. τοῦ ἐγκρατῆ· τὸ δὲ ἐγκρατῆ προληπτ. κτηγ. = ὥστε εἶναι ἐγκρατῆ, ὥστε νὰ ἐξουσιάζῃ, νὰ κανονίζῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλοίου· ἡ σειρά τῶν λέξεων : **ὅστις τείνας πόδα ναός ἐγκρατῆ ὑπέικει μηδὲν** = ἕαν τις τεντώσας τὴν σκόταν τοῦ ἰστίου τοῦ πλοίου, ὥστε νὰ εἶναι κυρία αὐτοῦ, οὐδόλως χαλαρώνῃ αὐτήν. **κάτω στρέψας** = ἀναστρέψας. **τὸ λοιπὸν** = εἰς τὸ ἐξῆς. **ὑπτίσις σέλμασι ναυτίλλεται** = μὲ ἀνεστραμμένα τὰ σανιδώματα ναυσιπλοεῖ (δηλ. καταποντίζεται). **καὶ μετάστασιν δίδου** = καὶ δίδε μεταβολὴν τῆς ψυχικῆς σου καταστάσεως, καὶ μετάβαλλε γνώμην. **κάπ' ἐμοῦ** = καὶ ἐκ μέρους ἐμοῦ (ἐκδῆλωσις μετριοφροσύνης). **πρόσεστι** = δύναται νὰ προστεθῇ. **πρεσβεύω** = ὑπερέχω. **πάντ' ἐπιστήμης πλέως** = πανεπιστήμων. **πάντα**· ἐπιρρηματ. Ἡ σειρά τῶν λέξεων : **φήμ' ἔγωγε πολὺ πρεσβεύειν φῦναι τὸν ἄνδρα πάντα πλέων ἐπιστήμης. φῦναι τὸν ἄνδρα** = τὸ νὰ εἶναι τις ἐκ φύσεως. **εἰ δ' οὖν** = εἰ δὲ μὴ συμβαίνει τοῦτο, **εἰ δὲ μὴ**, δηλ. εἰ μὴ ἔφω ἐπιστήμης πλέως. **φιλεῖ γὰρ τοῦτο μὴ ταύτη ῥέπειν** (μετ. ἐκ τοῦ ζυγοῦ) = διότι τοῦτο συνηθίζει νὰ μὴ κλίνη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, νὰ μὴ ἔχῃ τοιοῦτοτρόπως τὸ πρῶγμα. **καὶ τῶν λεγόντων εὔ** = καὶ ἀπὸ τοὺς ὀμιλοῦντας ὀρθῶς.

Πραγματικάι. οὐδὲν αἰσχρὸν ἔστι καὶ τὸ μανθάνειν πολλά· προβλ. καὶ τὸ ὠραῖον ρητὸν τοῦ Σόλωνος « γηράσκω δ' αἰεὶ πολλά διδασκόμενος ». **ὅσα δένδρων ὑπέικει** κ.λ.π.: παρεμφερῆ γνώμην ἐξέφρασεν ὁ Κρέων ἐν στίχ. 473, ὅτε εἶπεν, ὅτι καὶ τὰ σκληρὰ φρονήματα ταπεινοῦνται καὶ ὁ σίδηρος θραύεται εἰς πλεῖστα τεμάχια κ.τ.λ.

γ') 724 — 780

Λεξιλογικαί. **καίριον** = ἑρθόν. λέγει· ὁ Αἴμων. **σέ τε** ἐνν. τὸν Αἴμονα. **τοῦδε**· τοῦ Κρέοντος. **μαθεῖν**· συνετάχθη μετὰ γεν. κατὰ τὸ ἀκούειν. **διπλῆ** = καὶ ἀπὸ τούδε δύο. **οἱ τηλικοῖδε**· μέση λέξις ἐπὶ μεγάλῃς καὶ μικρᾶς ἡλικίας· διὰ μὲν τὸν Κρέοντα σημ. οἱ πρεβεβηκότες τὴν ἡλικίαν, διὰ δὲ τὸν Αἴμονα **τηλικοῦδε** = τοσοῦτον νέου. **διδαξόμεσθα** ἀντὶ διδαχθῆσόμεθα. **μηδὲν τὸ μὴ δίκαιον**· ἀντικ. τοῦ ἐννοουμένου διδάσκου. **τὸν χρόνον** = τὴν ἡλικίαν. **τὰ ἔργα** = τὰς πράξεις (ἐνν. τὴν ἐνέργειάν του πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ δικαίου τῆς Ἀντιγόνης). **ἔργον γὰρ ἐστι...** εἶναι λοιπὸν (καλὸν) ἔργον... **τοὺς ἀκοσμοῦντας** = τοὺς ἀπειθαρχοῦντας. **οὐδὲ** (ἐπιδοτ.) **κελεύσαιμ' ἄν** = οὐ μόνον δὲν δεικνύω σεβασμὸν εἰς τοὺς ἀπειθαρχοῦντας, ἀλλ' οὔτε καὶ ἄλλους ἤθελον προτρέψει νὰ σέβωνται τοὺς κακοὺς. **ἦδε**· μετὰ τινος περιφρονήσεως ἀναφέρει τὴν Ἀντιγόνην. **τοιᾷδ' ἐπειληπται νόσω** = ἔχει ἀποκαλυφθῆ (ἔχει συλληφθῆ ἐπ' αὐτοφρόν), ὅτι περιέπεσον εἰς τοιαύτην παρεκτροπὴν (δηλ. νὰ εὐσεβῆ εἰς τοὺς κακοὺς). **νόσω** = αὐτῷ τῷ ἐγκλήματι. **οὐ φησι** = δὲν ὁμολογεῖ (δὲν παραδέχεται) τοῦτο. **ὁμόπτολις λεῶς** = ὅλος ἐν γένει ὁ λαὸς τῆς πόλεως. **ἡμῖν** (ὁ πληθυντ. χάριν τῆς μεγαλοπρεπειᾶς). **ἔρεϊ** = θὰ ὑπαγορεύσῃ εἰς ἡμᾶς. **ἀμέ** = ἄ ἐμέ. **τάσσειν** = προστάσσειν. **ἄλλω ἢ μοι** = ἐπ' ὀνόματι ἄλλου (κατὰ τὴν γνώμην ἄλλου) ἢ ἐπ' ὀνόματι ἐμοῦ. **πόλις γὰρ**· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμενον: σοὶ καὶ τῷ λαῷ δεῖ σε ἄρχειν. **ἦτις ἔσθ' ἐνὸς ἀνδρὸς** (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.). **τοῦ κρατοῦντος**· ἐνν. κτῆμα. **νομίζεται** = θεωρεῖται κατὰ γενικὴν γνώμην. **καλῶς** = ὠραῖα (εἰρων.). **ὄδ' ὡς ἔοικε...** μετὰ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Αἴμονος, ὁ Κρέων ἀλλάσσει θέμα καὶ στρέφεται εἰς τοὺς παρεστῶτας, ὁμιλῶν περιφρονητικῶς περὶ αὐτοῦ. **εἶπερ γυνῆ** (ἐνν. εἶ). **προκῆδομαι** = προνοῶ ὑπέρ. **ὦ παγκάκιστε**· ἐνν. τὸ ῥῆμ. προκῆδει μου. **διὰ δίκης ἰέναι τινὶ** = εἶναι ἀντίδικον πρὸς τινα. **οὐ δίκαια ἔξαμαρτάνω** = λαμβάνω ἀποφάσεις μὴ συμφωνούσας μὲ τὸ δίκαιον. **ἀρχὰς** = ἀρχήν, ἀξίωμα. **οὐ γὰρ σέβεις**· αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμεν. ἀμαρτάνεις. **πατῶν** = καταπατῶν, περιφρονῶν (ἀσεβῶν πρὸς τοὺς θεοὺς). **ἦθος** = χαρακτῆρ. **ὑστερον** = κατώτερον, ὄργανον μιᾶς γυναικός. **οὐ τᾶν ἔλοις γε ἦσσω** = (ἴσως εἶμαι κατώτερος γυναικός), ἀλλὰ δὲν δύνασαι τοῦλάχιστον νὰ μὲ εὔρης κατώτερον (ὑποχείριον) αἰσχροῶν πράξεων. **ἐμέ**. ἐτέθη εἰς πρόεχουσαν θέσιν (ἐν τέλει) τοῦ στίχ., ἵνα

δηλωθῆ ἢ ἀντίθεσις πρὸς τὸν Κρέοντα. γοῦν = τοῦλάχιστον. ὑπὲρ ἐκείνης καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὑπὲρ τῶν αἰσχυρῶν κατὰ τὸν Κρέοντα πράξεων, ἃς ἔπραξεν ἐκείνη. οὐκ ἔσθ' ὡς = οὐκ ἔσθ' ὅπως = κατ' οὐδένα τρόπον, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ. γαμεῖς· χρόν. μέλλ. ὄλει τινα = θά γινή αἷτιος ν' ἀποθάνῃ τις (ὁ Αἴμων ὑπονοεῖ βεβαίως ἑαυτὸν, μέλλοντα ν' αὐτοκτονήσῃ, ἀλλ' ὁ Κρέων νομίζει ὅτι τὸν ἀπειλεῖ). κάπα-πειλῶν = καὶ ἐπαπειλῶν = καὶ μετ' ἀπειλῶν ἀκόμη. ἐξεξέρχει ὧδε θρασύς = ἐπέρχεσαι ἐναντίον μου μετὰ τόσον μεγάλης θρασύτητος. κενός = κοῦφος, μαρῶς. φρενώ-ω = νουθετῶ, συνετίζω. κλαίων = οὐχὶ ἀτιμωρητί, κατόπιν τιμωρίας. εἰ μῆ... τίς λόγος εἶναι ἐδῶ ; ὦν (ἐναντιωμ.). δούλευμα = δούλος, ὄργανον. κωτίλλω = κολακευτικῶς προσαγορεύω (πατέρα). λέγων μηδὲν κλύειν· ἀντίθεσις· δηλ. θέλεις νὰ λέγῃς καὶ ὄχι νὰ ἀκούῃς, τ.ἔ. χάνει κανεὶς τὰ λόγια του ὁμιλῶν πρὸς σέ. ἄληθες ; = ἀλήθεια ; (εἰρων.). οὐ (ἀρμόζει εἰς τὸ χαίρων) = οὐχὶ ἀτιμωρητί. δεννάζω = ὑβρίζω, περιπαίζω· ἐν τοῖς προηγουμένοις στίχοις, ἰδίᾳ ἐν τῷ 735 καὶ 753, διείδεν ὁ Κρέων ψόγον ἐκ μέρους τοῦ Αἴμονος, ἐν δὲ τοῖς στίχ. 755 καὶ 757 ἀντελήφθη εἰρωνεῖαν ἐκ μέρους αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ὠργίσθη. ἐπὶ ψόγοισι = μετὰ τοὺς ψόγους σου. ἄγετε = ἀπομακρύνετε (τὴν παραγγελίαν δίδει εἰς τοὺς συνοδοὺς τῆς Ἀντιγόνης). τὸ μῖσος (τὸ ἀφρημ. ἀντὶ τοῦ συγκεκριμ.) = τὴν μισητήν. κατ' ὄμματα πλησία τῷ νυμφίῳ παρόντι = ἐνώπιον καὶ πλησίον τοῦ νυμφίου παρόντος. ἔμοιγε (ἐκ τοῦ πλησίον) πλησίον ἐμοῦ τοῦλάχιστον. οὐδαμὰ = οὐδὲλως. τοῦμὸν κρᾶτα = τὴν κεφαλὴν μου, τὸ πρόσωπόν μου, ἐμέ. προσόψει ἐν ὀφθαλμ. ὀρῶν· καὶ ὁ Αἴμων, ὅπως ἀνωτέρω ὁ πατήρ, χρησιμοποιεῖ πλεονασμὸν πρὸς ἕξαρσιν τῶν λεγομένων του. ὡς (τελ.) μαινῆ ξυνῶν τοῖς θέλουσι τῶν φίλων = ἵνα ἐπιδεικνύῃς τὴν μανίαν σου ἀναστρεφόμενος μὲ τοὺς θέλοντας ἐκ τῶν φίλων σου νὰ ἀντικρίξουν αὐτήν. νοῦς τηλικούτος = νοῦς τηλικούτου = τοσοῦτον νέου. βαρὺς = ἐπικίνδυνος (εὐεπίφορος εἰς κινδύνους). ἀλγήσας· ὑποθ. μετ. φρονεῖτω μείζον ἢ κατ' ἄνδρα ἰῶν (ἢ πρόθ. κατὰ σημ. ἐδῶ συμφωνίαν) = ἃς μεγαλοφρονῆ περισσώτερον ἀπὸ ὅ,τι ἀρμόζει εἰς ἄνδρα. τῷ δ' οὖν κόρα (ὁ δὲ πρὸς δήλωσιν ἀντιθέσεως μεταξὺ τοῦ Αἴμονος, ὅστις δύναται νὰ πράττῃ ὅ,τι θέλει, καὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Κρέοντος διὰ τὴν καταδίκην τῶν δύο κορῶν) = ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει τὰς κόρας. καὶ κατακτεῖναι· ὁ καὶ εἶναι ἐπιδοτικὸς ὄχι μόνον καταδίκασας, ἀλλὰ

καὶ σκοπεύεις... οὐ (ἐνν. οὐ νοῶ κατακτεῖναι). γε = τοῦλάχιστον. εὖ γὰρ οὖν λέγεις = διότι ἀληθῶς καλὰ μοῦ τὸ ὑπενοῦμισες. σφε = αὐτήν. στίβος (ὅ) = ὁδός. κρύψω = θὰ βάλω νὰ θάψουν. κατῶρυξ-υχος· ὡς ἐπίθ. = ὑπόγειος, ἐνταῦθα ὡς ὀυσιαστ. = ὄρυγμα, λάκκος. φορβή = νομή, βοσκή ἐπὶ ζώων, ἐπὶ ἀνθρώπων δὲ τροφή. τοσοῦτον = τόσον ὀλίγον. ἄγος· ἡ λέξις αὕτη ἐσήμανε τὴν κάθαρσιν, τὴν ἀποτροπὴν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀμαρτίαν, τὸ μίσημα· τὴν πρώτην σημασίαν ἔχει ἐδῶ, ἐνῶ ἐν τῷ στίχῳ 256 ἔχει τὴν δευτέραν· τό : ὡς ἄγος μόνον (ἐνν. εἶναι) = ὥστε νὰ εἶναι ἱκανὸν πρὸς κάθαρσιν μόνον. προτίθημι = θέτω ἐμπρός, παραθέτω. ὄν μόνον σέβει θεῶν (διότι χάριν αὐτοῦ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀρχοντος). τεύξεταί που = θὰ τύχη πιθανῶς (εἰρων.)· τὸ ῥήμα συντάσσ. ἐδῶ μετ' αἰτιατικῆς. τηνικαῦτα = τότε. πόνος περισσός = μάταιος κόπος.

Πραγματικά. ἄλλω γὰρ ἢ ἔμοι χρή ἄρχειν... ἰδὲ ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Κρέοντος τὰς ἀπολυταρχικὰς ἀντιλήψεις τῶν ἀρχόντων κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους, τὴν αὐτὴν δ' ἔννοιαν ἔχει καὶ ὁ στίχ. 737, ἐνῶ ὁ Αἴμων ἀντιπροσωπεύει διὰ τῶν γυναικῶν του πολίτην τῶν ἱστορικῶν χρόνων, καθ' οὓς ἐπεκράτουν ἀρχαὶ μᾶλλον φιλελεύθεραι. **πετρώδει κατώρυχι**· ἐννοεῖ ὑπόγειον θολωτὸν τάφον, οἷοι ἦσαν καὶ οἱ λεγόμενοι θηραυροὶ ἐν Μυκῆναις. **ἄγος**· ἦτο ἀρχαία σηγήθεια νὰ παραθέτουν εἰς τὸν καταδικασθέντα εἰς θάνατον ὀλίγην τροφήν, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ἐκ πείνης, ἕπερ ἦτο μικρὸν δι' ὀλόκληρον τὴν πόλιν καὶ δὲν ἦτο ἀνεκτὸν ὑπὸ τῶν θεῶν.

TRITON STASIMON (781 - 800)

Λεξιλογικά. σ τ ρ ο φ ῆ. **ὄς ἐν κτήμασι πίπτεις** (τὸ ἐν κτήμασι ἐτέθη προληπτικῶς) = ὄς ποιεῖς κτήματα ἐκείνους, οἷς ἂν ἐμπέσης = ὁ ὁποῖος καθιστᾷς κτήματά σου ἐκείνους, εἰς ὕσους ἦθελες ἐμπέσει. **Ἐρως**· ἡ λέξις αὕτη, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀντιστροφῇ ἡ λέξις **σύ**, τιθέμεναι ἐν ἀναφορᾷ καὶ ἐν ἀρχῇ στίχου προσδίδουσι μεῖζονα ἔμφρασιν καὶ ἐνέργειαν. **μαλακός** = τρυφερός. **νεάνιδος**· συνεκδ. ἀντὶ πληθ. **ἐννυχεύω** = διανυκτερεύω. **ὑπερπόντιος**· κατηγορούμενον, ἐξηγούμενον δι' ἐμπροσθέντου προσδιορισμοῦ. **ἐν ἀγρονόμοις αὐλαῖς** = ἐν αὐλαῖς ἀγρονόμων = εἰς τὰς αὐλάς (καὶ ἐπομένως εἰς τὰς κατοικίας) ἀνθρώ-

πων ἀγροδικαίτων. οὐδεὶς σε φύξιμος (μεταξὺ κτ.) = οὐδεὶς δύνανται νὰ σὲ διαφυγῇ. ἀμέριος = ἐφήμερος (ἀντίθ. τοῦ ἀθανάτου). Ἡ ἐπανάληψις τοῦ σὲ χάριν ἐμφύσεως. ὁ ἔχων σε = ὁ κατεχόμενος ὑπὸ σοῦ. μαίνομαι = κατὰλαμπάνομαι ὑπὸ μανίας.

ἀντιστρ. ἀδίκους (προληπ. κατηγορ.) = ὥστε νὰ γίνωνται ἀδικοί. παρασπῶ = παραπλανῶ, παρασύρω. ἐπὶ λῶβᾶ (τελ. αἴτιον) = πρὸς βλάβην, πρὸς καταστροφὴν. τὸ νεῖκος = φιλονικία, εἶναι δὲ ἐδῶ σχῆμα ὑπαλλαγῆς: τότε νεῖκος ἀνδρῶν ξυναίμων (ἤτοι υἱοῦ πρὸς πατέρα). ἔχεις ταραξας = ἔχεις ἐγειρεῖ. ὁ ἕμερος = ὁ πόθος. εὐλεκτρος = ἡ καλὸν λέκτρον (κλίνην) ἔχουσα, ἡ ἐμφανίζουσα καλὸν γάμον, ἡ ὠραία. βλεφάρων· γεν. ὑποκειμ. ἐκ τοῦ ἕμερος. νύμφρας· κτηγ. εἰς τὸ βλεφάρων. ἐναργῆς (κατηγορ. ἐπιρρημ.) = ἐναργῶς, ὀλοφάνερα. ἀρεδρος (παράθεσις τοῦ ἔρωσ, ἕμερος) = συμπάρεδρος. τῶν μεγάλων ἐν ἀρχαῖς θεσμῶν = τῶν μεγάλων ἠθικῶν νόμων τῆς δικτατορίας τοῦ κόσμου. ἀμαχος = ἀκαταγώνιστος. ἐμπαίζει = παίζει ἐν τοῖς βλεφάροις τῆς νύμφης.

Πραγματικά. Ἔρωσ· ὡς θεὸς ἐθεωρεῖτο γενικῶς υἱὸς τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἄρεως, κατ' ἄλλους δὲ μύθους τοῦ Διὸς ἢ τοῦ Ἑρμοῦ. Παρίστατο ὑπὸ τῆς τέχνης κατ' ἀρχὰς μὲν ὡς χαριέστατος πρόσηβος νεανίας, βραδύτερον δὲ ὡς ὠραῖον καὶ πονηρὸν ὑπόπτερον παιδίον, φέρον τόξον καὶ βέλη ἐντὸς φαρέτρας ἢ ἐνίοτε καὶ δᾶδα, καὶ τοιοῦτοτρόπως εἰκονίζετο πάντοτε ὡς τοξότης καὶ πύκτης καὶ ἐν γένει ὡς μηχανητής. Εἶναι δὲ τὸ τρίτον τοῦτο στάσιμον τοῦ χοροῦ εἰς ἐπινίκιος ὕμνος εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Ἑρωτος. Λέγει δὲ ἀνίκητον τοῦτον, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων περιπτώσεων καὶ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Αἴμονος ἐνίκησεν οὗτος τὰ πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἄρχοντα καθήκοντα τοῦ υἱοῦ ὑπερπόντιος ἐν τ' ἀγρονόμοις αὐλαῖς· ἐνοσεῖ βεβαίως πᾶσαν τὴν χερσαίαν καὶ θαλασσίαν φύσιν. Πρβλ. καὶ τοὺς στίχους τοῦ ποιήματος τοῦ νεωτέρου Ἑλληνος ποιητοῦ Ἀθ. Χριστοπούλου «ἐσὺ θεοῦς καὶ αἰθέρια, οὐράνια καὶ ἀέρια κρατεῖς καὶ βασιλεύεις» τῶν μεγάλων θεσμῶν· ὁ Ἑρωσ, ὡς ἐπηρεάζων τὰς σκέψεις καὶ ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων, θεωρεῖται ὡς δύναμις ἴση πρὸς τοὺς ἄλλους ἠθικοὺς νόμους, τοὺς διέποντας τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν, θεωρεῖται ὡς συμπάρεδρος καὶ συνάρχων τῶν ἄλλων ἠθικῶν νόμων.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (801 - 943)

(Ἐν τούτῳ περιλαμβάνεται καὶ ὁ κοιμῶς 806 - 886)

α') 801 - 882

Λεξιλογικά. Ἐξω θεσμῶν = ἔξω τῶν νομίμων, τῆς καθιερωμένης τάξεως τῶν πραγμάτων. ὄρων καὶ ὄθ' ὄρω· ἐκφράζεται αιτιολογία. παγκοίτας = ὁ τοὺς πάντας κοιμίζων. ἀνύτω καὶ ἀνύω θάλαμον = διανύω τὴν ὁδὸν εἰς τὸν κοιτῶνα (ἐνν. τὸν Ἄδην).

στρφοῦ α'. νεάταν (νέος) = τὴν τελευταίαν ὁδόν. νέατον· ἐπιπρημη. προσδιור = διὰ τελευταίαν φοράν. ἔγκληρος = μέτοχος. ἐπι-
 νυμφίδιος = ἀδόμενος χάριν τῆς νύμφης ἐπὶ τῷ νυμφῶνι, τὸ ἐπιθαλάμιον ἄσμα. κεῦθος (τὸ) = ὁ κευθμών, ἡ κρύπτη. φθινάδες νόσοι = νοσοὶ φθαρτικαί, φθίσις. ἐπίχειρα ξιφέων (ἡ γεν. ὑποκειμ.) = ἀμοιβή παρεχομένη ὑπὸ τοῦ ξίφους, ὁ διὰ ξίφους θάνατος (τοῦτον ἐσκόπει ἀρχικῶς νὰ ἐφαρμόσῃ ὁ Κρέων, ἰδὲ στίχ. 760 καὶ 761). αὐτόνομος = αὐθαίρετος, οἰκεία θελήσει. μόνη· ἀναφέρεται εἰς τὸ ζῶσα.

ἀντιστρ. α'. λυγροτάταν (ἐπιπρημη. κατηγ.) = οἰκτρότατα, κατὰ τρόπον λυπηρότατον. πρὸς ἄκρω Σιπύλῳ = πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Σιπύλου (κυρίως εἶναι εἰς τὸ μέσον τοῦ κρημονοῦ). δαμάζω = ἀπολιθῶω. πετραία βλάστα = βλάστησις (προεξοχή) τοῦ βράχου. ὡς ἀτενῆς κισσός = ὡς κισσός ἰσχυρῶς περιπετυλιγμένος, ὅπως δηλ. ὁ κισσός, σφιγκτὰ περιφύομενος εἰς τὸ δένδρον, ἀφανὲς καθιστᾷ αὐτό. οὕτω καὶ ὁ βράχος ἰσχυρῶς περιπεπλεγμένος ἀπελίθωσε τὴν Νιόβην. ὡς φάτις ἀνδρῶν = ὡς λέγεται. τάκομαι = τήκομαι = λειώνω, μαραινόμεαι ἐκ λύπης. λείπει· καθ' ἐνικόν, ὡς συνταχθὲν πρὸς τὸ πλησιέστερον. χιών· χιών ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς παραγομένου ὕδατος· διὰ τούτου μᾶς ἐρμηνεύει, πόθεν προέρχονται τὰ δάκρυα τῆς Νιόβης. δειράς-ἄδος = ὁ λαίμῶς τοῦ σώματος. Τοῦτο λέγεται καὶ περὶ τῆς ράχους τοῦ ὄρους, ὅπως καὶ αἱ ὄφρες (ἐδῶ ὄφθαλμοὶ) λέγονται καὶ ἐπὶ ὄρους καὶ ἐπὶ ἀνθρωπίνου σώματος. παγκλαύτοις = ταῖς ἀει κλαιούσαις. ἄ με ὁμοιοτάταν (ἐπιπρη. κατηγορ.) = πρὸς αὐτὴν δὲ ἐμὲ καθ' ὁμοιότητα τὸν τρόπον (δηλ. καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη ὑπὸ βράχου περιβάλλονται). κατευνάζω = κοιμίζω, θανατώνω. θεογεννῆς = γεννηθεῖσα ἐκ θεῶν (ἡ Νιόβη). καίτοι = καὶ ὅμως. φθιμένα (τινί) = ὅταν ἀποθάνῃ τις. ἀκούω = νομίζομαι, φημίζομαι. ἔγκλημα = κοινά, ὅμοια. Ἡ σειρά τῶν λέξεων : καίτοι τάκοῦσαι ἔγκληρα τοῖς ἰσοθείοις

λαχεῖν μέγα ἐστὶ (τινι) φθιμένα = καὶ ὅμως τὸ νὰ γίνῃ φθιμὴ περὶ τίνος, ὅτι, ὅτε ἀπέθανεν, ἔτυχε τῆς αὐτῆς μοίρας πρὸς τοὺς ἰσοθέους, εἶναι σπουδαῖον.

σ τ ρ ο φ ῆ β'. **γελῶμαι** = περιπαίζομαι (ἡ Ἀντιγόνη λέγει τοῦτο, εἴτε διότι ἠρμήνευσε τὴν λέξιν λαχεῖν διὰ τοῦ παθεῖν, εἴτε διότι δὲν ἔβλεπε τὸν λόγον νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν Νιόβην, θεωρήσασα εἰρωνικὰ εἰς βάρος τῆς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ χοροῦ). **οἶχομαι** = φεύγω, ἀποθνήσκω. **ἐπίφαντος** = ὀρωμένη, ζῶσα. **πολυκτῆμονες** = πλούσιοι (εἰς οὓς περιλαμβάνεται καὶ ὁ τίτλος εὐγενείας). **ὑμμε** (αιολικὸς τύπος) = ὑμᾶς. **ἔμπας** = μ' ὅλα ταῦτα (ἂν καὶ οὐδὲν κερδίζω). **ἐπι-κτῶμαι** = ἐπικαλοῦμαι μάρτυρας. **οἶα...** **ἔρχομαι**· πλῆγ. ἔρωτ. πρότ. = ὑπὸ ποίας συνθήκας... Ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: φίλων ἄκλαυτος. **οἷοις νόμοις** (ἐνν. ἀνοσίους) = μὲ ποίους ἀνοσίους νόμους. **ἔργμα** (εἴργνυμι, εἴργω) = εἰρκτῆ, τάφος. **τυμβόχωστος** = ὡσὰν τύμβος κεχωσμένος. **ποταίνιος** = νέος, πρωτάκουστος (καινοφανής, διότι πρόκειται νὰ κλεισθῇ ἐν αὐτῷ ζωντανή). **πρὸς ἔργμα τυμβόχ. ἔρχομαι τάφου ποταίνιου** = πηγαίνω εἰς εἰρκτὴν πρωτακούστου τάφου, ὡσὰν τύμβον ἐπικεχωσμένην. **μέτοικος** = ζῶσα, κατοικοῦσα μεταξὺ. **προσέπεσες** = προσέκρουσες (ἐκφρασις ποιητικὴ), βαρέως ἤμαρτες. **βάθρον δίκας** = βάσιν (θρόνον) τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς Δικαιοσύνης. **ἐκτίνω** = πληρώνω. **πατρῶος** = ὑπὸ τοῦ πατρὸς κληροδοτηθεῖς. **πολὺν τινα** = παρὰ πολὺν (φοβερὸν). **ἄθλος** = ἀγών, δυστύχημα.

ἀ ν τ ι σ τ ρ. β'. **ψαύω** (συντάσσ. ἐδῶ μετ. αἰτιατ.) = ἐγγίζω, υπομιμνήσκω. **τριπόλιστος** = (τρὶς - πολίζω ἢ πολέω = ἀροστρεῖω, στρέφω) = τρὶς (δηλ. ἐπανειλημμένως) λεγόμενος καὶ ἐπομένως διαβόητος. **οἶτος** (ἐκ ρίζ. οἶ τοῦ οἶσω τοῦ ρήμ. φέρω) = μοιραῖον, τύχη (χρησιμ. ὡς ἐπεξ. τοῦ μερίμνας). **πρόπαντος** = ὀλοκλήρου ἐν γένει (ἢ πρὸ ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ παντός). **κλεινοῖς Λαβδακ.** ἀντὶ γενικῆς ἐτέθη ἡ δοτ. ἐκ τοῦ πτότμου (πίπτω) = τοῦ πεσόντος ἡμῖν κλπ., χρησιμ. δὲ ἡ δοτικὴ αὕτη ὡς ἐπεξήγησις τοῦ: ἀμετέρου. **ματρῶαι λέκτρων ἄται** = (καὶ ματρῶων λέκτρων = δυστυχήματα (συμφοραὶ) προσελθόντα ἐκ τοῦ γάμου τῆς μητρὸς μας. **κοιμήματα δυσμόρου μητρὸς** (γεν. ὑποκ.) = περιπτύξεις, πλαγιάσματα τῆς... **αὐτογένν τα** (ὑπάλλαγη) ἀντὶ αὐτογεννήτω πατρὶ = μὲ τὸν πατέρα, ὃν αὕτη ἡ ἰδίᾳ ἐγέννησεν. **οἶων** = ἀπὸ ποίους γονεῖς. **ἀραῖος** = ἐπικτάρατος, **μέτοικος** = ἕνα συνοικήσω μετ' αὐτῶν. **δύσποτμος** = κακότητος. **κυρέω-**

$\tilde{\omega}$ = τυγχάνω. **κατήναρες**· ἄορ. β'. τοῦ ἀποθ. ῥήμ. κατεναίρομαι = φρονεύω. **εὐσέβεια** = εἶναι τεκμήριον εὐσεβῶν φρονημάτων. **κράτος δέ** (τούτου) **ῶ κράτος μέλει, οὐδαμᾶ παραβατὸν πέλει** = ἡ ἐξουσία δὲ ἐκεῖνου, ὅστις εἶναι ἐπιτετραμμένος αὐτὴν, κατ' οὐδένκα τρόπον εἶναι παραβατή. **αὐτόγνωτος ὄργα** = αὐτόβουλος ὄρμη, αὐθαίρετος σπουδή. **τάνδε** = δι' αὐτῆς ἐδῶ. **οὐκέτι μοι θέμις** (ἐστὶ) = δὲν εἶναι πλέον ἐπιτετραμμένον εἰς ἐμέ. **λαμπάδος** = τοῦ ἡλίου. **πότμος** (ὁ) = μοῖρα. **ἀδάκρυτος** = ἀκλυτος.

Πραγματικά. **ἔξω φέρομαι τῶν θεσμῶν**· ἐξέρχεται τῆς κεκα-
 νονισμένης τάξεως τῶν πραγμάτων, ἐπεὶ διὰ τῶν δακρύων του δει-
 κνύει συμπάθειαν πρὸς τὴν καταδικασθεῖσαν βασιλοπαιδα. Ἐν τῷ
 κομμῶ, στίχ. 806 — 882, ἡ Ἀντιγόνη, ἥτις, ὡς ἡρώϊς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου
 κοινούς ἀνθρώπους, ἐθυσίασε ζωὴν καὶ πᾶν ἀγαθὸν χάριν τῆς ἐκπλη-
 ρώσεως ἐνὸς ὑπερτάτου καθήκοντος, τώρα, ὅτε ἐπετετέλεσθη τοῦτο καὶ
 βλέπει ἐμπρὸς τῆς τὸ φάσμα τοῦ θανάτου καὶ ἀναλογίζεται τὴν στέρη-
 σιν τοῦ γάμου, ὅστις ἦτο καὶ εἶναι ὁ φυσικὸς τῆς γυναικὸς προορισμός,
 λυπεῖται ὑπερβολικὰ ὡς ἄνθρωπος κ.τ.λ.· ποῖα ἄλλα παρόμοια παρα-
 δείγματα ἔχομεν; **Ἀχέρων**· ποταμὸς ἐν Θεσπρωτικῇ τῆς Ἠπείρου·
 πηγάζων οὗτος ἀπὸ τὰ βουνὰ τοῦ Σουλίου διαρρέει τὴν Ἀχερουσίαν
 λίμνην, βυθίζεται ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἐκρέει ἀκολουθῶς εἰς τὴν Ἰόνιον
 θάλασσαν. Τὸ ἄγριον καὶ τραχὺ καὶ μυστηριώδες τῶν τόπων, δι' ὧν
 διέρχεται, τὰ σκοτεινὰ καὶ λασπώδη νερὰ τῆς λίμνης, αἱ ἐξαφανίσεις
 καὶ ἐπανεμφανίσεις αὐτοῦ, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς παλαιοτάτας τοπικὰς
 πραραδόσεις καὶ ἔπλασαν τὸν ὀμώνυμον τοῦ Ἄδου ποταμὸν. **ὕμεναίων**·
 οἱ ὕμεναιοὶ ἦσαν ἄσματα ἀδόμενα κατὰ τοὺς γάμους, καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν
 πομπήν, ἐν συνοδείᾳ αὐλοῦ. Ὁ δ' ἐπιθ. ἀλάμιος ὕμιος ἐψάλ-
 λετο ἔξωθι τοῦ νυμφικοῦ θαλάμου πρὸς τιμὴν τῆς νύμφης ὑπὸ παρθένων
 ἔξωθι τοῦ νυμφῶνος ἱσταμένων. **ζῶσα μόνη δὴ**... ὁ χορὸς θέλων νὰ πα-
 ρηγορήσῃ τὴν τεθλιμμένην Ἀντιγόνην εὐρίσκει πρόχειρον δικαιολο-
 γίαν, ὅτι μόνη αὐτὴ κατ' ἐξαιρέσιν, χωρὶς νὰ ἀσθενήσῃ κλπ., ζωντανὴ
 κατέρχεται εἰς τὸν Ἄδην. **Φρυγίαν ξέναν**· πρόκειται περὶ τῆς Νιόβης,
 τῆς θυγατρὸς τοῦ περιβοήτου Ταντάλου, ὁ μῦθος τοῦ ὁποίου καὶ τῆς Νιό-
 βης εἶναι γνωστός, ἡ δὲ ἀπολίθωσις αὐτῆς κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐγένε-
 νετο ἐκεῖ παρὰ τὸ ὄρος Σίπυλον τῆς Λυδίας ἐν Μ. Ἀσίᾳ, ὅπου ὑπάρχει
 ἀνάγλυφος φυσικὴ ἐκ πέτρας γυναικεῖα μορφή καθήμενη, ἐπιγέννημα μὲν

κὺτῆς τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς τέχνης καταλλήλως διασκευασθεῖσα, ὥστε νὰ μὴ παραλλάσῃ τῆς μορφῆς γυναικὸς καθήμενης καὶ δακρυρροοῦσης, δάκρυα δὲ εἶναι τὰ ὑμβρια καὶ τὰ ἐκ τῆς τηκομένης χιόνος καταρρέοντα ὕδατα. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ἀναφέρει καὶ ὁ περιηγητὴς Πασσανίας, ὅτι εἶδεν. Φαίνεται, ὅτι κατ' ἀρχὰς ἦτο καθιερωμένον εἰς τὴν Ἀσιανὴν θεὰν Κυβέλην καὶ ὕστερον ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ πλασθῇ ὁ μῦθος τῆς Νιόβης, μὲ τὸν ὁποῖον ἠσχολήθη ἡ ἐπική, λυρική καὶ δραματικὴ ποίησις. **θεογεννῆς** ὡς καταγομένη ἐκ τοῦ Διός, οὗ υἱὸς ἦτο ὁ πατήρ Τάνταλος. **Διρακαῖαι κρῆναι**· ἐτέθη πληθ., διότι ἡ Δίρκη ἀποτελεῖτο ἐκ πολλῶν πηγῶν, ἔκειντο δὲ αὗται πλησίον τῶν Θηβῶν. **συμμάρτυρας ἐπικτώμαι**· συχνάκις ἐγίνετο παρ' ἀρχαίοις ἐπὶ κλησις τῆς πέριξ φύσεως τῆς θαλάσσης, τῶν ὀρέων, τῶν ποταμῶν κ.τ.λ. **δυσπότμων γάμων**· ἡ ὑπόμνησις τοῦ ἀτυχοῦς γάμου τῶν γονέων τῆς ἀνέμνησεν αὐτὴν καὶ τὸν ἀτυχή γάμον τοῦ ἀδελφοῦ Πολυνείκου, νυμφευθέντος τὴν κόρην τοῦ Ἀδράστου, ὅστις γάμος πρὸς τοῖς ἄλλοις ὑπῆρξεν αἰτία τῆς ἐκστρατείας αὐτοῦ ἐναντίον τῶν Θηβῶν, τοῦ ὀλέθρου του καὶ τῆς καταδίκης εἰς θάνατον τῆς Ἀντιγόνης. **ἄκλαυτος, ἄφιλος** κλπ. ἐν τῇ ἐπιφῶν ἡ Ἀντιγόνη ἐπαναλαμβάνει δι' ὀλίγων τὰ λεχθέντα ἐν τῷ κομμῶ, προσθέτουσα μόνον τὸ ἄκλαυτον ὑπὸ τῶν φίλων.

β') 883 - 943

Λεξιλογικά. Ὁ Κρέων ἐξεληθὼν τῶν ἀνακτόρων καὶ ἰδὼν ἐκπληκτος, ὅτι ἐκεῖ ἦτο ἀκόμη ἡ Ἀντιγόνη, ὀργίζεται κ.τ.λ. **αἰοιδῆ** = θρηῆνος. **εἰ χρεῖη** = ἐὰν ἤθελε παραστῆ ἀνάγκη, ἤθελε προκύψει ὠφέλεια· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ἄρ' ἴσθ' ὡς, εἰ χρεῖη λέγειν πρὸ τοῦ θανεῖν (= ἐνώπιον τοῦ θανάτου) αἰοιδὰς καὶ γόους, οὐδ' ἂν εἰς παύσαιτ' ἂν λέγειν; **οὐκ ἄξεθ'** ὡς **τάχιστα** ἰσοδυν. πρὸς ἔντονον προσταγὴν = ἀπαγάγετέ την τάχιστα. **κατηρεφῆς τύμβος** = θολωτὸς τάφος (ἐστεγασμένος ἄνωθεν). **περιπτύσσω** = περικλείω, περιβάλλω. **χρῆ** (τοῦ ῥῆμ. χράω) = θέλω, χρῆζω. **τυμβεύω** (ἀμετάβ.) = διάγω ἐν τύμβῳ, κατοικῶ ἐντὸς τάφου. **τοῦπι τήνδε τὴν κόρην** (προσδιορ. τῆς ἀναφορᾶς) = ὅσον ἀφορᾶ εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν κόρην. **ἀγνοί**· λέγει οὕτω, διότι δὲν φονεῖ αὐτὴν, ἀλλὰ τὴν ἀφίνει ζῶσαν μετὰ τινος τροφῆς, ὡς εἶπε καὶ ἐν στίχ. 775 (φορβῆς τοσοῦτον). **δ' οὖν** = ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει. **μετοικίας τῆς ἄνω** = τοῦ δικαιώματος νὰ κατοικῆ (νὰ εἶνα)ι μετὰξὺ ἡμῶν

τῶν ζώντων ἄνω ἐπὶ τῆς γῆς. **νυμφεῖον** = νυμφικὸς θάλαμος (μετὰ πολλῆς πικρίας λέγει τὸν ἀπαίσιον τάφον τῆς νυμφικῶν θάλαμον). **κατασκαφῆς** = κοῖλος, ὑπόγειος. **ἀείφρουρος** = διότι ἐπρόκειτο μέχρι τέλους τῆς ζωῆς νὰ φυλάττη τὴν Ἄντιγόνην. **οἱ πορεύομαι πρὸς τοὺς ἐμαυτῆς** = ὅπου πορευομένη πηγαίνω πρὸς τοὺς ἰδικούς μου. **ὦν...** ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ὦν ὀλωλότων πλεῖστον ἀριθμὸν. **Φερσέφασσα** = ἡ Περσεφόνη. **ὦν λοισθία** (ἡ ὦν γεν. διαίρ.) = ἐσχάτη. **μακρῶ** (ἐπιτείνει τὸ) **κάκιστα** = μὲ ὑπερβολικὰ οἰκτρότατον θάνατον (διότι θάπτεται ἀθῶα, νέα καὶ ζωντανή). **πρὶν μοι μοῖραν ἐξήκειν βίου** (ποία ἡ σύνταξις τοῦ πρὶν ;) = πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέλος ὁ εἰμαρμένος εἰς ἐμὲ χρόνος τῆς ζωῆς. **κάρτ' ἐν ἐλπίσιν τρέφω** = διατηρῶ παρὰ πολλὴν μεγάλην ἐλπίδα. **φίλην-προσφιλῆς-φίλην** ἡ ἀναφορὰ χάριν ἐμφάσεως. **κασίγνητον κάρα**· οὕτως ἀποκαλεῖ τὸν Ἐτεοκλέα. **περιστέλλω** (κυρίως) = ἐνδύω τὸν νεκρὸν, εἶτα κηδεύω, θάπτω, **τοιὰδ' ἄρνημαι** = τοιαύτην λαμβάνω ἀμοιβήν. **τοῖς φρονοῦσιν** (δοτ. τῆς κρίσεως) = κατὰ τὴν γνώμην τῶν ὑγιῶς φρονούντων. τὸ **εὖ ἀνήκει** εἰς τὸ ῥ. ἐτίμησα· διὰ τὰ ἀπό : **σ' ἐγὼ τίμησα...** μέχρι : **νόμῳ**, ἰδὲ πραγματ. παρατηρήσεις. **ἐτήκετο** = ἔλειωνεν, ἐσήπετο ἄταφος. **εἰ τέκνα**· ἐνν. τὸ ἐτήκετο. **βία** = παρὰ τὴν θέλησιν. **ἂν ἠρόμην τόνδε πόνον** = θὰ ἀνελάμβανον τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἐπιπόνου, ὡς αὐτοῦ ἐδῶ, ἔργου. **πρὸς χάριν τίνος νόμου ;** = πρὸς χάριν ποίας ἠθικῆς ἀρχῆς, τίνος ἠθικοῦ ἀξιώματος ; Ἡ μετ. **καθανόντος** εἶναι ὑποθ. **ἀμπλακίσκω** = στεροῦμαι. **τοῦδε**, δηλ. παιδός. **κεκευθότιον** (τοῦ ῥήμ. κεύθω ὡς ἀμέταβ.) = ἐὰν ἐὰν ἤθελον ἀποθάνει. **οὐκ ἔστιν ὅστις** = οὐδεὶς. **βλάστοι**· τοῦ ρ. βλαστάνω. **τοιῶδε μέντοι νόμῳ** = ἐπὶ τῇ βιάσει ὅμως τοιαύτης ἀρχῆς (περὶ ἧς ὠμίλησα ἀνωτέρω). **ἐκπροτιμήσασα** = προτιμήσασα ἀπὸ τοὺς ἄλλους πατέρα καὶ υἱόν. **ταῦτα ἔδοξ' ἁμαρτάνειν** = ἐφάνην, ὅτι ἔπεσα εἰς αὐτὸ (ποῦ μοῦ ἀπεδόθη) τὸ ἐγκλημα. **διὰ χειρῶν οὕτω** = διὰ τῆς βίας ἔτσι. **ἄγει με** = διέταξε τοὺς δορυφόρους νὰ μὲ ὀδηγήσωσι. **μὴ λαχοῦσαν μέρος οὔτε γάμου του οὔτε παιδείου τροφῆς** = χωρὶς νὰ μετᾶσχω οὔτε γάμου τινός (χωρὶς νὰ νυμφευθῶ), οὔτε καὶ ἀνατροφῆς τέκνων. **ἔρημος πρὸς** = ἐγκαταλειμμένη ὑπό. **εἰς κατασκαφὰς θανόντων** = εἰς κοῖλον τάφον. **ποῖαν παρεξελθούσα δαιμόνων δίκη** = διότι ποῖον θεῖον δίκαιον παρέβην ; **βλέπειν** = προσβλέπειν. **αὐδᾶν** = προσφωνεῖν, ἐπικαλεῖσθαι. **ἐπεὶ γε δὴ εὐσεβοῦσα τὴν δυσσέβειαν ἐκτησάμην** = ἐπειδὴ, ὡς γνωστόν, πράτ-

τουσα εὐσεβῆ, πράξιν ἀπέκτησα κατηγορίαν (καὶ τιμωρίαν) ἐπὶ ἀσεβείᾳ. **τάδε** = τάνωτέρω (δηλ. ἡ ἀπόκτησις τῆς κατηγορίας... διὰ τὴν εὐσεβῆ μου πράξιν). **Ξυγγιγνώσκω**=λαμβάνω γνώσιν, διδάσκομαι. **παθόντες Ξυγγοῖμεν ἂν ἡμαρτηκότες** = ἀφ' οὗ πάθωμεν, θέλωμεν μάθει, ὅτι ἐσφάλαμεν (πρβλ. τὴν λαϊκὴν ῥῆσιν: ὁ παθὸς μαθὸς). **οἶδε**· ὁ Κρέων καὶ οἱ ὁμόφρονές του. **μὴ πλείω ἢ καὶ**=ἴσα, ὅμοια πρὸς ὅσα. **ἐκδίκως**=ἀδίκως. **ἔτι αὐταὶ ῥιπαὶ τῶν αὐτῶν ἀνέμων ψυχῆς τήνδε γ' ἔχουσιν**=ἀκόμη ἢ ἰδίᾳ ψυχικὴ παραχῆ (ἔξαψις) κατέχει αὐτὴν δὲ τοῦλάχιστον. **τοιγάρ**=διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. **κλαύμαθ' ὑπάρξει**=θὰ τιμωρηθῶσι. **ὑπὲρ βραδυτῆτος**· λόγῳ τῆς βραδυτῆτος νὰ τὴν ἀπαγάγουν. **θανάτου ἐγγυτάτω**=πλησιέστατα πρὸς τὸν θάνατον. **ἀφίπται**=ἔχει ἐκφρασθῆ (δηλ. ὁ λόγος αὐτὸς τοῦ Κρέοντος ἔχει ἐκστομισθῆ δεικνύων, ὅτι προσεγγίζει ὁ θάνατος). **οὐδὲν παραμυθοῦμαι**=οὐδόλως σὲ συμβουλεύω. **μὴ οὐ τάδε ταύτη κατακυροῦσθαι**=ὅτι ταῦτα ἐδῶ, δηλ. αἱ ἀπειλαὶ (ἀποφάσεις) του περὶ θανάτου, δὲν θὰ ἐπικυρωθῶσι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. **προγενεῖς**=προγονικοί. **ἄγομαι δὴ κοῦκέτι μέλλω** (ἐνν. ἰέναι). **κοιρανίδαι**=τύρανοι, βασιλεῖς, ἡγεμόνες. **βασίλειδᾶν**=βασιλειδῶν, τῶν βασιλοπαιδῶν. **τὴν εὐσεβίαν σεβίσασα**=ἐπειδὴ ἐτίμησα τὸ ἔργον τῆς εὐσεβείας.

Πραγματικά. Φερσέφασσα· ἡ Περσεφόνη λέγεται καὶ Περσεφόνηια, Περσέφασσα κλπ. Κατὰ τὸν μῦθον ἤτο κόρη τῆς θεᾶς Δήμητρος καὶ τοῦ Διὸς καὶ σύζυγος τοῦ Πλούτωνος, Θεοῦ τοῦ Ἄδου. Αὐτὴ ἔζη ἐπὶ ἕξ μῆνας εἰς τὸν κάτω κόσμον μετὰ τοῦ ἀνδρός της καὶ ἐπὶ ἕξ μῆνας ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τῆς μητρός της. Τοῦτο δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ συμβολικὴ παράστασις τοῦ σπύρου τοῦ σίτου, ὁ ὁποῖος χάνεται εἰς τὴν γῆν καὶ φυτρώνει πάλιν. Τὰ ἀπὸ τοῦ στίχ. 904: **σ' ἐγὼ ἴτιμησ'**... μέχρι τοῦ ἐν τῷ στίχ. 914: **νόμῳ**, κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν (τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ ποιητοῦ Goethe καὶ ἄλλων ἡμετέρων καὶ ξένων) δὲν ἦσαν τοῦ Σοφοκλέους, ἀλλὰ προσετέθησαν ὑπ' ἄλλης χειρός, διότι οἱ λόγοι οὗτοι τῆς Ἀντιγόνης ἀντιφάσκουσι πρὸς τὰς πράξεις καὶ τοῦ προηγουμένους λόγους καὶ ἀρχὰς αὐτῆς. Ἐνῶ δηλ. προηγουμένως ἐδικαιολόγει τὴν πράξιν της, λέγουσα, ὅτι παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀρχοντος χάριν τῶν θείων νόμων, τῶρα θεωρεῖ τοὺς ἀνθρωπίνους νόμους ὑπερτέρους τῶν θείων καὶ ὁμολογεῖ, ὅτι θὰ παρήκουεν εἰς τοὺς νόμους τῆς πολιτείας χάριν μόνον ὀρισμένου συγγενοῦς, τοῦ ἀδελφοῦ. Τὸ χωρίον τοῦτο λοι-

πὸν κατὰ τὴν γνώμην των δὲν εἶναι γνήσιον, ἀλλὰ προσετέθη μεταγενεστέρως, παραληφθὲν ἐξ ἑνὸς διηγήματος τοῦ Ἡροδότου, κατὰ τὸ ὅποιον, ὅτε συνελήφθη, ὡς αἰχμάλωτος, ὑπὸ τοῦ Δαρείου ὁ Ἰνταφέρνης καὶ κατεδικάσθη μεθ' ὄλων τῶν περὶ αὐτὸν εἰς θάνατον, ἐπροτάθη ὑπὸ τοῦ Δαρείου εἰς τὴν σύζυγόν του νὰ ἐκλέξῃ ποῖον θέλει νὰ σώσῃ ἐκ τῶν οἰκείων τῆς, αὕτη δὲ ἔσπευσε νὰ ἐκλέξῃ τὸν ἀδελφόν τῆς, διότι, ὡς εἶπεν, ἂν ὁ θεὸς ἤθελεν, ἡδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλον σύζυγον ἢ υἱόν, ἂν ἤθελον ἀποθάνει ἐκεῖνοι, ἐνῶ ἀδελφὸν δὲν ἡδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλον, διότι εἶχον ἀποθάνει οἱ γονεῖς αὐτῆς. Ἄλλωστε, ὡς εἶναι λογικόν, ὁ Πολυνείκης δὲν ἔζη, ὥστε νὰ προτιμήσῃ ἡ Ἀντιγόνη τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ τῆς τῶν ἄλλων. Τινὲς ὅμως παραδέχονται, ὅτι οἱ ἀνωτέρω στίχοι εἶναι γνήσιοι τοῦ Σοφοκλέους, μαρτυροῦντες ἄφ' ἑνὸς μὲν τὴν μεγάλην ἀξίαν καὶ προτίμησιν τῆς πατροπαραδότου παρ' Ἑλλήσιν ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἄφ' ἑτέρου τὴν στενὴν συνάφειαν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξύ τοῦ Ἡροδότου καὶ Σοφοκλέους, οἵτινες ἦσαν σύγχρονοι καὶ φιλικώτατα συνεδέοντο πρὸς ἀλλήλους. **προγενεῖς**· ἐννοεῖ τοὺς ἀρχαίους ἐπιχωρίους θεοὺς. **κοιρανίδαι**· οὕτω προσφωνοῦνται οἱ ἀποτελοῦντες τὸν χορόν, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ ἀποκαλοῦνται ἄνακτες· τὴν ἐπωνυμίαν δὲ ταύτην εἶχον οὐ μόνον οἱ βασιλεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ εὐγενεῖς ἐκ τῶν πολιτῶν

TETARTON STASIMON (944 - 987)

Λεξιλογικαί. σ τ ρ ο φ ἡ ἀ'. **ἔτλα καὶ** = ὑπέστη τὴν αὐτὴν τύχην (ῥ. τλάω = ὑπομένω, καρτερῶ). Πρὸ αὐτοῦ δέον νὰ ἐνοήσωμεν τὸ ἐκ μέρους τοῦ χοροῦ παραινετικὸν πρὸς τὴν Ἀντιγόνην « τέτλαθι ». **Δανάης δέμας** (περίφρασις) = ἡ Δανάη. **ἀλλάξαι** = νὰ ἀνταλλάξῃ τὸ οὐράνιον φῶς πρὸς τὸ σκότος τῆς εἰρκτῆς (ἐν τῷ καταχείρῳ οἰκοδομήματι). **χαλκόδοτοι αὐλαί** = δωμάτιον, εἰς τοὺς τοίχους τοῦ ὁποίου εἶναι προσηρμοσμένοι διὰ χαλκῶν ἤλων χαλκαῖ πλάκες. **ἐν τυμβ. θαλάμῳ**· ἐπέξηγεῖ τὸ χαλκοδ. αὐλαῖς. **κατεζεύχθη** = ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς εἰμαρμένης. **τίμιος γενεᾶ** = εὐγενὴς τὴν καταγωγὴν. **ταμιεύεσκεν** (μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ταμιῶν, οἵτινες φυλάσσουν τὸν θησαυρὸν τῆς πόλεως ἢ ναοῦ) = ἐφύλασσαν ἐν τῇ κοιλίᾳ. **χρυσορύτους** (δι' ἑνὸς ρ χάριν τοῦ μέτρου). **γονάς** = τὸν ὑπὸ μορφῆν χρυσῆς βροχῆς χυθέντα εἰς αὐτὴν γόνον. **ἄ μοιριδία δύνασις** = ἡ δύναμις τῆς μοίρας. **δεινά τις**

= ἐξόχως ἰσχυρά. Ἄρης (μετωνυμ.) = πολεμικὴ δύναμις. πύργος· ἔνν. οὔτε καὶ ἂν τις ἐγκλεισθῆ ἔν πύργῳ. ἀλίκυτος = ὁ ὑπὸ τῆς θι-
λάσσης κτυπόμενος. κελαινός = ὁ ἔχων σκοτεινὸν χροῶμα.

ἀντιστρ. ἀ'. ζεύχθη = ἐδαμάσθη (ὑπέκυψε καὶ οὗτος εἰς τὴν
ἀνάγκην τῆς εἰμαρμένης). ὀξύχολος = ὀξύθυμος. κερτομίαις ὄργαις
= λόγῳ τῶν πειρακτικῶν, σκωπτικῶν ἐκδηλώσεων τῆς ὄργῆς του. ἐκ
Διονύσου, ποιητ. αἰτ. κατάφαρκτος ἐν πετρῶδει δεσμῶ = κατάφρα-
κτος (ἐγκάθειρκτος) εἰς πετρῶδες δεσμοτήριον. (ἔνν. τὸ ἄντρον
τοῦ Παγγαίου, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐδέθη ὁ Λυκοῦργος). οὕτω = τοιοῦτοτρό-
πως (δηλ. ἐν τοιαύτῃ καθεύξει, λόγῳ τοιαύτης καθεύξεως). ἀπο-
στάζει = βαθμηδὸν ἐξαφανίζεται (καταρρέουσα κατὰ σταγόνας)· με-
ταφορὰ ἐκ τοῦ ἀποστήματος, ὅπερ, ὅταν ὠριμάσῃ, διαρρηγνύεται καὶ
ἐκρέει. δεινὸν ἀνθηρόν τε μένος μανίας = ἡ φοβερὰ καὶ φλογερὰ ἐξέλιξις
τῆς μανίας. ἐπέγνω = ἤλθεν εἰς ἐπίγνωσιν, κατενόησεν. μανίαις ψαύων
= ὅτι ὑπὸ τὸ κράτος τῆς μανίας ἠρέθειζε τὸν θεόν. κερτομίαις γλώσ-
σαις = μὲ πειρακτικὸς λόγους. παύεσκε = διέκοπτεν, ἠνάγκαζε νὰ
παύουν. ἔνθεος = θεόληπτος, ἐνθουσιῶν. εὖιον πῦρ = τὰς δάδας, αἵτι-
νες ἐκκίοντο ὑπ' αὐτῶν (τῶν μαινάδων) ἐν συναδείᾳ τῶν φωνῶν εὐοῖ,
εὐοῖ. φίλαυλος = ὁ ἀγαπῶν τῶν ἀλλόν.

στρ ο φ ἡ β'. κυανέων = σκοτεινῶν (ιδὲ πραγματ.). διδύμας
ἀλός = τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ τοῦ Θρηκτικῷ Βοσπόρου. ἀκταί, ἔνν.
εἰσί, κεῖνται. ἰδ' = ἰδὲ = ἡδὲ = καί. ἄξενος = ἀφιλόξενος. ἵνα = ὅπου.
ἀγχίπολις = ὁ (παρὰ τὴν πόλιν Σαλμυδησῶν) πάροικος, γείτων.
ἀρατὸν = ἐπάρατον, ἀποτρόπαιον. ἔλκος τυφλωθέν = ἔλκος γενόμενον
διὰ τυφλώσεως (ἐνφ' τὸ ἔλκος ὑπῆρξε τὸ αἷτιον τῆς τυφλώσεως). δάμαρ-
τος (ἡ) = σῆζυγος. ἀλαδὸν (κτηγορ.) = ὥστε γενέσθαι τυφλὸν (τὸ
συνῆψε πρὸς τὸ ἔλκος ἀντὶ τῶν ὀμμάτων). κύκλοι ὀμμάτων = αἱ κόραι
τῶν ὀφθαλμῶν. Γά: δισσοῖσι Φινείδαις καὶ κύκλοις ὀμμάτων ἀποτε-
λοῦσι σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος. Ἡ δοτ. δισσοῖσι Φιν. ἀντὶ γενικῆς
κτητικῆς τοῦ κύκλοις ὀμμάτων. ἀλάστοροι = (οἱ ἄλαστα παθόντες) =
οἱ ἀπαιτοῦντες ἐκδίκησιν (ἐκ τοῦ: ἀλάστωρ - ρος = ἡ τιμωροῦσα
τὸ ἔγκλημα θεότης.) ἀράσσω = κτυπῶ ἰσχυρῶς. αἱματηραῖς (ἐτέθη
κατὰ πρόληψιν) = ὥστε νὰ αἱματώσουν, νὰ γίνουν αἱμόφυρτοι. ἀκμαὶ
κερκίδων = αἱ ἄκραι τῶν κερκίδων (κερκίς δὲ ἦτο τὸ ὑφαντικὸν ἐργα-
λεῖον, δι' οὗ αἱ γυναικες κτυποῦσιν ἐπίκωνον τὸ ὄφρασμα). ὑφ' αἱμα-
τηραῖς χεῖρесси κλπ. δοτ. ὀργανικῆ· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων ἀπὸ τοῦ: ἴν'

ἀγγίπολις... ἔχει οὕτως: ἵνα ἀγγίπολις Ἄρης εἶδεν ἀρατὸν ἔλκος τυφλωθὲν ἀλαῶν (ἀντί, τυφλωθέντων ἀλαῶν πρὸς τὸ: ὀμμάτων) ἀλαστόροισι κύκλις ὀμμάτων δισσοῖσι Φινεΐδαις, ἀραχθέντων ὑφ' αἰματηραῖς χεῖρεςσι καὶ ἀκμαῖσι κερκίδων ἐξ ἀγρίας δάμαρτος.

ἀ ν τ ι σ τ ρ. β'. **κατὰ δὲ τακόμενοι** (τμησις) = κατατῆκόμενοι δέ. **μέλεος** = δυστυχῆς. **μελέαν πάθαν** = τὴν οἰκτρὰν συμφορὰν. **ἀνύμφευτος** = ἐπὶ κακῶ νυμφευθείσης. **ἀνύμφευτον γονὰν** = καταγωγὴν ἀπὸ μητρὸς ἐπὶ κακῶ νυμφευθείσης. **ἄντασε** (β. ἀντάω = συναντῶ) = μετέχω, κοινωνῶ, **σπέρμα** = καταγωγὴ, γένος (προσδιωρ. ἀναφορᾶς) **ἀρχαίόγονος** = πρωτόγονος, πανάρχαιος. **ἃ δέ...** = αὕτη δὲ κατὰ μὲν τὸ γένος μετέσχεν (ἐκοινωνήσεν) τῶν παναρχαίων Ἐρεχθ. **τηλέπορα ἄντρα** = τὰ ἔχοντα μακρὸν ἢ εὐρὺν πόρον, δηλ. τὰ μεγάλα. **Βορέας** = ἡ κόρη τοῦ Βορέου (ἢ Κλεοπάτρα.) **ἄμιππος** = ἡ πρέχουσα σύμφωνα μὲ τούς ἵππους (ταχύτατα). **πάγος** = πέτρα, ὕρος. **ὀρθόπους πάγος** = ἀπόκρημνον ὕρος. **ὑπὲρ** = ἐπὶ. **θεῶν παῖς**· διότι ὁ πατήρ τῆς Κλεοπάτρας Βορέας καὶ ὁ πάππος Ἐρεχθεὺς ἦσαν θεοί. **κάπ' ἐκείνα ἔσχον** (τμησις) = καὶ ἐκείνα ἐπέσχον = καὶ κατ' ἐκείνης ἐστράφησαν. **μακραίων.** = πολυχρόνιος (ἅτε ὑπάρχων ἀρχαίωθεν).

Πραγματικά. Ἐν τῷ στασίμῳ τούτῳ φέρει τρία παραδείγματα ὁ χορὸς καὶ ἄλλων προσώπων, ὑποστάντων τὴν μοιραίαν ἀνάγκην, διὰ τὴν παραμυθίαν τὴν Ἀντιγόνην καὶ διὰ τὴν παραστήσῃ τὸ ἀναπόφρευκτον τοῦ μοιραίου. Εἰς τοὺς στίχους 949 καὶ 987 δις προσαγορεύει τὴν Ἀντιγόνην: ὦ παῖ παῖ, καίπερ ἀποῦσαν, οἶνοι παρακολουθῶν αὐτὴν βαινουσαν εἰς τὸν Ἄδην. **Δανάας**· ἦτο κόρη τοῦ βασιλέως τοῦ Ἄργους Ἀκρισίου, ὅστις εἶχε λάβει χρησμόν, ὅτι ἐὰν ἡ κόρη του γεννήσῃ υἱόν, οὗτος θά φονεύσῃ τὸν πάππον. Διὰ τοῦτο ὁ τελευταῖος οὗτος ἐνέκλεισε τὴν κόρην του εἰς ἕνα ὑπόγειον τοῦ ἀνακτόρου χαλκοῦν θάλαμον, διὰ τὴν ἀποφυγὴν αὐτῆς τὸν γάμον, ἀλλ' ὁ Ζεὺς ὡς χρυσοῦ βροχὴ μετ' αὐτῆς ἐγέννησε τὸν Περσέα. Κατόπιν τούτου ὁ Ἀκρισίος ἐνέβαλε τὴν Δανάην καὶ τὸν Περσέα εἰς λάρνακα καὶ τοὺς ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν. **βασιλεὺς τῶν Ἡδωνῶν**· ὁ υἱὸς τοῦ Δρύαντος, ὀνόματι Λυκοῦργος, βασιλεὺς τῶν παρὰ τὸν Στρυμόνα Θρακῶν Ἡδωνῶν, κατεδίωξε τὸν Διόνυσον μετὰ τῶν συντρόφων του Μαινάδων καὶ διὰ τοῦτο ἐδέθη καὶ ἐσπαράχθη ἐπὶ τοῦ Παγγαίου ὄρους εἰς βραχῶδες σπήλαιον ὑπὸ τοῦ θεοῦ. **Μούσας**·

αὐται κατ' ἀρχὰς ἠκολούθουν τὸν κιθαρωδὸν Ἀπόλλωνα, διὸ καὶ μουσηγέτης οὗτος ἐπεκαλεῖτο. Ὑστερον δέ, ὅτε ἐπεκράτησεν ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου καὶ ἐγεννήθη τὸ δρᾶμα, ἐγίναν καὶ τοῦ Διονύσου ἀκόλουθοι καὶ μετεχειρίζοντο τοὺς αὐλοὺς. **Κυανέων**· τοιοιτοτρόπως λέγονται ἀπὸ τῶν Κυανέων πετρῶν, αἵτινες ἦσαν δύο νησιδία κείμενα κατὰ τὸ πρὸς τὸν Εὐξείνιον πόντον στόμιον τοῦ Βοσπόρου. Κατὰ τὸν μῦθον ἐκινούντο κατ' ἀρχὰς καὶ συνεκρούοντο, διὸ καὶ Συμπληγάδες ἐλέγοντο, ἀλλ' ὅτε διέπλευσαν οἱ Ἀργοναῦται ἔμειναν ἀκίνητοι πλέον. **Σαλμυδησός**· πόλις καὶ παραλία Β.Δ. τοῦ Βοσπόρου. **ἀγχίπολις Ἄρης**· ἐπιστεῦετο ὅτι οὗτος κατῴκει ἐν Θράκῃ, ὅπου καὶ πολὺ ἐτιμᾶτο, ὡς πολεμικὸς δὲ θεὸς ἠὲ χαριστεῖτο παριστάμενος μάρτυς αἱματοχυσιῶν καὶ τῶν κατωτέρω ἐκτεθησομένων μυσαρῶν πράξεων, τὰς ὁποίας παρηκολούθει ὡς ἐπιχώριος ἐκεῖ θεός. Ἀπὸ τοῦ στίχ. 966 φέρει τρίτον παραδειγμα, τὸ πάθημα τῆς Κλεοπάτρας καὶ τῶν παιδῶν αὐτῆς. Ὁ περὶ αὐτῆς μῦθος ἔχει ὡς ἑξῆς: Ὁ περωτὸς θεὸς Βορέας ἀπήγαγέ ποτε ἐξ Ἀθηνῶν ἀρπάσας παρὰ τὸν Ἰλισὸν ποταμὸν τὴν κόρην τοῦ βασιλέως Ἐρεχθέως, καλουμένην Ὠρεΐθιαν, καὶ ὠδήγησεν αὐτὴν εἰς τὴν Σαρπηθόνα πέτραν τοῦ ὄρους Αἴμου, γεννήσας μετ' αὐτῆς τοὺς περωτοὺς υἱοὺς Ζήτην καὶ Κάλαν καὶ τὴν Κλεοπάτραν. Ταύτην ἐνυμφεῦθη ὁ βασιλεὺς τῆς Σαλμυδησοῦ Φινεὺς καὶ ἀπέκτησε δύο υἱοὺς. Ἄλλ' ὁ Φινεὺς ἐγκαθεῖρξας τὴν Κλεοπάτραν ἔλαβεν ἄλλην σύζυγον τὴν Εἰδοθέαν, ἀδελφὴν τοῦ Κάδμου, αὕτη δὲ ὡς μητρυιὰ ἐτύφλωσε τοὺς Φινεΐδας ἐν συμπράξει μετὰ τοῦ Φινεὺς καὶ καθεῖρξεν αὐτούς. **δάμαρτος**· ἐνν. τὴν Εἰδοθέαν. **ἀρχαιογόνων Ἐρεχθειδῶν**· διότι οὗτοι ἦσαν αὐτόχθονες, τοῦ Ἐρεχθέως ὄντος υἱοῦ τῆς Γῆς καὶ ἀνατραφέντος κατὰ τὸν μῦθον ὑπὸ τῆς Ἀθηναῖς, ἔτι δὲ τιμωμένου μετ' αὐτῆς ἐν τῷ Ἐρεχθείῳ. **τηλέπορα ἄντρα**· ταῦτα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀνετράφη ἡ Κλεοπάτρα, ἔκειντο ἐν Σαρπηθῶνι πέτρᾳ τῆς Θράκης. **ἄμιππος**· καὶ ἡ Κλεοπάτρα, ὅπως ὁ Ζήτης καὶ ὁ Κάλαις, ἂν καὶ ἦτο ἄπτερος, δὲν καθυστέρει αὐτῶν εἰς ταχύτητα.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (988-1114)

α') 988 - 1032

Λεξιλογικαί. Θήβης ἄνακτες· ὁ Τειρεσίας εἰσέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου ἀγόμενος ὡς τυφλὸς ὑπὸ παιδὸς καὶ προσφωνεῖ οὕτω τὸν Κρέοντα καὶ τοὺς χορευτάς. **ἔξ ἐνός** (προσδιор. ὄργαν.) = δι' ἐνός

κέλευθος (ή) = ὁδός. προηγητής = ὁδηγός. οὐκουν ἀπεστάτου = ἀλλ' ὅμως δὲν ἀπεμακρυνόμην. φρενός = μαντείας, γνώμης. πάρος γε· ἔννοσέ καὶ τὰς ἄλλας περιπτώσεις, καθ' ἃς ὑπήκουσε προθύμως εἰς τοὺς μάντεις, καὶ δὴ κατὰ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἐθυσίασε τὸν πρῶτον υἱόν του Μεγαρέα ἢ Μενοικέα χάριν τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος· τοιγάρ = διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. ναυκληρῶ = διευθύνω ὡς κυβερνήτης· ὀνήσιμος (β. ὀνήσιμι = ὠφελῶ) = ὠφέλιμος. πάσχω ὀνήσιμα = ὠφελούμαι. Ἡ σειρά τῶν λέξεων : πεπονθῶς ὀνήσιμα ἔχω (= δύνναμι) μαρτυρεῖν (ταῦτα). βεβῶς· κατηγ. μετ. ἐκ τοῦ φρόνει. ἐπὶ ξυροῦ τύχης = εἰς τὸ κρισιμώτερον σημεῖον τῆς τύχης. (Ἐκφρασις παροιμιακῆ κληθεῖσα κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τοῦ ξυραφίου, ἐπὶ τῆς λεπτοτάτης κορυφῆς τοῦ ὀποίου οὐδὲν ἰσορροπεῖ, ἀλλὰ κλίνει πρὸς τὴν μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ· λέγεται καὶ : ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς). ὡς φρίσσω = διότι μὲ καταλαμβάνει φρίκη ἀπὸ τὰ λεγόμενά σου. θᾶκος = ἔδρα. ὄρνιθοσκοπός = τοῦ οἰωνοσκοπείου. ἴνα = ἔνθα. λιμῆν = τόπος καταφυγῆς. οἰωνός καὶ κατωτέρω ὄρνις = πτηνόν, ὄρνειον. ἦν ἀντὶ ἐστί, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ διηγήσεως, ὅτε καὶ συχνάκις ἀπαντᾷ τοῦτο. ἀγνώως - ὤτος = δυσδιάγνωστος, δυσκατάληπτος. κλάζω = ἐκβάλλω κρωγμούς. οἴστρος (ὄ) = μανία. βεβαρβαρωμένος = ἀνερμήνευτος, ξενότροπος. Ἡ σειρά τῶν λέξεων : ἀκούω φθόγγον ὄρνιθων κλάζοντας (ἀντὶ κλαζόντων, ἐτέθη κατὰ τὸ νοούμενον σχῆμα, ὡς ἐάν δηλ. προηγεῖτο ὄρνιθας). κακῶ οἴστρον καὶ βεβαρβαρωμένον = ἀκούω φωνὰς ὄρνέων, τὰ ὅποια ἐξέβαλλον κρωγμούς μετὰ μανίας ἀγρίας καὶ ἀνερμηνεύτου. σπάω = σπαράττω. φρονός = φονικός (ρίζ. φεν. τοῦ ἀχρήστου φένω). χηλή (ή) = ὄνυξ. ἐν χηλαῖς (προσοδιου. ὄργάν.). γάρ· αἰτιολογεῖ τὸ ἔγνων (ὡς τυφλός). ροῖβδος (ὄ) (συγγ. πρὸς τὸ ροῖζος) = ὁ ὄρμητικὸς ἦχος, ὁ προκαλούμενος ἐκ τῆς βιαίας κινήσεως τῶν πτερῶν τῶν ὄρνέων. οὐκ ἄσημος (σχῆμα λιτότητος) = πολὺ σαφές. δεῖσας· ῥῆμ. δέδοικα. γεύομαι = ἀποπειρῶμαι, δοκιμάζω. ἔμπυρα = ἡ διὰ πυρὸς θυσία. πάμφλεκτος (τὸ πᾶς ἐν συνθέσει παρὰ τοῖς τραγικοῖς δηλοῦ μεγάλην ποσότητα ἢ μέγαν βαθμόν) = ὀλόγουρα φλέγων. Ἡφαιστός· μετων. ἀντὶ πῦρ. σποδός (ή) = τέφρα. κηκίς - ἴδος = λιπαρὰ οὐσία ἐξερχομένη ἐκ καιομένων σωμάτων. Ῥῆμ. κηκίω = ἐκρέω ἀναβλύζω. μυδάω = διαλύομαι, καθ' ὑπαλλαγὴν ἀρμόζει εἰς τὸ μηρίων, δηλ. μυδώντων μηρίων = ἐκ τῆς διαλύσεως τῶν μηρίων. μηρία δὲ ἦσαν τὰ ὀστᾶ τῶν μηρῶν μετὰ μεγάλου ἢ μικροῦ μέρους τῶν σαρ-

κῶν αὐτῶν (περιεβάλλοντο δὲ ταῦτα καὶ ὑπὸ διπλοῦ λίπους). **τύφω** = καπνίζω. **ἀναπτύω** = πετῶ μόρια (ἐκ τοῦ λίπους). **μετάρσιοι** (μεταίρω) κατηγορ. = μετεωρίζομαι (ὑπὸ τῆς θερμότητος βέβαια). **καταρρυεῖς**· ὑπαλλαγή ἀντὶ καταρρυεῖσιν τιμελῆς. **ἔκκειμαι** = κείμαι ἔξω, ἐδῶ : ἀπογυμνοῦμαι ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : **καὶ μηροὶ ἐξέκειντο καταρρυεῖς** (ἀντὶ καταρρυεῖσιν) **καλυπτῆς τιμελῆς** = καὶ τὰ ὀστέων μηρῶν ἀπεγυμνοῦντο (ἦσαν γυμνά), καταρρυεῖσιν τῆς περιβαλλούσης αὐτὰ **τιμελῆς**. **φθίνοντα** (μετ. κατηγορημ.) **μαντεύματα ἀσήμεων ὀργίων** = ὅτι αἱ μαντεῖαι ἔχοντο ἕνεκα τῶν ἀσφαλῶν θυσίων. Ὁ στίχος δὲ οὗτος 1013 εἶναι ἐπεξηγήσεις τῆς προηγουμένης λέξεως : **τοι-αῦτα**. **ἠγεμῶν** = ὀδηγῶν (ὁ ὀδηγῶν αὐτὸν παῖς). **ἐκ σῆς φρενὸς** (ἀναγκ. αἰτ.) = ἐξ αἰτίας τῆς ἰδικῆς σου ἰσχυρογνωμοσύνης. **παντελεῖς** = ὅλοι ἐν γένει· ἀνήκει καὶ εἰς τὸ ἐσχάται (— στραγγύλι ἐπὶ τῆς γῆς ἐστίν) καὶ εἰς τὸ βωμοί. **πλήρεις βορᾶς τοῦ πεπτῶτος δυσμόρου γόνου Οἰδίου ὑπ' οἰωνῶν τε καὶ κυνῶν** = εἶναι γεμῆτα ἀπὸ ἐσπαργμένα μέλη τοῦ ἀποθανόντος ἀτυχοῦς υἱοῦ τοῦ Οἰδίου ὑπὸ ὀρνέων καὶ κυνῶν, ὥστε τό : **ὑπ' οἰωνῶν** κλπ. εἶναι ποιητ. αἰτ. τοῦ βορᾶς. **κᾶτα**· χρον. μὲν προσδιορ., ἀλλ' ἐνταῦθα ἔχει αἰτιολ. ἔννοιαν = καὶ διὰ τοῦτο. **λιτὴ θυστάς** = ἡ διὰ θυσίων γενομένη παράκλησις. **ἀπορροιβδέω-ῶ** = ἀφίνω, ἐκβάλλω. **εὐσημος** = σαφής, εὐδηλος. **βεβρωῶτες λίπος αἵματος ἀνδροφθόρου** = ἐπειδὴ ἔχουσι φάγει λιπαρὸν αἷμα ἀνδρὸς φθαρέντος. **ἐπεὶ δ' ἀμάρτη** (παραλείπεται, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ, τὸ ἄν) = ὅσκις δὲ ἤθελεν ὑποπέσει εἰς ἀμάρτημα. **ἄνολβος** = ἄθλιος, κακόμενος, (ὑπὸ διανοητικῆν ἔποψιν) = μωρός, ἀπερίσκεπτος. **ἀκέομαι-οῦμαι** = θεραπεύω, διορθῶν (ἐνν. ἀντικειμ. αὐτὸ τὸ κακόν). **ἀκίνητος** = μετὰ-πειστος. ἄκαμπτος. **αὐθαδία** (αὐτὸς - ἀνδάνω) = αὐθάδεια ἰσχυρογνωμοσύνη. **σκαϊότητ' ὀφλισκάνει** = αἰτίαν σκαϊότητος ὀφλισκάνει = θεωρεῖται ἀνόητος. (Παρόμ. φράσεις : κακίαν, δειλίαν, μωρίαν ὀφλισκάνω). **εἶνω τινί** = ὑποχωρῶ εἰς τινά. (Διγλ. ἄφησε νὰ λάβῃ ὅτι τοῦ ἀνήκει). **κεντῶ** = πλήττω. **ἀλκή** = ἔνδειξις ἀνδρείας. **ἐπικτείνω** = φονεύω διὰ δευτέραν φοράν. **εὐ φρονῶ τινί** = σκέπτομαι πρὸς τὸ συμφέρον τινός. **κέρδος** = κερδαλέα, ἐπωφελεῖ.

Πραγματικαί. Τὸ ε' ἐπεισόδιον περιέχει περιπέτειαν· ποῦ βλέπομεν αὐτήν ; **Τειρεσίας**· ἦτο περίφημος μάντις τῆς ἀρχαιότητος, Θηβαῖος τὴν καταγωγὴν καὶ τυφλὸς ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου ἔτους τῆς ἡλικίας

του, διότι ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν βουλὴν τῶν θεῶν. Ὁ Ζεὺς ὅμως ἀντὶ τῆς τυφλώσεώς του ἔδωκε τὸ χάρισμα τῆς μαντικῆς καὶ τὴν ιδιότητα νὰ ἐννοῇ τὴν φωνὴν τῶν πτηνῶν καὶ νὰ προβλέπη καὶ νὰ προλέγη τὰ μέλλοντα, ἔτι δὲ τῷ ἐχάρισε τὴν μακροβιότητα ἐπὶ ἑπτὰ ἢ ἑννέα γενεάς. **ὀρνιθοσκόπον**· πολλὰ εἶδη μαντικῆς ἐχρησιμοποιοῦντο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Ἐκ τούτων ἡ **οἰωνοσκοπία** ἢ ὀρνεοσκοπία συνίστατο εἰς τὴν παρατήρησιν τῆς πτήσεως ἢ τοῦ λαλήματος καὶ τῶν ἄλλων κινήσεων τῶν πτηνῶν. Οἱ ὀρνιθοσκόποι ἢ οἰωνοσκόποι ἐκάθηντο πρὸς παρατήρησιν εἰς τὸ οἰωνιστήριον ἢ ὀρνιθοσκοπεῖον, ὅπου ἐλέγετο καὶ θῶκος ἢ θᾶκος ὀρνιθοσκόπος, καὶ ἦσαν ἐνδεδυμένοι λευκὰ ἱμάτια καὶ ἔφερον στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ πίνακας εἰς τὰς χεῖρας, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνέγραφον τὰς παρατηρήσεις των. Τὸ οἰωνοσκοπεῖον τοῦ Τειρεσίου ἐδεικνύετο καὶ μ. Χ., ὡς ἀναγράφει ὁ Παισαίνιος (Παισ. 9, 16, 1). **Ἐμπυρομαντεία** δὲ ἦτο ἡ παρατήρησις ἐκείνη, καθ' ἣν παρετήρουν, πῶς ἤναπτε τὸ πῦρ, ὁποῖου εἶδους φλόγα εἶχεν, ἀν περιεκύκλωνε τὸ θῦμα κλπ. **βωμοῖσι παμφλέκτοισιν Ἦφαιστος οὐκ ἔλαμπε**. Μολονότι πανταχόθεν ἐφλέγοντο τὰ θύματα, ὅμως δὲν ἐκαίοντο. Τοῦτο ἦτο δεῖγμα ὅτι δὲν ἦτο ἡ θυσία εὐπρόσδεκτος ὑπὸ τῶν θεῶν. **χολαὶ διεσπείροντο**· ἡ **χολή** ἦτο μέρος τῶν σπλάγγων, ὅτε δὲ ἡ θυσία ἦτο καλή, ἡ χολὴ ἔλειπε σιγὰ - σιγὰ καὶ δὲν διερρηγνύετο, ὅπως ἐδῶ. **καὶ ταῦτα τῆς σῆς ἐκ φρενός** κλπ. Ἄφ' οὗ αἱ φωναὶ τῶν ὀρνέων καὶ τὰ τῆς θυσίας ἦσαν ἀκατάληπτα εἰς τὸν μάντιν, ἀντελήφθη πλέον οὗτος, ὅτι τοῦτο ὠφείλετο εἰς τὰς ἀυθαιρέτους ἐκείνας ἐνεργείας τοῦ Κρέοντος.

β') 1033 - 1063

Λεξιλογικαί. ὥστε. = ὡς. **ἀνδρὸς τοῦδε** = ἐμοῦ. **σκοποῦ** = στόμιον, **κοῦδὲ ἄπρακτός εἰμι μαντικῆς ὑμῖν** = καὶ δὲν ἔμεινα ἀνεπιβούλυτος, ἀκακοποίητος ἀπὸ τῆν μαντικὴν τέχνην σας. **τῶν** = ὧν (δηλ. τῶν μάντεων). **ὑπαί** = ὑπό. **γένος** = σωματεῖον, σύλλογος. **ἐξεμπολάομαι-ῶμαι** = παλωμαι ὡς ἐμπόρευμα. **ἐκφορτίζομαι** φορτώνομαι (ὡς ἐμπόρευμα). **ἐμπολάω-ῶ** = ἐμπορευομαι. **τάφω δ' οὐχὶ κρύψετε...** = ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει δὲν θὰ ἐνταφιάσητε. **τρέω** = φοβοῦμαι. **οὐδ' ὡς μίασμα τοῦτο μὴ τρέσας ἐγὼ παρήσω θάπτειν κείνον** = οὐδ' ὡς μὴ παρήσω θάπτειν ἐκεῖνον τρέσας τὸ μίασμα

τοῦτο = οὔτε καὶ ὑπάρχει φόβος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μήπως ἐγώ, φοβηθεῖς τὸ μίσμα τοῦτο, ἐπιτρέψω νὰ θάπτουν ἐκεῖνον. **πίπτουσι δ' αἰσχρὰ πτώματα** = ὑφίστανται δὲ ἐπονειδίστους πτώσεις. **χοί πολλὰ δεινοί** = καὶ οἱ δεινότατοι, οἱ πολὺ ἐπιτήδευοι. **φράζομαι** = σκέπτομαι. **χρῆμα** = πρᾶγμα. **ποιὸν τοῦτο** ... σύμπτυξις τῶν δύο προτάσεων **ποιὸν ἔστι τοῦτο τὸ πάγκοινον, ὃ λέγεις; εὐβουλία** = σύνεσις, ὀρθὴ σκέψις. **μὴ φρονεῖν** = ἢ ἀφροσύνη, ἢ ἀσυνεσία. **τῆς νόσου** = τοῦ μὴ φρονεῖν. **ἀντιλέγω κακῶς** = ἀντικακολογῶ. **θεσπίζω** = μαντεύω. **τὸ δ' ἐκ τυράννων** = τὸ δὲ καταγόμενον ἐκ τυράννων, οἱ τύραννοι. **ταγὸς** = ἡγεμόνων, ἄρχων. Ἡ σύνταξις: **ἄρ' οἶσθα λέγων ταγούς ὄντας ἃ ἂν λέγῃς; ἄρα γε γνωρίζεις, ὅτι λέγεις πρὸς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι εἶναι ἡγεμόνες σου, ὅσαδήποτε λέγεις; ὄρσεις** = θὰ μὲ ἀναγκάσῃς. **τάκινητα διὰ φρενῶν** = τὰ ἐν τῇ ψυχῇ μου ἀπόρρητα. **κίνει** = λέγα τα. **μόνον δὲ μὴ λέγων** = ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ λέγῃς. **ἐπὶ κέρδεσι** = πρὸς κερδοσκοπίαν. **οὕτω** (δηλ. ἐπὶ κέρδεσι) **γὰρ ἤδη καὶ δοκῶ** (λέγειν) **τὸ σὸν μέρος;** ἔτσι λοιπὸν τῶρα πλέον πρὸς κερδοσκοπίαν φαίνομαι, ὅτι ὁμιλῶ κατὰ τὴν ἰδικὴν σου γνώμην; **ὥς μὴ ἔμπολήσω τὴν ἐμὴν φρένα** = ὅτι δὲν θὰ μεταβάλῃς τὰς σκέψεις μου, πωλῶν αὐτὰς εἰς τοὺς συνενόχους (συνεργούς) σου.

Πραγματικαί. **κοῦδὲ μαντικῆς ἄπρακτός εἰμι**· οἱ ἀρχαῖοι, ὡς διαφαίνεται καὶ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Σοφοκλέους, τοὺς μάντιες ἐθεώρουν κατηλιυμένους ἐνίοτε τὸ ἐπάγγελμά των πρὸς κερδοσκοπίαν καὶ χρηματισμὸν (πρβλ. καὶ Οἰδίποδος τυράννου στίχ. 387, ἐνθα ὁ Οἰδίποδος ἀποκαλεῖ τὸν Τειρεσίαν «δόλιον ἀγύρτην ὅστις ἐν τοῖς κέρδεσιν μόνον δέδορκε...»). **ἤλεκτρον**· εἶναι ἡ φυσικὸν ἢ ἐπιτήδες γενόμενον τεχνητῶς κράμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου εἰς ποσοστὸν 3/4 ἐκ τοῦ πρώτου καὶ 1/4 ἐκ τοῦ δευτέρου. Συνελέγετο πολὺ παρὰ τὰς Σάρδεϊς καὶ ἐξ Ἰνδιῶν, αἱ ὅποιοι κατέβαλλον εἰς τὸν Δαρεῖον ὡς φόρον 360 τάλαντα ψήγματος (κόνεως) χρυσοῦ. **Διὸς αἰετοί**· ὁ αἰετὸς, ὡς ἱπτάμενος εἰς τὰ ὕψη καὶ τὸν Οὐλυμπον, ἐθεωρεῖτο ἱερὸν τοῦ Διὸς πτηνόν. **εἰς Διὸς θρόνους**· ὁ Κρέων ἐξ ὀργῆς παραφέρεται εἰς σημεῖον νὰ ἀσεβήσῃ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Δία, καὶ τοῦτο ἐννοήσας προσπαθεῖ νὰ διορθώσῃ τὸ σφάλμα του διὰ τῶν λεγομένων του ἐν στίχ. 1044.

γ') 1064 - 1090

Λεξιλογικαί. **κάτισθι**· ὁ Τειρεσίας ὁμιλεῖ, χρησιμοποιῶν τὴν

αὐτὴν λέξιν τοῦ Κρέοντος, ἴσθι, πρὸς ἔμφασιν. **τρόχους** = τροχιάς, δρόμους. **ἀμιλλητήρας**· ἀμιλλωμένους εἰς τὴν ταχύτητα πρὸς ἀλλήλους· εἶναι ποιητικὴ ἔκφρασις ἀντὶ ἡμέρας, λέγονται δὲ οὕτως, ἐπειδὴ οἱ δρόμοι τοῦ ἡλίου, αἱ ἡμέραι, φαίνονται ἀμιλλώμεναι πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν ταχύτητα. **τελών** (μέλλ. χρόνου) = διανύσων. **σπλάγγνον** = τέκνον. **νεκύν νεκρῶν**· τὸν Αἷμονα ἀντὶ τοῦ Πολυνείκους καὶ τῆς Ἀντιγόνης ἢ σύνταξις: **ἐν οἷσι (τρόχοις...)** αὐτὸς ἀντιδούς ἔσῃ, = ἐν τὸς τῶν ὁμοίων ἡμερῶν θὰ ἔχῃς δώσει ὁ ἴδιος εἰς ἀνταπόδοσιν. **ἀμοιβὸν νεκρῶν** = εἰς ἀντάλλαγμα τῶν νεκρῶν. **ἀνθ' ὧν** = διότι. **τῶν ἄνω**· γενικὴ τοῦ διηρημένου ὅλου. **ἓνα τῶν ὄντων ἄνω** (ἐπὶ τῆς γῆς): ἔννοεῖ τὴν Ἀντιγόνην. **ψυχὴν τ' ἀτίμως**· ἀναπτύσσει τὸν προσηγοῦμ. στίχον (διὰ τοῦ ψυχὴν ἔννοεῖ τὴν ζωὴν). **ἀτίμως** = ἄνευ τῶν ὀφειλομένων αὐτῇ τιμῶν. **κατοικίζω** = βάλλω νὰ κατοικήσῃ. **ἄμοιρος** = ἀμέτοχος, ἐστερημένος. **τῶν κάτωθεν θεῶν** (εἰς οὓς ἀνήκει)· ἡ γενικὴ αὐτῆ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ προηγουμένου ἐπιθέτου ἄμοιρος. **ἐνθάδε** = ἐδῶ ἐπὶ τῆς γῆς. ἢ ὅλη πρότασις: ἔχεις δ' αὖ ἐνθάδ' (ἓνα ἄλλον) ἄμοιρον τῶν κάτωθεν θεῶν = κρατεῖ δὲ ἀφ' ἑτέρου ἐδῶ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν ἓνα ἄλλον ἐστερημένον τῶν κάτω θεῶν, εἰς οὓς ἀνήκει. **ἀκτέριστος** = ὁ μὴ μετασχὼν τῶν κτερισμάτων (τῶν προσηκουσῶν ἐπικηδείων τιμῶν). **ἀνόσιος** = μὴ τυχὼν τῶν ὁσίων· τὰ δύο τελευταῖα ἐπίθετα ἐπεξηγοῦσι τὸ ἐπίθετον ἄμοιρον. **μέτεστί τινί τινος** = μετέχει τίς τινος, ἔχει τις δικαίωμα ἐπὶ τινος. **ὧν** = ἐπὶ πάντων τῶν ἀνωτέρω (τιμῶν καὶ δικαιομάτων). **ἐκ σοῦ βιάζονται τάδε** = ὑπὸ σοῦ ἐξαναγκάζονται νὰ βλέπωσι αὐτὰ ἐδῶ (οἱ θεοί)· κατ' ἄλλην ἐρμηνεῖαν: ἀλλὰ ταῦτα εἶναι αὐθαίρετοι ἐνέργειά σου. **τούτων** (γεν. αἰτ.) = διὰ ταῦτα) ἔννοεῖ τὸ ἄταφον τοῦ Πολυνείκους καὶ τὴν ἐγκάθειρξιν τῆς Ἀντιγόνης). **λωβητήρ-ἦρος** (θῆλ. γεν.) = ἐξολοθρευτρία. **ὑστεροφθόρος** = ἡ ὑστερον (μετὰ τὴν κακὴν πράξιν) βλάπτουσα ἢ τιμωραῦσα. **λοχάω-ῶ** = ἐνεδρεύω καὶ φυλάττω. **καὶ θεῶν** = καὶ τῶν ἄνω θεῶν, διότι ὁ Κρέων ἡμάρτε καὶ εἰς τοὺς ἄνω καὶ εἰς τοὺς κάτω θεοὺς καὶ κατ' ἀκολουθίαν χάριν ἀμφοτέρων θὰ καταδιωχθῇ ὑπὸ τῶν Ἑρινῶν. **ληφθῆναι ἐν τοῖσιν αὐτοῖς τοῖσδε κακοῖς** = ὥστε νὰ περιπλακῆς εἰς τὰς ἰδίας με αὐτὰς ἐδῶ τὰς συμφοράς. **ἀθρέω-ῶ** = παρατηρῶ. **καταργυρώω-ῶ** = ἀσημώνω, περικαλύπτω μὲ ἄργυρον, ἐδῶ: δεκάζω διὰ χρημάτων, διαφθείρω. **τριβῆ** = παρέλευσις. **ἀνδρῶν γυναικῶν** (ὑπαινίσσεται τοὺς μετέπειτα θρήνους τοῦ Κρέοντος καὶ τῆς Εὐρωδίκης) γεν. ὑποκειμ. εἰς τὰ κακῶ-

ματᾶ. **κωκύματα** = θρήνοι. **ἐχθραὶ** (κατηγορούμενον τροπικῶς προσδιορίζον τὸ ῥήμα). **συνταράσσονται** = περιπίπτουν εἰς ἐμφυλίους ἐριδας. **ὄσων**· γεν. κτητ. εἰς τὸ **σπαράγματα** = ἐσπαραγμένα μέλη (ὡς ἐδῶ τοῦ Πολυνείκου). **καθαγνίζω** = καθιερώνω, ἐκπληρῶ ὅσιον καθήκον· (μετὰ τινος σαρκαστικῆς εἰρωνείας λέγει, ὅτι οἱ κύνες ἢ τὰ θηρία ἢ τὰ ὄρνεα ἐξεπλήρωσαν ἀντὶ τῶν ἀνθρώπων τὸ καθήκον τοῦ ἐνταφιασμοῦ, θάψαντα τὰ ἐσπαραγμένα μέλη ἐντὸς τῆς κοιλίας των). **ἔστιυχος** = ἡ ἔχουσα ναοὺς καὶ βωμοὺς. **πόλις** = ἀκρόπολις. **τοξεύματα καρδίας** (γεν. ἀντικειμ.) = βέλη πλήττοντα τὴν καρδίαν σου. **θυμῶ** = ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὀργῆς μου. **βέβαια** = ἀσφαλῆ. **τὸ θάλπος** = τὴν φλόγα, τὴν καυστικότητα, **οὐχ ὑπεκδραμῆ** (ῥ. ὑπεκθέω) = δὲν θὰ διαφύγῃς· **ἀφῆ** = ἐκχύση. **τὸν νοῦν τῶν φρενῶν** = τὰς ἰδέας του.

δ') 1091 - 1114

Λεξιλογικαί. δεινὰ θεσπίσας = φοβερὰς μαντείας εἰπών. **ἔξ ὄτου τήνδε λευκὴν ἐκ μελαίνης ἀμφιβάλλομαι τρίχα** = ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἀντὶ μελαίνης περιβάλλομαι τὰς λευκὰς ταύτας τρίχας, μεταπίπτω ἐκ τῆς νεανικῆς εἰς τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν. **λακεῖν**· ἀόρ. β' τοῦ **λάσκω** = λέγω. Παρατηρητέα ἡ ἐξάρτησις τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐκ τοῦ ἐπιστάμεθα. **ἔγνωκα καὐτὸς** (ὅτι δηλ. οὐδέποτε ἄλλοτε εἰσέβουθη). **εἰκαθεῖν**· ἀπαρ. τοῦ ἐπεκαθέντος ἀόρ. β' τοῦ ῥ' εἰκω = ὑποχωρῶ. **ἀντιστάντα** (ὑποθ. μετ.) **πατάξαι θυμὸν ἄτη** = νὰ πλήξω τὴν ψυχὴν μου μὲ συμφορὰν. **ἐν δεινῶ πάρα** (πάρεστι) = ὑπάρχει κίνδυνος. **εὐβουλίας δεῖ** = παρίσταται ἀνάγκη ὀρθῆς σκέψεως (ὀρθοφροσύνης). **ἄνες** = ἄφησε ἐλευθέρην. **ἐπαινεῖς** = συμβουλευεῖς. **παρεικαθεῖν** = τῷ προηγ. εἰκαθεῖν. **ὅσον γ' ἀναξ**· ἐνν. δοκεῖ μοι παρεικαθεῖν. **συντέμνω τοὺς κακόφρονας** = συντέμνω τὴν ὁδὸν πρὸς τοὺς κακόφρονας = συντόμως καταφθάνω τοὺς κακῶς φρονοῦντας. **θεῶν βλάβαι**· αἱ Ἐρινύες τῶν θεῶν. **ποδώκης** = ταχύπους. **μόλις μὲν** = μετὰ δυσκολίας μὲν (ἐνν. ἐξίσταμαι τῆς καρδίας = ἀφίσταμαι τῆς γνώμης, μεταβάλλω ἀπόφασιν). **τὸ δρᾶν** = εἰς τὸ νὰ πράττω, νὰ ἐνεργῶ. **ἀνάγκη δ' οὐχὶ δυσμαχητέον** = δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀντιμάχηταί τις ματαίως (ἄνευ ἐλπίδος ἐπιτυχίας) πρὸς τὴν (ἀδύρητον) ἀνάγκην τῶν πραγμάτων. **δρᾶ** (προστακτ.) = πράττε. **μηδὲ τρέπε** = καὶ νὰ μὴ ἀναθέτῃς (ἀντικ. ἐνν. δρᾶν). **στείχοιμ' ἄν** = εἶμι. **ὀπάων** = ἀκό-

λουθος. **ὀρμᾶσθε** = ἐκινήσατε ταχέως. **ἐπόπιος τόπος** = τόπος περίοπτος, καταφανής. **ἡ δόξα τῆδ' ἐπεστράφη** = ἡ γνώμη μου ἔλαβεν αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν. **αὐτὸς τ' ἔδησα καὶ παρῶν ἐκλύσομαι** = ὅπως ὁ ἴδιος περιέπλεξα τὰ πράγματα, οὕτω καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος διὰ τῆς παρουσίας μου (αὐτοπροσώπως) θὰ ἐπιφέρω τὴν λύσιν αὐτῶν. **τὸν βίον τελῶ** = διάγω τὸν βίον. Ἡ σύνταξις: **δέδοικα γὰρ μὴ ἄριστον ἢ τελεῖν τὸν βίον σφίζοντα τοὺς καθεστῶτας νόμους** = τοὺς παλαιόθεν ὑφισταμένους νόμους (δηλ. τὸ φυσικὸν καὶ θεῖον δίκαιον). Τοιοῦτοτρόπως ἐν τέλει ὑφίσταται ὀλοκληρωτικὴν ἤτταν ὁ Κρέων, παραδεχόμενος ἐκεῖνο τὸ ὅποιον μετ' αὐτοθυσίας ὑπερήσπισεν ἢ ἡραῖς μας Ἀντιγόνη. Ὁ Κρέων εἰπὼν ταῦτα ἀπῆλθεν ἐξ ἀριστερῶν, μεταβαίνων ἐκεῖ, ὅπου ἔκειτο ἄταφον τὸ πτώμα τοῦ Πολυνείκους.

Πραγματικά. τρόχους ἀμιλλητῆρας· τὸν Ἥλιον ἐφαντάζοντο ἐπιβαίνοντα τεθρίππου ἄρματος. **οὐχ ὑπεκδραμῆ**· ἐνοεῖ, ὅτι τὰ σφάλματα τοῦ Κρέοντος εἶναι πλέον ἀθεράπευτα καὶ δὲν θὰ δυνηθῆ ν' ἀποφύγῃ τὸ θλιβερὸν ἀποτέλεσμα αὐτῶν. **ἄξινας** διὰ νὰ κόψουν τὰ ξύλα τῆς πυρᾶς τοῦ Πολυνείκους καὶ νὰ ἀνοίξωσι τὸν στόμιον τοῦ τάφου τῆς Ἀντιγόνης. **αὐτὸς τ' ἔδησα καὶ ἐκλύσομαι**· ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἀντιγόνην, τὴν ὁποίαν ἔχει δεσμίαν ζωντανὴν ἐν τῷ τάφῳ, καὶ εἰς τὸν Πολυνεῖκην, ὃν ἐκράτει ἄταφον, μὴ δυνάμενον νὰ κατέλθῃ εἰς Ἄδην. Παρατηρεῖται δὲ ἀσάφειά τις εἰς τὰς παραγγελίας τοῦ Κρέοντος, ἧτις ἐξηγεῖται, ἀφ' ἑνὸς μὲν λόγῳ τῆς σπουδῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι καὶ ὁ ἴδιος πηγαίνει καὶ δύναται αὐτοπροσώπως καὶ ἐπὶ τόπου νὰ δώσῃ καλυτέρας ὁδηγίας.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (1115 - 1153)

Λεξιλογικά. σ τ ρ ο φ ἡ α' . πολυώνυμε· ἀποκαλεῖ οὕτω τὸν Διόνυσον, διότι ἐλέγετο ὑπὸ διάφορα ὀνόματα Βάκχος, Ἰακχος, Διθύραμβος, Εὐϊος κτλ. **Καδμ. νύμφας** = τῆς Σεμέλης. **ἄγαλμα** (ἀγάλλομαι) = χάρισμα. **βαρυβρεμέτας** (βαρὺς - βρέμων) = ὁ βαρέως βροντῶν. **ἀμφέπω** = προστατεύω. **κλυτὸς** = ἐνδοξος. **μέδω** = ἄρχω, κυβερνῶ. **κόλποις** = πεδίοις. **πάγκοινοι** = κοινὸι εἰς ὅλους (διότι πολλοὶ καὶ ξένοι συνέρρεον εἰς Ἐλευσίνα κατὰ τὰς ἐορτάς). **Δηῶ** = ἡ Δημή-

τηρ. **Βακχᾶν** = τῶν Βακχῶν (ἀκολούθων τοῦ Διονύσου). **βαιετάω-ῶ** = κατοικῶ. **ἐπὶ σπορᾶ δράκοντος** = παρὰ τὸν τόπον, ὅπου ἐσπάρησαν οἱ ὀδόντες τοῦ δράκοντος. ("Ἔθηκε τὸ ὄλον, δράκοντος, ἀντὶ νὰ θέσῃ τὸ μέρος, ὀδόντων)· **τά :** **παρ' ὕγροῖς ρείθροις** καὶ **ἐπὶ σπορᾶ** πρόσδιορίζουν τοπικῶς **τό :** Θήβαν, καὶ ὄχι **τό :** καιετῶν.

ἀ ν τ ι σ τ ρ. **α' ὑπὲρ διλόφου πέτρας** = ὑπεράνω τοῦ ὄρους, τὸ ὅποιον ἔχει δύο κορυφὰς (ἰδὲ πραγμ. παρατηρ.). **στέροψ-οπος** (στερ-ἔξ οὗ ἀστραπή, καὶ ὕπ-ὄψις) = ἀπαστράπτων, λαμπρός. **λιγνύς** (ἦ) = πυκνὸς καπνὸς (τῶν δάδων), ἀναμειγμένους μετὰ φλογῶν. **στείχω** = βαδίζω. **Κωρύκται — Βακχίδες — Κασταλίας — Νυσαίων** (ἰδὲ πραγμ. παρατηρήσ.). **νάμα** (ῥ. νάω = ῥέω) = πηγῆ. **κισσήρεις** = κισσοτρόφοι, κισσόφυτοι. **ὄχθαι** = λόφοι, ἐξοχαί. **ἀκτά·** ἦτο ἢ Νῦσα ἢ Εὐβοϊκῆ, ἦτις ἦτο παραθαλασσία. **πέμπει** = συνοδεύει (ἔνν. σέ). **ἄμβροτος** = θεῖος, θεόπνευστος. **εὐάζω** = (λέγω εὐοῦ, εὐάν) = ὑμῶ. **ἐπισκοποῦντα** = ὅταν ἐπισκέπτεσαι. **ἀγυῖα** (ἦ) = (εὐρεῖα) ὁδός.

σ τ ρ ο φ ῆ β'. **τὰν** = ἦν (Θήβαν). **ὑπερτάταν** (ἐπιρρημ. κατηγ.) = εἰς ὑπέρτατον βαθμόν. **σὺν κεραυνία μητρί** = μετὰ τῆς κεραυνοπλήκτου μ. Ἡ Σεμέλη, ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ τοῦ μύθου, ἐπλήγη διὰ κεραυνοῦ ὑπὸ τοῦ Διός, παρουσιασθέντος ἐνώπιόν τῆς καὶ κατ' ἐπιθυμίαν τῆς ἐν ὄλῃ του τῇ μεγαλοπρεπείᾳ, καὶ κατεκῆ, ἀποβαλοῦσα οὕτω προῶρως τὸν Διόνυσον. **ὡς** = ἐπειδὴ. **ἔχεται** = κατέχεται. **νόσου** = ἔνν. τὸ μίαισμα τῆς πόλεως. **μολεῖν** (ἀντὶ προστ.) = ἐλθέ. **καθαρίω ποδὶ** = μὲ καθαρτήριον ἔρχομόν, ὡς καθαρτής. **στονόεις** = πολύστονος, πολυθόρυβος. **πορθμόν·** ἔνν. τὸν Εὐριπον.

ἀ ν τ ι σ τ ρ. β'. **πύρπνους** = πυρίπνους, ὁ ἐκπνέων πῦρ. **νυχίων** = νυκτερινῶν. **ἐπίσκοπος** = ἔφορος, ῥυθμιστής. **παῖς Διὸς γένεθλον** (ποιητ. ἔκφρασις) = διογενής. **προφάνθηι** = ἐμπρὸς ἐμφανίσθητι **περίπολοι** = ἀκόλουθοι. **Θυῖαι** καὶ **Θυιάδες** = Βάκχιαι. **χορεύω** = μέλω διὰ χορῶν, τιμῶ διὰ τιμητικῶν χορῶν. **ταμίας** = δεσπότης.

Πραγματικά. "Ὅτε ἀπῆλθεν ὁ Κρέων, ὁ χορὸς μετὰ πολλῆς χαρᾶς ᾄδει, ἐπικαλούμενος τὸν πολιοῦχον τῶν Θηβῶν Βάκχον, ἵνα σώσῃ τὴν γενέθλιον πόλιν ἀπὸ τῶν κακῶν· ἐξυμνεῖ δὲ τὸν Διόνυσον καὶ διότι ἦτο πολιοῦχος τῶν Θηβῶν καὶ διότι οἱ τραγικοὶ ἡσμένιζον νὰ ἀνα-

φέρωσιν αὐτόν, ἐπειδὴ καὶ τὸ δρᾶμα ἐκ τῶν Διονυσιακῶν ἑορτῶν προῆλθε καὶ ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ ἐπαίζετο. **Καδμείας νύμφας** = τῆς Σεμέλης, τῆς κόρης τοῦ Κάδμου. **κλυτὰν Ἴταλίαν**· ἀναφέρει πρῶτον τὴν Ἴταλίαν ὡς τόπον λατρείας τοῦ Διονύσου, ὅπου πολλοὶ ἄμπελοι ἦσαν καὶ εἶναι. Ἀποκαλεῖ δὲ ἔνδοξον αὐτήν, διότι ἤχμαζε τότε ἡ Κᾶτω Ἴταλία, ἡ καλουμένη Μεγάλη Ἑλλάδας, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἀποικίσει πρὸ μικροῦ (τῷ 443 π.Χ.) τοὺς Θουρίους. **Ἐλευσινίας Δηοῦς**· εἰς τὰ Ἐλευσινία Μυστήρια ἡ Δημήτηρ, πρὸς τιμὴν τῆς ὁποίας ἐγίνοντο ταῦτα ἐκαλεῖτο Δηώ. Ὁμοίως καὶ ὁ Ἰακχος, ταυτιζόμενος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸν θεὸν Διόνυσον, ἐλατρεύετο κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων, τοῦ ἀγάλματός του μεταφερομένου ἐκ τοῦ Κεραμεικοῦ εἰς τὴν Ἐλευσίνα. **Βακχᾶν**· ἦσαν αἱ Μαινάδες, αἱ ἀκόλουθοι τοῦ Διονύσου. **ἐπί σπορᾷ δράκοντος**· ἔνοσε τὸν τόπον, ὅπου ἐσπάρησαν ὑπὸ τοῦ Κάδμου οἱ ὀδόντες τοῦ δράκοντος, τοῦ φύλακος τῆς Ἀρείας Κρήνης. **διλόφου πέτρας**· δικόρυφον ὄρος λέγει τὸν Παρνασσόν, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἔχει δύο ὑψηλοτάτας κορυφάς, τὴν Λυκάωρειαν καὶ τὴν Ὑάμπειαν. **Κωρύκιοι νύμφαι**· ἦσαν αἱ νύμφαι τοῦ Κωρυκίου ἄντρου, εἰς τοὺς νοτίους πρόποδας τοῦ Παρνασσοῦ· ἦτο δὲ τὸ Κωρύκιον ἄντρον ἱερὸν καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη αὐτοῦ ἐστάλαζε καθαρὸν καὶ διωγέστατον ὕδωρ. **Βακχίδες**· ἦσαν αἱ νύμφαι τῆς Φωκίδος, Βοιωτίας καὶ Ἀττικῆς, αἵτινες κατὰ πᾶν δευτέρον ἔτος κατὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου ἐτέλουν ἐν καιρῷ νυκτὸς θρησκευτικὰς τελετὰς πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου καὶ Ἀπόλλωνος· ἐπεκράτει δὲ ἡ πίστις, ὅτι καὶ εἰς τὰς τελετὰς ταύτας ἦτο παρῶν ὁ Βάκχος. **Κασταλίας**· εἶναι ἡ περίφημος πηγὴ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Παρνασσοῦ, ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν. **Νυσαίων ὀρέων** πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῶν Ἰνδιῶν, ἔφερον τὸ ὄνομα Νῦσα, εἰς ὅλας δὲ ταύτας ἐλατρεύετο ὁ Διόνυσος. Ἐδῶ πρόκειται περὶ τῆς Νύσης τῆς Εὐβοικῆς, ἡ ὁποία ἦτο πολυστάφυλος. **κισσήρεις**· ὁ κισσὸς ἦτο ἱερὸν φυτόν τοῦ Διονύσου. **ματρί**· ἔνοσε τὴν Σεμέλην, ἥτις θεωρεῖτο κεραυνία (= κεραυνόπληκτος), μολοντί δὲν ἐπλήρη αὐτῆ, ἀλλ' ἀπέβαλε προῶρις τὸν Διόνυσον, φοβηθεῖσα τὰς ἀστραπὰς καὶ τοὺς κεραυνούς, οἵτινες ἐρρίφθησαν περίξ αὐτῆς. **Ἰακχόν**· τὸ ὄνομα τοῦτο τοῦ Διονύσου ἦτο ἐν χρήσει κατὰ τὰς μυστικὰς τοῦ θεοῦ τελετὰς.

ΕΞΟΔΟΣ (1155 - 1352)

α') 1155 - 1182

Λεξιλογικαί. δόμων· ἀνήκει καὶ εἰς τὸ Κάδμου, ἦσαν δὲ οἱ Θηβαῖοι πάροικοι, διότι κατέφικον πλησίον τῆς ἀκροπόλεως Καδμείας, τὴν ὁποῖαν ἔκτισε μὲν ὁ Κάδμος, ὠχύρωσε δὲ ὁ Ἀμφίων. **σάντα** = ἐφ' ὅσον ὑπῆρξε. **αἰνέω-ῶ** = ἐπαινῶ, μακαρίζω. **μέμφομαι** = κατακρίνω, ψέγω. Ἡ σύνταξις : οὐκ ἔστ' ἀνθρώπου βίος τοιοῦτος, ὅποιον σάντα οὐτ' αἰνέσαιμ' ἂν οὔτε μεμψαίμην ποτέ. **βίον**· ἐτέθη κατ' αἰτιατικὴν καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ὅποιον. **τύχη ὀρθοῖ** —καταρρέπει, **εὐτυχοῦντα—δυστυχοῦντα**· *σχῆμα* χριστόν. **ὀρθῶ -ῶ** = ἀνορθῶν. **καταρρέπω** = κατακρημνίζω. **τῶν καθεστῶτων** = τοῦ πεπρωμένου καὶ τῆς ἐκβάσεως αὐτοῦ. **γάρ**· ἐνῶ ὁμίλησε γενικῶς προηγουμένως, ἤδη εἰδικεύει διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ Κρέοντος· διὸ ἐρμηνευτέον **τὸ γάρ** = ἐπὶ παραδείγματι. **ὡς ἐμοὶ** (ἐνν. ἐδόκει) = κατὰ τὴν γνώμην μου. **παντελῆ** = γενικῶς ὅλην. **εὐθύνω** = δικαιῶ, κυβερνῶ. **θάλλω** = ἀκμάζω, εἶμαι εὐτυχῆς. **τέκνων**· ἐνν. τὸν Αἴμονα, διότι ὁ Μεγαρέυς εἶχε θυσιασθῆ πρὸ πολλοῦ. Μέχρις ἐδῶ ἐκτίθεται ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου ἡ δημοσία καὶ ἰδιωτικὴ εὐτυχία τοῦ Κρέοντος. **ἀφεί-ται** = ἔχουν ἐξαφανισθῆ (ἡ βραχυλογία καὶ ὁ παρακείμενος δηλοῦσι τὸ ἀπότομον καὶ τετελεσμένον τῆς καταστροφῆς). **ὅταν προδῶσι** = ὅταν ἀφήσουν νὰ χαθοῦν. **τίθημι** = θεωρῶ, νομίζω. **ἐμψυχον νεκρὸν** (*σχ. ὀξύμωρον*) = ζωντανὸν νεκρὸν. **πλούτει καὶ ζῆ** (= ζῆθι)· ἐτέθησαν προστακτικῶς μὲ τὴν ἔννοιαν ἐναντιώσεως : ἔστω καὶ ἄν... **τύραννον σχῆμα** = βασιλικὸν ἀξίωμα. **τὸ χαίρειν** = ἡ χαρά, ἡ ἡδονή. **τάλλα**· δηλ. τὸν πλοῦτον, τὴν τυραννικὴν ἐξουσίαν κτλ. **σιαιῶς καπνοῦ**· γεν. κατηγορηματικὴ (τοῦ τιμήματος) = ἀντὶ ἐνὸς τίποτος. **πρὸς τὴν ἡδονὴν** = ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν χαράν. Βλέπομεν ὅτι ὁ ἄγγελος καθ' ὅμοιον τρόπον, ὅπως καὶ ὁ φύλαξ (ἀπὸ τοῦ στίχ. 223 καὶ 338 καὶ ἐξῆς), ὁμίλει διὰ γνωμολογιῶν καὶ φιλοσοφικῶν θεωριῶν, ὡσάν ὁπαδὸς τῶν ἡδονικῶν φιλοσόφων, μὴ ὁμιλῶν περὶ τοῦ κυρίου θέματος, χάριν τοῦ ὁποῖου ἦλθεν, ἀλλ' ἀπλῶς νύξιν καὶ αὐτοῦ ποιούμενος. **ἄχθος** = λύπη, συμφορά. Ἡ σειρά τῶν λέξεων : **τί δ' αὖ ἐστι τοῦτο τὸ ἄχθος βασιλέων** (περὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας), **ὃ ἦκεις φέρων**; **τεθναῖσι**· μονολογητικῶς καὶ ἀποτόμως λέγει τὸ πρᾶγμα παρὰ τὴν προηγουμένην

ἀπεραντολογία του, ὅπως καὶ ὁ φύλαξ ἐν στίχ. 402 παρὰ τὴν ἀφόρητον προηγουμένως μακρολογία του εἶπεν ἀποτόμως : αὕτη τὸν ἄνδρα ἔθαπτε· πάντ' ἐπίστασαι. **καὶ τίς φρονεῖ** ; ὁ χορὸς κάμνει ταύτην τὴν ἐρώτησιν, διότι ἐκ τῆς λέξεως θανεῖν σχηματίζει τὴν ἀντίληψιν, ὅτι πρόκειται περὶ φόνου. **ὁ κείμενος** = ὁ φονευθεὶς. **αἰμάσσομαι** = χύνω τὸ αἷμά μου, φονεύομαι. **αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ** = ὁ ἴδιος μὲ τὸ ἰδικόν του χέρι. **φόνου**· γεν. αἰτίας (ἐνν. τῆς Ἀντιγόνης). **τοῦπος** = τὸ μάντευμα. **ὡς ἄρ' ὀρθὸν ἤνυσας** = πόσον λοιπὸν ἀληθὲς ἐξέφερες τὸ μάντευμά σου. **ἐχόντων τῶνδε** = τούτων οὕτως ἐχόντων (ὅπως τὰ ἐξέθηκα). **πάρα** = πάρεστι = εἶναι δυνατὸν. **βουλεύειν** = νὰ γίνῃ σκέψις καὶ περὶ τοῦ ἄλλου καθήκοντός σου (νὰ σπεύσῃς νὰ τὸ ἀναγγείλῃς καὶ εἰς τὴν Εὐρυδίκην). **δάμαρ - τος** = (ἐκ τοῦ δαμάω = δαμάζω =) συζύγος. **ὁμοῦ** = πλησίον. **ἦτοι κλύουσα παιδὸς** = ἦ διότι ἤκουσε τὴν ἀγγελίαν περὶ τοῦ τέκνου της. **τύχη** = τυχαίως.

Πραγματικά. Κάδμου πάροιχοι... ὁ Κάδμος, ὡς εἶπομεν, ἦτο ὁ πρῶτος ἰδρυτὴς τῆς Καδμείας, ἀκροπόλεως τῶν Θηβῶν. Ὁ ἄγγελος ἐν ἀρχῇ ἀπευθύνει μετὰ τινος μεγαλοπρεπειᾶς ἐπίσημον τρόπον τινὰ χαιρετισμὸν πρὸς τὸν χορὸν, θέλων νὰ δείξῃ τὴν μεγάλην σοβαρότητα τῆς εἰδήσεως, ἣν φέρει πρὸς ἀνακοίνωσιν. **Ἀμφιονός**· οὗτος ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀντιόπης, συζύγου τοῦ Λύκου, βασιλέως τῶν Θηβῶν, ἦτο δὲ ὁ πρῶτος πραγματικὸς οἰκιστὴς τῶν Θηβῶν. **τύχη γὰρ ὀρθοῖ...** ὁ ἄγγελος, ὡς βλέπομεν, ὁμιλεῖ ὡσάν πιστὸς ὀπαδὸς τῆς ἰδέας περὶ τοῦ ἀσάτου τῆς τύχης εἰς τὰ ἀνθρώπινα καὶ τῶν ἡδονικῶν δογμάτων τῆς Κυρηναϊκῆς σχολῆς. **Εὐρυδίκην**· αὕτη ἔρχεται ἐκ τῆς μέσης πύλης τοῦ ἀνακτόρου, ἀκολουθουμένη ὑπὸ δύο θεραπαινίδων, ἐπὶ τῷ ἀκούσματι δὲ τοῦ : **Αἵμων ὄλωλεν** κατελήφθη ὑπὸ λιποθυμίας, συνελθοῦσα δὲ ἐξῆλθεν ἐν στίχ. 1180.

β') 1183 - 1243

Λεξιλογικά. ἐπαισθάνομαί τινος = ἀκούω τι. ἵνα ἰκοίμην προσήγορος εὐγμάτων = ἵνα προσελθοῦσα ἀπευθύνω εὐχάς. **εὐγμάτων καὶ Παλλάδος**· γεν. ἀντικειμ. ἐκ τοῦ προσήγορος. **ἀνασπαστοῦ**· (προληπτ. κατηγορ.) = ὥστε ἀνασπαστὸν γενέσθαι = ὥστε νὰ ἀνοιχθῇ. **χαλῶ** = χαλαρώνω, λύω. **ὑπτιος** (ἐκ τῆς ὑπὸ) = ὁ πρὸς τὰ

ὀπίσω κλίνων· ἀντίθετον εἶναι τὸ πρηνῆς. **δείσασα** (ῥ. δέδοικα).
πρὸς δμωαῖσι = εἰς τὰς χεῖρας (τὰς ἀγκάλας) τῶν θεραπεινίδων τῆς.
ἀποπλήσσομαι = λιποθυμῶ. **ὄστις ἦν...** πλκγ. ἐρωτ. πρότ. οὐκ
ἄπειρος σχ. λιτότητος. **παρῶν** = αὐτόπτης μάρτυς ὢν. **ἐρῶ** κοῦ-
δὲν παρήσω· θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς ἐξεφράσθη ἢ αὐτὴ ἔννοια. **μαλ-**
θάσσω = παραμυθοῦμαι, παρηγορῶ. **ποδαγός** = ὄδηγός. **πόσις** =
σύζυγος. **νηλεές** (νη - ἔλεος) = μὴ τυχὸν οἴκτου (καθόσον οὐδεὶς
ἐτόλμα νὰ θάψῃ αὐτό). **αἰτῶ** = παρακαλῶ. **ἐνοδία θεός** = ἡ Ἐκάτη.
εὐμενεῖς (ἐπιρ. κατηγ.) = εὐμενῶς (ἐξευμενισθέντες). **ὀργὰς κατα-**
σχεθεῖν = νὰ κατὰσχωσι, νὰ παύσωσι τὴν ὀργὴν των (ἦν εἶχον, διότι
ἔμενον ἄταφος ἔτι ὁ νεκρὸς τοῦ Πολυνείκουσ). **νεοσπὰς θαλλός** =
νεωστὶ ἀποκοπεῖς θαλλός (κλάδος ἐλαίας). **ὃ δὴ** = ὅ,τι βεβαίως ἐκ
τοῦ πτώματος (τοῦ Πολυνείκουσ). **συγκαταίθω** = κἀκὼ ὅλα ὁμοῦ τὰ
τεμάχια. **ὀρθόκρανον** = ὑψηλόν. **οἰκείας χθονός** (γενικὴ τῆς ὕλης)
= ἐκ τῆς πατρῴας, γενεθλίου γῆς. **νυμφεῖον** (κατ' εὐφημ.) = νεκρικὸν
θάλαμον. **εἰσβαίνω** = πηγαίνω διὰ νὰ εἰσέλθω. **ὀρθίων κωκυμά-**
των = ὄξυφώνων θρήνων. **ἀμφὶ ἀκτέριστον παστάδα** = εἰς τὸν ἐστερη-
μένον τῶν νενομισμένων νεκρικῶν τιμῶν νυμφικὸν θάλαμον. **τῷ δέ**
= περὶ τὰ ὄντα δὲ τούτου. **πέριβαίνει ἄσσημα βοῆς** = πλήττει δυσ-
διάγνωστος φωνή. **μᾶλλον ἄσσην** = ἔτι πλησιέστερον τὸ μᾶλλον
πλεονάζει. **ἴησι** = ἐκβάλλει. **δυσθρήνητον ἔπος** = λίαν θρηνώδη
φωνήν. **σαίνω** = μαλακῶς πλήττω. **ἴτ' ἄσσην ὠκέϊς** (πλεονασμ.
διὰ νὰ δείξῃ τὴν μεγάλην σπουδὴν). **ἄρμὸν χώματος** = ἀνοιγμα τάφου.
λιθοσπαδῆ = γενόμενον δι' ἀποσπάσεως λίθου. **στόμιον** = εἴσοδος.
Ἡ πλοκὴ τῶν λέξε. : **ἀθρήσατε (ἀθρέω - ὦ)**, **δύντες ἄρμὸν λιθο-**
σπαδῆ χώματος, **πρὸς αὐτὸ στόμιον** = παρατηρήσατε, ἀφ' οὗ (χω-
θῆτε) διεισδύσητε εἰς τὸ ἀνοιγμα τοῦ τάφου, τὸ σχηματισθὲν ἐξ ἀ-
ποσπάσεως λίθου, (καὶ προχωρήσητε) ἀκριβῶς ἕως εἰς αὐτὸ τὸ στό-
μιον. **εἰ τὸ Αἴμονος...** βραχυλογία ἀντί : εἰ αὐτὸς ἐστὶν ὁ φθόγγος
(ἢ φωνή) τοῦ Αἴμονος, ὃν ἀκούω. **κλέπτομαι** = ἀπατῶμαι. **ἄθυ-**
μος = ἦτο χωρὶς καρδ.ά, εἶχε χάσει τὸ ἠθικόν του. **ἐν λιοισθίῳ** τυμ-
βεύματι = εἰς τὸ ἐνδότατον μέρος τοῦ θολωτοῦ τάφου. **βρόχος μι-**
τώδης = βρόχος (θηλειά) ἀπὸ μίτους (κλωστές, λαφρία). **σινδῶν** =
λινοῦν ὕφασμα. **καθημμένη** (καθάπτομαι) = κρεμασμένη. **τὸν δέ**
(Αἴμονα) **προσκειμένον ἀμφὶ μέσση περιπετῆ** = νὰ ἔχη ἐνγκα-
λισθῆ αὐτὴν ἐκ τοῦ μέσου. **εὐνῆς** = τῆς μνηστῆς. **ἀποιμῶζω** =

θρηνώ μεγαλοφώνως. φθοράν = ἀπόλειπν. τῆς κάτω = ἡ ὑποία
 τώρα πλέον ἦτο κάτω εἰς τὸν Ἄδην. στυγνὸν = ἀπικισίως. δύστη-
 νον λέχος = τὸν δυστυχή (κακότυχον) γάμον. ἐν τῷ (τίνι) ξυμφο-
 ρᾶς (γεν. δικιρεστ.) διεφθάρης; = εἰς ποῖον βαθμὸν τυφλώσεως ἐγχα-
 στες τὸν νοῦν σου; ὄσσοισι = ὀφθαλμοῖς. ἰκέσιος λίσσομαι = θερ-
 μοπαρκαλιῶ. παπταίνω = προσβλέπω. διπλοῦς κνώδοντας = τοὺς
 δύο ἐκατέρωθεν τοῦ ξίφους κατὰ τὸ τέλος τῆς λαβῆς προέχοντας σι-
 δηροῦς ὀδόντας. Ἐδῶ σημαίνει: τὸ ἀμείριστομον ξίφος. φυγαΐσιν =
 πρὸς φυγὴν. ἀμπλακίσκω = ἀποσυγχάνω. αὐτῷ χολωθεῖς = ὀργι-
 σθεῖς καθ' ἑαυτοῦ (διὰ τὴν ἐπιχειρηθεῖσαν ἀνόσιον πράξιν κατὰ τοῦ
 πατρὸς του). ὡσπερ εἶχε· δηλ. ἀνευ ἄλλης προπαρασκευῆς καὶ παρε-
 λούσεως χρόνου. ἐπενταθεῖς = ἀνατείνας τὴν χεῖρα καθ' ἑαυτοῦ. ἤ-
 ρεισε = ὤθησε, ἐνέπηξε. μέσσον (κατηγ. τοῦ) ἔγχος = μέχρι τοῦ
 μέσου τοῦ ξίφους. ὑγρὸν = χαλαρὸν, ἄτονον. ἔτ' ἔμφρων = ἔχων
 ἀκόμη τὰς αἰσθήσεις του. φυσῶ = φυσῶ, ἰσχυρῶς, ἀναπνέω δυ-
 νατά. ὀξεῖαν = ὀρηκτικὴν. φοινίου σταλάγματος = φοινικοῦ αἵμακ-
 τος. τὰ νυμφικὰ τέλη λαχῶν = τελέσας τὴν γαμήλιον τελετὴν. δει-
 λιοσ = ὁ δυστυχῆς. τὴν ἀβουλίαν (κατὰ πρόληψιν).

Πραγματικά. Παλλάδος θεᾶς. καὶ ἐδῶ Σοφοκλῆς, ὅπως καὶ
 εἰς ἄλλας περιπτώσεις, ἀναφέρει τὴν Παλλάδα Ἀθηναῖαν, ἵνα περι-
 ποιηθῇ τοὺς Ἀθηναίους, πρὸ τῶν ὁποίων παίζεται τὸ δρόμα. **κλει-
 θρα ἀνασπαστοῦ.** κλειθρα εἶναι οἱ δύο μογλοὶ ἔσωθεν τῆς θύρας,
 εἰς εἰς ἀριστερῶν καὶ εἰς ἐκ δεξιῶν, διὰ τὴν ἀνασπασθῆ δὲ (τὴν ἀνοι-
 χθῆ) ἡ θύρα, ἔπρεπε νὰ ἀποσυρθοῦν οἱ μογλοὶ. **οὐκ ἄπειρος** (τί ἐν-
 νοεῖ διὰ τούτου;). **ἐνοδία θεός.** ἡ Ἐκάτη διέτριβεν εἰς τὰς ὁδοὺς,
 τὰς τριόδους καὶ τοὺς τάφους, διὸ καὶ Ἐνοδία, Τρισδίτις, Τυμβιδία κλπ.
 ἀπεκκληῖτο. **οἰκειὰς χθονός.** ἴδιον χαρακτηριστικὸν παντὸς Ἑλλ-
 ληνος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων εἶναι νὰ παθῇ νὰ ταφῇ ἐν τῇ γε-
 νεθλίῳ γῆ, καὶ μόνον οἱ ἔχθροὶ τῆς πατρίδος ἄταφοι ἐρρίπτοντο μακρὰν
 τῶν ὁρίων αὐτῆς. Θαπτόμενος ἤδη ὁ Πολυνοείκης ἐν τῇ πατρὶκι γῆ
 παύει νὰ εἶναι πλέον φυγάς καὶ ἐχθρὸς αὐτῆς. **λιθόστρωτον.** με πέ-
 τρες καὶ ὄχι με πέτρας κ.λ.π., ὅπως θὰ ἦτο ἐστρωμένος ὁ νυμφικὸς
 θάλαμος. **ἴτ' ἄσσον** κλπ. ὁ Κρέων προαισθανόμενος μέγα κακόν,
 ἀντιλαμβάνεται, ὅτι γάνει τὸ θάρος καὶ τὰς δυνάμεις του καὶ ἀνα-
 θέτει εἰς τοὺς θεράποντας νὰ πλησιάσουν εἰς τὸν τάφον. **ἀρμόν χώ-**

ματος κ.τ.λ.· οἱ τάφοι οὗτοι ἦσαν μὲν λιθόστρωτοι, ἀλλ' εἶχον καλυφθῆ διὰ χώματος καὶ ὁμοιάζον ἐξωθεν πρὸς γηλόφους. Τῶν τοιούτων τάφων ἡ θύρα ἀπεκλείετο διὰ λίθων, ἕως μάλιστα οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐτάσσοντο τοιουτοτρόπως, ὥστε εἰς αὐτῶν ἀποσπώμενος ἀπετέλει τὸν ἀρμόν, ὃν ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς. Τοιούτους τάφους γνωρίζομεν τοὺς Μυκηναϊκοὺς θολωτοὺς τάφους. **σινδόνας**· σινδόνα ἐννοεῖ τὸ λινοῦν ὕφασμα, τὸ ὁποῖον συνέστρεψε καὶ ἔκαμε βρόχον. Τὸ ὕφασμα δὲ τοῦτο ἐχρησιμοποιεῖ ἢ ὡς ζώνην ἢ ὡς κρήδεμνον (δηλ. κεφαλόδεσμον) ἢ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς φθάνον ἐκατέρωθεν μέχρι τῶν ὠμων.

γ') 1244 - 1276

Λεξιλογικαί. τί (κατηγορ. τοῦ τοῦτο) = πῶς. **φρούδη** = ἀπῆλθε. **θαμβέω** = εἶμαι ἐκπεπληγμένος, εἶμαι ἐκθαμβος. **βόσκομαι ἐλπίσιν** τρέφομαι μὲ ἐλπίδας. ('Ἡ Εὐρυδίκη ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα διὰ τῆς μέσης βασιλείου θύρας, χωρὶς νὰ εἶπη τι). **ἄχη** = λύπη, ἐδῶ συμφοράν. **ὑπὸ στέγης ἔσω**· τὸ ἔσω πλεονάζει. **προθήσειν** = ἀλλ' ὅτι θὰ προβάλλῃ, θὰ ἀναθέσῃ. 'Ἡ σύνταξις: βόσκομαι δι' ἐλπίσιν κλύουσαν (αἰτιολ. μετ.) ἄχη τέκνου οὐκ ἀξιώσειν στένειν ἐς πόλιν ἀλλὰ προθήσειν δμωαῖς (= εἰς τὰς θεραπαινίδας) στένειν (= θρηγεῖν) οἰκεῖον πένθος ὑπὸ στέγης ἔσω. **γνώμης** = συνέσεως. **γν. ἄπειρος** = ἐστερημένη συνέσεως, ἀνόητος. **ἁμαρτάνειν** = νὰ κάμνῃ ἄτοπὸν τι (ὁ μὲν ἄγγελος ἐννοεῖ βεβαίως, ὅτι δὲν θὰ παρεκτραπῆ θρηγοῦσα δημοσίᾳ, οἱ δὲ θεαταὶ ἐννοοῦσιν ἐπικείμενον ἀπονενοημένον διάβημα αὐτῆς). **ἐμοὶ δ' οὖν** = εἰς ἐμὲ ὅμως ἐν πάσῃ περιπτώσει. **εἰσόμεσθα** (ῥ. οἶδα). ἐτέθη ὀριστ. μελλ. ἀντὶ ὑποτακτ. εἰδῶμεν. **βαρῦ** = ἐπίφοβον, σοβαρόν. **κατάσχετον** = κρυφὴν τινα πρόθεσιν. **κρυφῆ** = μὲ τὴν σιωπὴν τῆς παραστείχω = εἰσέρχομαι. **βάρος τῆς σιγῆς** (ἢ γεν. εἶναι ὑποκειμ.) = ἡ σιγὴ ἐνέχει σοβαρόν τι (ὁ ἄγγελος ἀκολούθως εἰσέρχεται εἰς τὰ ἀνάκτορα). **ἐφήκει** = ἦλθεν, εἶναι παρών. **ἐπίσημον μνῆμα** = φανερὸν σημεῖον. **εἰ θέμις εἰπεῖν**· διὰ τούτων μετριάζει τὴν κατηγορίαν κατὰ τοῦ Κρέοντος: « αὐτὸς ἁμαρτῶν ».

σ τ ρ ο φ ῆ **α'**. **δυσφρόνων φρενῶν** (δξύμων) = ἄφρονος νοῦ. **στερεά** (ἀντὶ στερεῶν εἰς τὸ φρενῶν) = ἰσχυρογνώμονος (νοῦ). **θανάτοεντα** = θανατηφόρα. **ἐμφυλίους** = συγγενεῖς. **ἀνοβλα ἐμῶν βουλευμάτων** = ἀνόβλα (= ἀτυχῆ) ἰδικά μου βουλευμάτα. **ξὺν νέω μό-**

ρω = με θάνατον καινοπρεπή (διότι ηῤτοκτόνησε καὶ μάλιστα ἐξ αἰτίας τοῦ πατρός). **ἀπελύθη** ἐνν. τοῦ ζῆν. **τὴν δίκην** = τὸ δίκαιον. **τότε** ὅτε προσκήρυσσον τὸ κήρυγμα περὶ μὴ ταφῆς. **ἄρα** ὡς βλέπω ἐκ τῶν ὑστέρων. **μέγα βάρος** = μεγάλην συμφορὰν. **ἐνέπαισεν ἐμῷ κάρα** = παίσας ἐνέβαλεν εἰς τὴν κεφαλὴν μου. Ἦ κανον. πλοκὴ τῶν λέξ. : θεὸς δ' ἄρα ἔχων με (κατέχων με ὅλως ἐν τῇ ἐξουσίᾳ του) ἔπαισε τότε μέγα βάρος ἐν ἐμῷ κάρα. **ἐνέσεισε δέ με ἐν ἀγρίαις ὁδοῖς** = με ἐνέβαλε δὲ εἰς ἄγρια βουλεύματα. **λακπάτητον** (λάξ - πατῶ). προληπτ. κατηγορ. = ἦν ἐλάττισε διὰ τῶν ποδῶν του. **πόνοι δύσπονοι βροτῶν** = βάσανα τῶν ἀνθρώπων, πὺ γεμίζουσι πικρίας τὸν βίον των.

Πραγματικά. οὐκ ἀξιῶσιν ἐς πόλιν στένειν· ἔθεωρεῖτο ἄπονον τὸ νὰ θρηνοῦν αἱ γυναῖκες δημοσίᾳ, ἦτο δὲ συνήθεια νὰ μοιρολογοῦν αὐται μετὰ τῶν θεραπεινιδῶν των ἐντὸς τῆς οἰκίας (προβλ. Ἰλιάδ. Χ 340, 515). **καὶ μὴν ὄδ' ἀναξ ἐφήκει...** εἰσέρχονται ἐκ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου ὁ Κρέων μετὰ τῶν ἀκολουθῶν του, φέροντες τὸν νεκρὸν Αἴμονα, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἔχει τὰς χεῖρας ὁ Κρέων. **ἐν δ' ἔσεισεν ἀγρίαις ὁδοῖς**· οἱ ἄνθρωποι τῶν ἡρωικῶν χρόνων τὴν αἰτίαν τῶν δυσβουλιῶν αὐτῶν συχνάκις ἀπέδιδον εἰς τοὺς θεοὺς.

δ') 1277 - 1305

Λεξιλογικά. ἔχων τε καὶ κεκτημένος· ἐνν. ἀντικ. κακά. **φέρων** = κρατῶν· ἡ κανονικὴ σειρά τῶν λέξεων : ἔοικας ἦκειν ἔχων τε καὶ κεκτημένος κακά, τὰ μέν... (ἐνν. τὸν Αἴμονα), τὰ δὲ (ἐνν. τὴν Εὐρυδίκην) τάχα ὀψεσθαι (καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ πλησιέστερον ἦκειν, ἀντὶ τοῦ ὀψόμενος). **ἦ** ; = ἄρα γε ; **παμμήτωρ** = ἡ καθ' ὅλα (ἡ γεννήσασα τὸν Αἴμονα καὶ μέχρι τοῦ τάφου ἀκολουθήσασα αὐτόν) μήτηρ. **νεοτόμος** = ὁ νεωστὶ πλήξας.

ἀ ν τ ι σ τ ρ . α' . **δυσκάθαρτος** = δυσεξιλέωτος (μὴ ἀρκεσθεῖς εἰς τὴν μεταμέλειαν τοῦ Κρέοντος, ἀλλ' ἀπαιτήσας καὶ δύο θύματα, τὸν Αἴμονα καὶ τὴν Εὐρυδίκην). **κακάγγελτα ἄχη** = λύπας διὰ τῶν ἀπαισιῶν εἰδήσεών σου. **προπέμπω** = ἐξαπολύω, προξενῶ. **θροῶ** = λέγω. **ἐπεξεργάσω** = ἀπετελειώσας (ἔδωκες τὸ τελειωτικὸν πλήγμα). **σφάγιος** = γενόμενος διὰ σφαγῆς. **ἐπ' ὀλέθρω** = εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ μου· ἡ σύνταξις : τίνα νέον σφάγιον γυναικεῖον μόρον λέγεις

ἀμρικειῖσθαί μοι ἐπ' ὀλέθρῳ (τοῦ υἱοῦ) ; οὐκ ἐν μυχοῖς ἔτι = δὲν εἶναι πλέον εἰς τὸ βάθος τοῦ οἴκου (διότι αἱ θύραι ἤνοιχθησαν). ἔ-
ναντα = ἀπέναντι. **πότμος** (πίπτω) = (κακῆ) τύχη. **ὀξύθηκτος** =
 ὀξέως ἠκονημένος (θήγω = ἀκονίζω), κοπτερός. **βωμία** = οὔσα εἰς
 τὸν βωμόν. **λύει** = παρέλυσε. **κελαινά** (κατήγορ. προληπτικόν) =
 ὥστε γενέσθαι κελαινά = ἡ νύξ τοῦ θανάτου ἐκάλυψεν αὐτά. **λάχος** (τὸ)
 = μοῖρα. **λοίσθιον** (ἐπιρ. διορ.) = τέλος δέ. **ἐφυμνῶ** = καταρῶμαι.

Πραγματικά. τὰ μὲν πρὸ τῶν χειρῶν· οἱ θεράποντες φέρου-
 σιν ἐπὶ φερέτρῳ τὸ πτώμα τοῦ Αἴμονος, ὁ δὲ πατήρ διὰ τῆς χειρὸς
 του περιβάλλει αὐτό. "Αἶδου λιμὴν, ὁ λιμὴν τοῦ θανάτου, λέγεται δὲ
 οὕτω διότι ἐκ τῆς τρικυμιώδους ζωῆς δέχεται ὡς λιμὴν γαλήνιος πάν-
 τας. ὄρᾶν πάρεστιν· ἀνοίγεται ἡ μέση πύλη τῶν ἀνακτόρων καὶ ἐκ-
 φέρεται διὰ μηχανήματος (τοῦ ἐκκυκλήματος) ὁ νεκρὸς τῆς Εὐρυδί-
 κης. **κακὰς πράξεις ἐφυμνήσασα**· πῶς χαρακτηρίζεται ὁ ἄγγελος,
 ἀναφέρων ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ Κρέοντος τοὺς λόγους τῆς Εὐρυδίκης
 περὶ κακῶν πράξεων αὐτοῦ ;

ε') 1306 - 1353

Λεξιλογικά. σ τ ρ ο φ ἡ β'. **ἀνέπταν** = ἀνέπτῃν (ἀναπέτομαι)
 = ἐτρόμαξα, ἐπετάχτηκα ἀπὸ τὸν φόβον μου (ἐπειδὴ ἤκουσε τὸ λεχθὲν
 ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου περὶ τῆς ἐκστομισθείσης ἐναντίον του κατάρας τῆς
 Εὐρυδίκης : « ἐφυμνήσασα τῷ παιδοκτόνῳ ». **ἀνταῖαν** (ἐνν. πλη-
 γήν) = ἐμπρὸς εἰς τὸ στήθος. **τί μ' οὐκ ἔπαισεν** (ἴσδουν. μὲ ἔντονον
 προτροπήν) = ἐμπρὸς, ἄς μὲ κτυπήσῃ τις. **ἀμφίθηκτος** = ἀμφίστομος.
συγκέκραμαι = ἔχω συνδεθῆ ἀναποσπάστως. **δύα** = δύη = δυστυ-
 χία (προσωποπ.). **ἐπισκήπτομαι** = κατήγοροῦμαι. **τῶνδε μόρων κά-
 κείων**· διὰ μὲν τῶν α' ἐνν. τὸν θάνατον τοῦ Αἴμονος, διὰ δὲ τῶν β'
 τὸν τοῦ Μεγαρέως. Ἡ κανον. σειρὰ τῶν λέξεων : (ἐνν. ἐκ τῶν προηγ. :
 ὀρθῶς θρηγεῖς λέγων ταῦτα) ἐπισκήπτου γε πρὸς τῆς θανούσης, ὡς
 ἔχων αἰτίαν τῶνδε κακείων μόρων. **ποιῶ δὲ τρόπῳ κάπελύσατο**
ἐν φοναῖς ; = καὶ μὲ πᾶσιν δὲ τρόπῳ φονεύσασα ἐνυτὴν ἀπέθανεν ;
ὅπως = μόλις. **ὀξυκώκυτον** = τὸ ὁποῖον ἐθρήνησε μὲ ὀξείας φωνάς.
τάδε οὐ ποθ' ἀρμόσει ἐξ ἐμᾶς αἰτίας ἐπ' ἄλλον βροτῶν = ἡ
 αἰτία (ἡ εὐθύνη) αὐτῶν ἐδῶ τῶν δεινῶν οὐδέποτε θὰ μεταβιβασθῆ

ἀπὸ ἐμὲ εἰς... **καίνω** = φονεύω. **φάμ'** = φάμι = φημί. **ἔτυμον** = τῆ ἀληθεία. **ἐν κακοῖς** = ἐν μέσῳ τῶν κακῶν (θέλει νὰ εἶπη ἐνταῦθα ὅτι ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ Κρέοντος ἀπὸ τοῦ νὰ βλέπῃ τοὺς νεκροὺς εἶναι κέρδος δι' αὐτόν, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ λόγος περὶ κέρδους). **βράχιστα** = συντομώματα. Ἡ σύνταξις εἶναι : **κράτιστα γὰρ τὰ ἐν ποσὶν κακὰ** (ἐνν. ἐστὶν) **ὄντα** (ὑποθ.) **βράχιστα** Ἡ σύντ. προσωπ. ἀντὶ ἀπροσώπου : **κράτιστον γὰρ ἐστὶ βράχιστα εἶναι τὰ ἐν ποσὶν** (πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν) **ὄντα κακὰ**. (Γίνονται δὲ συντομώματα τὰ κακὰ, ἂν ἀποχωρήσῃ ὁ Κρέων τὸ ταχύτερον ἀπὸ τῆς ὕψεως τῶν πτωμάτων, εἶναι δηλ. ἔμμεσος ὑπόδειξις τοῦ χοροῦ πρὸς τὸν Κρέοντα νὰ ἀποχωρήσῃ).

ἀ ν τ ι σ τ ρ. **β' τέρμιος ἡμέρα** = ἡ τελευταία ἡμέρα (τοῦ θανάτου). **ὑπατος** = ἔσχατος. Ἡ σύντ. : φανήτω ὁ ὑπατος ἐμῶν μύρων (μοιρῶν) ἄγων μοι κάλλιστα τερμίαν ἡμέραν. **τῶν προκειμένων τι** = ἐκ τούτων τι, ὅσα ἢ παρούσα περίστασις ἀπαιτεῖ. (Ἐνν. τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν) **τῶνδε** δηλ. τοῦ θανάτου σου. **δοίσι** (δηλ. τοῖς θεοῖς). **ταῦτα** (δηλ. τὸν θάνατον). **συγκατεύχομαι** = εὐχομαι ὅλα ὁμοῦ, συγκεφαλαιώσας εὐχομαι. **μάταιον** = τὸν μηδὲν ὄντα, τὸν ἄχρηστον. **ἴδω** = νὰ προσβλέψω. **πᾶ κλιθῶ** = ποῦ νὰ στηριχθῶ (ἀφ' οὗ ἔχασα ἤδη πάντας). **λέχριος** = πλάγιος, πεπτωκῶς. **τᾶν χεροῖν** ἐνν. τὴν γυναικῆ καὶ τὸν Αἴμονα. **τὰ δέ** = ἀφ' ἐτέρου δέ. **ἐπὶ κρατὶ** = εἰς τὴν κεφαλὴν μου. **πότμος** = μοῖρα. **δυσκόμιστος** = ἐκεῖνος, ὃν δυσκόλως φέρεις τις, ὁ ἀνυπόφορος, ὁ ἀφόρητος. **εἰσάλλομαι** = εἰσορμῶ, ἐνσκήπτω. Ἀφ' οὗ ὁ Κρέων εἶπε τοὺς τελευταίους τοῦ λόγου, ἀπῆλθεν ὀδηγούμενος ὑπὸ τῶν θεραπόντων του, ὁ δὲ χορὸς ἀκολούθως, καθ' ὃν χρόνον ἀπέρχεται λέγει τοὺς τελευταίους ἐξ στίχους, ἐν οἷς ἐνυπάρχει ἡ ἠθικὴ τοῦ δράματος ἀρχή. **τὸ φρονεῖν** = ἡ φρόνησις, ἡ εὐβουλίαι, **πολλῶ πρῶτον** = πρῶτιστον, κυριώτατον. **τὰ γ' εἰς θεοὺς** = τοῦλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς θεοὺς (καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ὀριζομένους νόμους). **ἀσεπτῶ** = ἀσεβῶ. **μεγάλοι λόγοι** = μεγαλυχαίαι, κομπορημοσύναι. **μεγάλας πληγὰς ἀποτείσαντες** = πληρώσαντες μεγάλας ποινάς, δηλ. διὰ μεγάλων δυστυχημάτων τιμωρηθέντες. **μεγάλοι λόγοι μεγάλας πληγὰς**. παρήχησις. **ὑπέραυχος** = ὑπερήφανος. **γῆρα** (μεταφορικῶς) = μετὸν χρόνον, ἀργὰ (μετὰ τὴν τιμωρίαν). **ἐδίδαξαν** (γνωμικὸς ἀόριστος) = συνήθως διδάσκουν τοὺς ἄλλους.

Πραγματικά. μέλλοντα ταῦτα... ὁ χορὸς ἀφ' ἑνὸς μὲν εὐσχήμως κατακρίνει ὡς ἀνόητον τὴν ὑπὸ τοῦ Κρέοντος ἐπίκλησιν τοῦ θανάτου, διὸ καὶ δικαιολογεῖται ὁ Κρέων ἐν στίχ. 1336, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπιζητεῖ νὰ ἐπισπευσθῇ ἡ ταφὴ τῶν νεκρῶν πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ Κρέοντος. **τὸ φρονεῖν πρῶτον.** κ.τ.λ. ἡ εὐβουλία δηλ. κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀρχαίων ἐθεωρεῖτο ὡς μέρος τῆς εὐδαιμονίας, καὶ μάλιστα πολὺ πρῶτον, ἦτοι ἄριστον, ἐνῶ ἀντιθέτως ἐν στίχῳ 1051 εἶδομεν ὅτι τὸ μὴ φρονεῖν πλείστη βλάβη ἐστί.

η γενική δε γέννησιν
της ουσίας περιδια τω
19-1-74

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

Α. Εισαγωγή	3 - 40
Β. ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ	
1. Κείμενον	43 - 62
2. Έρμηνευτικά σημειώσεις	63 - 129
Γ. ΑΝΤΙΓΟΝΗ	
1. Κείμενον	133 - 178
2. Έρμηνευτικά σημειώσεις	179 - 253

fascies - fascismus

Έκδ. ΙΓ', 1968 (VIII) - ΑΝΤ. 50.000 - ΣΥΜΒ. 1683/29-7-68

Επιτύπωση - Βιβλιοδεσία Α. ΓΚΟΝΗΣ Χαρ. Τριζούπι 18

